

ΤΕΥΧΟΣ 68, 27 ΜΑΪΟΥ 1988, ΔΡΧ. 200

Σχοδιαστής

ΓΚΑΛΟΠ

**ΠΟΙΟΥΣ ΞΕΝΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥΣ
ΠΡΟΤΙΜΟΥΝ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ**

**ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ
ΨΗΦΙΖΟΥΝ ΑΠΕΡΓΙΑ**

**ΜΑΞ ΦΡΙΣ
ΑΝΑΚΡΙΣΗ II**

**ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ
ΤΟΥ ΝΤΑΝΙΕΛ ΓΚΕΡΕΝ**

68

2
4

Πολιτικά σχόλια

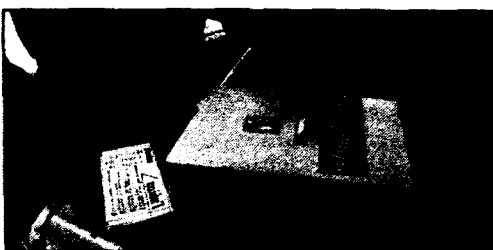
ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΜΕΝΟΣ: Ο Πέτρος Κουναλάκης

- 5 ΓΚΑΛΟΠ—ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΡΛΩΦ ΣΤΟΝ ΓΚΟΡΜΠΑΤΣΟΦ:** Μια δημοσκόπηση που έκανε πρόσφατα η ΕΥΡΩΔΗΜ για τη δημοτικότητα δεκατριών ξένων προσωπικοτήτων στην Ελλάδα δημοσιεύουμε σ' αυτό το τεύχος. Πρώτος με διαφορά ο Μιχαήλ Γκορμπατσόφ που συγκέντρωσε το 84% των προτιμήσεων όσων ρωτήθηκαν, δεύτερος ο Πατριάρχης Δημήτριος με 63%. Στις τελευταίες θέσεις ο Τούρκος πρωθυπουργός Οζάλ και ο Χομεϊνί. Έκπληξη, τα μέτρια ποσοστά του Μιτερνάν και οι υψηλές μετοχές του Καντάφι στους ψηφοφόρους του ΚΚΕ

9

Γ. Βότσης: Εαρινά ειδύλλια

- 10 ΑΠΕΡΓΙΑ ΣΤΙΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ:** Για έναν ολόκληρο μήνα το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης στέκεται στον αγώνα των καθηγητών και στην απόφασή τους να απεργήσουν την περίοδο των εξετάσεων. Η «Επιτροπή πρωτοβουλίας για την απεργία», ένα σχήμα που στήριξε τις κινητοποιήσεις, εξηγεί πώς έφτασε ο κλάδος στην πιο δυναμική αναμέτρηση της ιστορίας του. Εκτός, όμως, από τις απόψεις των καθηγητών, ο ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ προσπάθησε να μάθει και τη γνώμη των μαθητών. Παρά τα αντιθέτως γραφόμενα, οι τέσσερις από τις πέντε μαθητικές παρατάξεις και οι 278 από τους 356 μαθητές τριών λυκείων που ρωτήσαμε, συμπαραστέκονται στον αγώνα των καθηγητών τους.

16
18
20
22
23
24
26

Χ. Μαχαιράς: Χθεσινή — Scripta manent

Γ. Διαμαντόπουλος · Μ. Μπαρτσιδής: Η απεργία στη ΔΕΗ

Γ. Μητραλιάς: Σύγκρουση στην ΕΣΣΔ

Τ. Σαρής: Η έκρηξη στη Λευκωσία

Δ. Θεοδώρου: Ευχαριστώ Οτέλο

Ρ. Πόλε: 1968, η επανάσταση αύριο

Τ. Κωστόπουλος: Το αντάρτικο στη Βιρμανία

- 29 Ο ΚΙΤΡΙΝΟΣ ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ:** Το πρόγραμμα των εκδηλώσεων που μπορείτε να παρακολουθήσετε αυτό το δεκαπενθήμερο, Κλαμπ, Ελληνικοί και ξένοι Δίσκοι, Βιβλία, Έντυπα, Σινεμά, Θέατρο, Ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές επιλογές, Εκθέσεις, Παρουσιάσεις συγκροτημάτων...

41
45
47
48

ΜΙΚΡΕΣ ΑΓΓΕΛΙΕΣ — ΜΙΚΡΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ

Σχόλια των αναγνωστών

Γ. Χατζάκος: Τσόντες

Θ. Πλατής: GATE 48

- 50 ΓΙΑ ΤΟΝ ΝΤΑΝΙΕΛ ΓΚΕΡΕΝ:** Ένας γνωστός Γάλλος επαναστάτης, συγγραφέας και διανοούμενος, ο Ντανιέλ Γκερέν, πέθανε τον περασμένο μήνα στο Παρίσι. Μπροστά στο περίφημο Νεκροταφείο του Père Lachaise, όπου τουφεκίστηκαν οι Κομμουνάριοι, πολλές εκατοντάδες Αριστεριστών, Τροτσκιστών, Αναρχικών, αλλά και γνωστοί εκπρόσωποι των αντιιμπεριαλιστικών κινημάτων, χαιρέτησαν τη μνήμη του. Ανάμεσά τους και ο Μ.Ν. Ράπτης, που προσφώνησε τον παλιό φίλο και σύντροφό του

52
54
56
57
59
60
62
64
66
68
69

Κοινωνικά Σχόλια

Τ. Υφαντής: Η Χίος και η ανάπτυξη

Γ. Κόκκινος: Νόμιμα πυρηνικά

Ν. Χρυσόγελος: Μεταφορές πυρηνικών

Αρκάς: Ο Παντελής και το Λιοντάρι

Πολιτιστικά Σχόλια

Α. Ντ.: TOP FM, σε άγνωστη συχνότητα

Μαξ Φρις: Ανάκριση II

Γ. Κόκκινος: Τα κλαν και η Τούτσι

Σ. Παπασπύρου: Τα media στις εκλογές

Θ. Δρατζίδης: Ποιος είναι ο μαλάκας;

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ...

ΠΛ. ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΥ ΕΝΤΑΥΘΑ

Timing

Αγαπητέ Λεωνίδα,

Πολλές φορές σκέφτομαι, «τι σου είναι η πολιτική;» Καταφέρνει η άτιμη να κάνει αφερέγγυο, διάτρητο ένα πρόσωπο ακόμα και με το αδιαμφισβήτητο δικό σου ήθος. Ίσως να είναι το μικρό τίμημα για την επιβεβαίωση της θέσης του μαρξισμού για την ηθική και η ιστορία καλεί εσένα τον κατ' εξοχήν μεγαλόστομο εκπρόσωπο της Ανθρωπιστικής - Ουμανιστικής παρέκκλισής του να πληρώσεις το λογαριασμό. Απαιτεί την αυτοπυρπόλησή σου... Τραγικό!

Ίσως να μην έχουν και εντελώς άδικο εκείνοι οι θιασώτες του αντικομμουνισμού, που λένε ότι ο μαρξισμός τρώει και τα καλύτερα παιδιά του... Βέβαια εξυπακούεται, όταν φτωχύνει και πεινάσει... Αυτοσυντήρηση... Αυτοπροστασία... Πες το όπως θέλεις... Ας μην μπορούμε όμως σε λεπτομέρειες χωρίς σημασία.

Το σημαντικό είναι ότι τώρα και εσύ είσαι κατά των ηθικολόγων της Αριστεράς.

— 'Ασ' τους να διερωτώνται για το '68. Είναι σαν και εκείνους που φωνάζουν για τα έγχρωμα ψηφοδέλτια στην εκλογή του Σαρτζετάκη.

— 'Ασ' τους να διερωτώνται «γιατί στο Συνέδριο της ΕΑΡ ψήφισαν αυτόνομη κάθοδο στις εκλογές;» Δεν καταλαβαίνουν την ανανεωτική έννοια του timing στην πολιτική.

Είναι σαν εκείνους τους γραφικούς ΠΑΣΟΚάρες, που δεν καταλαβαίνουν και απορούν γιατί παραμένουμε στο ΝΑΤΟ και την ΕΟΚ ενώ αυτοί ψήφισαν να φύγουμε...

— 'Ασ' τους να διερωτώνται πώς και γιατί η μεγάλη Αριστερά θα προκύψει από την ενότητα δογματικών και ανανεωτικών δυνάμεων.

Μοιάζουν με εκείνους που θέλουν να φύγει ο Κουτσόγιωργας για να γίνει καλό το ΠΑΣΟΚ.

Αγαπητέ Λεωνίδα,

Μακάριοι οι πτωχοί τω πνεύματι. Δείξου μεγαλόθυμος. 'Ασ' τους να πάνε στον παράδεισο. Εξάλλου οι εκλογές είναι πιο κοντά από τη Δευτέρα Παρουσία. Για μας τους αριστερούς υπάρχει μόνο η κόλαση. Της Κουμμουνδούρου και του Περισού. Ίσως γιατί δεν πιστέψαμε ποτέ «εις Ανάστασιν Νεκρών και Ζωήν Αιώνιον». Τα λάθη πληρώνονται.

Με πολλά φίλια
Μπόμπης ΛΥΠΗΡΙΔΗΣ

Υ.Γ.: Στη Χαριλάου Τρικούπη τα παιδιά λένε μια γριφώδη κινέζικη παροιμία:

«Μικρή Αριστερά ίσον ΠΑΣΟΚ
Μεγάλη Αριστερά ίσον Μεγάλο ΠΑΣΟΚ».

Θα ήθελα πολύ τη γνώμη σου. Και πάλι σε φιλά.

ΣΧΟΛΙΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

■ Ο Γιάννης Ιωάννου λείπει στο εξωτερικό. Απουσιάζει λοιπόν και το ΚΡΑ.

■ Τον «ακηδεμόνευτο συνδικαλισμό» πρεσβεύει το ΠΑΣΟΚ, γι' αυτό κι ο ίδιος ο πρωθυπουργός, όπως δήλωσε στη συνέντευξή του στο ΠΟΝΤΙΚΙ, δεν ελέγχει ούτε τις φεμινιστικές δραστηριότητες της γυναίκας του... «Ακηδεμόνευτοι» δηλώνουν επίσης τακτικότερα και οι ηγέτες της Αριστεράς. Η μοναδική φορά που παρέβησαν τις αρχές τους ήταν όταν τους κάλεσε ο υπουργός Παιδείας να τα πουν, μπας και βοηθήσουν να σβήσει η φωτιά που άναψαν οι καθηγητές στην κυβέρνηση. Τιμητική εξαίρεση η άρνηση του Γιάννη Μπανιά να συναντηθεί με τον Απόστολο Κακλαμάνη.

Τα ΜΑΤ στα σπίτια

Μετά από αρκετό διάστημα τα Εξάρχεια θυμήθηκαν πάλι τους καλούς τρόπους των ΜΑΤ. Από τη Μιμή Γαλανοπούλου πληροφορηθήκαμε, ότι το βράδυ της 24ης Μαΐου διαδραματίστηκαν δίπλα στο σπίτι της σκηνές απίστευτης αγριότητας. Στη γωνία των οδών Μπενάκη και Ερμού, δυο διμοιρίες (40 άτομα) εισέβαλαν σε σπίτι κυνηγώντας τρεις νέους. Αφού τους χτύπησαν άγρια, τους έβγαλαν σέρνοντας στο δρόμο και τους οδήγησαν προς άγνωστη κατεύθυνση ημιλιπόθυμους, ενώ οι συνήθως φιλήσυχου περίοικοι τους αποδοκίμαζαν. Φαίνεται όμως ότι η όρεξη των ΜΑΤατζήδων δεν είχε κοπεί και μη ξέροντας τι άλλο να κάνουν, άρχισαν να σπάνε τα αυτοκίνητα που υπήρχαν στην περιοχή.

Εμπρός Αϊτέ Δικέφαλε...

Τόσο μαζική ευαισθησία και οδύνη από την τηλεόραση για το ξύλο που έριξαν τα ΜΑΤ στη Νέα Φιλαδέλφεια σπάνια απολαμβάνουμε. Αν πάντως οδηγηθούμε απ' αυτό το γεγονός στο κουτοπόνηρο συμπέρασμα ότι τα επεισόδια έγιναν για να φαγωθούν κάποιοι αξιωματικοί, είμαστε βαθιά νυχτωμένοι. Ούτε βέβαια έχει την παραμικρή δόση αλήθειας ο ισχυρισμός ότι το ξύλο έπεσε χωρίς λόγο και αιτία. Σε μαζικό ξυλοδαρμό επιδίδονται τα ΜΑΤ στα γήπεδα σχεδόν κάθε Κυριακή και μερικές φορές και Τετάρτη. Το έχουν ζήσει φέτος οι Ολυμπιακοί στη Λεβαδιά, οι Αεκτζήδες στην Πάτρα, οι Πανιώνιοι στο κλειστό της Νέας Σμύρνης, οι Πασοκζήδες όπου κι αν πάνε...

Το μόνο ποιοτικό διαφορετικό στοιχείο στη συγκεκριμένη ιστορία είναι ότι η κατάσταση, ξεφεύγοντας απ' τον έλεγχο των ΜΑΤατζήδων, οδήγησε στη διακοπή του αγώνα για 15 λεπτά, γεγονός που συνήθως αποφεύγεται. Εύκολα λοιπόν αποκρύπτεται χωρίς να προκαλεί ευαισθησίες και κροκοδείλια δάκρυα. Εξάλλου την ίδια περίπου ώρα στην Τούμπα, συγκεκριμένα μόλις τέλειωσε το παιχνίδι (!), οι φανατικοί της θύρας 4 σ' αντίστοιχη «ανάτια» πρόκληση κυνήγαγαν τα ΜΑΤ σ' αποδυτήρια. Αποτέλεσμα, μερικοί απ' αυτούς να καταδικαστούν σε 12 μήνες φυλάκη μόνο και μόνο γιατί δεν έκατσαν να τις φάνε όπως ήταν πρόπον. Απ' όλα αυτά ένα είναι βέβαιο. Δεν έχουμε να κάνουμε ούτε με μια μεταφυσική βεντέτα ΜΑΤ-χουλιγκάνων, ούτε με την προκλητική συμπεριφορά των ΜΑΤ που έχει στόχο τον αποπροσανατολισμό και την εκτόνωση της δυναμικότητας των νέων στα γήπεδα. Είναι κάτι πολύ πιο απλό. Πρέπει οι νέοι να σέβονται τα όργανα της τάξης, να μην προκαλούν το νόμο, να αποδέχονται την καταστολή αδιαμαρτύρητα. Το μήνυμα έχει καθαρά παιδαγωγικό χαρακτήρα και θα τους χρησιμεύσει έστω και σαν απειλητική ανάμνηση στο στρατό, στη συναιλία, στη δουλειά. Η παιδαγωγική αυτή μέθοδος είναι μεν πανάρχαια και αποτελεσματική, αλλά πάντα παρουσιάζει προβλήματα όταν οι μαθητές είναι στούρνοι. Όπως μάλιστα φάνηκε, όχι μόνο οι οπαδοί των δικεφάλων, αλλά και πολλοί φίλοι άλλων ομάδων είναι εντελώς ανεπιδεκτοι μαθήσεως. Το έδειξαν στο στάδιο Καραϊσκάκη στον τελικό αγώνα του Κυπέλλου Ευρώπης Ελπίδων ανάμεσα στην Ελλάδα και τη Γαλλία, όπου εκτός των άλλων αποδείχτηκε παραμυθί ότι οι φιλαθλοι απλά δέρνονται μεταξύ τους και η αστυνομία τους χωρίζει.

Θ.Π.

Πράσινη συμπαράταξη;

Η προσέγγιση ΚΚΕ-ΕΑΡ άνοιξε πράγματι έναν καινούργιο δρόμο. Δημιουργώντας ένα κλίμα ευφορίας για επικείμενη «ενότητα της Αριστεράς», συσπειρώνει εξ αντιδιαστολής όσες αριστερές δυνάμεις προσδοκούν μια καλύτερη τύχη από ρόλο συμπληρωματικό προς το ΠΑΣΟΚ.

Έχει ξαναγραφτεί στο Σχολιαστή (Χ. Μαχαίρας: Ενότητα και πάλι; τ. 66, 29-4-87) ότι το ΚΚΕ εμφάνισε τον τελευταίο καιρό μια διπλή γλώσσα όσο αφορά την ενότητα των αριστερών. Φαινόταν δηλαδή να προωθεί άλλοτε την ενότητα του κινήματος σε αντικυβερνητική βάση και άλλοτε τη δεξιάς απόχρωσης «συμπαράταξη», δηλαδή την εκλογική συμμαχία με στόχο τη συμμετοχή στις κυβερνητικές ευθύνες. Η προσέγγιση με την ΕΑΡ τροποποιεί ριζικά αυτή την ευαισθητή ισορροπία. Τείνει να εντάξει αποκλειστικά τις πρωτοβουλίες του ΚΚΕ σ' ένα πλαίσιο ασφυκτικά κοινοβουλευτικό. Και, ακόμα περισσότερο, αφαιρεί την πρωτοβουλία των κινήσεων από το ΚΚΕ. Στο πεδίο αυτό τον πρώτο

λόγο έχει ο Λεωνίδας Κύρκος, για τον πρόσθετο λόγο ότι το κόμμα του έχει το προνόμιο να παίζει και στο ταμπλό του ΠΑΣΟΚ.

Αν όμως η προσέγγιση Κύρκου-Φλωράκη λειτουργεί ουσιαστικά υπέρ του πρώτου, ανατρέποντας την κατεστημένη διάταξη των αριστερών δυνάμεων, οι περισσότεροι κερδισμένοι είναι αυτοί που θα μείνουν απέξω. Πράγματι, μια συμμαχία που θα περιλαμβάνει τα δύο κόμματα της Αριστεράς, καθώς και το κόμμα του κ. Αρσένη, αφήνει το δρόμο ανοιχτό για τη συσπείρωση των υπόλοιπων αριστερών δυνάμεων σε μια συνεπή αντιπολιτευτική βάση. Μια συσπείρωση που σίγουρα θα βρει απήχηση στην αριστερά του ΚΚΕ και δεν αποκλείεται να δημιουργήσει προοπτικές ακόμα και για αξιοπρεπή εκλογική εμφάνιση.

Εκτός εάν η άνοιξη που έφερε η συνάντηση κορυφής αποδειχτεί πρόσκαιρη και πρυτανεύσουν ψυχραιμότερες σκέψεις και βαθύτεροι υπολογισμοί...

Κ.Β.

ΤΟΥΡΚΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ Ντροπή η επίσκεψη Οζάλ

Η γνώμη των Τούρκων πολιτικών προσφύγων για την επίσκεψη Οζάλ νομίζουμε πως έχει ιδιαίτερη σημασία. Ζητήσαμε από Τούρκο αγωνιστή, που ζει εξόριστος χρόνια στην Ελλάδα, να μας μιλήσει για την επίσκεψη του πρωθυπουργού της τούρκικης χούντας. Το όνομά του δεν αναφέρεται για ευνόητους λόγους.

Σ.

Σίγουρα, η επίσκεψη του Οζάλ στην Ελλάδα δεν έχει καμιά σχέση με τη φιλία και την αδερφοσύνη των Τούρκων, των Κούρδων, των Κυπρίων και των Ελλήνων.

Δυστυχώς, οι πολιτικοί που κυβερνούν τις δυο χώρες δεν εκπροσωπούν και τα συμφέροντα των λαών τους. Για τον Παπανδρέου η σύγκλιση δεν είναι παρά ένα προεκλογικό τέχνασμα που προσπαθεί να κρύψει τα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Έλληνες· για τον Οζάλ σημαίνει μια δυνατότητα νομιμοποίησης, ένα πέρασμα προς τη Δύση.

Κανείς δεν θέλει τον πόλεμο, αλλά αυτός ο περίφημος «μη-πόλεμος» είναι απλώς μια δημαγωγία, με την οποία επιχειρείται να βρεθεί μια λύση στα προβλήματα που δημιούργησαν οι ίδιοι οι πολιτικοί.

Για τον ελληνικό λαό, που πάλεψε μισό αιώνα διεκδικώντας ελευθερία και δημοκρατία, η επίσκεψη του Οζάλ είναι ντροπή. Δεν μπορούν οι δημοκράτες να αγκαλιάζουν τους φασίστες, έστω κι αν η κυρία Μερκούρη, μια παλιά αγωνίστρια, βρήκε «ειλικρίνεια στα μάτια του Οζάλ» στο πρόσφατο ταξίδι της στην Κωνσταντινούπολη.

Οι Τούρκοι πρόσφυγες που ζουν στην Ελλάδα αγωνίζονται εδώ και οκτώ χρόνια κατά της δικτατορίας του Εβρέν και του Οζάλ. Σκεφτόμαστε να διαμαρτυρηθούμε την ημέρα της επίσκεψης του πρωθυπουργού της τούρκικης χούντας και φανταζόμαστε ότι θα μας καλύψουν οι εκδηλώσεις του ελληνικού λαού και της Αριστεράς.

Βέβαια, βρισκόμαστε σε αρκετά άσχημη θέση, αφού τον τελευταίο καιρό έχουν πολλαπλασιαστεί οι απελάσεις και οι πολιτικές μας δραστηριότητες φαίνεται πως ενοχλούν αρκετούς.

Πάντως, θέλω να τονίσω ότι σε καμιά περίπτωση δεν πρέπει να ταυτιστούν οι διαμαρτυρίες μας με τις εκδηλώσεις Κύπριων και Ελλήνων φασιστών. Αυτούς, μόνο ο εθνικισμός τους τους κάνει να μάχονται την επίσκεψη Οζάλ. Η δικιά μας όμως απόσταση από αυτούς είναι όση κι από τον πρωθυπουργό της χούντας.

Η επιστήμη του θεάματος

Η διαδοχική επανεμφάνιση ΕΛΑ και 17 Ν έτυχε ιδιαίτερης υποδοχής από το σύνολο του Τύπου. Δεν αρκεί μόνο η ευαισθησία, κοινωνική και εθνική, της κοινής γνώμης απέναντι στους στόχους των επιθέσεων· αυτή ίσως εξηγεί την εντολή διοικητικής εξέτασης για την ανάμιξη αστυνομικών στη διακίνηση ναρκωτικών. Πολύ περισσότερο, δεν μπορεί κανείς να υποθέσει ότι το σύνολο σχεδόν του υπεύθυνου Τύπου της χώρας υιοθέτησε ξαφνικά το ένοπλο και τις θέσεις του. Ούτε, τέλος, φτάνει να σταθεί κανείς στις εφημερίδες που ερίζουν να γίνουν αυτές πρώτες οι αποδέκτες των προκηρύξεων — πράγμα που έχει προκαλέσει και σχετικά υστερόγραφα εξηγήσεων και επεξηγήσεων.

Για μια ακόμα φορά, ο Τύπος, πολυλογώντας και «αναλύοντας» κάποιο θέμα, εννοεί κάτι άλλο — βοηθούμενος στην τρέχουσα περίπτωση και από το γεγονός ότι οι οργανώσεις παραμένουν ασύλληπτες, πράγμα που επιτρέπει κάθε είδους σπεκουλάρισμα και προβολές πέρα του πραγματικού τους προσώπου κλπ.

Έτσι δεν είναι μόνο η ΑΥΡΙΑΝΗ που κραυγάζει «Καλά έκανε ο ΕΛΑ — και αν μπορείς... τινάζει στον αέρα όλα τα στέκια διακίνησης ναρκωτικών, για να γλιτώσουν τα παιδιά μας, αφού η Αστυνομία δεν μπορεί να προστατέψει από τη φοβερή αυτή μάστιγα».

Τη συναγωνίζεται και η εγκυρότερη ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ για να πει ότι, «οι αναλύσεις της 17 Ν... είναι α-

πόσταγμα ώριμων, νηφάλιων και διαλεκτικών προσεγγίσεων». Ότι η 17 Ν προέβλεψε το Νταβός σε περσινή προκήρυξη, πράγμα που «Ούτε μια εφημερίδα, ούτε ένα έντυπο, ακόμα και το πιο περιθωριακό, ούτε ένας δημοσιογράφος, ακόμα και ο πιο ειδικός στα ελληνοτουρκικά, δεν κατόρθωσε τους εννιά μήνες που ακολούθησαν την κρίση του Μάρτη 1987 όχι να υποψιαστεί, αλλά ούτε καν να «παιξει» με τα ενδεχόμενα που με τόση βεβαιότητα διατύπωνε η 17 Ν».

Δεν έχει νόημα ότι ο παραπάνω ισχυρισμός ελέγχεται ως ολοκληρωμένα ανακριβής· η κρυφή πλευρά τέτοιου δημοσιογραφικού λόγου είναι ότι είναι δύσκολο για τον καθένα να κάνει σήμερα πολιτική — μπορεί όμως να την παρακολουθεί σαν θεατής-εντολέας. Μόνοι δρόμοι για την πολιτική σήμερα είναι αφενός το ένοπλο που έχει διορατικότητα και «προφητείες» («Πρόκειται για εκπληκτική διαπίστωση. Ο κάθε σκεπτόμενος άνθρωπος οφείλει να προβληματιστεί... Η οργάνωση έχει επομένως κάθε δικαίωμα, μετά απ' αυτές τις διαπιστώσεις, να υποστηρίξει και να καταμαρτυρεί στον πολιτικό κόσμο και τον ελληνικό Τύπο όσα περιέχονται για τα ελληνοτουρκικά στην προκήρυξη της»), αφετέρου είναι η κυβερνητική εξουσία, με τα κλειστά χαρτιά και τις μυστικές διαβουλεύσεις, που τα «καταφέρνει» να μας τυλίγει και να εμφανίζει τετελεσμένα: Ανάμεσα σε δύο παραδειγματισμούς.

Σ.

■ Για τη δίκη που γίνεται την ερχόμενη Τρίτη στο Β' τριμελές πλημμελειοδικείο Αθηνών με κατηγορούμενους τον εκδότη του ΠΑΡΑ ΠΕΝΤΕ και το συγγραφέα του βιβλίου «Απολύομαι και τρελαίνομαι», γράφαμε και στο προηγούμενο τεύχος. Πριν δυο μέρες, ο Γιώργος Μπαζίνας και ο Χριστόφορος Κάσδαγλης (Χρήστος Καστάνας), που θα αντιμετωπίσουν την κατηγορία της «παροτρύνσεως προς διάπραξη κακουργήματος», έδωσαν συνέντευξη Τύπου στην οποία μοίρασαν κι ένα έντυπο

που αναφέρεται στην υπόθεσή τους. Ανάμεσα σε άλλα γράφουν: «...πώς, τι και γιατί θέλει να σας εξηγήσει, σε ελληνική γλώσσα, αυτό το φυλλάδι, επειδή πιστεύουμε ότι η δίωξη αυτή δεν είναι προσωπική υπόθεση, αλλά έχει σχέση με πράγματα που φέρουν τέτοια περίεργα ονόματα: ελευθερία λόγου, δικαίωμα άποψης, δικαίωμα να ονειρεύεσαι (ή να βλέπεις εφιάλτες), να διεκδικείς και να ορίζεις τη ζωή σου...» Θα περιμένουμε την απόφαση για να δούμε αν τα παραπάνω ισχύουν ή έχουν καταργηθεί.

■ Μια δεύτερη σκευωρία με θέμα τη «γυναίκα εγκληματικότητα» έχει αρχίσει ήδη να εκτυλίσσεται. Θύμα αυτή τη φορά η Ελένη Τόλια, που η δίκη της επρόκειτο ν' αρχίσει χτες.

Αν και δεν έγινε ακόμη χρήση της συνταγής «ξανθιά τίγρη», που με τόση επιτυχία σφράγισε το σύνολο σχεδόν του Τύπου στην περίπτωση

της Κάτιας Κολιτσοπούλου, είναι ίσως γιατί η χρήση του μαχαιριού για αυτοάμυνα προκαλεί ανατριχίλες καθόλου ευχάριστες στο αντρικό αναγνωστικό κοινό. Ας ελπίσουμε ότι η κινητοποίηση των φεμινιστικών οργανώσεων και η αφύπνιση της ευαισθησίας των λοιπών «δημοκρατικών δυνάμεων» θα έχουν αυτή τη φορά ευτυχέστερη κατάληξη...

ΠΕΤΡΟΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗΣ

Ο διάλογος και τα προβλήματα του

Είκοσι χρόνια μετά τη διάσπαση του '68, οι θερμοί εναγκαλισμοί του Χαρίλαου Φλωράκη με τον Λεωνίδα Κύρκο δείχνουν να σφραγίζουν μια περίοδο έντονων αντιθέσεων και διαξιφισμών. Το ΚΚΕ και η ΕΑΡ αποφασίζουν να καθίσουν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων, εγκαινιάζοντας ένα διάλογο που πολλοί προεξοφλούν ότι εγκυμονεί εκλογική συνεργασία. Ο ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ ζήτησε από τον Πέτρο Κουνάλακη, μέλος του Εκτελεστικού Γραφείου της ΕΑΡ και από τους πρώτους που υποστήριξαν τη σύγκλιση, να σχολιάσει τη συνάντηση των δυο πολιτικών αρχηγών.

λόγου και τη θετική κατάληξή του. Μέσα στις θετικές αντιδράσεις διακρίνει κανείς ν' αναπτύσσονται απόψεις και προσδοκίες που είτε είναι λαθεμένες είτε είναι αδύνατον να ικανοποιηθούν στο άμεσο ή στο ορατό μέλλον.

Ας γίνουμε όμως περισσότερο συγκεκριμένοι.

Ορισμένοι αριστεροί πολίτες θεωρούν ότι μέσα από το διάλογο οφείλουμε να οδηγηθούμε γρήγορα σ' έναν ενιαίο φορέα της Αριστεράς, στην άρση της διάσπασης του 1968. Σ' αυτό το αίτημα πρέπει ν' απαντήσουμε με σαφήνεια και κατηγορηματικότητα. Ο διάλογος ανάμεσα στις δυνάμεις της Αριστεράς πρέπει ν' ατενίζει το μέλλον και όχι το παρελθόν. Προϋπόθεση για το διάλογο είναι ο σεβασμός της ισοτιμίας, της πολυμορφίας της Αριστεράς, της αυτονομίας των φορέων της, η αναγνώριση της ευρύτητάς της που υπερβαίνει κατά πολύ το κομμουνιστικό τμήμα της.

Η ιδέα της μεγάλης Αριστεράς δεν σημαίνει για το ορατό μέλλον την αρμονική ενότητα των πολιτικών κομμάτων που δρουν στο χώρο της. Αλλά την προσπάθεια της πολιτικής, προγραμματικής και στρατηγικής συζήτησης μέσα από έναν ουσιαστικό και επίπονο διάλογο, μέσα από την προγραμματική ανανέωση όλων των κομμάτων της Αριστεράς.

Πολλοί αριστεροί πολίτες, δικαιολογημένα αγανακτισμένοι από την αδιέξοδη κυβερνητική πολιτική, επιθυμούν την πάση θυσία εκλογική συνεργασία των δυνάμεων της Αριστεράς. Μας καλούν να παραβλέψουμε τις σημαντικές διαφορές και να καταρτίσουμε ένα εκλογικό πρόγραμμα στα σημεία που συμφωνούμε.

Δεν επαρκεί ως απάντηση στο αίτημα αυτό η υπενθύμιση της απόφασης του ιδρυτικού συνεδρίου της ΕΑΡ για αυτόνομη εκλογική καθόδο του κόμματος. Ουσιαστική απάντηση είναι η ανάπτυξη του κοινού αγώνα για την καθιέρωση της απλής αναλογικής που καθιστά περιττές τις αμυντικές εκλογικές συνεργασίες. Πρέπει τώρα να ενεργοποιηθεί σ' αυτό τον αγώνα η πλειοψηφία των πολιτών που επιθυμεί την κα-

θιέρωση της απλής αναλογικής και έχει συνειδητοποιήσει την ανάγκη της κραταστροφής του δικομματικού πλαισίου. Παράλληλα να προειδοποιήσουμε την κυβέρνηση να μην αποτολμήσει να επανακτήσει την αυτοδυναμία με καλπονοθευτικά εκλογικά συστήματα και τις άλλες γνωστές μεθόδους καταλήστευσης των αριστερών ψήφων. Να υπογραμμίσουμε ότι θα παρακολουθούμε με προσοχή τις εξελίξεις και να προωθήσουμε το διάλογο, να διερευνήσουμε τις δυνατότητες συζητήσεων και σύγχρονων απαντήσεων στα μεγάλα θέματα που απασχολούν την ελληνική κοινωνία.

Μια άλλη δυσκολία δημιουργεί η άποψη ότι ο διάλογος πρέπει να είναι χρονικά περιορισμένος, να διεξαχθεί κυρίως στα επιτελεία των κομμάτων, να καταλήξει το ταχύτερο δυνατό σε μια πολιτική συμφωνία. Κανείς δεν επιθυμεί τον ατέρμονα διάλογο. Αλλά θα ήταν μεγάλο λάθος να περιοριστεί χρονικά και να υποβαθμιστεί η σημασία του. Κανείς εξάλλου δεν υποτιμά το ρόλο των κομματικών επιτελείων. Αλλά ο διάλογος που προτείνει η ΕΑΡ θέλουμε να ενεργοποιήσει όλη την Αριστερά, τα στελέχη, τα μέλη, τους οπαδούς των κομμάτων, ολόκληρη την κοινωνία. Και με την έννοια αυτή επιμένουμε στο δημόσιο χαρακτήρα του. Μέσα από έναν τέτοιο διάλογο θα επιτευχθούν πολύ ευρύτερες συσπειρώσεις, θα διευκολυνθούν οι μετακινήσεις και ο εκσυγχρονισμός του λόγου της Αριστεράς.

Κανείς τέλος δεν αρνείται την ανάγκη των πολιτικών συμφωνιών. Αλλά δεν είναι δυνατό να περιοριστούν στα σημερινά κοινά σημεία. Γιατί θα είναι χωρίς ευρύτερη δυναμική. Η Αριστερά οφείλει να θέσει φιλόδοξους, επιθετικούς στόχους. Να ανιχνεύσει συγκλίσεις και συμφωνίες στα μεγάλα θέματα, προγραμματικά και στρατηγικά, χωρίς βέβαια να απαιτούνται απόλυτες και ανεδαφικές ταυτίσεις. Έτσι θα ξεπεράσει τη δική της στασιμότητα και κρίση, θα συμβάλει αποφασιστικά στη διέξοδο από την κρίση της ελληνικής κοινωνίας.

Πέτρος ΚΟΥΝΑΛΑΚΗΣ

■ Η πρόσφατη συνάντηση Κύρκου-Φλωράκη αποτελεί αναμφισβήτητη κορυφαία στιγμή στην κινητικότητα που αναπτύσσεται το τελευταίο διάστημα στο χώρο της Αριστεράς. Τερματίζει μια πολιτική ανωμαλία, την έλλειψη σχέσεων ανάμεσα στην ΕΑΡ και το ΚΚΕ, που δηλητηρίαζε συνολικά την πολιτική μας ζωή, ιδιαίτερα στο χώρο της Αριστεράς. Δημιουργεί ένα νέο κλίμα στις σχέσεις των δύο κομμάτων, που θα έχει ευεργετικές επιδράσεις γενικότερα στις δυνάμεις της Αριστεράς και θα διευκολύνει το διάλογο ανάμεσά τους.

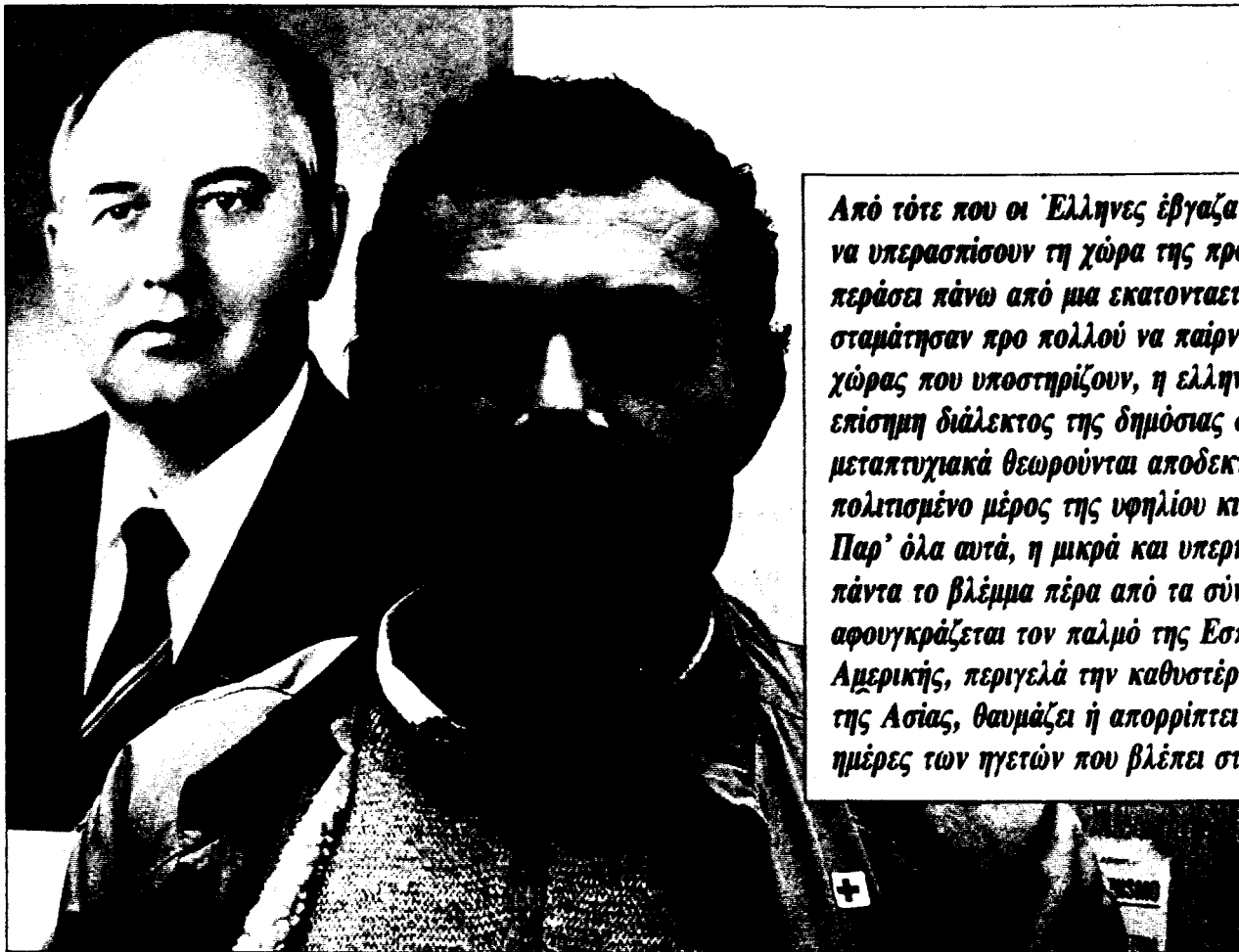
Η συνάντηση και ο διάλογος που επίκειται προκαλέσαν ποικίλες αντιδράσεις:

Ελάχιστοι, οι δικαιολογημένα ανησυχούντες, έσπευσαν να ελαχιστοποιήσουν τη σημασία της συνάντησης, να προδικάσουν την αποτυχία του διαλόγου, να ευτελίσουν και να συκοφαντήσουν τις διεργασίες στην Αριστερά.

Αυτοί θα διαψευστούν. Ο διάλογος θα προχωρήσει με αποφασιστικότητα αλλά και σύνεση. Και θα έχει απτά αποτελέσματα.

Ο κόσμος της Αριστεράς αλλά και ευρύτερα οι δημοκρατικοί πολίτες αντέδρασαν θετικά. Όσο κι αν φαίνεται όμως παράδοξο, βρίσκονται εδώ τα προβλήματα για το μέλλον του δια-

Από τον Ορλώφ

Από τότε που οι Έλληνες έβγαζαν τα κουμπούρια για να υπερασπίσουν τη χώρα της προτίμησής τους, έχει περάσει πάνω από μια εκατονταετία. Τα κόμματα σταμάτησαν προ πολλού να παίρνουν το όνομα της χώρας που υποστηρίζουν, η ελληνική γλώσσα έγινε η επίσημη διάλεκτος της δημόσιας διοίκησης, τα μεταπτυχιακά θεωρούνται αποδεκτά σ' όποιο πολιτισμένο μέρος της υφελίου κι αν γίνονται. Παρ' όλα αυτά, η μικρά και υπερήφανος Ελλάς στρέφει πάντα το βλέμμα πέρα από τα σύνορά της· αφουγκράζεται τον παλμό της Εσπερίας και της Αμερικής, περιγελά την καθυστέρηση της Αφρικής και της Ασίας, θαυμάζει ή απορρίπτει τα έργα και τις ημέρες των ηγετών που βλέπει στην τηλεόραση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΔΗΜΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΞΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΩΝ*

	Πολύ ή αρκετά καλή γνώμη		Λίγο ή καθόλου καλή		Δεν απάντησαν	
		%		%		%
Γκορμπατσόφ	_____	84	_____	10	_____	6
Πατριάρχης Δημήτριος	_____	63	_____	26	_____	11
Γκονζάλες	_____	53	_____	24	_____	23
Ζίβκοφ	_____	52	_____	30	_____	18
Πάπας Ιωάννης-Παύλος	_____	51	_____	36	_____	13
Μιτερράν	_____	50	_____	43	_____	7
Κολ	_____	40	_____	44	_____	16
Θάτσερ	_____	37	_____	58	_____	5
Ρήγκαν	_____	31	_____	66	_____	3
Τσαουσέσκου	_____	30	_____	54	_____	16
Καντάφι	_____	28	_____	62	_____	10
Οζάλ	_____	14	_____	76	_____	10
Χομείνι	_____	3	_____	92	_____	5

* Η δημοσκοπήση έγινε στο διάστημα 8 με 21 του Μάρτη. Ρωτήθηκαν 600 κάτοικοι της περιοχής Αθήνας - Πειραιά - Περιχώρων, που επιλέχτηκαν από την ΕΥΡΩΔΗΜ με τη μέθοδο των ποσοστόσεων κατά φύλο, ηλικία, περιοχή και εκλογική γεωγραφία, ώστε να αντιπροσωπεύονται αναλογικά όλες οι κατηγορίες του πληθυσμού.

...στον Γκορμπατσόφ

■ Το γκάλοπ της ΕΥΡΩΔΗΜ που δημοσιεύουμε προσπαθεί να ανακαλύψει τις σημερινές προτιμήσεις των νεο-Ελλήνων. Το αποτέλεσμα του, αν και δεν μπορεί να θεωρηθεί έκπληξη, δείχνει ότι ένας δεσμός έμεινε ακατάλυτος στο πέρασμα του χρόνου: Μετά τον Υψηλάντη και τον Ορλώφ, ο Μιχαήλ Γκορμπατσόφ θέλγει τη συντριπτική πλειοψηφία των συμπατριωτών μας, συγκινώντας ακόμη κι αυτούς που διέρρηξαν τη σχέση τους με τη χώρα του Τσάρου την εποχή του Λένιν.

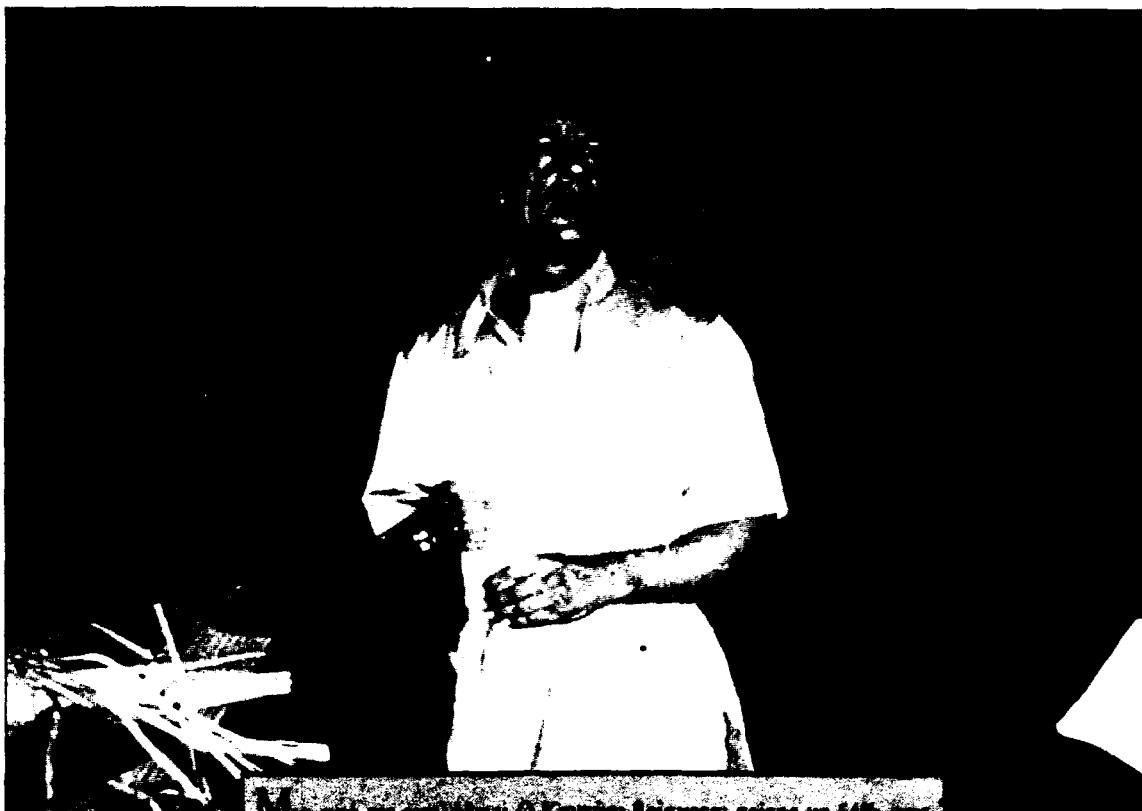
Όπως φαίνεται στον Πίνακα 1, ο ηγέτης της περεστρόικα συγκέντρωνε στο διάστημα 8 με 21 του Μάρτη το 84% των προτιμήσεων όσων ρωτήθηκαν στην περιοχή Αθήνας - Πειραιά - Περιχώρων. Το αποτέλεσμα είναι εντυπωσιακό, αφού ακόμη και ο Κωνσταντίνος Καραμανλής δεν είχε κατορθώσει να ξεπεράσει το 66% στην αντίστοιχη δημοσκόπηση της ΕΥΡΩΔΗΜ για τους Έλληνες πολίτες.

Δεύτερος σε δημοτικότητα μετά τον Γκορμπατσόφ βρισκόταν ο Πατριάρχης Δημήτριος (63%), ακολουθούμενος από τους κ.κ. Γκονζάλες (53%), Ζίβκοφ (52%), Πάπα Ιωάννη-Παύλο (51%) και Μιτεράν (50%). Από τους δεξιούς Ευρωπαίους πολιτικούς ηγέτες κανείς δεν ξεπέρασε το 40%. Οι μετοχές του κυρίου Κολ, της κυρίας Θάτσερ και του κυρίου Ρήγκαν είναι υψηλότερες μόνο από αυτές των Τσαουσέσκου, Καντάφι, Οζάλ και Χομεινί.

Εθνάρχης είναι ο Γκορμπατσόφ

Βέβαια, η πρωτιά του Σοβιετικού ηγέτη δεν αποδεικνύει ότι σύμπασα η Ελλάδα κοιμάται και ξυπνάει με την έγνοια της περεστρόικα και της γλάσνοστ. Η χαρισματική προσωπικότητα, το ανανεωμένο πολιτικό προφίλ και η αίσθηση ότι ο Μιχαήλ Γκορμπατσόφ κάτι πάει να κάνει με τους εξοπλισμούς, είναι λόγοι πολύ ισχυρότεροι από το ενδεχόμενο μιας ανανέωσης της ΕΣΣΔ και του ΚΚΣΕ.

Άλλωστε το 84% δεν προέρχεται μόνο από το ΠΑΣΟΚ και τις λοιπές δημοκρατικές δυνάμεις. Είναι ενδιαφέρον να δούμε, ότι οι οπαδοί του Μιχαήλ Γκορμπατσόφ βρίσκονται διασκορπισμένοι σχεδόν ισοδύναμα σε όλα τα πολιτικά

Μία από τις εκτιμήσεις: Ο Καντάφι βρίσκεται τρίτος με 34% στις προτιμήσεις των Ελλήνων του ΚΚΕ, μετά τον Γκορμπατσόφ και τον Ζίβκοφ

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

ΔΗΜΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΨΗΦΟΦΟΡΩΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Πατριάρχης Δημήτριος	80
Θάτσερ	76
Γκορμπατσόφ	74
Πάπας Ιωάννης-Παύλος	72
Κολ	69
Ρήγκαν	66
Μιτεράν	53
Γκονζάλες	49
Ζίβκοφ	30
Τσαουσέσκου	21
Οζάλ	19
Καντάφι	7
Χομεινί	1

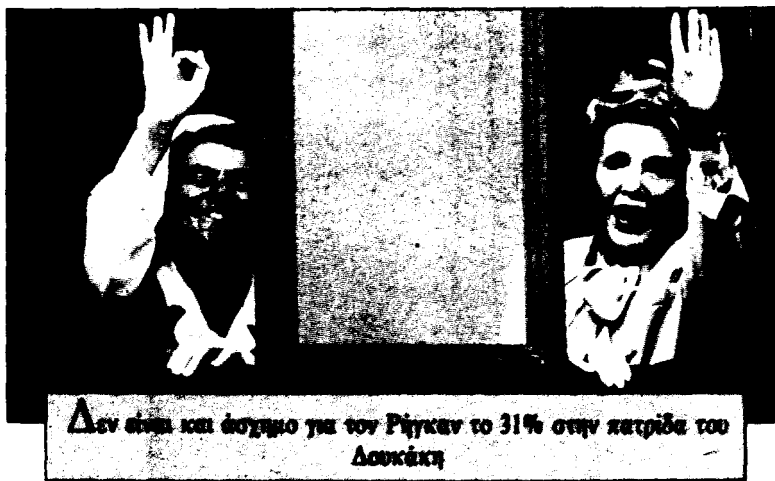
κόμματα. Στον Πίνακα 2 φαίνεται ότι ακόμα και μεταξύ των Νεοδημοκρατών μόνο η κυρία Θάτσερ (76%) από τους δεξιούς ηγέτες ανταγωνίζεται τη γοητεία του ηγέτη της ΕΣΣΔ (74%), ο οποίος είναι δημοφιλέστερος από τους κ.κ. Κολ (69%) και Ρήγκαν (66%). (Να

σημειώσουμε ότι και άλλοι δύο σοσιαλιστές ηγέτες έχουν θετική εικόνα στη ΝΔ: Ο Μιτεράν συγκεντρώνει το 53% και ο Γκονζάλες το 49%).

Κρυπτοκοιμουνιστές

Είναι εντυπωσιακό ότι, ανάμεσα

στους οπαδούς του ΠΑΣΟΚ που απάντησαν στο γκάλοπ, όχι μόνο ο Γκορμπατσόφ αλλά και ο Ζίβκοφ ξεπερνά σε δημοτικότητα τους σοσιαλιστές ηγέτες. Όπως φαίνεται στον Πίνακα 3, ο πρώτος παίρνει το 90% των προτιμήσεων, ο δεύτερος το 66%, ενώ οι Γκονζά-

Δεν είναι και άσχημο για τον Ρήγκαν το 31% στην πατρίδα του
Δουκάκη

Με τέτοιες φιλοπόλεμες εμφανίσεις είναι αδύνατο η κυρία Θάτσερ να ανεβάσει τα ποσοστά της σε μια φιλειρηνική χώρα

Δεν είναι μόνο τα δημοκρατικά αισθήματα που κάνουν τους Έλληνες να μαυρίσουν τον Οζάλ και τον Χομεινί, αλλά και οι εθνικές και θρησκευτικές διαφορές

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

ΔΗΜΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΨΗΦΟΦΟΡΩΝ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ

Γκορμπατσόφ	90
Ζίβκοφ	66
Γκονζάλες	63
Πατριάρχης Δημήτριος	59
Μιτερράν	58
Πάπας Ιωάννης-Παύλος	45
Καντάφι	39
Τσαουσέσκου	37
Κολ	26
Θάτσερ	17
Οζάλ	14
Ρήγκαν	14
Χομεινί	2

λες και Μιτερράν βρίσκονται χαμηλότερα. Πάντως, ο αιρετικός χαρακτήρας των απαντήσεων των Πασόκων εκδηλώνεται και προς άλλη κατεύθυνση: Ο πατριάρχης Δημήτριος (59%) και ο Πάπας (45%) ξεπερνούν τον παλιό αγαπημένο Καντάφι του κινήματος

(39%).

Μονοκούκι!

«Φυσιολογικές» οι απαντήσεις των οπαδών του ΚΚΕ (ΠΙΝΑΚΑΣ 4). 97% ο Γκορμπατσόφ, 75% ο Ζίβκοφ, 44%(!) ο αυτοκράτορας της Ρουμανίας Τσαουσέσκου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

ΔΗΜΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΨΗΦΟΦΟΡΩΝ ΤΟΥ ΚΚΕ

Γκορμπατσόφ	97
Ζίβκοφ	75
Καντάφι	54
Τσαουσέσκου	44
Πατριάρχης Δημήτριος	37
Γκονζάλες	35
Μιτερράν	21
Πάπας Ιωάννης-Παύλος	18
Κολ	9
Χομεινί	7
Οζάλ	2
Ρήγκαν	2
Θάτσερ	0

Επιλογή-σφήνα ο Καντάφι που παίρνει το 54%.

Όλοι οι υπόλοιποι, συμπεριλαμβανομένου και του Μιτερράν, έχουν αρνητική εικόνα, με κάπως καλύτερους τον Πατριάρχη (37%) και τον Γκονζάλες (35%).

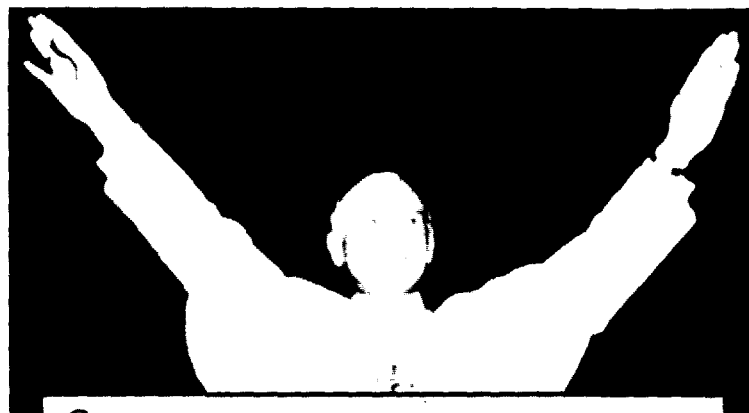
Οι φίλοι του ΚΚΕ, επίσης, απο-

δεικνύεται ότι αντιπαθούν περισσότερο απ' όλους τον Οζάλ, αφού μόνο 2% έχουν καλή γνώμη για τον Τούρκο πρωθυπουργό, ενώ οι Νεοδημοκράτες του δίνουν 19% και οι Πασοκτζήδες 14%.

Μόνο 21% παίρνει ο Φρανσουά Μιτεράν από το ΚΚΕ, που δεν φαίνεται να του συγχωράει το 7% του Γαλλικού ΚΚ

Ο Πάπας Ιωάννης-Παύλος ενώ πετάει προς τις πρώτες θέσεις

Περί δημοτικότητας

■ Οι τιμές στο χρηματιστήριο των ηθικών αξιών δεν είναι καθόλου τυχαίες, ούτε μπορούν ν' αλλάξουν με το τίποτα. Όπως σε κάθε σοβαρό χρηματιστήριο, δεν μπορεί να παίξει εκεί οποιοσδήποτε. Χρειάζεσαι κάποιο κεφάλαιο, που μπορεί να το 'κανες δουλεύοντας μπογιατζής το πρωί και σπουδάζοντας μεταπτυχιακά το βράδυ ή με κάποιο άλλο τρόπο, στον οποίο να αναγνωρίζονται οι θεατές σου.

Πρέπει μετά να περάσεις τις εξετάσεις της κοινής γνώμης: αυτή ποτέ δεν απεργεί, γιατί αυτή είναι που μαζί με δυο τρεις άλλους θεσμούς κρατά τα πάντα όρθια.

Στην εποχή μας (δηλαδή εδώ και μερικούς αιώνες) έχει συγκροτηθεί αρκετά αποτελεσματικά το υποκείμενο, η ηθική προσωπικότητα, ως δέκτης, προωθητής και διεκπεραιωτής μύχων πόθων εκατομμυρίων απλών ανθρώπων, υπηκόων, πολιτών ή ό,τι άλλο. Η

προσωπολατρεία, ευτυχώς για τα πρόσωπα, ζει και βασιλεύει, ιδιαίτερα στον ελεύθερο κόσμο (όπου είναι και ελεύθερη — ενώ στα κράτη-στρατόπεδα επιβάλλεται, όπως η μόδα), δίνοντας έτσι μια αγαπητική διέξοδο, προσφέροντας μια ανύψωση, μια επικοινωνία χωρίς αλλοτρίωση.

Ο Έλληνας, βέβαια, δεν πρόκειται να πλανευτεί από όποιες ξενόδουλες σειρήνες του μάρκετινγκ: Οι προτιμήσεις του διέπονται από ατόφια ελληνοχριστιανικά κριτήρια. Για παράδειγμα, στους 13 επιφανείς ξένους, οι αντίχριστοι μουσουλμάνοι πάνε στον πάτο. Τελευταίος ο εσχάτο-γρηρος Χομεϊνί, που έτσι κι αλλιώς σε λίγο δεν θα βρίσκεται ανάμεσά μας, πράγμα που δείχνει την πολιτική ωριμότητα του Έλληνα γκαλοπιζόμενου. Πρέπει να πεθάνεις για να βγεις από τη λίστα ή να παραιθείς κάποιο κεφαλαιώδη κανό-

να της ηθικής. Αλλιώς οι θέσεις εργασίας είναι εξασφαλισμένες. Η αντιπάθεια δεν σημαίνει ανεργία: Τρανό παράδειγμα ο Οζάλ, που πασχίζει να εκφράσει τον προαιώνιο εχθρό. Αντιπαθητικά χοντρός, μοιάζει σχεδόν πάντα αξύριστος και πολύ πολύ πονηρός. Υποψιαζόμαστε, ωστόσο, κάποιο ευνουχισμό ή ανικανότητα — έχουμε ακούσει για κάποιον Εβρέν. Γι' αυτό η προσωπικότητά του δεν είναι ψηλά στα μάτια μας.

Δεν εκτιμάμε όμως γενικά και αόριστα τους χριστιανούς. Ξέρουμε να ξεχωρίζουμε μέσα στο καλό το καλύτερο: Γι' αυτό οι πρώτες θέσεις καταλαμβάνονται από ορθοδόξους, δικούς μας: Ο συμπαθής Γκόρμπι — ο αιώνιος Μόσκοβος που περιμένουμε να μας λεφτερώσει μετά τα Ορλοφικά — και η πονεμένη φυσιογνωμία του Δημητρίου, που μας θυμίζει την πορεία του ελληνισμού της γείτονος — που ωστόσο έχει πάρει πά-

νω του τελευταία και συναγωνίζεται στα ταξίδια τον Πάπα — που τον κρατάμε στην πέμπτη θέση.

Οι κοσμικές αξίες δεν λείπουν, ωστόσο, εντελώς: Τρίτος φιγουράρει ο νέος και ωραίος Φελίπε — έφτασε και σε μας η φήμη του κι ας μην είναι πολλά χρόνια στο κουρμπέτι — ενώ τέταρτος κρατιέται πολύ καλά για την ηλικία του ο Ζίβκοφ. Παλιά караβάνα, που επιπλέον αναγνωρίζεται και τιμάται επειδή έχει σύρει το χορό και έχει τσουγκρίσει το ποτήρι του, τόσο με τον παλιό του φίλο τον Καραμανλή, όσο και με τον καινούργιο, τον Αντρέα.

Τους λοιπούς, ξενέρωτους, Δυτικούς και αλλοτριωμένους, τους σπρώχνουμε στη μέση, στα αδιάφορα — ούτε πρωταθλητές ούτε υποβιβάζονται. Ας συνεχίσουν να κάνουν τις πολιτικές τους, οι κουτόφραγκοι. Εμάς θα μας συγκινούν οι άλλοι.

Η συνάντηση κορυφής για τη μείωση των εξοπλισμών ανέβασε τη δημοτικότητα των ηγετών της ΕΣΣΔ και των ΗΠΑ. Όχι μόνο ο Μιχαήλ Γκορμπατσόφ (που ανεβαίνει και για άλλους λόγους), αλλά και ο Ρόναλντ Ρήγκαν αύξησε την ακτινοβολία του στους Έλληνες μετά τη φετινή συμφωνία. Το συμπέρασμα αυτό προκύπτει, αν δει κανείς τα ποσοστά που είχαν αποσπάσει οι δυο ηγέτες στις αντίστοιχες δημοσκοπήσεις που είχε κάνει η ΕΥΡΩΔΗΜ το 1986 και το 1987.

ΡΗΓΚΑΝ	1986	1987	1988
Πολύ ή αρκετά καλή γνώμη	27%	21%	31%
Λίγο ή καθόλου καλή γνώμη	72%	76%	66%
Δεν απάντησαν	1%	3%	3%

ΓΚΟΡΜΠΑΤΣΟΦ	1986	1987	1988
Πολύ ή αρκετά καλή γνώμη	36%	62%	84%
Λίγο ή καθόλου καλή γνώμη	64%	34%	10%
Δεν απάντησαν	0%	4%	6%

Εαρινά πολιτικά ειδυήλια

ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΒΟΤΣΗ

Περίσσεψαν τα χαμόγελα το περασμένο Σάββατο στον Περισσό στην «ιστορική συνάντηση» Χαρ. Φλωράκη - Λεων. Κύρκου. Πλατιά χαμόγελα μπροστά στις κάμερες, που δημιούργησαν την απατηλή, σε μεγάλο βαθμό, εικόνα ότι μπήκαν στο δρόμο της συμφωνίας για συνεργασία — αν δεν «τα βρήκαν» κιόλας. Στη δημιουργία αυτής της εικόνας βοήθησε και το γεγονός ότι η πρώτη συνάντηση κορυφής, είκοσι χρόνια μετά τη διάσπαση της παραδοσιακής Αριστεράς, έγινε με τους πλέον «λαϊκιστές» και διαχυτικούς στις εκδηλώσεις, που διαθέτουν στα ηγετικά επιτελεία τους το ΚΚΕ και η ΕΑΡ. Η φωτογραφική απεικόνιση της «ιστορικής συνάντησης» θα ήταν σίγουρα πολύ διαφορετική (αλλά όχι και πιο πιστή) αν στη θέση του Χαρίλαου και του Λεωνίδα ήταν, ας πούμε, ο Φαράκος και ο Φιλίνης — τυπικά γεννήματα των κομματικών μηχανισμών.

Έκρυσαν, λοιπόν, πολλά τα πλατιά χαμόγελα και οι θερμές χειραψίες. Όπως, λ.χ., ότι:

● Πρώτον, οι δυο ηγέτες δεν έφτασαν στη συνάντηση με την ανεπιφύλακτη αποδοχή και υποστήριξη της από τα ηγετικά επιτελεία των δυο σχηματισμών. Στη συνεδρίαση του Εκτελεστικού Γραφείου της ΕΑΡ, δυο μέρες πριν τη συνάντηση, σοβαρές επιφυλάξεις εξέφρασαν κυρίως ο υπέρμαχος του διαλόγου με το ΠΑΣΟΚ Αντ. Μπριλλάκης και, κατά δεύτερο λόγο, ο διευθυντής της «Αυγής» Δημ. Ψυχγιός, ενώ άλλοι (με πρώτο τον Μιχ. Παπαγιαννάκη) ξεκαθάρισαν τη θέση τους ότι δεν προσδοκούν πολλά απ' αυτήν. Χειρότερο, οπωσδήποτε, ήταν το κλίμα στο Πολιτικό Γραφείο του ΚΚΕ. Τυπικά ο Μ. Ανδρουλάκης είχε δικίο όταν, μπροστά στους δημοσιογράφους, έκανε άγρια επίθεση στον Γ. Γάτο του «Έθνους», που είχε γράψει ότι η απόφαση για τη συνάντηση ελήφθη με οριακή πλειοψηφία (7 έναντι 6). Και είχε δικίο, γιατί στο Πολιτικό Γραφείο δεν υπήρξε ψηφοφορία. Αλλά στην ουσία οι αντιρρήσεις για το διάλογο με την ΕΑΡ και τη «συνάντηση κορυφής» ήταν έντονες — με κύριους εκφραστές τον Κ. Τσολάκη και τον Γρ. Φαράκο.

● Δεύτερον, τα χαμόγελα έκρυσαν ότι οι δυο βετεράνοι της κομμουνιστικής Αριστεράς, στη μια ώρα της κουβέντας τους, συνέπεσαν σε ελάχιστα (και πολύ γενικά) σημεία. Χωρίς να εκχυδαίστει η συζήτηση, η σύμπτωση θα μπορούσε να αποδοθεί με το απλουστευτικό περίγραμμα: «Αδέρφια είμαστε και, επιτέλους, πρέπει να σταματήσουμε να βγάζουμε τα μάτια μας. Και να δούμε, κουβεντιάζοντας, αν εκτός από την κοινή ιστορία μπορούμε να έχουμε και κοινή πορεία για μια αριστερή διέξοδο στα προβλήματα της ελληνικής κοινωνίας...» Από εκεί και πέρα δεν μπορούσαν να συμφωνήσουν: Ούτε καν για θέματα καυτής επικαιρότητας — όπως, λ.χ., η δοκιμασία του Νταβός με τις επισκέψεις Γιλμάζ και Οζάλ «με άδεια χέρια» στην Αθήνα, όπου το ΚΚΕ μένει παγερά αδιάφορο στην προσπάθεια της ΕΑΡ να προσδώσει ένα επίχρισμα κοινωνικού προβληματισμού στα εθνικά θέματα. Ούτε στην κοινή δράση στο μαζικό κίνημα — όταν στην κορυφαία απεργιακή κινητοποίηση των καθηγητών, ο παραταξιακός και κομματικός συνδικαλισμός έπαθε πανωλεθρία στη βάση. Ούτε στην προοπτική εκλογικής συνεργασίας — αφού η ΕΑΡ παραμένει κομπωμένη μπροστά στον προτεινόμενο από το ΚΚΕ συνασπισμό των αριστερών δυνάμεων, αν δεν προηγηθεί μια σύγκλιση απόψεων και προγραμματική συμφωνία σε βασικά θέματα. Ούτε, πολύ περισσότερο, στο τεράστιο θέμα πώς θα ξεπεραστεί η κρίση της Αριστεράς και για ποια Αριστερά μιλάμε προβάλλοντας την ανάγκη για αριστερή εναλλακτική πρόταση στο πολιτικό και κοινωνικό πρόβλημα της χώρας.

Παρ' όλα αυτά, καθένας από τους συνομιλητές είχε τους λόγους του να είναι ικανοποιημένος από τη συνάντηση — κι αυτό το απεκάλυπταν τα πλατιά χαμόγελα:

Ο Φλωράκης στηρίζει πολλά στο διάλογο με τις άλλες δυνάμεις της Αριστεράς και ειδικότερα με την ΕΑΡ. Με τη δημοσιότητα, που προσέλαβε, η συνάντηση με τον Κύρκο δίνει διαστάσεις στην κινητικότητα και τις ενωτικές διεργασίες, που εμπειρέχουν και την εκλογική σύμπραξη. Και όσο κι αν ο ελευθεροδότομος Ανδρουλάκης ισχυρίζεται («Ριζοσπάστης» 22.5.88) «εμείς δεν έχουμε εκλογικό άγχος» και «δεν προτείνουμε μια αμυντική και κακομοιρική εκλογική συσπείρωση προ του κινδύνου», ο Περισσός δικαιολογημένα διακατέχεται από το «σύνδρομο της Γαλλίας» — το φόβο δηλαδή περαιτέρω συρρίκνωσης στην προσεχή πολιτική εκλογική αναμέτρηση.

Αλλά και εσωτερικά προβλήματα του ΚΚΕ, όπως λ.χ. η διαδοχή του Φλωράκη και γενικότερα η εναρμόνιση του κόμματος με το ανανεωτικό «γκορ-

μπατσοφικό» κλίμα, συναρτώνται ευθέως με το διάλογο. Στο παιχνίδι της διαδοχής, ο Φαράκος, που έχει ήδη πάρει ανεπίσημα το χρίσμα, ξέρει καλά ότι, αν δεν αναδειχτεί γενικός γραμματέας μέσα στο επόμενο εξάμηνο, είναι αμφίβολο αν θα γίνει ποτέ. Η κυρίαρχη αντίληψη αυτή τη στιγμή των ανανεωτικών στον Περισσό θέλει τον Φλωράκη να διατηρείται στη θέση του τουλάχιστον ως τις γενικές εκλογές — κι αν ακόμη γίνουν σ' ένα χρόνο. Και είναι προφανές ότι αν ο διάλογος με τα άλλα σχήματα της Αριστεράς είναι δύσκολος τώρα με το σχετικά «ανοιχτό» σε νέους προβληματισμούς Φλωράκη, θα καταστεί αδύνατος, αν ηγέτης του ΚΚΕ αναδειχτεί ο «συντηρητικός» Φαράκος.

Ακόμη πιο στενή αλληλεπίδραση έχουν οι ενωτικές διεργασίες γενικότερα με την εσωκομματική πάλη για ανανέωση του ΚΚΕ. «Με τους Μπρέζνιεφ δεν γίνεται "περεστρόικα" στο ΚΚΕ», φέρεται ότι είπε ο Κύρκος στον Φλωράκη, μιλώντας για μια «ανανεωμένη Αριστερά με νέο πολιτικό λόγο». Και «στους Μπρέζνιεφ» δεν περιλάμβανε, προφανώς, το σημερινό ηγέτη του ΚΚΕ, για τον οποίο δήλωσε («Βήμα» 22 Μαΐου): «Ο Χαρίλαος μου έδωσε την εντύπωση ότι είναι τελειώς ανοιχτός για όσα συμβαίνουν στη Σοβιετική Ένωση και τα αποδέχεται με ικανοποίηση...»

Και ο Λεωνίδας Κύρκος είχε τους λόγους του να είναι ικανοποιημένος από τη συνάντηση του Περισσού — παρ' ότι την προηγούμενη, συνεντευξιαζόμενος με το ραδιοσταθμό «Αθήνα 984» (παρένθεση: ο πόνος που έχει πιάσει ξαφνικά τη Δεξιά για την ενότητα της Αριστεράς φαίνεται και από το γεγονός ότι ο σταθμός του Έμπερτ είχε σε δυο εβδομάδες πέντε συνεντεύξεις με αυτό το θέμα) προσπάθησε να περιορίσει τη σημασία της: «Το ότι η συνάντηση — είπε — σηματοδοτεί μια νέα κατάσταση στο χώρο της Αριστεράς είναι υπερβολικό. Σηματοδοτεί την άρση μιας ανωμαλίας στο χώρο της Αριστεράς».

Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε, όπως είναι γνωστό, με πρωτοβουλία της ΕΑΡ. Μια πρωτοβουλία (τη στιγμή, μάλιστα, που ο ετήσιος απολογισμός

Τα χαμόγελα έκρυσαν τα προβλήματα στη συνάντηση Κύρκου - Φλωράκη

του κόμματος απέφερε φτωχή συγκομιδή) που ξαναδημιούργησε την ευφορία ότι παίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στο διάλογο για υπέρβαση της κρίσης της Αριστεράς — και, κατ' επέκταση, συνολικά στις πολιτικές εξελίξεις. Μια

πρωτοβουλία ακόμη, που δίνει την ευκαιρία μέσα από το δημόσιο διάλογο να αναδειχτεί το κόμμα ως ρυθμιστικός παράγοντας, αν όχι κύριος εκφραστής μιας ανανεωμένης Αριστεράς.

Αλλά η διάρκεια και η βασιμότητα αυτής της ευφορίας θα κριθεί πολύ σύντομα:

Αντίθετα με το ΚΚΕ, η ΕΑΡ, όπως είναι γνωστό, έχει ανοίξει επιστολιμαίο διάλογο και με το ΠΑΣΟΚ. Ως τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές, η απάντηση του ΠΑΣΟΚ (διά χειρός Κ. Λαλιώτη) δεν έχει δοθεί. Πιθανολογείται όμως ότι, σε μια κίνηση αντιπερισπασμού του κυβερνητικού κόμματος στις ενωτικές διεργασίες της Αριστεράς (απειλητικές για μια νέα εκλογική νίκη του), θα περιέχει και συγκεκριμένες προτάσεις εκλογικής συνεργασίας, εξόχως δελεαστικές ειδικά για την ΕΑΡ.

Θα φανεί, έτσι, κατά πόσο η ΕΑΡ αλληθωρίζει στα εαρινά πολιτικά ειδυήλια, αλλά και αν έχει φρονηματιστεί από την πείρα του πρόσφατου ακόμη παρελθόντος: Δυο τρεις μήνες πριν από τις εκλογές του 1985, όταν από τα κεντρικά γραφεία του ΠΑΣΟΚ στη Χαρ. Τρικούπη έβγαζαν πανευτυχώς οι Διαμαντόπουλος, Μπριλλάκης και Φιλίνης, πεισμένοι από τις διαβεβαιώσεις του Τσοχατζόπουλου ότι έχουν τις έξι τουλάχιστον βουλευτικές έδρες στην τσέπη...

Γ.Β.

Το μάθημα των εξετάσεων

■ Με ποσοστό που αγγίζει το 100% συμμετοχής στην απεργία στις εξετάσεις, οι καθηγητές των δημόσιων γυμνασίων και λυκείων όλης της χώρας, αλλά και των ιδιωτικών, έδωσαν την καλύτερη απάντηση στις γελοίες εκκλήσεις του υπουργού Παιδείας της κυβέρνησης.

Ο κ. Κακλαμάνης, με τις από τη θεωράσεως κινδυνολογίες του, δεν μπόρεσε να πείσει ούτε τους κατά πεποίθηση απεργοσπάστες: τα σχολεία ΝΕΚΡΩΣΑΝ.

● Η παρουσία απεργών από πολύ νωρίς στα σχολεία για να την περιφρουρήσουν από απεργοσπάστες, τα χιλιάδες πανό που γράφτηκαν, αλλά και τα συνθήματα που αυτοσχεδιάστηκαν, δείχνουν την αποφασιστικότητα του κλάδου.

● Οι μαθητές, που βιώνουν όσο κανείς άλλος την αθλιότητα αλλά και το άγχος και την ένταση του σημερινού σχολείου και των εξετάσεών του, παρά τους πολλούς όψιμους προστάτες τους, παίζουν αποφασιστικό ρόλο στη στήριξη του αγώνα των καθηγητών τους. Σε γυμνάσιο της περιοχής Σεπολίων ενίσχυσαν με 50.000 δρχ. το απεργιακό ταμείο της ΟΛΜΕ, ζητώντας σαν αντάλλαγμα μόνο μια... εκδρομούλα.

● Ο κ. Τσοβόλας, μιλώντας για την ταμπακέρα, μας είπε τη μισή αλήθεια. Δεν ανησυχεί μόνο σαν υπουργός Οικονομικών, βλέποντας την οικονομική πολιτική να αμφισβητείται για πρώτη φορά στο δημόσιο. Ανησυχεί και σαν αγανακτισμένος πατέρας, αφού ακόμα και ο γιος του, μαθητής σε δημόσιο λύκειο της περιοχής Αθηνών, κόντεψε, φαίνεται, να τον αμφισβητήσει. Έτσι εξηγείται η αντίδρασή του στην πρωτοβουλία της τοπικής ΕΛΜΕ να ενημερώσει τους μαθητές.

● Ο νομός Ροδόπης είχε το μικρότερο ποσοστό συμμετοχής στην απεργία. Στην ακριτική αυτή

περιοχή υπάρχουν φαίνεται πολλοί «επαγρυπνούντες πολίτες». Μπορούμε να 'μαστε ήσυχoi. Αυτοί επαγρυπνούν απεργοσπαστώντας.

● Οι Γ.Σ. της Πέμπτης 26/5, πρώτης εβδομάδας της απεργίας, είναι σίγουρο ότι θα επαναβεβαιώσουν τη θέληση των καθηγητών για συνέχιση της απεργίας. Μετά την καθολική συμμετοχή, η κυβερνητική παράταξη φαίνεται αγωνιωδώς να ψάχνει αυτούς που θα πείσουν ότι οι ελεημοσύνες Τσοβόλα μπορούν να θεωρηθούν νίκη του κινήματος.

Μαλβίνα ΠΑΠΑΔΑΚΗ

ΣΥΝΘΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΕΡΓΙΑ

- Όποιος τα βάζει με την παιδεία, στο τέλος γράφει ιστορία.
- Ο Τρίτης τρέχει και δεν φτάνει, θα 'ρθει κι η σειρά του Κακλαμάνη.
- Τίποτα, τίποτα δεν μας σταματά, θα πάρουμε την αύξηση με τον τσαμπουκά.
- Τσοβόλα, άσε τα οικονομικά, γράψε Ιστορία και Θρησκευτικά.
- Τσοβόλα, άσε τις αληχμείες, του Τρίτη θα πάθεις τις ιστορίες.

■ Όσοι έτυχε να δουν την τηλεοπτική συζήτηση για την απεργία στις εξετάσεις, θα θυμούνται αρκετό καιρό τους τρεις εκπροσώπους των καθηγητών. Πέρα από τους τόνους που επέλεξαν ή την επάρκεια της επιχειρηματολογίας τους, οι συνδικαλιστές της ΟΛΜΕ πέτυχαν κάτι εντυπωσιακό: υποστήριξαν για τέσσερις ώρες μια απεργιακή κινητοποίηση που δεν ήθελαν να γίνει και αγωνίστηκαν να πείσουν την κοινή γνώμη για την ορθότητα μιας απόφασης που οι ίδιοι θεωρούσαν λάθος.

Μα πώς είναι δυνατόν; Θα μπορούσε να αναρωτηθεί ο καλοπροαίρετος αναγνώστης, που εδώ και ένα μήνα παρακολουθεί τον αγώνα των καθηγητών της Μέσης Εκπαίδευσης. Δεν πρωτοστάτησαν στις κινητοποιήσεις η Νέα Δημοκρατία και το ΚΚΕ; Δεν ανάγκασαν τους κυβερνητικούς συνδικαλιστές να τους παραχωρήσουν το τιμόνι της ΟΛΜΕ; Αυτοί δεν καθοδηγούν τον κλάδο στην πιο δυναμική αναμέτρηση της ιστορίας του;

Πράγματι, έτσι είναι. Μόνο μια μικρή διαφορά. Για να φτάσουν το ΚΚΕ και η Νέα Δημοκρατία να υπερασπίσουν μπροστά στους τηλεθεατές την απεργία διαρκείας στις εξετάσεις, μεσολάβησαν αρκετά. Χρειάστηκε να καταψηφιστεί από τη συντριπτική

Πώς φτάσαμε στην απεργία

Ο «Σχολιαστής» παρουσιάζει την «Επιτροπή Πρωτοβουλίας Εκπαιδευτικών για την Απεργία στις Εξετάσεις», μια από τις συνιστώσες της τελευταίας απόφασης της ΟΛΜΕ. Συζητήσαμε με τους: Αντζουλάτου Ελένη, Ζαχάρο Κώστα, Κατσίκια Χρήστο, Λένου Αλέκα, Ρουμπάνη Χρήστο, Τσιγγίλη Πόπη, Τσιριγώτη Θανάση και Χαιροπούλου Χριστίνα.

ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ: Από ποιους συγκροτήθηκε η «Επιτροπή Πρωτοβουλίας Εκπαιδευτικών για την Απεργία στις Εξετάσεις» και ποιους λόγους εξυπηρέτησε η δημιουργία της;

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ: Είναι γνωστό πως κινητοποιήσεις στο χώρο των εκπ/κών της Μέσης Εκπ/σης πραγματοποιήθηκαν και πέρσι. Ήταν βέβαια τυφλές και αδιέξοδες στάσεις εργασίας. Εξκομμένες 24ωρες και 48ωρες απεργίες, χωρίς πρόγραμμα, χωρίς στρατηγική αντιπαράθεση. Παρ' όλα αυτά οδήγησαν στο συντονισμό 11 ΕΛΜΕ στο τέλος της περσινής χρονιάς που είχαν πάρει απόφαση για απεργία στις εξετάσεις. Η υπόθεση μπλοκαρίστηκε, αλλά δεν πήγε χαμένη. Φέτος τα πράγματα ξεκαθάρισαν αρκετά νωρίς. Από τις δύο οργανωτικές συνελεύσεις του κλάδου διαμορφώθηκαν και αποφασίστηκαν τα αιτήματα που έχουν γίνει γνωστά από τον ημερήσιο Τύπο αλλά και οι μορφές αγώνα για τη διεκδίκησή τους («Αν δεν ικανοποιηθούν τα αιτήματά μας, προχωράμε σε απεργία πριν και κατά τη διάρκεια των σχολικών και γενικών εξετάσεων» — Απόφαση Οργανωτικής ΙΙ). Τόσο το ένα όσο και το άλλο ήταν σε μεγάλο βαθμό αποτέλεσμα πίεσης που ασκήθηκε από τη βάση του κλάδου. Ο κόσμος έδειξε πως δεν ήταν πια διατεθειμένος να κατεβαίνει σε άγονες και αναποτελεσματικές στάσεις εργασίας με κουβάδες αιτημάτων που δεν του έδιναν τη δυνατότητα να προβάλει και να διεκδικήσει ένα, δύο, τρία συγκεκριμένα πράγματα.

Έτσι, φέτος έγιναν συνολικά 12 μέρες απεργία (μία 24ωρη, μία 48ωρη και τρεις 3μερες). Παράλληλα, αναδεικνυόταν σταθερά η

προοπτική της απεργίας μέσα στις εξετάσεις. Στο ίδιο διάστημα ωστόσο, άρχισε να διαφαίνεται η αναντιστοιχία βάσης-ηγεσίας. Η βάση ήθελε, η ηγεσία δεν ήθελε και δεν μπορούσε να προχωρήσει. Πριν από τις διακοπές του Πάσχα, οι προθέσεις των κυρίαρχων στην ΟΛΜΕ παρατάξεων (ΠΑΣΚ και ΔΕΕ) φάνηκαν καθαρά. Ο κίνδυνος να μπλοκαριστεί η ιστορία γινόταν ακόμη μεγαλύτερος και επειδή δεν υπήρχε οριζόντιος συντονισμός και σχεδιασμός (από ΕΛΜΕ σε ΕΛΜΕ και από επαρχία σε επαρχία).

Αυτά τα κενά και τις ελλείψεις ήρθε να ξεπεράσει η δημιουργία της «Επιτροπής Πρωτοβουλίας Εκπ/κών για την Απεργία στις Εξετάσεις». Στην επιτροπή αυτή, που συγκροτήθηκε με ανοιχτές διαδικασίες, συμμετείχαν καθηγητές, μέλη και συνδικαλιστές πολλών ΕΛΜΕ σ' όλη τη χώρα, με δημοκρατικές ριζοσπαστικές αντιλήψεις τόσο για την εκπ/ση όσο και για γενικότερα πολιτικά ζητήματα.

■ **Τι πρωτοβουλίες πήρε η επιτροπή;**

— Ο καθηγητές που πλαisiώναν την επιτροπή κινήθηκαν πρώτ' απ' όλα στην κατεύθυνση της αποκατάστασης του οριζόντιου συντονισμού και σχεδιασμού. Συντόνισαν

τις παρεμβάσεις τους σε πάνω από 50 ΕΛΜΕ σ' όλη την Ελλάδα. Η επιτροπή εμφανίστηκε με έντυπο υλικό (προκηρύξεις, αφίσες) εγκαίρως πριν από τις αποφασιστικές γενικές συνελεύσεις αλλά και στο επόμενο διάστημα. Έκανε παρεμβάσεις στις γενικές συνελεύσεις των περισσότερων ΕΛΜΕ σ' όλη την Ελλάδα, προτείνοντας και στηρίζοντας μαζί με άλλες δυνάμεις (Κίνηση Εκπ/κών Δημήτρης Γληνός, ανεξάρτητες και αυτόνομες κινήσεις εκπ/κών που λειτουργούν σε διάφορες ΕΛΜΕ) την απεργία διαρκείας απέναντι στη γνωστή εισήγηση-πρόταση της ΟΛΜΕ (ΠΑΣΚ-ΔΕΕ). Συνέβαλε στο να παρθεί σε 25 ΕΛΜΕ απόφαση για απεργία διαρκείας σε τοπικό επίπεδο, σε συντονισμό με άλλες ΕΛΜΕ. Πρόκειται για ένα πολύ σημαντικό ζήτημα, γιατί εισάγει νέα πολιτικά χαρακτηριστικά αντίληψης για την αυτονομία των μαζικών οργάνων και γενικότερα του συνδικαλιστικού κινήματος.

Η επιτροπή απευθύνθηκε με επιστολή στους μαθητές και γονείς. Αναπτέρωσε το ηθικό ενός κόσμου που είχε αρχίσει να απογοητεύεται από την παντοδυναμία των παρατάξεων της ηγεσίας και την οργανωτική αδυναμία της βάσης. Συμμετείχε στην πορεία της ΟΛΜΕ την Πέμπτη 19/5 με δι-

πλειοψηφία όλων των ΕΛΜΕ της χώρας, όχι μόνο η πυροσβεστική υπόδειξη της πενήνήμερης απεργίας που πρότεινε η πλειοψηφία της ΟΛΜΕ (ΠΑΣΟΚ και ΚΚΕ), αλλά και η πρόταση των (ελεγχόμενων) «κυλιόμενων τετραήμερων» της παράταξης που πρόσκειται στη Νέα Δημοκρατία. Η απεργία διαρκείας στις εξετάσεις δεν πλειοψηφούσε απλώς στις 69 από τις 76 ΕΛΜΕ· συγκέντρωσε ποσοστά που στις περισσότερες περιπτώσεις έκαναν τους υπευθύνους των κομμάτων να αναρωτιούνται αν έχασαν τα μέλη και τις επιρροές τους στη Μέση Εκπαίδευση.

Βέβαια, οι διαθέσεις των καθηγητών είχαν εκφραστεί πολύ πριν καταμετρηθούν οι ψήφοι. Στον Περίσσο, για παράδειγμα, το μήνυμα της σύμπλευσης μιας σημαντικής μερίδας μελών του κόμματος με τους μαξιμαλιστές της «Επιτροπής πρωτοβουλίας για την απεργία» και την παράταξη του «Δημήτρη Γληνού» είχε φτάσει πολύ νωρίτερα. Στην εσωκομματική εκδήλωση που διοργάνωσε το Μάρτη το ΚΚΕ στο Πολυτεχνείο, οι συμμετέχοντες όχι μόνο αντέδρασαν, αλλά ξεπέρασαν τα... επιτρεπόμενα όρια. Η εισήγηση Αλέκα Παπαρήγα δεν πρέπει να θυμάται άλλη περίπτωση κομματικής οργάνωσης που να αποδοκίμασε ρυθμικά μέλος του Πολιτικού Γραφείου...

Έτσι, λοιπόν, οι τρεις συνδικαλιστές της ΟΛΜΕ δεν μπόρεσαν να μιλήσουν τη γλώσσα της λογικής που τους υπέδειξε η πολιτική ηγεσία του τόπου. Όσο κι αν κάποια στιγμή φάνηκαν να κλονίζονται από τις δακρύβρεχτες εκκλήσεις του υπουργικού διδύμου ή κάποια άλλη ξεχάστηκαν και επιβεβαίωσαν την προσήλωσή τους στην ιερότητα των εξετάσεων, ζητώντας εφαρμογή του θεσμού από το νηπιαγωγείο, αναγκάστηκαν τελικά να μεταφέρουν τη φωνή της βάσης που καθοδηγεί την απεργία.

Σ' αυτό το στοιχείο βρίσκεται, ίσως, και η σημαντικότερη επιτυχία των κινητοποιήσεων. Γιατί, πέρα από την έκβαση των μισθολογικών αιτημάτων και των θεσμικών διεκδικήσεων, η μαζική είσοδος της βάσης των καθηγητών στο προσκήνιο καθόρισε τη στάση της συνδικαλιστικής εκπροσώπησης του κλάδου και διαμόρφωσε τις εξελίξεις. Η απεργία στις εξετάσεις ήταν ένα μάθημα, τόσο για τους ρεαλιστές που συνήθισαν να φιμώνουν το συνδικαλιστικό κίνημα, όσο και για τους ρομαντικούς που αναζητούν τρόπους για να ξεπεράσουν την ανυποληψία του.

Χρήστος ΜΑΧΑΙΡΑΣ

κό της μεγάλο μπλοκ και έδωσε ένα ζωντανό και αγωνιστικό παλμό σ' όλη την εκδήλωση. Συνέβαλε στην ανάδειξη και έκφραση ενός πλατιού, υγιούς, ζωντανού και πολύμορφου ρεύματος. Αλλά και μετά το νικηφόρο αποτέλεσμα της συντριπτικής πλειοψηφίας των γενικών συνελεύσεων, η επιτροπή δεν εφησύχασε. Πρόβαλε και προώθησε συγκεκριμένα μέτρα υλοποίησης και στήριξης της απεργίας. Θα αναφερθούμε παρακάτω σ' αυτά.

■ **Δεδομένου ότι είσατε μια από τις συνιστώσες που πρότειναν την απεργία διαρκείας στις εξετάσεις, πείτε μας με ποιο σκεπτικό την προτείνετε.**

— Η απόφασή μας για απεργία στις εξετάσεις αποτελεί κλιμάκωση του αγώνα και είναι ώριμος καρπός της συσσωρευμένης αγανάκτησής μας απέναντι στο Υ.ΠΕΠΘ και την κυβέρνηση. Μας οδηγεί — από τις 3ωρες στάσεις και τις 24ωρες απεργίες — σε μια γενική και δυναμική αντιπαράθεση με την εκπαιδευτική κυβερνητική πολιτική. Από την άλλη, η απόφασή μας σχετίζεται με το ερώτημα «γιατί στις εξετάσεις;» που είναι και το πιο σημαντικό. Χρόνια τώρα, ο θεσμός των εξετάσεων ήταν ένα ταμπού. Με την απόφασή μας για απεργία διαρκείας στις εξετάσεις απομυθοποιούμε αυτό το ταμπού, αγγίζουμε την καρδιά του προβλήματος. Η επιτροπή μας στα κείμενά της θέτει ερωτήματα και διατυπώνει κάποιες θέσεις για τις εξετάσεις: Γιατί οι εξετάσεις νοιάζουν τόσο πολύ την κυβέρνηση;

Αλλαγές στις εξετάσεις, νέες κλίμακες βαθμολόγησης για τις εξετάσεις, αύξηση της ύλης για τις εξετάσεις, μέτρα για τις εξετάσεις: να ποιες είναι οι πραγματικές σκοτούρες του υπουργείου Παιδείας. Και δεν είναι τυχαίο, που υποτιμούν και περιορίζουν κάθε άλλη εκπαιδευτική διαδικασία, υποκαθιστώντας τη με τις εξετάσεις:

— Οι εξετάσεις είναι η δύναμη και η αδυναμία τους.

— Οι εξετάσεις είναι το «άλλοθι» των ίσων ευκαιριών, που ΔΗΘΕΝ δίνονται, αφού όλοι οι μαθητές εξετάζονται στα ίδια θέματα, οπότε και «περνούν όσοι αξίζουν πραγματικά».

— Οι εξετάσεις είναι το «άλλοθι», που κρύβει την πραγματικότητα των ανισοτήτων και των ταξικών διαφορών, ανάμεσα στις χιλιάδες των μαθητών που φοιτούν στα δημόσια σχολεία με τις γνωστές συνθήκες και στους λίγους προνομιούχους που μπορούν να πλη-

ρώσουν μια καλύτερη προετοιμασία.

— Κρύβοντας αυτή την πραγματικότητα, οι εξετάσεις πετυχαίνουν το μαθητικό έλεγχο και την κοινωνική απόρριψη, και μάλιστα με τη συναίνεση της κοινής γνώμης.

Δεν ισχυριζόμαστε βέβαια ότι οι απόψεις μας είναι σήμερα απόψεις όλου του κόσμου. Τελικά όμως αυτός ο αγώνας που ξεκίνησε και αφορά κύρια οικονομικά αιτήματα, αγγίζει τους θεσμούς. Ο κόσμος έχει αρχίσει ξεκάθαρα να αμφισβητεί κάποια πράγματα: Γιατί την κυβέρνηση τη νοιάζουν τόσο πολύ οι εξετάσεις ενώ δεν τη νοιάζουν οι ώρες μαθημάτων που χάθηκαν με τις άλλες απεργίες, οι ώρες μαθημάτων που χάνονται κάθε χρόνο με δική της ευθύνη εφόσον δεν καλύπτει έγκαιρα τα κενά παρά ένα και δυο μήνες μετά την έναρξη της σχολικής χρονιάς; Γιατί κυβέρνηση και υπουργείο μάς θέλουν κύρια εξεταστές και όχι δάσκαλους παιδαγωγούς;

Εδώ πρέπει να διευκρινίσουμε ότι δεν πιστεύουμε πως η αναπαραγωγή του συστήματος περνάει μόνο μέσα από τις εξετάσεις. Εδώ σήμερα δεν απαντάμε συνολικά στα ζητήματα της αναδιάρθρωσης της εκπ/σης που επιχειρείται από την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ.

Είναι σκόπιμο όμως ν' αναφερθούμε και σε κάποιες άλλες απόψεις που προβλήθηκαν μέσα σ' αυτή τη συγκυρία. Γιατί η ΟΛΜΕ δεν λέει τίποτα σήμερα για τις εξετάσεις; Δεν έχει άποψη; Οι παρατάξεις που εκπροσωπούνται σ' αυτήν έχουν απόψεις που εκφράζουν κοινωνικό συντηρητισμό (ΔΕΕ). Κριτικάρουν την κυβέρνηση γιατί έχει καταργήσει τις εξε-

τάσεις στο Δημοτικό και το Γυμνάσιο. Προβάλλουν τη βαθμολογία ως βασικό παράγοντα του κύρους του εκπ/κού. Πολλά απ' τα περιαναβάθμισης έχουν σχέση με τον καημό για τον ξεπεσμό του κοινωνικού prestige του εκπ/κού.

■ **Μετά το συντριπτικό ξεπέραςμα της ηγεσίας από τη βάση, ποιοι και με ποιο τρόπο νομίζετε ότι μπορούν να καλύψουν το συνδικαλιστικό κενό που έχει δημιουργηθεί;**

— Πολύ πιο έντονα απ' ό,τι σε άλλους χώρους, φάνηκε στο χώρο των καθηγητών η αναντιστοιχία και διάσταση βάσης-ηγεσίας. Η ηγεσία σχεδίασε και απέτυχε. Βρέθηκε χιλιόμετρα μακριά απ' τον κόσμο. Η δυναμική της βάσης δεν αποτέλεσε τομή αλλά συνέχεια. Η αποφασιστικότητα δεν ξεφύτρωσε ξαφνικά σήμερα. Υπέβασκε αλλά δεν εκφραζόταν, όπως συμβαίνει και σε άλλους χώρους. Οτιδήποτε έπρεπε να περάσει μέσα από τα κόμματα για να επιβιώσει και να αναδειχθεί προς τα έξω στην κοινωνία. Απ' αυτή την άποψη, η απόφαση των 69 ΕΛΜΕ δεν δηλώνει μόνο την ανυποχώρητη θέληση για δυναμική διεκδίκηση των αιτημάτων μας. Δηλώνει επίσης το ξεπέραςμα του γραφειοκρατικού συνδικαλισμού και των κομματικών σκοπιμοτήτων.

Το κενό παρ' όλα αυτά υφίσταται. Εξάλλου και η επιτροπή είναι ένα φαινόμενο, σύμπτωμα αυτού του κενού. Ανεξάρτητα από την έκβαση αυτής της συγκεκριμένης υπόθεσης, πιστεύουμε ότι αναδείχθηκαν — και συμβάλαμε και εμείς σ' αυτό — κάποιες διαδικασίες, κάποια πρότυπα λειτουργίας αλλά και δυνάμεις που θέλουν και μπορούν να προωθήσουν

νέες πραχτικές στο συνδικαλιστικό κίνημα. Ας μη γελιόμαστε, το κενό δεν είναι μόνο συνδικαλιστικό, είναι κύρια πολιτικό. Η αναγκαιότητα συσπείρωσης δυνάμεων και παρέμβασης με συγκροτημένα κάποια απ' τα παραπάνω χαρακτηριστικά είναι και παραμένει ανοιχτό ζήτημα.

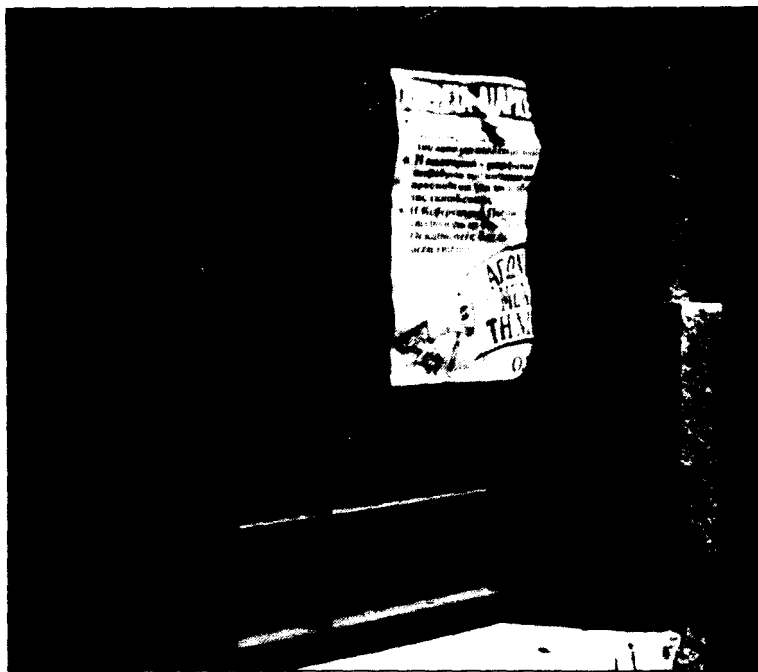
■ **Ήδη η απεργία διαρκείας έχει ξεκινήσει. Ποια θα είναι η στάση της κυβέρνησης, η προοπτική και οι τρόποι στήριξης της απεργίας;**

— Σ' όλο το προηγούμενο διάστημα η κυβέρνηση έγραψε και προσπάθησε να παίξει διάφορα σενάρια. Απέτυχαν όλα μέχρι σήμερα. Απέτυχε το σενάριο αντικατάστασης του Τρίτου από τον Κακλαμάνη. Απέτυχε το σενάριο διάσπασης (προσπάθεια δημιουργίας τεχνητής κρίσης με την παραιτήση των μελών της ΠΑΣΚ απ' τα αξιώματα στο Δ.Σ. της ΟΛΜΕ, προσπάθεια ανταπεργίας των δασκάλων κ.λπ.). Απέτυχε το σενάριο αναστολής με τις «παροχές» του Τσοβόλα. Απέτυχε το σενάριο της φθοράς και της συκοφάντησης στην κοινή γνώμη.

Πολλά σενάρια χρησιμοποιούνται και θα χρησιμοποιηθούν στις επόμενες μέρες: Αυταρχισμός και προσπάθεια συναίνεσης από τα κόμματα που θέλουν να πατρονάουν αυτή την ιστορία. Οι «παροχές» του Τσοβόλα είναι σίγουρο πως θα ξαναχρησιμοποιηθούν.

Εμείς είμαστε αισιόδοξοι αλλά και επαγρυπνούμε: προωθώντας μέτρα στήριξης της απεργίας. Και ενώ στην ΟΛΜΕ και στην κεντρική απεργιακή επιτροπή που κάνει προσπάθειες να συγκροτηθεί σχεδόν δεν κουνιέται φύλλο, δεν είναι τυχαίο ότι οι απεργιακές επιτροπές των τοπικών ΕΛΜΕ δουλεύουν αρκετά καλά. Με φαντασία, ευρηματικότητα και πρωτοβουλίες ήδη έχει μπει μπροστά μια μεγάλη ποικιλία δραστηριοτήτων: περιοδείες στα σχολεία, ενημέρωση καθηγητών, συγκεντρώσεις ενημέρωσης γονέων, μαθητών, συμπάρσταση άλλων φορέων, απεργιακά ταμεία, διακίνηση κουπονιών, ραδιοφωνικοί σταθμοί ΕΛΜΕ, αξιοποίηση έντυπου υλικού, αφισκοκολλήσεις κ.λπ. Αυτά δεν είναι άσχετα με τις μορφές και πραχτικές που αναδείχθηκαν μέσα από τις γεν. συνελεύσεις.

Η κεντρική απεργιακή επιτροπή πρέπει να λειτουργήσει. Και για να μπορέσει να λειτουργήσει πρέπει να έχει ουσιαστικές αρμοδιότητες. Δεν μπορεί να λειτουργήσει μόνο σαν κεντρικός αφισκοκολλητής και διεκπεραιωτής πρακτικών εργασιών της ΟΛΜΕ. ■

Τρία σχολεία γηφίζουν

«Ανδρέα επιστράτευσε τους αργόσχολους!» κραυγάζαν η ΑΥΡΙΑΝΗ και η ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΩΡΑ, καταφανώς συγκινημένες από τις δακρύβρεχτες επισημάνσεις του υπουργού Παιδείας για την «ηθικά απαράδεκτη» απεργία των καθηγητών. Αλλά και αρκετοί ακόμα, διερμηνεύοντας τις διαθέσεις των μαθητών, τόνιζαν ότι οι κινητοποιήσεις αντιμετωπίζουν την οργή και την αποδοκιμασία στα σχολεία, αφού τα παιδιά καταλαβαίνουν πως οι καθηγητές εμπορεύονται την αγωνία τους. Αυτήν ακριβώς την οργή και την αποδοκιμασία ο ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ δοκίμασε να τη διαπιστώσει από κοντά. Την περασμένη Παρασκευή, τελευταία ημέρα της σχολικής χρονιάς, ζητήσαμε από μαθητές να απαντήσουν σε τέσσερα ερωτήματα που αφορούσαν τις κινητοποιήσεις. Μόνο που οι κάλπες που βάλαμε έξω από τρία λύκεια δεν επιβεβαίωσαν τη σιγουριά του κυρίου Κακλαμάνη και όσων συμμερίστηκαν τις απόψεις τους. Οι απεργοσπάστες δεν μπήκαν ούτε... στη «δεύτερη κατανομή».

Αρίστος ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ Χρήστος ΜΑΧΑΙΡΑΣ

ΤΑ ΥΠΕΡ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΤΑ

KNE

Ασπίδα αλληλεγγύης

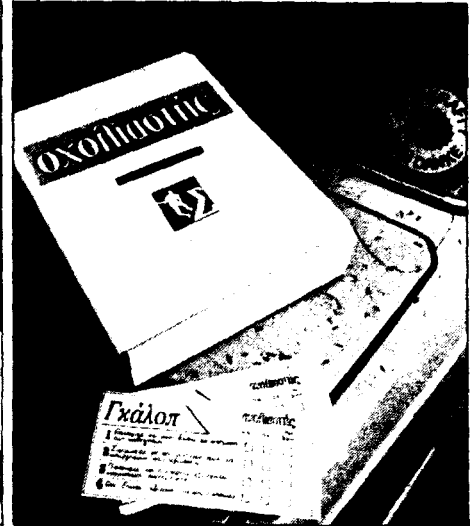
Οι μαθητικές παρατάξεις απαντούν

Οι μαθητικές παρατάξεις, απαντώντας σε ερώτημα του ΣΧΟΛΙΑΣΤΗ, παίρνουν θέση για την απεργία των καθηγητών στην περίοδο των εξετάσεων. Απαντούν η ΠΑΜΚ (μαθητική παράταξη του ΠΑΣΟΚ), η ΜΑΚΙ (Ν.Δ.), η ΚΝΕ, οι μαθητές της ΕΚΟΝ Ρήγας Φεραίος, και της ΕΑΡ.

Τέσος ΥΦΑΝΤΗΣ

Από τα ίδια τα πράγματα, η απεργία των εκπαιδευτικών τοποθετείται σ' αυτή τη φάση στο επίκεντρο της σύγκρουσης στο χώρο της Παιδείας. Οι άμεσες διεκδικήσεις που προβάλλει είναι σωστές, στόχοι που αφορούν την εκπαίδευση (περιφρούρηση του δημόσιου δωρεάν χαρακτήρα της, ενάντια στην ιδιωτικοποίηση κ.λπ.). Είναι λοιπόν αυτονόητη, από την πλευρά της ΚΝΕ, η στήριξη του αγώνα των εκπαιδευτικών, με τις μορφές πάλης που οι ίδιοι επέλεξαν. Από την πλευρά μας, στηρίζουμε πρωτοβουλίες για ενεργητική αλληλεγγύη από τους μαθητές που — ας σημειωθεί — αυτό το διάστημα βρίσκονται αντιμέτωποι με το νέο αυταρχικό παροξυσμό της κυβέρνησης, με τα Προεδρικά Διατάγματα (επιδιώκοντας τον ασφυκτικό περιορισμό της δράσης και τη διάσπαση του μαθητικού συνδικαλισμού, το στήσιμο «πειθαρχικών ομάδων» κ.λπ.). Με στόχο μια κοινή αγωνιστική στάση μαθητών - εκπαιδευτικών τις μέρες της απεργίας. Παρόμοιες πρωτοβουλίες στηρίζουμε και στους φοιτητικούς συλλόγους, ιδιαίτερα των λεγόμενων καθηγητικών σχολών.

Πιστεύουμε ότι μια τέτοια δράση μαθητών και φοιτητών, μαζί με αντίστοιχες ενέργειες εργατικών συνδικάτων και άλλων λαϊκών οργανώσεων, μπορούν να δημιουργήσουν μια «ασπίδα αλληλεγγύης» στην απεργία των εκπαιδευτικών. Να αποτρέψουν τις κυβερνητικές προσπάθειες ν' απομονώσουν πολιτικά τον αγώνα και να στρέψουν εναντίον του τους μαθητές και πλατιά στρώματα του εργαζόμενου λαού.

1 Θεωρείτε ότι είναι δίκαια τα αιτήματα των καθηγητών;

ΣΧΟΛΕΙΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΞΕΡΩ	ΛΕΥΚΑ	ΑΚΥΡΑ
ΠΟΛΥΚΛΑΔΙΚΟ ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ	142 - 85,5%	16 - 9,7%	8 - 4,8%	—	—
6ο ΤΕΛ ΑΘΗΝΩΝ	52 - 57,7%	18 - 20,2%	16 - 17,7%	—	4 - 4,4%
5ο ΓΕΝΙΚΟ Λ. ΑΘΗΝΩΝ	84 - 84,0%	8 - 8,0%	—	8 - 8,0%	—
ΣΥΝΟΛΟ 356 ΜΑΘΗΤΩΝ	278 - 78,1%	42 - 11,8%	24 - 6,8%	8 - 2,2%	4 - 1,1%

2 Συμφωνείτε με την απόφασή τους να απεργήσουν στις εξετάσεις;

ΣΧΟΛΕΙΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΞΕΡΩ	ΛΕΥΚΑ	ΑΚΥΡΑ
ΠΟΛΥΚΛΑΔΙΚΟ ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ	106 - 63,8%	46 - 27,8%	12 - 7,2%	2 - 1,2%	—
6ο ΤΕΛ ΑΘΗΝΩΝ	48 - 53,3%	30 - 33,5%	8 - 8,8%	—	4 - 4,4%
5ο ΓΕΝΙΚΟ Λ. ΑΘΗΝΩΝ	64 - 64,0%	20 - 20,0%	8 - 8,0%	8 - 8,0%	—
ΣΥΝΟΛΟ 356 ΜΑΘΗΤΩΝ	218 - 61,2%	96 - 27,1%	28 - 7,8%	10 - 2,8%	4 - 1,1%

ΜΑΚΙ

Να εξαντληθούν τα περιθώρια καλής θέλησης

Τα οικονομικά και γενικότερα εκπαιδευτικά αιτήματα των καθηγητών ασφαλώς είναι δίκαια και πρέπει η κυβέρνηση να τα ικανοποιήσει στο ακέραιο. Σαν μαθητές βρισκόμαστε στο πλευρό των καθηγητών, που παλεύουν κι αυτοί για την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό της Μέσης Εκπαίδευσης. Τα συνδικαλιστικά όργανα των καθηγητών είναι αρμόδια να επιλέγουν τις μεθόδους και την τακτική για να μεγιστοποιούν, κάθε φορά που χρειάζεται, την πίεση προς την κυβέρνηση και να πετυχαίνουν την ικανοποίηση των αιτημάτων τους. Εν όψει της απεργίας στη διάρκεια των εξετάσεων, πιστεύουμε ότι την ευθύνη φέρει στο ακέραιο η κυβέρνηση, την οποία και καλούμε ν' ανταποκριθεί θετικά στα αιτήματα των καθηγητών, ώστε να αποτραπούν οι καταστροφικές συνέπειες απ' την αναστάτωση στην περίοδο των εξετάσεων. Παράλληλα κάνουμε έκκληση προς τους καθηγητές να εξαντλήσουν από τη μεριά τους όλα τα περιθώρια καλής θέλησης, ακόμη και να αναστείλουν την απεργία, για να μην πάνε χαμένοι οι κόποι τόσων χιλιάδων νέων που ετοιμάζονται να δώσουν εξετάσεις.

ΕΑΡ

Αμέριστη υποστήριξη

Σαν μαθητές αλλά και σαν μαθητές της Ελληνικής Αριστεράς, εκφράζουμε την αμέριστη υποστήριξη μας στους εκπαιδευτικούς που, με την απεργία στην περίοδο των εξετάσεων, κορυφώνουν τους αγώνες των τελευταίων ετών.

Πιστεύουμε πως οι εκπαιδευτικοί επέλεξαν αυτή τη μορφή αγώνα για να κάμψουν την κυβερνητική αδιαλλαξία που εκφράστηκε όλη την προηγούμενη περίοδο. Για να εκφράσουν τη θέλησή τους για ριζικές λύσεις στα βαθιά προβλήματα της εκπαίδευσης, για βελτίωση των συνθηκών μόρφωσης και της βιοτικής κατάστασής τους.

Οι εκπαιδευτικοί έρχονται με τη σειρά τους:

- Να συνεχίσουν τους αγώνες που αναπτύχθηκαν όλη την προηγούμενη χρονιά στους χώρους της εκπαίδευσης, από τους φοιτητές, τους σπουδαστές και τους μαθητές.
- Να καταδείξουν τα αδιέξοδα της συντηρητικής και αυταρχικής κυβερνητικής πολιτικής.
- Να μας δείξουν τη σημασία και την ανάγκη ενός ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΚΟΙΝΟΥ και συντονισμένου αγώνα ολόκληρου του Εκπαιδευτικού Κινήματος, που θα ανέτρεπε τη σημερινή απαράδεκτη κατάσταση σ' όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Από τους 356 μαθητές, 278 (ποσοστό 78%) θεωρούν δίκαια τα αιτήματα που προβάλλουν οι καθηγητές, 218 (61%) συμφωνούν με την επιλογή τους να απεργήσουν την περίοδο των εξετάσεων, 78 (22%) πιστεύουν ότι η απεργία εξυπηρετεί κομματικές σκοπιμότητες, ενώ, τέλος, μόνο 54 (15%) θα δέχονταν να δώσουν εξετάσεις με απεργοσπάστες.

3 Πιστεύετε ότι η απεργία εξυπηρετεί κομματικές σκοπιμότητες;

ΣΧΟΛΕΙΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΞΕΡΩ	ΛΕΥΚΑ	ΑΚΥΡΑ
ΠΟΛΥΚΛΑΔΙΚΟ ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ	30 - 18,0%	84 - 50,7%	52 - 31,3%	—	—
6ο ΤΕΛ ΑΘΗΝΩΝ	28 - 31,3%	26 - 28,8%	32 - 35,5%	—	4 - 4,4%
5ο ΓΕΝΙΚΟ Λ. ΑΘΗΝΩΝ	20 - 20,0%	64 - 64,0%	8 - 8,0%	8 - 8,0%	—
ΣΥΝΟΛΟ 356 ΜΑΘΗΤΩΝ	78 - 22,1%	174 - 48,8%	92 - 25,8%	8 - 2,2%	4 - 1,1%

4 Θα δίνετε εξετάσεις με απεργοσπάστες;

ΣΧΟΛΕΙΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΞΕΡΩ	ΛΕΥΚΑ	ΑΚΥΡΑ
ΠΟΛΥΚΛΑΔΙΚΟ ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ	30 - 18,0%	106 - 64,0%	30 - 18,0%	—	—
6ο ΤΕΛ ΑΘΗΝΩΝ	16 - 17,7%	46 - 51,3%	24 - 26,6%	—	4 - 4,4%
5ο ΓΕΝΙΚΟ Λ. ΑΘΗΝΩΝ	8 - 8,0%	56 - 56,0%	28 - 28,0%	8 - 8,0%	—
ΣΥΝΟΛΟ 356 ΜΑΘΗΤΩΝ	54 - 15,2%	208 - 58,4%	82 - 23,1%	8 - 2,2%	4 - 1,1%

ΕΚΟΝ ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΑΙΟΣ

Οι μαθητές μαζί με τους καθηγητές

ΠΑΜΚ

Οι καθηγητές μας χρησιμοποιούν

Η απεργία διαρκείας των καθηγητών-τριών μέσα στις εξετάσεις είναι το αποκορύφωμα μιας χρονιάς, που σημαδεύτηκε από τις κινητοποιήσεις στους χώρους της παιδείας. Μαθητές-τριες, φοιτητές-τριες, εκπαιδευτικοί, αντιστάθηκαν και αντιστέκονται στις επικίνδυνες και συντηρητικές μεθοδεύσεις της κυβέρνησης και του ΥΠΕΠ-Θ.

Η απεργία διαρκείας στις εξετάσεις είναι μια σημαντικότερη εξέλιξη. Σ' αυτή τη φάση, πρέπει όλοι-ες να καταλάβουμε ότι η ικανοποίηση των αιτημάτων των εκπαιδευτικών, που αφορούν τη βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής θέσης τους, αποτελεί σε μεγάλο βαθμό μια από τις προϋποθέσεις για γενικότερες αλλαγές στο χώρο της Μέσης Εκπαίδευσης. Άλλωστε, ας μην ξεχνάμε ότι η πτώχευση της παιδείας, αποτέλεσμα της άρνησης της κυβέρνησης να αυξήσει τις δαπάνες για την παιδεία, έχει σχέση με την προσπάθεια του ΠΑΣΟΚ να βρει συντηρητικές διεξόδους από την κρίση — με τη βοήθεια της Ν.Δ. Έχει σχέση με τη διαφαινόμενη συντηρητική αναδιάρθρωση που επιχειρείται και που συναντάει βέβαια αντιστάσεις.

Η στάση της κυβέρνησης κάνει την απεργία διαρκείας στις εξετάσεις μοναδικό δρόμο για τη συνέχιση του δίκαιου αγώνα των καθηγητών-τριών. Οι αγώνες όλης της χρονιάς δείχνουν ότι η συμμαχία μαθητών-τριών - εκπαιδευτικών υπάρχει. Τα όποια προβλήματα δημιουργήσουν στις εξετάσεις οι κινητοποιήσεις βαρύνουν αποκλειστικά και μόνο την κυβέρνηση και την πολιτική αδιαλλαξίας και αυταρχισμού που ακολουθεί.

Κατά την εκτίμηση της Π.Α.Μ.Κ., η αγωνία των μαθητών και των γονιών τους χρησιμοποιείται από την Ο.Λ.Μ.Ε. ως πολιορκητικός κριός στη διεκδίκηση αιτημάτων που ασφαλώς είναι θεμιτά. Ωστόσο, σ' αυτή την αγωνιστική κινητοποίηση, οι καθηγητές έχουν αλλοτριώσει την ταυτότητα του υπεύθυνου παιδαγωγού και περιορίζονται στην αντίληψη του δημοσίου υπαλλήλου.

Θεωρούμε ότι η κυβέρνηση έχει στη συγκεκριμένη συγκυρία εξαντλήσει τα όρια παροχών. Ανεξάρτητα όμως απ' αυτό, είναι απαράδεκτο οι μαθητές να συνθλίβονται από το άγχος και την αγωνία της αναβολής των εξετάσεων για να ικανοποιηθούν και τα τελευταία όρια κάποιων οικονομικών αιτημάτων, αφού γι' αυτά πρόκειται και όχι για θεσμικά ζητήματα. Οι μαθητές είναι οι μόνοι που δεν ευθύνονται αλλά και οι μόνοι που δέχονται τις συνέπειες της απεργίας στη διάρκεια των εξετάσεων.

Συνοψίζοντας, είναι αναφαίρετο δικαίωμα κάθε εργαζομένου η διεκδίκηση με μέσο την απεργία. Αλλά όχι εις βάρος των μαθητών. Θεωρούμε πως οι εξετάσεις πρέπει οπωσδήποτε να διεξαχθούν κανονικά.

■ Δεν ανέβηκαν μόνο στη Γαλλία οι μετοχές των επιχειρήσεων μετά τη νίκη του Φρανσουά Μιτεράν. Και στην Ελλάδα οι μετοχές του Γάλλου Προέδρου φαίνεται να βρίσκονται σε πολύ υψηλά επίπεδα. Αψευδής μάρτυρας η αρθρογραφία όχι μόνο των φιλοκυβερνητικών αλλά και των δεξιών εφημερίδων, που σχεδόν θριαμβολογούσαν για την επανεκλογή του σοσιαλιστή υποψηφίου. Δεν είναι παράξενο: άλλωστε, ο Ζαν Πιερ Αλιέ, διευθυντής του Γαλλικού Πρακτορείου Ειδήσεων, έπιασε το σφυγμό πολλών Ελλήνων συναδέλφων του στη συνέντευξη που έδωσε στο *ΕΜΑ*: «Ο Μιτεράν πλησιάζει ήδη τον Ντε Γκολ». Φανταστείτε τι θα γίνει άμα τον φτάσει...

■ Αλλά με τις γαλλικές εκλογές ασχολήθηκε και η *ΚΟΜΕΠ*, αναφερόμενη στην επιτυχία του Λεπέν. «Η επιτυχία αυτή», γράφει το θεωρητικό έντυπο του ΚΚΕ, «αποτελεί σε σημαντικό βαθμό αντανάκλαση της επιδείνωσης της θέσης εκατομμυρίων εργαζομένων... Η εξαθλίωση του εργάτη, του υπάλληλου, του εργαζόμενου μικροαστού, αυτή είναι η βάση των επιτυχιών του *Έθνικου Μετώπου*». Ποιος όμως φταίει, που ό,τι θα μπορούσε να αποτελεί τη βάση της ανόδου του Κομμουνιστικού Κόμματος στρέφεται τελικά εναντίον του; Ας όψονται «αυτοί που έκαναν την επανάσταση» του Μάη και μετατράπηκαν σε ιδεολογικούς βαστάζους της εξουσίας, απαντά παράπλευρο σχόλιο. Το Κ.Κ. Γαλλίας, κυβερνητικός βαστάζος πριν λίγα χρόνια, προφανώς είναι υπεράνω πάσης υποψίας για τους αρθρογράφους της *ΚΟΜΕΠ*.

Κατά τα άλλα, «οι τροτσκιστές και τροτσκίζοντες υποψήφιοι διατηρήθηκαν σε πολύ χαμηλά επίπεδα...»

■ Τελικά ο *ΧΡΟΝΟΣ* δεν

μπόρεσε «να κάνει τον αναγνώστη του νικητή» και ανέστειλε την έκδοσή του με το 15ο και τελευταίο τεύχος που κυκλοφόρησε. Αν και ο Αλέξανδρος Φιλιππόπουλος στο editorial του περιοδικού εξηγεί τους λόγους που καθιστούν ασύμφορη τη συνέχιση της προσπάθειας, υπάρχουν πολλοί που διαδίδουν ότι ο διευθυντής του *ΕΘΝΟΥΣ* πήρε το *ΧΡΟΝΟ* στα χέρια του... για να τον κλείσει, μια και ήταν γνωστές από την αρχή οι αντιρρήσεις του για την έκδοση ενός νέου περιοδικού που, ουσιαστικά, θα ανταγωνιζόταν τις *ΕΙΚΟΝΕΣ*.

Πάντως, πέρα από τα σενάρια που ακούγονται, το βέβαιο είναι ότι ο *ΧΡΟΝΟΣ* θα περάσει στην ιστορία του ελληνικού Τύ-

που σαν ένα από τα δημοφιλέστερα έντυπα στο χώρο των διαφημιστών. Από την 1η Φεβρουαρίου μέχρι την 1η Μαΐου (χωρίς δηλαδή να υπολογίζεται η τελευταία διαφημιστική καμπάνια), το περιοδικό κατέβαλε 52 εκατομμύρια για καταχωρήσεις στην τηλεόραση, 14 στο ραδιόφωνο και 30 εκατομμύρια σε διάφορες εφημερίδες και περιοδικά.

■ Έφυγε ο Τρίτσης και τον άφησε στο πόδι του. Ποιον; Μα φυσικά τον αναπληρωτή υπουργό Εξωτερικών Θόδωρο Πάγκαλο, με τον οποίο είχε συνεργαστεί αρμονικά όταν κήρυτταν από τις στήλες του *ΒΗΜΑΤΟΣ* τον ιερό πόλεμο κατά της «ιδεολογικής τρομοκρατίας που παραλύει τα πανεπι-

στήμια». Μόνος του πια ο υπουργός, σε συνέντευξη που έδωσε στον *TAXYΔΡΟΜΟ* της περασμένης βδομάδας, επανέλαβε ότι «δεν του αρέσει» η κατάσταση την ανώτατη εκπαίδευση, επειδή «η ιδεολογική και σωματική τρομοκρατία που ασκούν ορισμένες νεολαίες, και κύρια η ΚΝΕ, είναι μια μορφή φασισμού». Λίγη πρωτοτυπία δεν θα έβλαπτε.

■ Μέσα στα ιλουστράσιόν αφιερώματα που δοκίμασαν να ξαναγράψουν την ιστορία του γαλλικού Μάη, η ειδική έκδοση που κυκλοφόρησε πρόσφατα ο *ΘΟΥΡΙΟΣ* ήταν μια ευχάριστη έκπληξη. Όλες οι σελίδες του περιοδικού του «Ρήγα Φεραίου» είναι αφιερωμένες στο '68, προσπαθώντας όπως δηλώνουν οι συντάκτες

τους «να αποφύγουν δυο πειρασμούς: τη γλυκιά ανάνηψη για τους παλαιότερους και τη μυθοποιητική ανάγνωση για τους νεότερους». Στο αφιέρωμα του *ΘΟΥΡΙΟΥ* υπάρχουν άρθρα που επιχειρηματολογούν για την επικαιρότητα των ιδεών που εκφράστηκαν το Μάη, αναφορές στο παγκόσμιο ξέσπασμα του '68, κείμενα των Ρόζα, Λουπορίνι που στέκονται στα προβλήματα που αναδείχτηκαν εκείνη την εποχή, μια συζήτηση -ντοκουμέντο του Κον Μπεντίτ με τον Ζ.Π. Σαρτρ και μια αποκάλυψη για το ποια ήταν η περίφημη «Μαριάννα του Μάη», η κοπέλα με τη σημαία που, όπως γράφει ο *ΘΟΥΡΙΟΣ*, «η φωτογραφία της έκανε το γύρο του κόσμου». Να συμπληρώσου-

SCRIPTA MANENT

Αιώνια θέματα

■ Τις ημέρες αυτές όλοι ανεξαιρέτως μίλησαν για το Μάη του '68, τηρώντας ευμενή τουλάχιστον ουδετερότητα.

Μέχρι και η ΟΝΝΕΑ, μέσω μέλους του Ε.Γ. της, θεώρησε ότι «Η εξέγερση των Γάλλων φοιτητών το Μάη του '68 ήταν ένα βαθύ κοινωνικό ξέσπασμα, μια καταγγελία των παραδοσιακών πολιτικών δομών της κοινωνίας και της αλλοτρίωσης του ανθρώπου», και ότι η ΟΝΝΕΑ αφομοίωσε «τα μηνύματα της εμπειρίας του Μάη στη δράση...»

Στην κακόγουστη αυτή συγχорδία των πανηγυρικών βρέθηκε πάντως ο κ. Τάκης Μίχας της *Καθημερινής* (10.5) να αντισταθεί, με χρονογράφημα στη στήλη «Σημερινά θέματα — Η άλλη πλευρά του «Μάη»».

Εκεί ο χρονογράφος ανθολογεί «τρεις από τους δημιουργικότερους ανθρώπους του καιρού μας: ο Ίνγκμαρ Μπέργκμαν, ο Φρεντερίκο Φελίνι και ο Γερμανός - τραγουδοποιός Γουλιέλμ Μπίρμαν» για να ανατρέψει τα περί «φαντασίας» και «δημιουργικότητας» του «Μάη '68».

Ο Ίνγκμαρ Μπέργκμαν αναφέρεται σε μια διαπόμπευσή του από φοιτητές της δραματικής σχολής για να υπογραμμιτιστεί ότι γι' αυτόν ο Μάης «αντιπροσώπευε τη ναζιστική υστερία». Ο δισ αναφερόμενος Φελίνι (που ακόμα και ένας απλός θεατής ταινιών του, ούτε καν κειμένων του, γνωρίζει ότι ως Ιταλός λέγεται *Φεντερίκο*) συμφωνεί με τον Μπέργκμαν και δηλώνει επιπλέον ότι «η φαντασία δεν βρίσκεται ποτέ στην εξουσία, η εξουσία δεν έχει ποτέ της φαντασία».

Τέλος, έχουμε και εκείνον τον περίεργο «Γουλιέλμ Μπίρμαν» — αυτόν που χωρίς αμερικανική εκζήτηση τον λένε Βολφ, όπως είναι γνωστός ακόμα και εντός των ορίων της επικράτειας από καναδυό βιβλία του, ένα δίσκο με

ποιήματά του που μελοποίησε ο Θ. Μικρούτσικος και δυο τρεις συναυλίες που έδωσε στη χώρα μας.

Από αυτόν, λοιπόν, αναφέρεται απόσπασμά του όπου σχολιάζει «το 1971 την εξέλιξη του φοιτητικού κινήματος...: «Οι νεοφώτιστοι γόννοι των αστών περνάνε από την αντιαυταρχική στη δογματική φάση. Αυτοί οι χαμένοι ήρωες με τον αντιαυταρχικό πονοκέφαλο, κάθονται στο φράχτη της κοινωνίας της ευμερείας και αγκαλιάζουν την σταλινική αντίδραση, προκειμένου να μην ξαναγλιστρήσουν στο βούρκο από τον οποίο κατάφεραν να βγουν πριν από τρία χρόνια».

Ο χρονογράφος συμπεραίνει ότι ο Μπίρμαν «υπογράμμιζε την κλίση των νεαρών αστών που πρωτοστάτησαν στο πανηγύρι προς το σταλινισμό». Και εδώ, νεαροί αστοί πρωτοστάτησαν, λοιπόν; Αλλά ο Μπίρμαν το 1971, επιλέγοντας τον αποκλεισμό του στην Ανατολική Γερμανία, είχε κάθε λόγο να εξεγείρεται με το σχηματισμό διάφορων σταλινικών ομάδων, που χρειάζεται πολύ κόπο για να θεωρηθούν «η κληρονομιά» του Μάη. Αλλά, πάλι, από τι είδους βούρκο είχαν καταφέρει να βγουν πριν τρία χρόνια;

Αμέτοχος και αντικειμενικός ο χρονογράφος — ίσως και να γεννήθηκε μετά το '68 — συμπεραίνει: «Και αν έχουν έτσι τα πράγματα, τότε το μόνο που προσέφερε ο «Μάης» στην ιστορία των ιδεών δεν ήταν παρά τίποτα άλλο παρά μια ακόμη παραλλαγή της γνωστής φιλοσοφίας: Je suis, donc tu n' es pas!» (υπάρχω, συνεπώς δεν υπάρχουν). Καλή η προσπάθεια, αλλά η γραμμή περί ολοκληρωτισμού δύσκολα φαίνεται να πιάνει στο συγκεκριμένο θέμα. Ξαναδοκιμάστε με τη συνταγή ΟΝΝΕΑ: αφομοιώστε και κανένα μήνυμα — κάποιο άλλο αιώνιο θέμα.

Γ.Κ.

με μόνο, ότι η Μαριάννα πριν δέκα ακριβώς χρόνια έκανε και το γύρο του «Ρήγα», διεκδικώντας τον τίτλο και τη συνέχιση της αγωνιστικής του παράδοσης. Ήταν, ως γνωστόν, η αφίσα της «Β' Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης».

■ Στις εθνικιστικές απόψεις που εκφράζει για τις ελληνοτουρκικές σχέσεις η ομάδα που εκδίδει το περιοδικό **ΡΗΞΗ** δεν χρειάζεται να αναφερθούμε, αφού το άρθρο των Σ. Κακουριώτη και Β. Πατσού που φιλοξενήσαμε στο τεύχος 66 μιλούσε από μόνο του.

Βέβαια, η επιχειρηματολογία και οι τόνοι εκείνου του κειμένου — που οι ίδιοι επιδίωξαν τη δημοσίευσή του — χωριούν μπροστά στην τελευταία **ΡΗΞΗ**, που αναλαμβάνει να ξεκαθαρίσει τους λογαριασμούς με όλους τους ξενόδουλος και μειοδότες που τόλμησαν να διατυπώσουν διαφορετικές απόψεις. Ανάμεσά τους και ο **ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ**, «το μόνο έντυπο, μαζί με την **ΑΥΡΙΑΝΗ**, που υποστηρίζει το Νταβός» και εκφράζει, όπως λένε, την «ανοιχτή υποστήριξη του στο μειοδότη Θεοδωράκη».

«Ο Τσεκούρας συνυπογράφει το συμβόλαιο με τον **ΣΕΒ**», κατά τους συντάκτες του περιοδικού, και «ο Τρίμης βαφτίζει την άρνηση του τουρκικού επεκτατισμού τουρκοφαγία»· όλοι μαζί, όμως, «κομμάτι της έκπτωσης αξιών και εννοιών, ανάγουμε τη λούφα, την αντιγραφή, την ανάγνωση αστυνομικών και το άνοιγμα μπαρ σε κοινωνική κριτική, εγκωμιάζοντας την αγραμματοσύνη μέσα από την άρνηση δήθεν των **ΕΟΚικών προγραμμάτων...**»

Για να αντιμετωπίσει κανείς τις απόψεις των επαναστατών της **ΡΗΞΗΣ**, καθώς και διάφορων άλλων αριστερών που περιφέρονται ανά την Ελλάδα δηλώνοντας ότι «καλός Τούρκος — ο νεκρός

Τούρκος», θα χρειαζόμασταν πολλές σελίδες. Εδώ απλώς θα τονίσουμε, ότι θα ήταν καλύτερο, αντί να ασχολείται η **ΡΗΞΗ** με τον ξενόδουλο **ΣΧΟΛΙΑΣΤΗ**, να προβληματι-

στεί για ποιους λόγους η **ΕΠΕΝ** και η **ΕΝΕΚ** σβήνουν την υπογραφή της στους τοίχους, υιοθετώντας τα «αντιεθνικιστικά» συνθήματα που γράφουν τα μέλη της.

ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΩΝ FM

Απ' τον Κουρή στη Βουγιουκλάκη

■ Απ' την 1η Ιουνίου ο Κουρής των θεσσαλονικιότικων ερτζιανών θα εκπέμπει από το πιο προνομιούχο σημείο της πόλης. Με μια χαριστική χειρονομία, ο Τόμπρας του παραχώρησε δυο ορόφους απ' τον Πύργο του ΟΤΕ στη Διεθνή Έκθεση, έναντι 160.000 δραχμών το μήνα. Το συγκρότημα Κουρή, αφού εξασφάλισε το καλό όνομα και τον προνομιούχο τίτλο του «**Ραδιο-Θεσσαλονίκη**» (όπως άλλωστε και του «**Ραδιο-Αθήνα**»), προχώρησε στην εξεύρεση χώρου και στην αγορά μεγάλων μηχανημάτων, στελεχώνοντας παράλληλα το σταθμό με άτομα της επιλογής του: τους Φ. Φουντουκίδη και Μ. Τσακίρη από την **ΑΥΡΙΑΝΗ**, Κ. Μπούρη και Τ. Κελεσιόδη από τον **ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΒΟΡΡΑ** και Γ. Τσατσάνη απ' το θεσσαλονικιότικο περιοδικό **ΜΗΝΑΣ**.

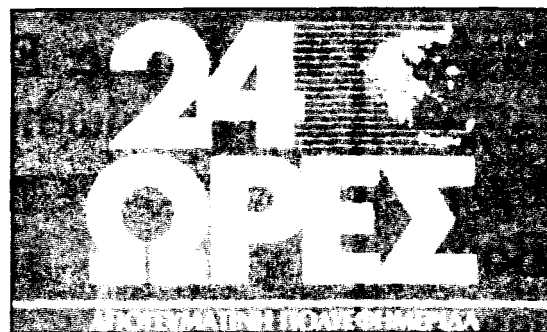
Βέβαια, όταν πριν λίγους μήνες γράφαμε για την αγορά του «**Ραδιο-Θεσσαλονίκη**» (**ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ**, τ. 60), δεν φανταζόμασταν πως ο Κουρής θα ήταν — τυπικά έστω — μειοψηφία στο σταθμό. Γιατί, τελικά, οι ερασιτέχνες Λ. Μάρογλου (ψευδώνυμο «Βενετίου») και Σ. Διαμαντόπουλος («Δενδρινός») κράτησαν το 51% των μετοχών (50% ο πρώτος, 1% ο δεύτερος), αφήνοντας στον εκπρόσωπο του ιδιοκτήτη της **ΑΥΡΙΑΝΗΣ**, Γ. Θεοδοσιάδη, το 49%.

■ Αρχές Ιουνίου θα βγει στα FM και το «**ΚΑΝΑΛΙ 15**», που συμπληρώνει ήδη την τελική λίστα των συνεργατών του και προετοιμάζει τις πρώτες εκπομπές που θα βγάλει στον αέρα. Σε λίγες μέρες, μάλιστα, ο σταθμός αρχίζει μια φιλόδοξη διαφημιστική καμπάνια που έχει αναθέσει στην εταιρία **SPOT THOMSON**.

■ Βέβαια, για να αντέξει κανείς στο συνωστισμό των ερτζιανών δεν αρκεί να πάρει απλώς μια θέση στην μπάντα. Έτσι ο «**ANTENNA FM**» του εφοπλιστή Κυριακού άρχισε να πουλάει εκπομπές που αναμένεται να έχουν υψηλή ακροαματικότητα σε διάφορες εταιρείες. (Η εκπομπή που επιμελείται ο Μ. Τσαουσόπουλος λέγεται ότι αγοράστηκε ήδη από την **Coca Cola**). Εκτός όμως από τις μεγάλες εταιρείες, ο σταθμός, για να ανταποκριθεί στον ανταγωνισμό, αναζητά και μεγάλες φέρμες. Έκλεισε, λοιπόν, μια συμφωνία με την Αλίκη Βουγιουκλάκη, η οποία θα έχει δική της εκπομπή με προσωρινό τίτλο «**Ό,τι συμβαίνει σήμερα**». Σ' αυτή, η «εθνική star» θα επισκέπτεται με το προσωπικό αεροπλάνο του κυρίου Κυριακού διάφορους ηγέτες διεθνούς ακτινοβολίας και θα συζητάει μαζί τους. Η πρώτη αποστολή της θα γίνει στη Βοστώνη στις 29/5, όπου θα συναντηθεί με τον Μάικλ Δουκάκη, και θα ακολουθήσει ταξίδι στην Τουρκία για να τα πει με τον Οζάλ.

GREECE TODAY

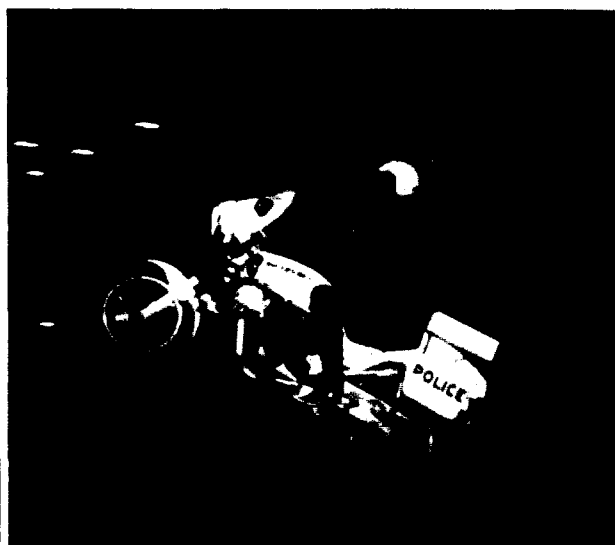
Σοβαρά προβλήματα αντιμετωπίζει η εξώγαμη θυγατέρα της **USA TODAY**, η νεόκοπη εφημερίδα του κ. Κοσκωτά **24 ΩΡΕΣ**, αφού έσπευσε να αλλάξει το λογότυπο του τίτλου της από το 66ο κιόλας φύλλο. Αυτό βέβαια δεν ήταν αποτέλεσμα της έρευνας που έκαναν οι γραφίστες της **ΓΡΑΜΜΗΣ Α.Ε.** στις υπερσύγχρονες εγκαταστάσεις της Παλλήνης, αλλά πολύ απλά αναζήτηση νομικών ερεισμάτων για δικαστηριακή χρήση. Φαίνεται ότι η **USA TODAY** προτίθεται να διεκδικήσει κάποιου είδους δικαιώματα και οι αυτόκλητοι αντιπρόσωποί τους στην Ελλάδα τρέχουν και δεν φτάνουν.

Το λογότυπο μέχρι το 65ο φύλλο

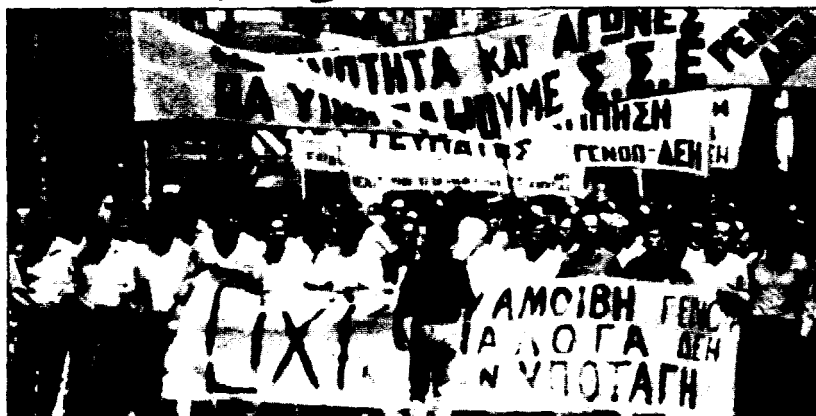
και από το 66ο

Νόμιμες σούζες

«Οι σούζες επιτρέπονται, μόνο όταν οι 'Ζητάδες' θα πρέπει να αποδείξουν σε κακοποιούς ότι ξέρουν πολύ καλά τις μηχανές τους», έγραφαν οι **ΕΙΚΟΝΕΣ** κάτω από τη φωτογραφία. Κρίμα που ο φακός του περιοδικού δεν έπιασε και τους εγκληματίες με τα «παπάκια» που συνέλαβαν λίγο αργότερα τα πουλέν της τροχαίας...

Μια απεργία - πιλότος

Το νέφος, που έχει εγκατασταθεί μόνιμα πάνω από την πόλη της Πτολεμαΐδας, δεν έκρυψε από τους εργαζομένους τους στόχους που εξυπηρετεί το «πρόγραμμα-πιλότος» της ΔΕΗ: η σύνδεση του μισθού με την παραγωγικότητα, που προωθείται στις δημόσιες επιχειρήσεις, δεν επιδιώκει μόνο να οργανώσει σε νέες βάσεις την παραγωγή, αλλά φιλοδοξεί να αποδιαρθρώσει το εργατικό κίνημα.

■ Όταν πλησιάζει κανείς στην Πτολεμαΐδα, εύκολα διακρίνει το νέφος που στέκει σαν μανιτάρι πάνω από την πόλη. Η νυχτερινή εικόνα μάλιστα των εγκαταστάσεων του λεκανοπεδίου αποτελεί μια έκπληξη για τον επισκέπτη αυτής της επαρχιακής περιοχής.

Στο λεκανοπέδιο υπάρχουν τα ορυχεία λιγνίτη και οι μονάδες ηλεκτροπαραγωγής — Ατμοηλεκτρικοί Σταθμοί. Συγκεκριμένα, τέσσερα ορυχεία λιγνίτη με δυνατότητα εξόρυξης 95.000 τόν./24ωρο και τέσσερις σταθμοί παραγωγής ρεύματος με δυνατότητα παραγωγής περίπου 4000 MW/24ωρο. Όπως γίνεται αντιληπτό, πρόκειται για την καρδιά της ηλεκτρικής ενέργειας — το Ρουρ της Ελλάδας. Βέβαια, λόγω του υδροκεφαλισμού, το διοικητικό κέντρο βρίσκεται στην Αθήνα.

Οπωσδήποτε, αυτή η μεγάλη συγκέντρωση βιομηχανικών μονάδων της ΔΕΗ επέδρασε αποφασιστικά στη δημιουργία του εργατικού δυναμικού της περιοχής. Αν ισχύει ότι το λεκανοπέδιο είναι τόσο σημαντικό από βιομηχανική άποψη, είναι αυτονόητο το ενδιαφέρον για την κατάσταση και τα χαρακτηριστικά του εργατικού δυναμικού και κινήματος σ' αυτό. Εργατικό κίνημα που τα τελευταία χρόνια άρχισε να κάνει και κεντρικά αισθητή την παρουσία του και που έτυχε να βρεθεί αντιμέτωπο με το «πρόγραμμα-πιλότος» για τη

σύνδεση μισθού - παραγωγικότητας.

Η ιστορία...

Στη δεκαετία του '50, ο Μποδοσάκης, μαζί με το μεγάλο οικο κατασκευής ορυχείων KRUPP-SIEMENS, ξεκίνησε την κατασκευή ορυχείων — ένα μεγάλο έργο με τεράστιες προοπτικές ελέγχου της ντόπιας ενέργειας.

Η ΛΙΠΤΟΛ (Λιγνιτωρυχεία Πτολεμαΐδος) του Μποδοσάκη στηρίχτηκε στο ντόπιο ανειδίκευτο προσωπικό και στους μηχανικούς (Γερμανούς της KRUPP-SIEMENS μαζί με Έλληνες μαθητές αυτής της γερμανικής σχολής). Οι ντόπιοι αγρότες — απόφοιτοι δημοτικού κατά 80% περίπου — ήταν οι πρώτοι που μπήκαν στην παραγωγή, χωρίς να μπορούν να ενσωματωθούν στο καθαρό βιομηχανικό εργατικό δυναμικό της χώρας. Ήταν οι αγροτοεργάτες που συμπλήρωναν τους πενιχρούς μισθούς με τη συνέχιση των αγροτικών ασχολιών (τεύτλα, σιτάρι, κ.λπ.). Αυτό το εργατικό δυναμικό της ΛΙΠΤΟΛ ποτέ δεν μπόρεσε να αφομοιώσει την τεχνική εμπειρία και έμεινε εξαρτημένο από την τεχνική καθοδήγηση των μηχανικών. Έτσι, από τη μια υπήρχε η ελίτ των τεχνικών (μηχανικοί) κι από την άλλη το προσωπικό βάσης με τις πενιχρές γνώσεις.

Αυτή η εξαιρετικά πολωτική δομή στην ιεραρχία της παραγωγής δεν επέτρεψε σ' αυτό το προ-

σωπικό να έχει γνώση στην παραγωγή και, σε συνδυασμό με την αγροτοεργατική του συνείδηση, ποτέ δεν μπόρεσε να συνδικαλιστεί σωστά. Πάνω από δέκα σωματεία στην ίδια μονάδα και κάθε σωματείο έφερε το όνομα ενός ισοβίου προέδρου-εργατοπατέρα. Κάθε στέλεχος είχε και το δικό του εργατοπατέρα και κάθε εργατοπατέρας είχε τους δικούς του ανθρώπους — εργαζομένους στη ΛΙΠΤΟΛ. Οι συνθήκες εργασίας ήταν άθλιες και οι εργασιακές σχέσεις αυστηρής πειθαρχίας και υπακοής. Οι καλύτεροι αγροτοεργάτες της ΛΙΠΤΟΛ, έχοντας και τα «τυπικά» προσόντα υπακοής και πειθαρχίας, γίνονται επιστάτες, πειθήνια όργανα της ιεραρχίας, για να επιβάλουν στους υπόλοιπους εργαζομένους μεγαλύτερη πειθαρχία και αυστηρότητα.

Το 1975, με εντολή του τότε υπουργού Συντονισμού Παπαληγούρα, η ΛΙΠΤΟΛ, δηλαδή τα ορυχεία, περνά στα χέρια της ΔΕΗ. Τότε αρχίζουν και τα μεγάλα προγράμματα για τον εκσυγχρονισμό και διάνοση νέων ορυχείων. Στην περιοχή εμφανίζονται οι μεγάλες ξένες κατασκευαστικές εταιρίες (ανατολικές και δυτικές) KRUPP-SIEMENS, TAKRAF-B.B.C., M.A.N., MASHINEN EXPORT, ενώ δεν λείπουν και οι ελληνικές ΜΕΤΚΑ Α.Ε., ΒΙΕΧ, ΒΙΟΚΑΤ, ΙΝΤΡΑΚΟΜ. Δισεκατομμύρια δραχμές επενδύονται στην περιοχή και απασχολούν νέους εργαζομένους, που μέσα εκεί

κερδίζουν την τεχνική πείρα. Αυτό το προσωπικό, μαζί με τους άνεργους μηχανικούς του ναυτικού, θα αποτελέσει τον πυρήνα των εργαζομένων των καινούργιων ορυχείων και σταθμών. Πρόκειται για μια τομή στα χαρακτηριστικά του εργατικού δυναμικού της ΔΕΗ, που εγκαινιάζει μια νέα φάση για το εργατικό κίνημα της περιοχής.

Έτσι, εμφανίζονται νέες μορφές οργάνωσης με στόχους και αγώνες. Οι νέοι εργαζόμενοι ζητούν μέσα από την επιχείρηση περισσότερη θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση, ταυτόχρονα αμφισβητούν το αλάθητο των στελεχών, διαμορφώνοντας μια καινούργια αντίληψη πραγμάτων.

Οι νέοι εργαζόμενοι παύουν να είναι αγροτοεργάτες, αλλά είναι «καθαροί» εργαζόμενοι, που ζουν από το μισθό της ΔΕΗ. Συμμετέχουν για πρώτη φορά τόσο μαζικά στην απεργία του Μάη του '87 που έγινε στην περιοχή και προκάλεσε έκπληξη στους συνδικαλιστές της Αθήνας. Το σύνθημα που κυριάρχησε τότε ανάμεσα στους εργαζομένους της περιοχής ήταν «οι μαύροι ξυπνούν».

Βλέπουμε, λοιπόν, μια ανοδική πορεία συγκρότησης του κινήματος μέσα από την προσπάθεια ξεπεράσματος των αντιφατικών στοιχείων του, που αφορούσαν την προέλευση του εργατικού προσωπικού και τις ιστορικές συνθήκες ύπαρξής του.

...μιας σύγκρουσης

Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες, οι εργαζόμενοι της ΔΕΗ ακούν για πρώτη φορά το «πρόγραμμα-πυλός» για τη σύνδεση μισθού - παραγωγικότητας.

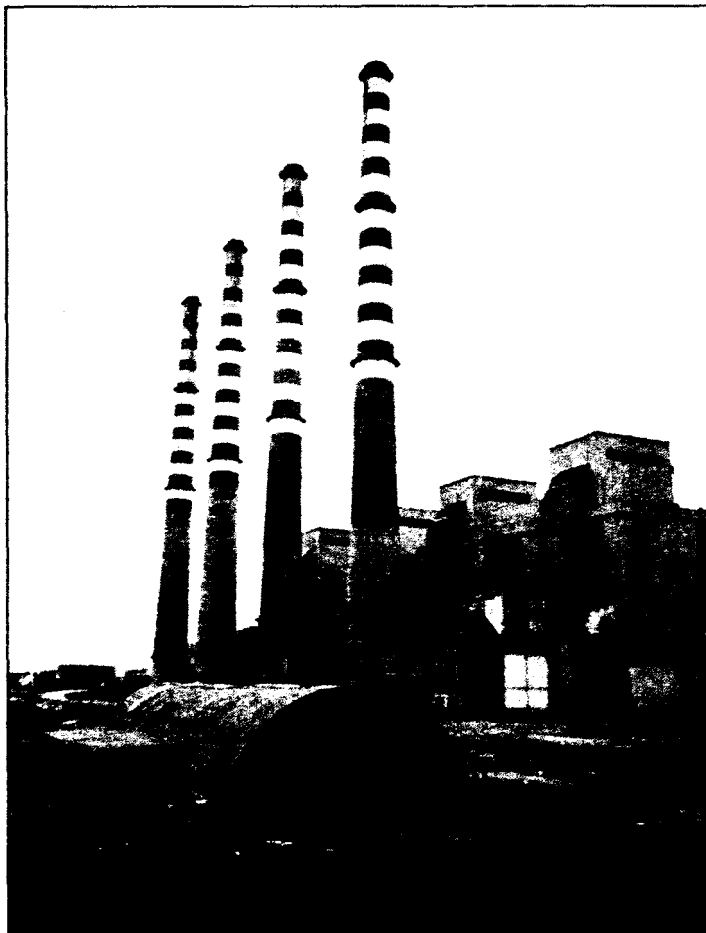
Είναι γνωστή η φιλολογία των τελευταίων χρόνων πάνω στο ζήτημα της παραγωγικότητας των δημόσιων επιχειρήσεων. Σαν πρακτική πλέον υλοποίηση αυτής της ιδεολογικής επίθεσης, διαμορφώθηκε η ανάγκη για ένα πρόγραμμα που θα εφαρμοζόταν σε κάποια απ' αυτές για να εξαχθούν τα «κατάλληλα συμπεράσματα». Βέβαια, η περιπλάνησή του άλλοτε στον ΟΤΕ, άλλοτε στις τράπεζες κι άλλοτε στην Ολυμπιακή ή στις δημόσιες υπηρεσίες δεν είναι άσχετη με τις αντιστάσεις που συναντούσε για την εφαρμογή του. Επιτέλεσε τελικά η ΔΕΗ, επειδή φαίνεται να συγκεντρώνει κάποια ευνοϊκά δεδομένα για να περπατήσει το πρόγραμμα: αφενός είναι μια κατεξοχήν βιομηχανική δημόσια επιχείρηση σε αντίθεση με τις άλλες δημόσιες υπηρεσίες, αφετέρου εκτιμήθηκε ότι η κατάσταση του εργατικού κινήματος της ΔΕΗ θα επέτρεπε την εφαρμογή του προγράμματος με τις λιγότερες δυνατόν δυσκολίες. Επικουρικά ενορχηστρώθηκε και μια επίθεση που αφορούσε την παραγωγικότητα της ΔΕΗ συγκεκριμένα (βλ. Ζολώτας κλπ.).

Τι ζητά η διοίκηση της ΔΕΗ;

- Θέλει από τη μια μεριά να εφαρμόσει νέες συνθήκες εργασίας και παραγωγής, αλλά παράλληλα στηρίζεται στο παλαιολιθικό μοντέλο κεντρικής διοίκησης της επιχείρησης. Έτσι, αμφισβητείται η όποια προσφορά των εργαζομένων, αλλά δεν αμφισβητείται το αντιδραστικό ιεραρχικό μοντέλο της επιχείρησης, που, δυσκίνητο και γραφειοκρατικό καθώς είναι, παίρνει αποφάσεις με ρυθμό χελώνας.

- Αρνείται τη συμμετοχή και τις απόψεις των εργαζομένων σε θέματα εργασιακών σχέσεων, παραγωγής και τεχνικών. Τους υποδεικνύει μόνο να πετύχουν πλάνα παραγωγής υψηλότερα για να αμειφθούν.

Προκειμένου η διοίκηση της ΔΕΗ να πετύχει το μακροπρόθεσμο στόχο της σύνδεσης μισθού - παραγωγικότητας, προωθεί τον καινούργιο Κανονισμό Προσωπικού-Μισθολόγιο, που αναστέλλει τις εργατικές κινητοποιήσεις για τρία χρόνια. Αν υπογραφεί αυτός ο κανονισμός από τους εργαζομένους, τους υποχρεώνει σε τριχρο-

Ιπτάμενη τέφρα

Οι απεργιακές κινητοποιήσεις που γίνονται στο Ενεργειακό Κέντρο Πτολεμαΐδας - Κοζάνης - Αμυνταίου έφεραν στην επιφάνεια και το σημαντικό περιβαλλοντικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν αυτές οι περιοχές. Αν και η κυβέρνηση αδιαφορεί για το ζήτημα, θεωρώντας ότι προβάλλεται για προεκλογικούς λόγους, τον τελευταίο καιρό αναπτύσσεται όλο και περισσότερο ανάμεσα στους εργαζομένους και στους κατοίκους ένας προβληματισμός για τους τρόπους με τους οποίους θα αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της μόλυνσης.

Πέρα από το μόνιμο νέφος που συντηρούν οι καμινάδες του Ενεργειακού Κέντρου και το εργοστάσιο λιπασμάτων της ΑΕΒΑΛ, η ραδιενεργός «ιπτάμενη τέφρα» που εκλύεται απειλεί σοβαρά την υγεία των κατοίκων της περιοχής. Η «ιπτάμενη τέφρα» δεν δημιουργείται μόνο από τον ατμοηλεκτρικό σταθμό που δουλεύει με κάρβουνο, εκλύοντας σημαντικές ποσότητες τέφρας στην ατμόσφαιρα, αλλά και από τα λιγνιτωρυχεία που αποθέτουν τέφρα σε μια τοποθεσία λίγα χιλιόμετρα μακριά από την Πτολεμαΐδα.

Σε πείσμα των δηλώσεων του κυρίου Μπριδμήρη, που θεωρεί παράδεισο την περιοχή, η κατάσταση στα χωριά Ακρινή, Τετράλοφος, Κλείτος, Παλιά Χαραυγή και Άγιος Δημήτριος κοντεύει να γίνει αβιωτή.

νη εργασιακή ειρήνη κι έτσι ξεφεύγει η διοίκηση από τον πονοκέφαλο των Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας. Από την άλλη μεριά, το συνδικαλιστικό κίνημα της ΔΕΗ προβάλλει σαν κύριο αίτημα την κατοχύρωση των Σ.Σ.Ε. και εμμένει στην ετήσια υπογραφή τους.

Βλέπουμε, λοιπόν, ότι η πρόταση της διοίκησης έρχεται να πα-

ρέμβει στη διαδικασία συγκρότησης του συλλογικού εργάτη, όχι αναίρωντας τα χαρακτηριστικά που αφορούν τη θέση του στην παραγωγή, αλλά τη δυναμική της συγκρότησής του σαν εργατικό κίνημα. Το χτύπημα των εργαζομένων είναι απαραίτητος όρος για τη μετέπειτα αναδιάρθρωση της παραγωγικής διαδικασίας κι ο έλεγχος της παραγωγής προϋπο-

θέτει την υποταγή του κινήματός τους στο κεφάλαιο. Άλλωστε, η περίπτωση της ΔΕΗ δεν αποτελεί μια εξαίρεση· η ανατροπή των ευνοϊκών συσχετισμών δύναμης, που είχαν διαμορφωθεί για το εργατικό κίνημα, είναι το κεντρικό ζήτημα που σφραγίζει την ταξική πάλη στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω — έστω σχηματικά — το εργατικό κίνημα της ΔΕΗ έχει να επιδείξει μια ανοδική πορεία. Αυτή επιβεβαιώθηκε και στην πρόσφατη απεργία, που αφορούσε τα ζητήματα που θίξαμε. Στα Ενεργειακά Κέντρα, οι εργαζόμενοι δεν αντέδρασαν μόνο μαζικά στην προτεινόμενη σύνδεση μισθού και παραγωγικότητας, αλλά έδειξαν μια αγωνιστικότητα που επηρέασε τη στάση της ΓΕΝΟΠ-ΔΕΗ.

Η πρώτη απεργιακή κινητοποίηση είχε προγραμματιστεί για τις 27 και 28 του Απριλίου. Οι εργαζόμενοι, όμως, απήργησαν και στις 29, αναγκάζοντας τη ΓΕΝΟΠ να πάρει υπόψη της τις διαθέσεις της βάσης. Αν και από πολλές πλευρές η στάση που κράτησαν οι απεργιοί θεωρήθηκε σαν αμφισβήτηση του ρόλου της ΓΕΝΟΠ, εκείνο που έγινε στην πραγματικότητα ήταν ότι ανάγκασαν την κεντρική συνδικαλιστική τους εκπροσώπηση να υπολογίσει το σφυγμό των κινητοποιήσεων. Είναι χαρακτηριστικό ότι, στην απεργία του Ενεργειακού Κέντρου Κοζάνης - Πτολεμαΐδας - Αμυνταίου, δεν έπαιξαν σημαντικό ρόλο μόνο οι συνδικαλιστικές παρατάξεις της Αριστεράς, αλλά και η ΠΑΣΚΕ, η οποία δεν μπόρεσε να παραγνωρίσει την κινητικότητα και τις αγωνιστικές διαθέσεις που αναπτύχθηκαν.

Την ώρα που γραφόταν αυτό το κείμενο, η δεύτερη φάση των απεργιακών κινητοποιήσεων βρισκόταν σε εξέλιξη, αναγκάζοντας τη διοίκηση της ΔΕΗ να προβεί σε μια τεράστιας έκτασης εισαγωγή ηλεκτρικής ενέργειας για να αποφύγει τον άμεσο κίνδυνο γενικής διακοπής. Παρά τις προσπάθειες υπονόμευσης των αγώνων τους, οι εργαζόμενοι συμμετέχουν στην απεργία σε ποσοστά της τάξης του 90-95%, συνεχίζοντας μια μάχη που θα κρίνει αν το εργατικό κίνημα στις δημόσιες επιχειρήσεις θα διαφυλάξει τις κατακτήσεις του ή αν θα δεχτεί μια ήττα με την επιχειρούμενη σύνδεση μισθού και παραγωγικότητας.

Γιώργος ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ
Μιχάλης ΜΠΑΡΤΣΙΔΗΣ

Η σύγκρουση οξύνεται

Η κοινωνία παίρνει το λόγο

■ Είναι ομολογουμένως κρίμα που ο Ριζοσπάστης εξακολουθεί να αγνοεί πεισματικά την πλούσια σοβιετική επικαιρότητα. Μάταια θα ψάξει στις σελίδες του ο αναγνώστης για να μάθει τι συμβαίνει στην ΕΣΣΔ ένα μόλις μήνα πριν από την «ιστορική» (κατά τον Μιχαήλ Γκορμπατσόφ) Πανεπισιακή Συνδιάσκεψη του ΚΚΣΕ. Θα λέγαμε μάλιστα, ότι η κάλυψη των σοβιετικών γεγονότων από την εφημερίδα του ΚΚΕ είναι αντιστρόφως ανάλογη της σημασίας τους: ενώ παλιότερα γέμιζαν σελίδες οι «ρουτινιερικές» δηλώσεις των Σοβιετικών αξιωματούχων (ο χαρακτηρισμός είναι της *Ιζβέστια* της 15ης Μαΐου), τώρα δεν περνούν ούτε στα «ψιλά» τα δεκάδες καθημερινά δημοσιεύματα που συμβάλλουν στη διαμόρφωση αυτού που ο Μ. Γκορμπατσόφ δεν σταματά ν' αποκαλεί «επαναστατική καμπή» στη σοβιετική ιστορία! Μήπως άραγε η *Πράβντα*, η *Ιζβέστια*, η *Τρουντ* ή η *Λιτεράτουρναγια Γκαζέτα* άρχισαν να θεωρούνται στον Περισσό... ύποπτα έντυπα;

Ας είναι. Η αδιαφορία του Ριζοσπάστη μπορεί να εξυπηρετεί κάποιες σκοπιμότητες, αλλά θα γίνει μπουμερανγκ κατά των εμπνευστών της. Ο στρουθοκαμηλισμός δεν απέδωσε ποτέ. Στη συγκεκριμένη μάλιστα περίπτωση μπορεί να μοιάζει με αυτοκτονία. Πρώτον, επειδή ο Ριζοσπάστης και το ΚΚΕ δεν εκμεταλλεύονται στο ελάχιστο το ενδιαφέρον ή ακόμα και τον ενθουσιασμό που προκαλούν —πολύ πέραν των ψηφοφόρων του ΚΚΕ— οι κοσμογονικές εξελίξεις που σημειώνονται τους δύο τελευταίους μήνες στη Σοβιετική Ένωση. Δεύτερον, επειδή είναι καταδικασμένη σε οικτρή αποτυχία ή απόπειρα αποσιώπησης των σοβιετικών εξελίξεων, όταν είναι πια βέβαιο ότι αργά ή γρήγορα (και μάλλον πολύ γρήγορα) θα επιβάλλουν την παρουσία τους σκίζοντας και το πιο καλοστημένο πέπλο σιωπής. Τρίτον, επειδή η σημερινή τακτική δεν βοηθάει στο ελάχιστο τους Έλληνες κομμουνι-

Η αναδίπλωση της πιο αντιδραστικής πτέρυγας της γραφειοκρατίας συνοδεύεται πια από μια πρωτοφανή κινητοποίηση της κομματικής και εξωκομματικής Αριστεράς. Η μάχη για τον έλεγχο των 5.000 αντιπροσώπων της Συνδιάσκεψης δεν τελειώνει όμως στις 28 Ιουνίου. Η σημερινή σύγκρουση μπορεί να μην είναι, τελικά, παρά μια πρώτη γεύση της πολύ πιο αποφασιστικής αυριανής αναμέτρησης...

στές (και γενικότερα τους αριστερούς) να κατανοήσουν τι συμβαίνει και να προετοιμαστούν κατάλληλα για να αφομοιώσουν τις αλλαγές που επίκεινται στο διεθνές επαναστατικό και εργατικό κίνημα. Πόσο, όμως, ακόμα; Μερικές βδομάδες; Μερικούς μήνες;

Να, λοιπόν, που αναγκαζόμαστε με τις φτωχές δυνάμεις μας να κάνουμε κάτι που θα γινόταν πάρα πολύ καλύτερα από τον καθημερινό Ριζοσπάστη και τα άλλα έντυπα του ΚΚΕ: να δώσουμε μια μικρή γεύση της ατμόσφαιρας που επικρατεί αυτές τις μέρες μέσα κι έξω από το Σοβιετικό Κομμουνιστικό Κόμμα, των θέσεων που αναπτύσσονται από επώνυμους κι ανώνυμους Σοβιετικούς πολίτες, των νεοτερισμών που εισάγονται στα πολιτικά και άλλα ήθη αυτής της μεγάλης χώρας. Κι ας μην ξεχνάμε: ό,τι ακολουθεί δεν είναι παρά ένα πολύ μικρό δείγμα...

Η μάχη για τους αντιπροσώπους

Αυτή τη φορά, δεν έχουμε να κάνουμε με διακηρύξεις αμφίβολης ειλικρίνειας. Τώρα πρόκειται για πράξεις! Πράγματι, η μεταρρυθμιστική πτέρυγα της σοβιετικής ηγεσίας γνωρίζει καλά πως η έκβαση της Συνδιάσκεψης θα κρίνει τη δικιά της τύχη και, κατά συνέπεια, δεν έχει πια περιθώρια για συμβιβασμούς. Ο θάνατός σου η ζωή μου, πράγμα που σημαίνει ότι οι 5.000 αντιπρόσωποι θα πρέπει να αποκρούσουν την αντεπίθεση των συντηρητικών και να ανάψουν το

πράσινο φως για το βάθεμα του εκδημοκρατισμού της σοβιετικής κοινωνίας. Όμως, πώς είναι δυνατό να έχουμε 5.000 αντιπρόσωπους «ενεργούς υποστηρικτές της περεστρόικα», όταν οι κομματικοί μηχανισμοί εξακολουθούν να ελέγχονται από τις δυνάμεις της «στασιμότητας»;

Ας μη νομιστεί ότι ο Μ. Γκορμπατσόφ και οι υποστηρικτές του είχαν έτοιμη την απάντηση. Για περισσότερο από ένα χρόνο (δηλαδή από τότε που αναγγέλθηκε η Συνδιάσκεψη), προσπαθούσαν να προωθήσουν τις θέσεις τους μέσα από περίτεχνους συμβιβασμούς, αναβάλλοντας συνεχώς την αναπόφευκτη σύγκρουση. Ενώ η εκλογή των αντιπροσώπων έπρεπε να είχε περατωθεί στα τέλη Απριλίου, φτάσαμε στις αρχές Μαΐου χωρίς να έχει εκλεγεί ούτε ένας από τους 5.000 συνέδρους! Οι διαδικασίες είχαν παγώσει εν αναμονή του απρόβλεπτου γεγονότος που θα ξεμπλόκαρε την κατάσταση.

Το «απρόβλεπτο» ήταν —όπως ξέρουμε— η άταλη και σπασμωδική επίθεση της ετερόκλητης συμμαχίας των παλαιοσταλινικών και των συντηρητικών, που εκδηλώθηκε στις 13 Μαρτίου με το δημοσίευμα της *Σοβιετικής Ρωσίας*. Η συνέχεια είναι γνωστή και από το άρθρο μας στο *Σχολιαστή* πριν από ένα μήνα. Σήμερα, μπορούμε να πούμε ότι η γκορμπατσόφικη αντεπίθεση συνεχίζεται, διευρύνεται και κρατάει σταθερά την πρωτοβουλία των εξελίξεων. Με άλλα λόγια, είναι πια σε θέση να αποπειραθεί να επιβάλει τους ό-

ρους της στο κομματικό παιχνίδι, δηλαδή στον τρόπο εκλογής των περίφημων αντιπροσώπων της Συνδιάσκεψης!

Σύμφωνα με τον ίδιο τον Μ. Γκορμπατσόφ (ομιλία του προς τους διευθυντές των εφημερίδων στις 7 Μαΐου), αυτή τη φορά η εκλογή των αντιπροσώπων δεν πρέπει να γίνει όπως το θέλει η κομματική παράδοση. Όχι, λοιπόν, στα προκατασκευασμένα ποσοστά αγροτών, εργατών, γυναικών, κ.λπ. Όχι στις λίστες των υποψηφίων που διαμορφώνονται από τις ποικίλες ηγεσίες και που οι απλοί ψηφοφόροι γνωρίζουν την ώρα που... ψηφίζουν.

Ακόμα πιο σημαντικά είναι, όμως, όσα συμβαίνουν και δημοσιεύονται αυτές τις μέρες. Κατ' αρχήν, ο νέος κανόνας που ενέκρινε η Κεντρική Επιτροπή, θέλει τη λίστα των υποψηφίων αντιπροσώπων να ορίζεται —για πρώτη φορά— από τα ενδιάμεσα κομματικά όργανα, δηλαδή τις οργανώσεις βάσης και τις κομματικές επιτροπές. Επιπλέον, επίσης για πρώτη φορά, αυτές οι κομματικές γενικές συνελεύσεις ανοίγονται και σε πολίτες που δεν είναι μέλη του κόμματος και οι οποίοι μπορούν να έχουν τουλάχιστον συμβουλευτικό ρόλο! Οι διαμαρτυρίες του (συντηρητικού) διευθυντή της *Πράβντα* Βίκτορ Αφάνισιεφ ότι «έτσι διαλύεται το κόμμα μέσα στο λαό», δεν απέτρεψα την εφαρμογή του νέου κανόν στις πρώτες εκλογές αντιπροσώπων στην περιοχή του Καλίνιν κι στο Πανεπιστήμιο της Μόσχας.

Για παράδειγμα, στο πανεπιστήμιο της σοβιετικής πρωτεύουσας, η γραφειοκρατία έκανε ό,θι περιμενε κανείς από αυτή: πρτεινε ή μάλλον φόρεσε καπέλ στην κομματική βάση τους δικούς της υποψηφίους, τον πρύτανη κ το γενικό της γραμματέα. Όμω αυτή τη φορά, οι συσχετισμοί δνάμεων είχαν αλλάξει. Η βάση ό μόνο δεν δέχτηκε το πραξικόπημα, πράγμα που είχε συνηθίσει κάνει επί δεκαετίες, αλλά και ε

τεπιτέθηκε με άγριες διαθέσεις και με το σύνθημα «θέλουμε τον Γκαβρίλ Ποπόφ». Ο καθηγητής Ποπόφ (που έχουμε προλάβει να παρουσιάσουμε σε προηγούμενα άρθρα μας) προστέθηκε τελικά στη λίστα και το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας μιλάει από μόνο του: ο μακρινός συμπατριώτης μας (είναι ποντιακής καταγωγής) εξελέγη με το 90% των ψήφων(!) και ο γενικός γραμματέας πήγε σπίτι του με το... 1%!

Να πώς σχολιάζει ο ίδιος ο Ποπόφ την κατάσταση στην Κομμουνιστική Πράβντα: «Φυσικά, περίμενα ότι ο κομματικός μηχανισμός δεν θα εγκατέλειπε τη δικιά του λίστα αντιπροσώπων χωρίς μάχη. Ωστόσο, δεν είχα δει ποτέ μου, ούτε και στις χειρότερες μέρες της στασιμότητας, μια τόσο θρασύτατη, σκανδαλώδη και ασυγχώρητη άρνηση της αναγνώρισης της γνώμης των απλών κομματικών μελών». Και ο οικονομολόγος Ποπόφ συνεχίζει αποκλύπτοντας ότι οι κομματικές αρχές της Μόσχας έχουν καλέσει μόνο τους κομματικούς αξιωματούχους στην ψηφοφορία, αποκλείοντας την κομματική βάση από τις συζητήσεις για την επιλογή των υποψηφίων!

Όπως γίνεται φανερό, η επιλογή και η εκλογή των αντιπροσώπων δεν υπακούει σε κανόνες και σε ευχολόγια, αλλά στους συγκεκριμένους συσχετισμούς δυνάμεων που διαμορφώνονται σε κάθε περίπτωση. Πώς, λοιπόν, θα κερδηθεί αυτή η κρισιμότητα μάχη από τους μεταρρυθμιστές; Τι πρέπει να γίνει για να εξουδετερωθεί το «θράσος» της συντήρησης και των σταλινικών;

Αυτό είναι το κεντρικό πρόβλημα που απασχολεί σήμερα τη σοβιετική κοινωνία και που θέλει να αγνοεί εντελώς ο Ριζοσπάστης. Όσο κι αν φαίνεται συγκυριακό και περιορισμένης σημασίας από πρώτη άποψη, περικλείει πάντως την ουσία των επαναστατικών αλλαγών που διαφαίνονται στον ορίζοντα. Και, όπως είναι φυσικό, προκαλεί ζυμώσεις και προβληματισμούς μέσα στον πληθυσμό. Και οι προτάσεις που φτάνουν στον Τύπο είναι συχνά τόσο επαναστατικές, που σίγουρα θα σοκάρουν τους εραστές των «παλιών καλών μεθόδων».

Ιδού, για παράδειγμα, τι περιέχεται στο μανιφέστο - έκκληση που συνυπογράφουν μερικοί επώνυμοι όπως ο Αντρέι Σαχάροφ, ο διευθυντής του Ινστιτούτου Ιστορικών Αρχείων της Κεντρικής Επιτροπής Γιούρι Αφανάσιεφ (κι αυτός έχει παρουσιαστεί από τις στήλες του Σχολιαστή), ο πρό-

εδρος του σωματίου Σοβιετικών κινηματογραφιστών Έλεμ Κλίμοφ και οι διάσημοι δραματουργοί Αλεξάντρ Γκέλμαν και Μιχαήλ Σατρόφ:

«Στόχος μας πρέπει να είναι να ενισχύσουμε όλες τις κοινωνικές δυνάμεις που υποστηρίζουν τη νέα πορεία του Κρεμλίνου, συμπεριλαμβανομένων των πιο έγκυρων εκπροσώπων της κοινής γνώμης και των ανεξάρτητων ομάδων το πρόγραμμα των οποίων βασίζεται πάνω σε δημοκρατικές και σοσιαλιστικές ιδέες.

«Οι εκπρόσωποι πρέπει να επιλέγονται με μοναδικό κριτήριο την προσωπική και ειλικρινή υποστήριξη τους της περεστρόικα, χωρίς κανένα αριθμητικό όριο και ανεξάρτητα από τη θέση που κατέχουν στην ιεραρχία της εξουσίας... Κανένας υπουργός, κομματικός γραμματέας, διευθυντής εργοστασίου δεν πρέπει να αισθανθεί εξουσιοδοτημένος να συμμετέχει αυτόματα στην επεξεργασία της λίστας των αντιπροσώπων. Οι υποψηφιότητές τους πρέπει, όπως και όλες οι άλλες, να υποβάλλονται στη δημόσια συζήτηση και να αξιολογούνται με κριτήριο την πραγματική τους πολιτική θέση και το πρόγραμμα που θα παρουσιάσουν στους εκλογείς.

«Έτσι, δεν θα πρέπει να θεωρηθεί παράξενο αν ορισμένοι εξωκομματικοί που εκτιμώνται ιδιαίτερα εκλεγούν, ενώ αντίθετα ορισμένα μέλη της Κεντρικής Επιτρο-

πής, που δεν έχουν εκλεγεί, περιοριστούν να συμμετάσχουν στη Συνδιάσκεψη με την ιδιότητα του φιλοξενούμενου, του παρατηρητή.

«Δεν είναι μυστικό πως στη χώρα, στο Κόμμα, στην Κεντρική Επιτροπή του, υπάρχουν μεγάλες διαφωνίες για το παρελθόν και πως δεν εύχονται όλοι να υπάρχουν οι ίδιες εξελίξεις στο μέλλον. Κατά συνέπεια, αφού οριστούν τα «κριτήρια» για την εκλογή των αντιπροσώπων, θα πρέπει να σημαίνει γενικός συναγερμός ώστε, μόλις ανακαλύπτονται απόπειρες να προκατασκευαστούν, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, οι λίστες των αντιπροσώπων, να καταγγέλλονται αμέσως και να κινείται η διαδικασία διαγραφής των υπευθύνων από το ΚΚΣΕ».

Και το μανιφέστο κλείνει με την έκκληση να οργανώσουν οι υποστηρικτές των μεταρρυθμίσεων μια κανονική... προεκλογική εκστρατεία στους δρόμους, στις εφημερίδες και στην τηλεόραση, προκειμένου «να αποσπάσουν τη Συνδιάσκεψη από τον έλεγχο των μηχανισμών»...

Προσωρινός επίλογος

Για να κατανοήσουμε τι συμβαίνει σήμερα και, κυρίως, τι θα συμβεί αύριο, θα πρέπει να μην ξεχνάμε πια ούτε στιγμή ότι, το Μάη του

1988, στη Σοβιετική Ένωση δεν συγκρούονται πια μόνο οι μεταρρυθμιστές του Γκορμπατσόφ με τους συντηρητικούς του Λιγκατσόφ. Εδώ και δύο μήνες, αυτή η ενδογεντική αναμέτρηση έχει ξεφύγει από τον έλεγχο των πρωταγωνιστών της. Αναγκασμένος να αντιμετωπίσει μια πολύ δύσκολη κατάσταση, ο Γκορμπατσόφ έκανε ανοίγματα στην κομματική και εξωκομματική Αριστερά. Όμως, αυτή η ριζοσπαστικοποίηση δεν ήταν δυνατό να παραμείνει ελεγχόμενη, με τους συμμάχους της περεστρόικα στο ρόλο του παθητικού υποστηρικτή. Μέσα σε λίγες βδομάδες, οι πρωτοπορίες άρχισαν να προβάλλουν τις δικές τους διεκδικήσεις για το ριζικό εκδημοκρατισμό της κοινωνίας, ενώ όλο και μεγαλύτερα τμήματα του πληθυσμού έπαιρναν το μετρητό τις υποσχέσεις της ηγεσίας. Μέσα σε δυο μήνες, άλλαξαν στη Σοβιετική Ένωση τόσα πράγματα, όσο δεν είχαν αλλάξει επί επτά δεκαετίες!!

Ακριβώς ένα μήνα πριν από τη Συνδιάσκεψη, η κατάσταση είναι περισσότερο ρευστή από ποτέ. Η εκλογή των αντιπροσώπων δίνει όμως τώρα τη δυνατότητα στις προοδευτικές δυνάμεις μέσα κι έξω από το ΚΚΣΕ να συγκρουστούν ολομέτωπα με τη γραφειοκρατία και να κερδίσουν όχι μόνο τις πρώτες πολύτιμες πρακτικές εμπειρίες, αλλά και τις πρώτες νίκες τους! Μια ενδεχόμενη επικράτησή τους στη Συνδιάσκεψη δεν θα σήμανε τον παροπλισμό τους, αλλά αντίθετα θα τους δώσει ακόμα μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στις δικές τους ικανότητες, για να τραβήξουν στα άκρα τη διαδικασία εκδημοκρατισμού της χώρας. Παρά την έλλειψη συντονισμού τους και την ανισόμερη ανάπτυξη των κινημάτων τους, είναι αυτές οι προοδευτικές, σοσιαλιστικές και (όλο και πιο συχνά) επαναστατικές δυνάμεις που σέρνουν τώρα το χορό της ποιοτικής μετεξέλιξης της σοβιετικής κοινωνίας. Και το μήνυμα που έχουν ήδη αρχίσει να στέλνουν πέρα από τα σύνορά τους, ακόμα και στην καπιταλιστική Δύση, δεν είναι διόλου αδιάφορο. Είτε το θέλουμε είτε όχι, θα έχει τεράστια απήχηση, μια και οι προτάσεις τους θίγουν καίρια προβλήματα και των δικών μας κοινωνιών. Η σημερινή Σοβιετική Ένωση δεν κερδίζει απλώς το χαμένο έδαφος. Πηγαίνει πιο πέρα. Βρίσκεται καθ' οδόν προς την επεξεργασία προτύπων και απαντήσεων στα προβλήματα που βάζουν οι καιροί μας. Κι αυτά είναι τα ίδια σε Ανατολή και Δύση!...

Γιώργος ΜΗΤΡΑΛΙΑΣ

Τα ερωτηματικά μιας βομβιστικής ενέργειας

■ Θα προσπαθήσω παρακάτω να αναφέρω λόγους που οδηγούν να υποψιαστεί κανείς ότι η Μοσάντ είναι πίσω από την έκρηξη του παγιδευμένου αυτοκινήτου που έγινε πριν τρεις βδομάδες περίπου στη Λευκωσία και ας βγάλει καθένας μόνος του τα συμπεράσματά του.

Ας ξεκινήσουμε από τον τρόπο που έγινε η έκρηξη. Το αυτοκίνητο ήταν προορισμένο να σταθμεύσει στην είσοδο της ισραηλινής πρεσβείας. Κατόπιν ο οδηγός θα ειδοποιούσε το συνεργάτη του να βάλει μπρος το μηχανισμό της έκρηξης που θα γινόταν με ασύρματο. Όμως η έκθεση της κυπριακής αστυνομίας αναφέρει ότι ο οδηγός δεν κατάφερε να παρκάρει στην είσοδο, αλλά παραδίπλα, και έτσι έγινε η έκρηξη πολλά μέτρα έξω από την πρεσβεία, με αποτέλεσμα να σκοτωθούν δύο Κύπριοι πολίτες κι ο οδηγός του αυτοκινήτου και να τραυματιστούν δεκαεφτά, χωρίς να πάθει η πρεσβεία το παραμικρό.

Είναι χρήσιμο εδώ να παραθέσουμε μερικά ερωτηματικά που με απλή λογική μπορεί καθένας να βγάλει τα συμπεράσματά του:

— Ας υποθέσουμε ότι όντως ο μηχανισμός της έκρηξης θα γινόταν με ασύρματο. Ποιο είναι το λογικό. Να ενεργοποιηθεί ο χειριστής τον εκρηκτικό μηχανισμό όταν θα σιγουρευόταν ότι το αυτοκίνητο είναι στη σωστή θέση και ο οδηγός έχει απομακρυνθεί από το αυτοκίνητο ή να το ενεργοποιήσει στα τυφλά;

— Ας εξετάσουμε την περίπτωση που η έκρηξη έγινε με ασύρματο. Στο παρελθόν έχουν γίνει τόσες τέτοιες εκρήξεις παγιδευμένων αυτοκινήτων με ασύρματο χωρίς να σκοτωθεί ο οδηγός σε καμία περίπτωση. Άρα πιθανόν ο οδηγός να ήταν από τους κομάντος αυτοκτονίας, δηλαδή ήταν προορισμένος να σκοτωθεί στην έκρηξη. Μπαίνει όμως το εξής ερώτημα: Γιατί ο οδηγός του αυτοκινήτου συμμορφώθηκε στις υποδείξεις του τροχονόμου ή οποιασδή-

ποτε αστυνομικής αρχής και δεν καρφώθηκε αναπτύσσοντας μεγάλη ταχύτητα μέσα στην ισραηλινή πρεσβεία, εφόσον έτσι κι αλλιώς επρόκειτο να τιναχτεί με το αυτοκίνητο; Δεν νομίζω ότι μπορεί κανείς να ισχυριστεί ότι ο οδηγός φοβήθηκε ή δειλίασε, γιατί κάτι τέτοιο θα ήταν ανόητο, δεδομένου ότι οι παλαιστινιακές και λιβανικές τέτοιες οργανώσεις (Αμπού Νιντάλ, Χεζμπολάχ, Τζιχάντ κ.τ.λ.) έχουν στο παρελθόν τους τόσες παρόμοιες πετυχημένες ενέργειες που είναι απίθανο να κάνουν τέτοια χοντρά και ερασιτεχνικά λάθη όπως αυτά. Στην προκειμένη περίπτωση, ας θυμηθούμε την έκρηξη του παγιδευμένου αυτοκινήτου που το οδήγησε κομάντος αυτοκτονίας για να τιναχτεί μαζί του μπαινοντας μέσα στο αμερικάνικο στρατόπεδο στη Βηρυτό το 1982, σκοτώνοντας 280 Αμερικανούς στρατιώτες, και μία άλλη παρόμοια περίπτωση σκοτώνοντας δεκάδες Γάλλους στρατιώτες, ενέργειες που οδήγησαν αμέσως μετά τους Αμερικανούς και τους Γάλλους να φύγουν άρον άρον από το Λίβανο. Επίσης το 1984 μια Λιβανέζα κοπέλα, η Σανάα Μχαϊνταλί (18 χρονών), ανέλαβε μια παρόμοια επιχείρηση και ανατινάχτηκε μαζί με το αυτοκίνητο σκοτώνοντας δεκάδες Ισραηλινούς στρατιώτες στο Νότιο Λίβανο, και άλλες πολλές τέτοιες εκρήξεις.

— Το γεγονός ότι ένας άγνωστος τηλεφώνησε στο αμερικανικό τηλεοπτικό δίκτυο N.B.C. και ισχυρίστηκε ότι εκπροσωπεί την οργάνωση του Αμπού Νιντάλ και ότι η οργάνωσή του αναλαμβάνει την ευθύνη για την έκρηξη, δεν αποδεικνύει τίποτα, διότι οποιοσδήποτε θα μπορούσε να ισχυριστεί κάτι τέτοιο, πράγμα που αποδείχτηκε αφού ο Αμπού Νιντάλ διέψευσε οποιαδήποτε σχέση με την έκρηξη.

Ας αφήσουμε όμως την τεχνική με την οποία έγινε η έκρηξη και ας δούμε το θέμα από πολιτική σκοπιά.

— Είναι γεγονός ότι το Ισραήλ ασκεί εδώ και πολύ καιρό πιέσεις στην Ελλάδα και την Κύπρο με σκοπό την απέλαση των Παλαιστινίων από τις δυο αυτές χώρες. Ακόμη έχει εκφράσει τη δυσαρέσκειά του για τη συμπαράσταση που προσφέρουν οι χώρες αυτές στον αγώνα του παλαιστινιακού λαού (είναι γνωστές οι συκοφαντικές εκστρατείες που είχαν αναλάβει Αμερικάνοι και Ισραηλινοί ενάντια στην Ελλάδα για δήθεν ενθάρρυνση της τρομοκρατίας εξαιτίας της βοήθειας και της κάλυψης που προσφέρουν η Ελλάδα και η Κύπρος στους «τρομοκράτες», χωρίς να καταφέρουν πολλά πράγματα).

— Οι προσπάθειες του Ισραήλ να βγει από την απομόνωσή του λόγω της διεθνούς «επίσημης λαϊκής» συμπαράστασης στην εξέγερση στα κατεχόμενα εδάφη και της διεθνούς καταδίκης της για τη δολοφονία του Αμπού Τζιχάντ στην Τυνησία (ακόμα και η κυβέρνηση των ΗΠΑ καταδίκασε τη δολοφονία), τη δολοφονία τριών αγωνιστών της Ρ.Λ.Ο. στην Κύπρο και την ανατίναξη του πλοίου της επιστροφής.

— Η εκλογή του κ. Βασιλείου στην Προεδρία της Κύπρου και οι δηλώσεις του υπέρ του αγώνα του παλαιστινιακού λαού και υπέρ του δικαιώματός του στην ίδρυση ανεξάρτητου κράτους που ενόχλησαν αρκετά το Ισραήλ.

Όποιος παρακολούθησε τις δηλώσεις και τα μέτρα που πήρε η κυπριακή κυβέρνηση και τις αντιδράσεις του κυπριακού και ελληνικού Τύπου, θα καταλάβει εύκολα κατά πόσο η έκρηξη της Λευκωσίας ωφέλησε το Ισραήλ και κατά πόσο ανατράπηκαν τα στοιχεία που αναφέραμε παραπάνω διότι:

— Η κυπριακή και ελληνική συμπαράσταση στον αγώνα του παλαιστινιακού λαού μετατράπηκε σε δυσφορία και αγανάκτηση ενάντια στους Παλαιστινίους, λόγω των συνεχιζόμενων τρομοκρατικών ενεργειών που διαδραματίζονται στο ελληνικό και κυπριακό έδαφος.

— Δυστυχώς, σχεδόν όλος ο ελληνικός και κυπριακός Τύπος, ακόμα και ο προοδευτικός, έπεσε στην παγίδα, θεωρώντας δεδομένο ότι οι Παλαιστίνιοι είναι υπεύθυνοι για την έκρηξη, ζητώντας τους να μας αφήσουν έξω από τον πόλεμο των πρακτόρων, γιατί αυτό υπονομεύει την εξωτερική πολιτική και την ειρήνη και την ασφάλεια της Ελλάδας και της Κύπρου, ταυτίζοντας έτσι τους πράκτορες της Μοσάντ και της C.I.A. με τους Παλαιστίνιους αγωνιστές.

— Την απόφαση της κυπριακής κυβέρνησης να απελάσει αρχικά 2.500 Παλαιστίνιους και Άραβες από την Κύπρο και να απαγορεύσει την είσοδο οποιουδήποτε Άραβα χωρίς προηγούμενη βίζα στην Κύπρο. (Οι ελληνικές εφημερίδες αναφέρουν ότι η ελληνική κυβέρνηση μελετά να λάβει παρόμοια μέτρα).

Σίγουρα το Ισραήλ τρίβει τα χέρια του αυτή τη στιγμή, διότι άλλες οικονομικές και πολιτικές πιέσεις που ασκούσε στην Ελλάδα και την Κύπρο όλα αυτά τα χρόνια δεν κατάφεραν να αποφέρουν τα αποτελέσματα που κατάφερε η έκρηξη στη Λευκωσία.

Από την άλλη, παρ' όλη την έντονη καταδίκη της εγκληματικής έκρηξης της Λευκωσίας από την Ρ.Λ.Ο., που επιβεβαιώνει ότι τέτοιες εγκληματικές ενέργειες είναι ξένες προς τον αγώνα του παλαιστινιακού λαού και την ελπίδα της ότι τέτοιες προβοκατόρικες εγκληματικές ενέργειες δεν θα καταφέρουν να αποδυναμώσουν τους δεσμούς φιλίας και την αλληλεγγύη του κυπριακού και του ελληνικού λαού προς τους Παλαιστίνιους, φαίνεται ότι δεν κατάφεραν να αποτρέψουν τη γενική αγανάκτηση που δημιουργήθηκε.

Πάντως, ακόμα και στην περίπτωση που αποδειχτεί τελικά ότι μια ομάδα εξτρεμιστική (παλαιστινιακή ή λιβανέζικη) ευθύνεται για την ενέργεια, οι στόχοι της και τα αποτελέσματά της ζημιώνουν και αποδυναμώνουν τον αγώνα του παλαιστινιακού λαού.

Τάκης ΣΑΡΗΣ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΟΤΈΛΟ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΟΤΕΛΟ

1974: Η Πορτογαλία ελεύθερη
1988: Ο Οτέλο ελεύθερος
Αυτό ήταν το σύνθημα μιας μικρής άσπρης αφίσας με μαύρα γράμματα, που κόσμησε τους τοίχους της Λισαβώνας τις παραμονές της επετείου της Επανάστασης των Γαριφάλων (25 Απριλίου 1974) και της Πρωτομαγιάς.

Οτέλο ήταν ο Οτέλο Σαράιβα ντε Καρβάλιο, ο μόνος που λείπε από την παρέλαση των «ιερών τεράτων» της Επανάστασης των «γαλονάδων» δηλαδή που σφίχταγκάλιασαν αργότερα τα κόμματα, με πρώτο και καλύτερο το ΚΚΠ, για να κοντρολάρουν την εξέγερση των στρατιωτών των αποικιών, των κακοπληρωμένων κατώτερων αξιωματικών και των εξαθλιωμένων μαζών της χώρας με το μικρότερο κατά κεφαλή εισόδημα στην Ευρώπη.

Σήμερα, λίγοι θυμούνται τους αξιωματικούς και μόνο... για τα πανηγύρια. Η Πορτογαλία, ένας «κήπος στην ακροθαλασσιά», όπως τη διαφημίζει κι ο Οργανισμός Τουρισμού, τρέχει τώρα για να προλάβει το τραίνο του 2000 και να σπαταλήσει τις κοινοτικές επιδοτήσεις σε έργα βιτρίνας (γιορτασμός των 500 χρόνων από τις ανακαλύψεις, εκθέσεις, καλλιτεχνικά shopping centers και δε συμμαζεύεται).

Ποιος θυμάται τον Οτέλο; Ελάχιστοι σύντροφοι-συνοδοιπόροι της Ακρας Αριστεράς, όσοι δεν είναι φυλακή σαν τρομοκράτες μαζί με τα 56 μέλη των FP-25 που με τον Καρβάλιο περιμένουν κι άλλη δίκη για την εκτέλεση (το '85) του Γεν. Διευθυντή των Σωφρονιστικών Υπηρεσιών Καστέλο Μπράνκου. Όλοι αυτοί οι άνθρωποι κατηγορούνται για ηθική αυτουργία, μια και η δικαιοσύνη αναγνωρίζει ότι δεν βρήκε ίχνος υλικών αποδεικτικών στοιχείων. Επειδή, όμως, αυτοί οι κατηγορούμενοι ήταν τότε φυλακή ή δικάζονταν, ηθική αυτουργία σημαίνει ότι έκαναν μαζώξεις μέσα στις φυλακές πράγμα φύσει αδύνατον, λόγω του ότι, με εισαγγελική απόφαση, διατελούσαν σε καθεστώς απομό-

νωσης σαν ιδιαιζόντως επικίνδυνοι. Στην Πορτογαλία όμως του Καβάκο Σίλβα, όπου η επίσημη εκδοχή για την υπανάπτυξη του τόπου είναι οι «υπερβολές» της «δημοκρατικής μεταπολίτευσης» του '74, όλα είναι δυνατά.

Έτσι, το Δεκέμβρη του '84 το υπουργείο Δικαιοσύνης δήλωσε ότι άρχιζε η πρώτη δίκη του Οτέλο και των συγκατηγορουμένων του: «Όποια και να 'ναι η απόφαση αυτού του δικαστηρίου, οι κατηγορούμενοι θα μείνουν φυλακή». Και το τήρησε... Ο νόων νοεϊτω. Ότι θυμίζει γαρίφαλα, πρέπει να σπλωθεί, να διαστρεβλωθεί και να ξεχαστεί. Ο Αμπεκασίς, δήμαρχος Λισαβώνας, πριν από κάποια χρόνια απαγόρευσε τα κόκκινα γαρίφαλα στα πάρκα.

Παρ' όλα αυτά, η διεθνής κινητοποίηση αρχίζει να ευαισθητοποιεί ακόμα και το χοντρόπετο πορτογαλικό Τύπο, που ζει αποκλειστικά σχεδόν από κρατικές χορηγίες. Έτσι, μετά από την άποψη του Αμερικανού νομομαθούς Ράμσεϊ Κλαρκ (γενικός εισαγγελέας επί Τζόνσον), που ήρθε στη Λισαβώνα στα τέλη του '87 και δήλωσε ότι, «ο Οτέλο θα 'πρεπε να θεωρείται ήρωας, όχι μόνο για την Πορτογαλία και τη Μοζαμβίκη, αλλά για τον κόσμο ολόκληρο» η

καταδίκη του συνιστά μια από τις πιο κραυγαλέες περιπτώσεις κατάχρησης της δικαστικής εξουσίας με κίνητρα εμφανώς πολιτικά, έσπασε ο πάγος στην αρθρογραφία των πορτογαλικών εφημερίδων μεγάλης κυκλοφορίας. Ο Κλαρκ δήλωσε ακόμη στην «Ελ Παϊς» τη μεγαλύτερη σε κυκλοφορία εφημερίδα στον ισπανόφωνο κόσμο, ότι «το δικαστήριο του Μονσάντο (που καταδίκασε τον Καρβάλιο) χρησιμοποίησε νόμο δημοσιευμένο 5 χρόνια μετά τη σύνταξη του "Σφαιρικού Σχεδίου"». Του ντοκουμέντου δηλαδή που μεταξύ άλλων συνέβαλε στη σύνταξη του κι ο Καρβάλιο και που προωθήθηκε από τον ακροαριστερό συνασπισμό FUP-25, νόμιμη οργάνωση με σκοπό τη διασφάλιση των οικονομικών κατακτήσεων της 25 του Απριλίου και τη σε πρακτικό επίπεδο προστασία των δημοκρατικών ελευθεριών και τη διεύρυνση των δημοκρατικών θεσμών.

Ο Αμερικάνος νομομαθής σημείωσε ότι το δικαστήριο «χρησιμοποίησε καταχρηστικά τις καταγγελίες μεταμεληθέντων πληροροφοριοδοτών» που, σημειωτέον, βρίσκονται με παχυλές κρατικές απολαυές στο εξωτερικό, σύμφωνα μ' ό,τι διέρρευσε στις εφημερί-

δες. Οι δικαστές που δίκασαν τους 56, βασιζόμενοι στους εν λόγω χαφιάδες, το «Σφαιρικό Σχέδιο» και την πονηρή ταύτιση των τρομοκρατικών FP-25 (Λαϊκές Δυνάμεις 25 Απριλίου) με το νόμιμο συνασπισμό FUP-25 (Ενωμένες Λαϊκές Δυνάμεις 25 Απριλίου) «αγνόησαν σημαντικές αρχές του Διεθνούς Δικαίου και βίασαν ουσιαστικά ανθρώπινα δικαιώματα», στο βαθμό που «ούτε η αστυνομία ούτε και καμιά μαρτυρία της κυβέρνησης δεν παρουσιάζουν οποιαδήποτε εμφανή ανάμιξη του Οτέλο σε βίαιες πράξεις». Καταλήγοντας ο Κλαρκ, τόνισε ότι «ο Οτέλο κι οι σύντροφοί του είναι αθώοι», ενώ οι δικαστές του πήραν μετάθεση για το... Μακάο και τις Βρυξέλλες (επίσημη εκδοχή: για λόγους προστασίας).

Τώρα πια, η συμπαράσταση στον Οτέλο περνά στη μετωπική επιτροπή S.C.R. (Αλληλεγγύη Ενάντια στην Καταστολή), που πιστεύει ότι το ρηθέν υπό του Σαλαζάρ «Οι Πορτογάλοι έχουν επαρκή ελευθερία» χρησιμοποιείται καταχρηστικά και σήμερα. Η διεύθυνσή της:

S.C.R. - Apartado lugo 1013
Lisboa Codex
PORTUGAL

Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

LIBERDADE SUFICIENTE

"Os portugueses têm a liberdade suficiente".

SALAZAR

- Como vão as liberdades num país em que o Ministério Público incrimina 56 pessoas pela "autoría moral" de um crime (a morte do Director-Geral dos Serviços Prisionais, Gaspar Castelo Branco), ocorrido quando essas 56 pessoas estavam presas e incommunicáveis?
- Você sabia que um acórdão do Tribunal da Relação de Lisboa acaba de qualificar como crime comum "as sabotagens dos nossos exércitos militares feitas pela ARA, de inspiração comunista, durante a guerra colonial"?
- Qual é a saúde democrática dum país que tem presos políticos e não sabe de nada?

SE QUER SABER,

Se não está arrependido de ter estado com o 25 de Abril,
Se ainda não tem medo de ficar mal visto,

VENHA À SESSÃO PROMOVIDA PELA
S.C.R. — Solidariedade contra a Repressão
na VOZ DO OPERÁRIO
24 DE ABRIL — 21 HORAS

canta JOSÉ MÁRIO BRANCO e outros

Αύριο η επανάσταση

«Τα πάντα ρει»

(Ηράκλειτος)

«Τα ονόματα είναι αχός και κα-
πνός»

(Γ.Β. φον Γκαίτε, "Φάουστ")

Το '68 είναι για μένα η χρονιά όπου μια παγκόσμια (πολιτιστική) εξέγερση είχε μια από τις κορυφαίες στιγμές της. Η Ελλάδα είναι από τις λίγες χώρες που η εξέγερση αυτή δεν τις έφτασε, κι αυτό χάρη στην αμερικάνικη χούντα. Είναι αναγκαίο ωστόσο να ενημερωθούν οι Έλληνες και οι Ελληνίδες γι' αυτά που συνέβησαν τότε, ώστε να διδαχτούν απ' αυτά για το μέλλον.

Πρόκειται για πολύ δύσκολο έργο, αν αναλογιστεί κανείς τις συστηματικές διαστρεβλώσεις, τις οποίες οι κυρίαρχοι και οι γραφιάδες τους επιχείρησαν κι επιχειρούν ακόμα στα γεγονότα του '68, για να στομώσουν τη σημασία τους. Στον προηγούμενο Σχολιαστή υπάρχουν κάποια παραδείγματα. Παγκόσμιο προσωπικό κέντρο αυτών των διαστρεβλώσεων είναι ο «ερυθρός Ντάνου» (Κον-Μπέννιτ) σαν υποτιθέμενος «ηγέτης» της παρισινής εξέγερσης του Μάη. Που στο μεταξύ έγινε τόσο ωραία «πράσινος» και επαγγελματίας πολιτικός. Που δεν διαφημίζει τους κρατούντες μόνο σαν «αθλητικός ρεπόρτερ», αλλά και με τη γνωστή στην Ελλάδα τηλεοπτική σειρά του (και βιβλίο): «Χτες η επανάσταση».

Η συνταγή

Δεν είναι δύσκολη: παίρνουμε μερικούς 68ηδες, που θεωρούν απαραίτητο να πάρουν κι αυτοί — όπως ο Κον-Μπέννιτ — τις αποστάσεις τους από το ίδιο τους το παρελθόν και φουσκώνουμε κατά τα λοιπά τον παρισινό Μάη σαν να ήταν μια πραγματική επανάσταση με τον Κον-Μπέννιτ σαν ηγέτη, εννοείται. Οι κρατούντες μπορούν τότε να τρίψουν ευχαριστημένοι τα χέρια τους: «Ευτυχώς, αυτό που ελπίζαμε — η επανάσταση δεν έχει ελπίδες». Οι μυθολόγοι της πολιτικής από την Πάντειο μπορούν να συνεχίσουν τις μπουρδολογίες τους περί της υποτιθέμενης «μετα-βιομηχανικής κοινωνίας» μας. Και η «Ρήξη» προ-

βάλλει προς τέρψιν των οπαδών της την τηλεοπτική σειρά «χτες η επανάσταση» που ήδη έγινε βιντεοκασέτα.

Όπως και να 'χει το πράγμα, οι επαναστάσεις και οι εξεγέρσεις δεν είναι για μένα γεγονότα που προετοιμάζονται σε κάποια σκοτεινά δωμάτια από κάποιες αυτόκλητες πρωτοπορίες ή κόμματα στελεχών για να εκτελεστούν σύμφωνα με το πρόγραμμα, αλλά ξεσπούν ξαφνικά κι απρόσμενα και οι πρωταγωνιστές τους, οι πραγματικοί ηγέτες δηλαδή, συνήθως δεν φτάνουν ως τις σελίδες των βιβλίων ιστορίας, αλλά συχνά είναι τα πρώτα θύματα μετά. Λόγου χάρη αυτοί που το 1789 ξεκίνησαν τη γαλλική επανάσταση με την επίθεση εναντίον της Βαστίλλης. Ή εκείνοι που ανέτρεψαν στη Ρωσία το τσαρικό σύστημα. Ο κύριος Λένιν βρισκόταν ακόμα στην Ελβετία, περιμένοντας ως γνωστόν όπως πολλοί άλλοι να ξεσπάσει στη Γερμανία η παγκόσμια επανάσταση, στη χώρα που διέθετε το ισχυρότερο εργατικό κίνημα. Κι όταν στη συνέχεια ο Λένιν με τη βοήθεια του Κάιζερ διέσχισε ελεύθερα τη Γερμανία με 11 εκατομμύρια μάρκα και κατέλαβε μαζί με το κόμμα στελεχών του τον Οκτώβρη του 1917 την κρατική εξουσία — για μένα ήταν μάλλον ένα πραξικόπημα, παρά μια επανάσταση: Παρά τη διεθνή δυτικοανταρτολική προπαγάνδα, όπως το περασμένο φθινόπωρο με τα "70 χρόνια της οκτωβριανής επανάστασης". Μάλιστα, κάποιος Έλληνας υπουργός με άριστες σχέσεις με τη σημερινή ρωσική κυβέρνηση έκανε την Πρωτομαγιά, "Ημέρα της εργασίας", επίτευγμα αυτής της δοξασμένης επανάστασης. Στην πραγματικότητα, την οφείλουμε στο αμερικανικό εργατικό κίνημα, ή τους Αμερικανούς μπάτσους που την 1 Μαΐου 1888 σκότωσαν δεκάδες Αμερικανούς εργάτες στο Χέιμαρκετ του Σικάγου...

Κι όπως ακριβώς η Πρωτομαγιά, έτσι και η εξέγερση του '68 είχε την αρχή της στο Μπέρκλεϊ των ΗΠΑ, στα μέσα του '60. Από κει πέρασε στο, κατεχόμενο από τις ΗΠΑ, Δυτικό Βερολίνο και το 1967 σ' ολόκληρη τη Δυτική Γερμανία, δηλαδή στην κύρια στρατιωτική,

οικονομική, ιδεολογική κλπ. βάση των ΗΠΑ στο εξωτερικό, και στη συνέχεια σ' ολόκληρη τη Δυτική Ευρώπη.

Όπως φαίνεται, το ένα δεν θα 'χε συμβεί χωρίς το άλλο. Εκτός λοιπόν από τα απελευθερωτικά κινήματα του Τρίτου Κόσμου, για τα οποία θα μιλήσουμε παρακάτω, η εξέγερση του '68 ξέσπασε στην κατεχομένη μητρόπολη του καπιταλισμού, τις ΗΠΑ, για να εξαπλωθεί από εκεί σ' όλο τον κόσμο. Γίνεται έτσι κατανοητό πώς ο Κον-Μπέννιτ κατάφερε να παίξει το ρόλο του "ηγέτη" του παρισινού Μάη, ακόμα και της δυτικογερμανικής Αριστεράς, όπου το '68 ήταν άγνωστος. Σαν Γερμανός στο παρισινό πανεπιστήμιο της Ναντέρ όπου οι φοιτητές ζητούσαν το Μάρτη του '68 στις φοιτητικές εστίες περισσότερα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, ήταν άριστα ενημερωμένος για τις νέες μορφές αγώνα και τρόπους ζωής των Δυτικοβερολινέζων και Δυτικογερμανών, με τα σι-ιν, τις προκλήσεις, τα κοινόβια κλπ. Μπόρεσε έτσι να συμβάλει σημαντικά στο παρισινό κίνημα. Από την άλλη ήταν κάτι καλοδεχούμενο για την αντίδραση στη Γαλλία να παρουσιάζει σαν ηγέτη και υπεύθυνο όλης της εξέγερσης έναν ξένο, ένα Γερμανοεβραίο μάλιστα: Χαιρετίσματα από το Γερμανοεβραίο κομμουνιστή Μαρξ από τον περασμένο αιώνα, και από τον αγώνα των ναζί κατά του "εβραϊκού-μπολσεβίκικου παγκόσμιου κινδύνου".

Η συγκέντρωση της αντίδρασης πάνω στον Κον-Μπέννιτ σαν τον κύριο αντίπαλο είχε τις επιπτώσεις της στο εσωτερικό του κινήματος.

Τα αποτελέσματα αυτά, το πώς χάρη στη συγκεντρωμένη ισχύ των διεθνών μέσων επικοινωνίας σπρώχνεσαι σ' ένα ρόλο και γίνεσαι σύμβολο για κάτι που ούτε ήσουν ούτε είσαι, τα γνωρίζω προσωπικά από το 1976 στην Ελλάδα — όταν ήμουν ο υποτιθέμενος «μεγαλύτερος Γερμανός τρομοκράτης» και εκδόθηκα στη Γερμανία τόσο εντυπωσιακά, όπως και ο Μπέννιτ το Μάη του '68.

Η δική μου συμβολή το '76 στην Ελλάδα ήταν να δικαιολογώ με δηλώσεις μου προς το δικαστήριο

την επαναστατική βία εναντίον της φασιστικής βίας και να δίνω πληροφορίες για τη δυτικογερμανική αντίσταση. Άμεσες επαφές ή συνεργασία με την ελληνική δυναμική ή και ένοπλη αντίσταση δεν είχα σε καμιά στιγμή της ζωής μου, ούτε καν επί χούντας, εναντίον της οποίας βέβαια διαδήλωσα εξ αρχής και βοήθησα Έλληνες αγωνιστές της αντίστασης. Αντίθετα, για την ελληνική δημοσιευμένη, κοινή γνώμη υπήρξα μέχρι πρόσφατα το υποτιθέμενο σύμβολο για την ίδια την ελληνική αντίσταση. Βλέπε π.χ. το βιβλίο του Γ. Καράμπελα, "το ελληνικό ανταρτικό πόλεων 1974-1985". Το όνομά μου βρίσκεται παντού στο βιβλίο, μπορεί και να αναφέρεται συχνότερα από κάθε άλλο. Το βιβλίο περιλαμβάνει κυρίως την τότε δημοσιευμένη κρατική προπαγάνδα κατά του ελληνικού ανταρτικού πόλεων. Συνήθως αρκούσε ένα απλό προπαγανδιστικό κόλλο για να αναφερθεί: "Όποιος το 1976 είχε αντιταχθεί στην έκδοσή μου στη Δυτική Γερμανία αναφέρεται ως "υπόπτος τρομοκράτης"...

Ας γυρίσουμε στον "ηγέτη τον Ντάνου". Το αστείο είναι ακόμα κακόγουστο και επειδή ήμασταν τότε στο *αντιαυταρχικό* κίνημα, που ούτε ήθελε ούτε είχε ανάγκη από ηγέτες. Είχαμε διδαχτεί και από το πραξικόπημα της 21.4.67 στην Ελλάδα. Διαβάζαμε τότε στις εφημερίδες πόσο εύκολο ήταν για τους χουντικούς να θέσουν εκτός μάχης την παραδοσιακή Αριστερά, παίρνοντας π.χ. τα αρχεία των μελών από τα γραφεία και συλλαμβάνοντάς τους στη συνέχεια. Ορκιστήκαμε να μη γίνουμε κι εμείς τόσο ανόητοι. Δεν χρειαζόμαστε κάποιο δημοκρατικό συγκεντρωτισμό με ηγέτες και μέλη. Μόνο η ανταλλαγή πληροφοριών και η επικοινωνία πρέπει να οργανώνονται. Όσοι ήθελαν να κάνουν κάτι συναντιόνταν σε γενικές συνελεύσεις — κατά της ελληνικής χούντας, του Σάχη, της CIA στο Ιράν, του πατριαρχικού πανεπιστημίου που στηριζόταν από τα τρασά. Προσπαθούσαν στη συνέχεια να συμφωνήσουν όπου ήταν δυνατό και απαραίτητο σε κοινή δράση και καμιά φορά εκλέγοντας και συμβούλια ή αντιπροσωπείες. Κατά τα λοιπά, υπήρχαν μι-

κρές ομάδες που συναντιόνταν και δρούσαν μαζί, όταν υπήρχε τίποτα να γίνει. Ήταν μια δική μας ιδέα και έπρεπε να δουλευτεί μετά από πολλές διδακτικές εμπειρίες. Δεν ήμασταν όλοι και εντελώς αυταυταρχικοί... Αλλά όσο για "ηγέτες" με την έννοια παραδοσιακών κομματικών οργανώσεων — όχι, ευχαριστώ!

Πάντα υπήρχαν κάποιοι που συχνότερα από τους άλλους εξέφραζαν δημόσια αυτά που ένιωθε και σκεφτόταν το κίνημα, όπως π.χ. ο Ρούντι Ντούτσκε στο Δυτικό Βερολίνο και τη Δυτική Γερμανία ή και ο Κον Μπέντιτ μέχρι την απελασή του από τη Γαλλία στις αρχές του Μάη του '68, ίσως και η ταπεινότητά μου τότε στη Βαυαρία. (Το παρελθόν μου αυτό αποσιωπάται συστηματικά από τους γραφιάδες μετά το '71, όταν στους τίτλους έγραψαν για μένα: "συνελήφθη δικηγόρος της εξωκοινοβουλευτικής αντιπολίτευσης". Βλέπε και Σχολιαστή, τ. 65, «οι αποκαλύψεις του Stern»).

Μετά από αυτές τις απαραίτητες παρατηρήσεις θα προσπαθήσω να φωτίσω λίγο αυτά που έγιναν στα χρόνια αυτά, που έδωσαν και σε μένα μια νέα ζωή. Ο δημοσιογράφος του γερμανικού Σπίγκελ Βίλχελμ Μπίντορφ ετοίμασε από το πλούσιο αρχείο του περιοδικού τη σειρά «Όνειρα στα κεφάλια, Ορμή στους δρόμους», που θα τη χρησιμοποιήσω σαν βάση, μαζί με δικές μου αναμνήσεις.

Η επίθεση του Τετ

Μια χειροβομβίδα ανοίγει μια τρύπα στο μαντρότοιχο του κήπου της πρεσβείας των ΗΠΑ στη Σαϊγκόν. Όρα τρεις το πρωί, 19 νέοι Βιετναμέζοι προβάλλουν από το σκοτάδι, σκοτώνουν το φρουρό και κρύβονται μέσα στο χώρο της πρεσβείας, καθώς δεν καταφέρνουν με μερικές ακόμα χειροβομβίδες να σπάσουν τους οχυρωμένους μπετονένιους τοίχους του νοτιοβιετναμέζικου κέντρου εξουσίας. Είναι 31 Ιανουαρίου 1968, δεύτερη μέρα της γιορτής για τη βιετναμέζικη Πρωτοχρονιά «Τετ». Οι Βιετκόγκ εμπόδισαν μέχρι τα χαράματα μια αντεπίθεση με ελικόπτερα. Μόλις στις 9 το πρωί έχουν σκοτωθεί όλοι ανάμεσα στα λουλούδια της πρασιάς της πρεσβείας και το αίμα τους κυλάει στα άσπρα χαλίκια του πεζόδρομου. Δέκα χιλιάδες μίλια μακριά όμως, στην Αμερική, παρουσιάζεται στα μάτια των πολιτών του ισχυρότερου κράτους της γης ένα περίεργο θέαμα που τους συνοδεύει στο πρωινό τους: βλέπουν πως οι δι-

κοί τους στρατιώτες, με υποστήριξη πάνοπλων ελικοπτέρων, επιτίθενται εναντίον του χώρου της δικής τους πρεσβείας για να την ελευθερώσουν από τους αντάρτες.

Δεν είναι παρά ο πρώτος μόνο τρόμος. Γιατί το ίδιο πρωινό, μονάδες του Λαϊκού Απελευθερωτικού Μετώπου, πάνω από 70.000 άντρες, επιτίθενται ταυτόχρονα σε όλες σχεδόν τις πόλεις του Νότιου Βιετνάμ και σε όλες σχεδόν τις αμερικανικές βάσεις. Βγαίνουν ξαφνικά από τη ζούγκλα, διεισδύουν ξαφνικά σε 36 από τις 41 επαρχιακές πρωτεύουσες και οχυρώνονται σ' αυτές.

Συναντώντας αδύναμη αντίσταση από τα νοτιοβιετναμικά κυβερνητικά στρατεύματα, καταλαμβάνουν τη μεγάλη συνοικία Χολόν στη Σαϊγκόν και ολοκληρώνουν την παλιά αυτοκρατορική πρωτεύουσα Χουέ. Φτάνουν μάλιστα τόσο κοντά στο αρχηγείο του ανώτατου Αμερικανού διοικητή, στρατηγού Γουέστμολαντ, ώστε να του πυροβολήσουν τα τζάμια αναγκάζοντάς τον να καταφύγει στο καταφύγιο.

Μόλις μια βδομάδα πριν οι αμερικανοί στρατιωτικοί είχαν δηλώσει ότι το '68 άρχιζε γι' αυτούς από ευνοϊκότερες θέσεις παρά ποτέ. Το '67 διέδωσαν την εντύπωση ότι οι αντάρτες εκδιώχθηκαν από τις δυνάμεις των ΗΠΑ πέρα από τις κατοικημένες περιοχές, στη ζούγκλα στα σύνορα και ότι ο κίνδυνος υπάρχει μόνο από έξω, απ' το Βόρειο Βιετνάμ.

Τώρα όμως τα αμερικάνικα βομβαρδιστικά έπεφταν κατά σμήνη στις νοτιοβιετναμικές πόλεις σαν να 'ταν εχθρικές. Βομβάρδισαν τις περιοχές κατοικίας με τα γυναίκοπαιδα αδιαφορώντας για τους υποτιθέμενους «προστατευόμενους» τους. Και ο πλη-

θυσμός προσπαθούσε, σε απελπισμένες ομάδες μαζεμένος, να ξεφύγει από τους «προστάτες» του. Έτρεχαν στους ερημωμένους δρόμους, ξεπερνώντας τα αμερικάνικα τανκς, μεταφέροντας μαζί τους νεκρούς και τραυματίες, με τα χέρια ή σε καρότσια.

Εικόνες της φρίκης του Τετ, εικόνες πολέμου, χωρίς τον οποίο το '68 δεν θα γινόταν ποτέ αυτό που έγινε: Ο μαύρος πεζοναύτης με το ματωμένο κεφάλι γονατίζει μπρος σε ένα ξύλινο σπίτι ψάχνοντας τυφλός για το σύντροφό του, προτού καταρρεύσει το γυμνό μικρό κορίτσι που ουρλιάζοντας βγάζει το φλεγόμενο φόρεμα απ' το κορμί του· ο άντρας που κρατάει στο χέρι ένα μωρό λίγων εβδομάδων που το δέρμα του κρέμεται σκισμένο. Ή ακόμα η σκηνή όπου ο Νοτιοβιετναμέζος αρχηγός της αστυνομίας, μέσα στη Σαϊγκόν, πυροβολεί από απόσταση εκατοστών έναν ύποπτο ως αντάρτη νεαρό με κοντό παντελόνι και καρό πουκάμισο —σε αποτελεσματική πόζα παρμένο ώστε να πιάσει και το θανάσιμο σπασμό του χτυπημένου για τις βραδινές ειδήσεις του NBC.

Ένας αξιωματικός λέει:

«Μετά είναι και η φρικιαστική μυρωδιά των σάπιων κορμιών. Την έχεις γευτεί τρώγοντας τις μερίδες σου, κι ήταν σαν να 'τρωγες τον ίδιο το θάνατο».

Ο Τρινγκ Κονγκ Σου, Βιετναμέζος ποιητής, που επέζησε από την κόλαση του Χουέ, έγραψε, κοντά στην τρέλα, ένα ποίημα:

«Είδα, είδα, είδα
Τρύπες με τάφους, γεμισμένους
με τα πνεύματα από τ' αδέρφια και
τις αδελφές μου.
Μητέρες, χειροκροτήστε όλο χαρά τον πόλεμο.
Αδελφές, χειροκροτήστε και υ-

μνήστε την ειρήνη.

Όλοι χειροκροτούσαν για εκδίκηση

Όλοι χειροκροτούσαν αντί να λυπηθούν».

Τετράγωνο με τετράγωνο, η αμερικανική «δύναμη πυρός» διαλύει επί δυόμισι βδομάδες την όμορφη παλιά αυτοκρατορική πόλη Χουέ, το εθνικό σύμβολο όλων των Βιετναμέζων. Και, μπροστά στα χαλάσματα της εξαφανισμένης επαρχιακής πόλης Μπεν Τρε —που βρίσκεται σε μια λεγόμενη «ζώνη ειρήνευσης» στον ποταμό Μεκόνγκ— μιλάει στην τηλεόραση ένας ταγματάρχης των ΗΠΑ με τη φράση εκείνη που θα αποκτούσε παγκόσμια φήμη, που τονίζει το παράλογο του πολέμου: «Αναγκαστήκαμε να καταστρέψουμε την πόλη για να τη σώσουμε».

Τα κύματα που έστειλαν οι μάχες του Τετ έκαναν το γύρο του κόσμου. Ο υπουργός Άμυνας των ΗΠΑ, Μακναμάρα, παραιτείται. (Για τα επιτεύγματά του στο Βιετνάμ και την οικονομική καταπίεση, στη συνέχεια, των λαών του κόσμου ως πρόεδρος της Διεθνούς Τράπεζας παίρνει φέτος, μαζί με την Ελίζαμπεθ Τέιλορ, το βραβείο «Αθήναι» του Ιδρύματος Ωνάση. Το φετινό Σεπτέμβριο τον περιμένει ένα θερμό φθινόπωρο στο Δυτικό Βερολίνο: συνέντευξη της Διεθνούς Τράπεζας). Ο Πρόεδρος Τζόνσον δεν είναι σε θέση να στείλει τις απαιτούμενες ενισχύσεις στη Νοτιοανατολική Ασία. Τα έξοδα του πολέμου πληθωρίζουν το δολάριο. Τα αμερικανικά αποθέματα χρυσού μειώνονται. Μπορεί η αμερικανική πολεμική μηχανή να ελέγχει πάλι τις πόλεις του Νότιου Βιετνάμ —ακόμα και σαν ερείπια, σαν νεκροταφείο. Ωστόσο, η επίθεση του Τετ συγκινεί όλο και περισσότερο το πνεύμα εξέγερσης της νέας γενιάς σ' όλο τον κόσμο.

Και εδώ βλέπουμε ήδη τη διαφορά ανάμεσα στο '68 και το '88. Στον όμορφο νέο κόσμο των «media», φροντίζουν να μη μας περνούν τέτοιες εικόνες, ταινίες και ειδήσεις γύρω από τους καθόλου λιγότερο άγριους, ανοιχτούς ή καλυμμένους, πολέμους της γης. Ο βομβαρδισμός της Βηρυτού και του Νότιου Λιβάνου, ο πόλεμος Ιράν-Ιράκ, «παίζουν» στην τηλεόραση σαν να 'ταν βεγγαλικά το Μέγα Σάββατο. Και από την Παλαιστίνη φτάνουν ως εμάς σχεδόν αποκλειστικά στρατιωτικές ταινίες, που δείχνουν κάποιους οχλαγωγούντες Παλαιστίνιους, άντρες και γυναίκες, που χωρίς λόγο ρίχνουν πέτρες...

ΡΟΛΦ ΠΟΛΕ

ΒΙΡΜΑΝΙΑ

Τα αντάρτικα της πόλης

■ Μωσαϊκό φυλών κι εθνοτήτων, η Βιρμανία χρωστά την ύπαρξή της ως τυπικά ενιαίο κράτος στις ανάγκες της βρετανικής αποικιοκρατίας του περασμένου αιώνα για ένα «μαξιλάρι» ανάμεσα στις Ινδίες και τη Γαλλική Ινδοκίνα. Κατά τ' άλλα, η πληθυσμιακή ανομοιογένειά της είναι εκπληκτική: απ' τα 38 εκατομμύρια του σημερινού βιρμανικού πληθυσμού, μονάχα το 50-60% είναι Βιρμανοί, συγκεντρωμένοι κατά μήκος του ποταμού Ιραουάντ, που διασχίζει τη χώρα απ' το βορρά μέχρι τις ακτές του Ινδικού Ωκεανού στο νότο. Το υπόλοιπο 40-50%, διασκορπισμένοι στις δασώδεις οροσειρές που περιβάλλουν τις κοιλάδες του Ιραουάντ και του Σαλουήν, ανήκει σε 67 διαφορετικές φυλές και μιλά κάπου 110 γλώσσες: η κοινωνική του συγκρότηση είναι δε καθαρά προκαπιταλιστική.²

Δεδομένου ότι, κατά τη διάρκεια της αποικιακής τους κυριαρχίας στη Βιρμανία, οι βρετανικές αρχές είχαν χρησιμοποιήσει κατά κόρο τη γνωστή στρατηγική του «διαίρει και βασίλευε», δεν είναι καθόλου περίεργο που την ανεξαρτησία της χώρας, στις αρχές του 1948, ακολούθησε το ξέσπασμα όλων των κεντρόφυγων τάσεων που η αποικιοκρατία εμπόδιζε μέχρι τότε να εκδηλωθούν. Αντιμέτωπη με μια σειρά διαρκώς πολλαπλασιαζόμενα εθνικιστικά αντάρτικα και με μια καθόλου αμελητέα κομμουνιστική εξέγερση, η κεντρική εξουσία της Ρανγκούν παρέπαιε από κρίση σε κρίση μέχρι το Μάρτη του 1962, όταν ο στρατός κατέλαβε πραξικοπηματικά την εξουσία, αποφασισμένος να επιβάλει την τάξη. Είκοσι έξι χρόνια αργότερα, ο στρατηγός Νε Βιν, αρχιτέκτονας εκείνου του πραξικοπήματος, εξασκούμενος, ως πολίτης πια, να κυβερνά τη Βιρμανία.

Το πολιτικό και κοινωνικό σύστημα που ο στρατηγός Νε Βιν έσπευσε να αποκαλέσει «βιρμανικό δρόμο προς το σοσιαλισμό» συνδυάζει όλα τα γνωστά αυταρχικά χαρακτηριστικά του «υπαρκτού σοσιαλισμού» (μονοκομματισμός, ασφυκτική αστυνό-

Όσοι έχουν δει την ταινία του Μάικλ Τσιμίνο «Η χρονιά του δράκοντα», θα θυμούνται ασφαλώς τη σκηνή της συνάντησης, βαθιά μέσα στη ζούγκλα στα σύνορα της Ταϊλάνδης με τη Βιρμανία, ανάμεσα στον αρχιμαφιόζο της Τσαϊντάουν του Λος Άντζελες και τον αρχηγό ενός περιέργου στρατού, κάτι ανάμεσα σε αντάρτικο και ληστοσυμμορία. Ήταν μια στιγμιαία αναφορά σε μια απ' τις πιο πολύχρονες συρράξεις του μεταπολεμικού μας κόσμου, έναν εμφύλιο πόλεμο με περισσότερους από μια ντουζίνα πρωταγωνιστές, που κλείνει φέτος την τέταρτη κατά σειρά δεκαετία του. Αυτή την αγνοημένη απ' τα μέσα μαζικής ενημέρωσης σύγκρουση, το 40χρονο ανταρτοπόλεμο της Βιρμανίας, επιχειρούμε να παρουσιάσουμε στο άρθρο που ακολουθεί — όπως έχουμε κάνει και παλιότερα με τους επίσης «ξεχασμένους πολέμους» στο Ανατολικό Τιμόρ και τη Δυτική Νέα Γουινέα.¹

μευση του πληθυσμού, καταστολή κάθε διαφωνίας) με έναν έντονο εθνικισμό που φτάνει τα όρια της ξενοφοβίας (το 1964 απελάθηκαν εκατοντάδες χιλιάδες Κινέζοι και Ινδοί), μια αδιάλλακτη συνεπή ουδετερότητα στις διεθνείς σχέσεις της χώρας και, τέλος, έναν επίσημο σεβασμό για τη βουδιστική θρησκεία. Μοναδικός νόμιμος πολιτικός σχηματισμός, το «Βιρμανικό Κόμμα Σοσιαλιστικού Προγραμματισμού» (BSPP), στελεχωμένο κατά κύριο λόγο από απόστρατους ή και εν ενεργεία αξιωματικούς του στρατού, έχει σαν βασική αποστολή του τον έλεγχο του πληθυσμού, μέσα από την ένταξη του τελευταίου στις καθετοποιημένες μαζικές του οργανώσεις: όσο για την καταστολή κάθε οργανωμένης αντιπολίτευσης, αυτή έχει ανατεθεί σε οχτώ διαφορετικές πολιτικές αστυνομίες.

Η κοινωνική βάση του καθεστώτος αποτελείται κυρίως από την κρατική γραφειοκρατία (που φτάνει να απασχολεί 1.500.000 άτομα), το στρατό και το κόμμα — τα οποία, όπως αναφέραμε πιο πάνω, αλληλοδιαπλέκονται σε μεγάλο βαθμό. Η παθητική στάση των λαϊκών στρωμάτων εξασφαλίζεται, πέρα απ' την

καταστολή, με την κρατική επιδότηση του ρυζιού που είναι απαραίτητο για τη διατροφή του πληθυσμού και την ανοχή των αρχών απέναντι σε κάθε είδους λαθρεμπόριο και μαύρη αγορά.³

Όσο αφορά την οικονομική πολιτική του BSPP, αυτή κατά την πρώτη δεκαετία (1962-1974) κυριαρχήθηκε από λογικές απομονωτισμού κι αυτόκεντρης ανάπτυξης, με αποτελέσματα μάλλον καταστροφικά, δεδομένης της αδυναμίας της κεντρικής εξουσίας να ελέγξει τις πλουτοπαραγωγικές πηγές της χώρας.⁴ Τον Ιούνιο του 1974, μια αιματηρή «εξέγερση των πεινασμένων» ξέσπασε στις εργατικές συνοικίες της Ρανγκούν μετά από αυξήσεις στις τιμές του ρυζιού κι άλλων αγαθών πρώτης ανάγκης, υποχρεώνοντας την κυβέρνηση Νε Βιν σε αναπροσαρμογή της οικονομικής στρατηγικής της. Σταδιακά, υιοθετείται μια πολιτική «ανοίγματος» προς το εξωτερικό, με καταφυγή στο δανεισμό και ελεγχόμενες επενδύσεις του ξένου κεφαλαίου. Μέχρι το 1982, η νέα αυτή πολιτική εξασφαλίζει ετήσιους αναπτυξιακούς ρυθμούς της τάξης του 5-7%, δεν καταφέρνει ωστόσο ούτε να εκσυγχρονίσει το συνολικό πα-

ραγωγικό δυναμικό της χώρας ούτε, πολύ περισσότερο, να αμβλύνει τις κοινωνικές ανισότητες απεναντίας, με το ξέσπασμα της κρίσης του χρέους, αυξάνει σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό τα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματά της.

Το Σεπτέμβριο του 1987, την υποτίμηση του εθνικού νομίσματος (κυάτ) ακολουθούν μαζικές μαθητικές και φοιτητικές αντικαθεστωτικές διαδηλώσεις: τον επόμενο Μάρτη, οι φοιτητικές κινητοποιήσεις εξελίσσονται σε εκτεταμένες συγκρούσεις με την αστυνομία, με 28 νεκρούς κι εκατοντάδες συλληφθέντες.⁵ Όλες δε αυτές οι εξελίξεις σημειώνονται σε μια φάση που η εσωκομματική αντιπαράθεση στο BSPP για τη διαδοχή του 77χρονου Νε Βιν βρίσκεται στο ζενίθ. Μια συγκυρία όμως που, όσο κι αν αποδειχτεί στο μέλλον ενδιαφέρουσα, ελάχιστα επηρεάζει την πραγματικότητα στην υπαίθρο, έξω απ' τη Ρανγκούν, στο βασίλειο των ανταρτών...

Αντάρτικα για όλα τα γούστα...

Σε γενικές γραμμές, μπορούμε να εντάξουμε τα αντάρτικα της βιρμανικής υπαίθρου σε τέσσερις μεγάλες κατηγορίες:

■ **Οι κομμουνιστές.** Κατά τη διάρκεια του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, το Βιρμανικό Κ.Κ. (BCP) πολέμησε κατά της ιαπωνικής κατοχής στο πλευρό των συμμαχικών στρατευμάτων, στα πλαίσια του υπό αστική καθοδήγηση «Αντιφασιστικού Λαϊκού Απελευθερωτικού Συνδέσμου» (AFPFL). Μετά τον πόλεμο, όταν οι αστικές εθνικιστικές δυνάμεις της AFPFL, μ' επικεφαλής τον Άουνγκ Σαν, διαπραγματεύθηκαν με τους Βρετανούς μια ελεγχόμενη μετάβαση της χώρας στην ανεξαρτησία, το BCP διασπάστηκε στη σταλινική «Λευκή Σημαία» και στην τροτσκιστική «Κόκκινη Σημαία», που βγήκε αμέσως στο βουνό (1946). Το 1948, μετά τη δολοφονία του Άουνγκ Σαν (Ιούλιος 1947) και την ανάληψη της πρωθυπουργίας απ' τον ακραιφνώς φιλοδυτικό Ου Νου, ήρθε κι η σειρά της «Λευκής Σημαίας» να πάρει τα όπλα.⁶

Η δεκαετία του '60 είδε την ουσιαστική συντριβή της «Κόκκινης Σημαίας» απ' τα κυβερνητικά στρατεύματα: περιορισμένη στο Δέλτα του Ιραουάντ, παρέτασε το 1967 κάπου 1.000 αντάρτες,⁷ ενώ σήμερα η δύναμή της είναι εντελώς αμελητέα. Όσο για τη «Λευκή Σημαία», που στράφηκε στο μαοισμό, μετά από μια σειρά εσωτερικές κρίσεις και τη διάρρηξη των συμμαχιών της με τα αυτονομιστικά αντάρτικα των μειονοτήτων, αναδιπλώθηκε το 1968 στο βορειοανατολικό τμήμα της χώρας, στα σύνορα με την Κίνα, όπου ανα-

συντάχθηκε με τη βοήθεια του Πεκίνου, και στη συνέχεια επεκτείνε σταδιακά τη ζώνη επιρροής της. Σήμερα, με 12.000 μόνιμους αντάρτες και 8.000 πολιτοφύλακες,⁸ αποτελεί τη σημαντικότερη αντικυβερνητική πολιτικοστρατιωτική δύναμη, παρά τη διακοπή της κινεζικής βοήθειας εδώ και μια οκταετία. Συνεργάζεται στενά με ορισμένα απ' τα αυτονομιστικά αντάρτικα.

■ **Οι αυτονομιστές.**⁹ Η εξέγερση των μειονοτήτων κατά της κεντρικής κυβέρνησης της Ρανγκούν ξεκίνησε αμέσως μετά την ανεξαρτησία της Βιρμανίας κι αναπτύχθηκε κατά κύματα: στα 1948-50 ήταν οι εξεγέρσεις των Κάρεν στο νότο, των Αρακάν στη δύση, των Μον και των Καρένι στα ανατολικά· το 1958, μετά την κατάρρευση απ' την κυβέρνηση Ου Νου του (τυπικού) δικαιώματος απόσχισης των μειονοτήτων, ήρθε η σειρά των Σαν, επίσης στα ανατολικά· τέλος, το 1961, εξεγείρεται στο βορρά η παραδοσιακή πολεμική φυλή των Κατσίν. Σ' αυτές πρέπει να προστεθούν μια σειρά μικρότερες φυλές, όπως οι Βα, οι Πα-Ο, κ.ά. Το Μάη του 1975, οπότε αυτονομιστικές οργανώσεις συνασπίστηκαν στο «Εθνικό Δημοκρατικό Μέτωπο» (NDF)· μέχρι το 1983, άλλες πέντε οργανώσεις είχαν προσχωρήσει σ' αυτό.

Οι οργανώσεις του Μετώπου είναι:

— η «Εθνική Ένωση των Κάρεν» (KNU). Έντονα αντικομμουνιστική οργάνωση, διατηρεί στενές σχέσεις με γι�πωνέζικους επιχειρηματικούς κύκλους που αποβλέπουν στη μελλοντική προνομιακή εκμετάλλευση των πλούσιων φυσικών πόρων της Βιρμανίας. Διαθέτει ραδιοφωνικό σταθμό ιαπωνικής κατασκευής και δικά της εργοστάσια παραγωγής πυρομαχικών (όπως και το BCP). Ηγέτης της ο Μπο Μυά και στρατιωτικό της σκέλος ο Εθνικοαπελευθερωτικός Στρατός των Κάρεν (KNLA). Παρατάσσει κάπου 4.000 αντάρτες.

— Το «Προοδευτικό Κόμμα του Κράτους των Σαν» (SSPP). Μεταξύ 1975 και 1981 συνεργαζόταν τακτικά με το BCP, με αντάλλαγμα οπλισμό κινεζικής κατασκευής. Στο εσωτερικό του συνυπάρχουν δύο τάσεις, η αριστερή «λαϊκοδημοκρατική επανάσταση» (φιλο-BCP) κι η δεξιά «εθνικοδημοκρατική επανάσταση». Ηγέτης του ο Σάου Ξιο Λάνε και στρατιωτικό του σκέλος ο Στρατός του Κράτους των Σαν (SSA). Παρατάσσει γύρω στις 3.500 αντάρτες.

— η «Οργάνωση για την Ανεξαρτησία των Κατσίν» (KIO). Διατηρεί πολύ στενές σχέσεις με το BCP απ' το 1966, ενώ κατά καιρούς έχει πάρει όπλα κατευθείαν από την Κίνα. Ηγέτης της ο Μπραγκ Σενγκ κι ένοπλο σκέλος της ο Στρατός της Ανεξαρτησίας των Κατσίν (KIA). Διαθέτει

5.000 αντάρτες.

— το «Εθνικό Προοδευτικό Κόμμα των Καρένι». Αντικομμουνιστική οργάνωση, διεκδικεί την εκπροσώπηση της μειονότητας των Καρένι απ' τη φιλοκομμουνιστική «Απελευθερωτική Οργάνωση των Εθνότητων του Κράτους των Σαν» (SSNLO). Ηγέτης της ο Σάου Μάου Ρεχ κι ένοπλο σκέλος της ο Στρατός των Καρένι (KA) με 600 περίπου αντάρτες.

— η «Απελευθερωτική Οργάνωση του Κράτους των Παλάουνγκ» (PSLO), με ηγέτη τον Άουνγκ Κινε, ένοπλο σκέλος τον Απελευθερωτικό Στρατό του Κράτους των Παλάουνγκ (PSLA) και 500 περίπου αντάρτες.

— η «Εθνική Οργάνωση των Πα-Ο» (PNO). Αντικομμουνιστική οργάνωση, επίσης αντίζηλη της SSNLO. Ηγέτης της ο Άουνγκ Χαμ Τι κι ένοπλο σκέλος της ο Εθνικός Στρατός των Πα-Ο (PNA) με 500 περίπου αντάρτες.

— ο «Εθνικός Στρατός των Βα» (WNA) με ηγέτη τον πρίγκιπα Μαχασάνγκ. Ισχυρίζεται ότι διαθέτει 4.500 αντάρτες, αλλά έγκυρες δυτικές στρατιωτικές πηγές δεν του «δίνουν» πάνω από 300.

— το «Νέο Κόμμα του Κράτους των Μον» (NMSP) με μερικές εκατοντάδες αντάρτες.

— το «Ενωμένο Εθνικό Κόμμα των Λαν» (LNUP) και ο «Απελευθερωτικός Στρατός των Αρακάν» (ALA) με επίσης περιορισμένες δυνάμεις.

■ **Οι Κινέζοι εθνικιστές.**¹⁰ Όπως είναι γνωστό, τον Οκτώβριο του 1949 ο πολύχρονος εμφύλιος πόλεμος της Κίνας έληξε με νίκη των κομμουνιστών και τα εθνικιστικά στρατεύματα του Κουό-Μιν-Τανγκ (KMT) υποχρεώθηκαν να αναδιπλωθούν στο νησί της Φορμόζας, που έκτοτε αποτελεί το ανεξάρτητο κράτος της Ταϊβάν. Την ίδια εποχή, στη νότια κινεζική επαρχία Γιουνάν, μια εθνικιστική μεραρχία, η 93η, υπό τη διοίκηση του στρατηγού Λι Μι, μπροστά στον κίνδυνο του αποδεκατισμού ή της αιχμαλωσίας, προτίμησε να διασχίσει τα σύνορα, να καταφύγει στα βουνά της Βιρμανίας και να συνεχίσει από εκεί τον πόλεμο κατά των κομμουνιστών. Γρήγορα ήρθε σ' επαφή με τη CIA, αεροσκάφη της οποίας ανέλαβαν να την ανεφοδιάζουν τακτικά, ενώ στρατιωτικές ενισχύσεις μεταφέρθηκαν στη Βιρμανία απ' την Ταϊβάν.

Η ιστορία είχε όμως καταδικάσει οριστικά πια το εθνικιστικό εγχείρημα και οι δυνάμεις του στρατηγού Λι Μι, μετά από επτά αποτυχημένες προσπάθειες εισβολής στην Κίνα το 1950-1952, κατέληξαν τελικά στο συμπέρασμα ότι πολεμούσαν για μια χαμένη υπόθεση. Πριν περάσει πολύς καιρός, άρχισαν ν' ασχολούνται με πιο επικερδείς επιχειρήσεις:

λαθρεμπόριο και, κυρίως, καλλιέργεια και διακίνηση όπλου — την ανάπτυξη του όπλου ευνοεί αφάνταστα το κλίμα της περιοχής. Στα τέλη του 1951 είχαν ήδη αποσπάσει απ' τη βιρμανική κυριαρχία όλα τα, τυπικά βιρμανικά, εδάφη ανατολικά του Σαλουήν. Όταν τα στρατεύματα της Ρανγκούν επιχειρήσαν να τους απομακρύνουν από εκεί με τη βία, οι στρατιώτες του KMT αντεπιτέθηκαν και σε συνεργασία με τα τοπικά αντάρτικα των Κάρεν και των Μον έβαλαν σε κίνδυνο την ίδια την υπόστασή του βιρμανικού κράτους.

Με την πλάτη στον τοίχο, η κυβέρνηση Ου Νου αποφάσισε να φέρει το θέμα στον ΟΗΕ, κλιμακώνοντας παράλληλα τις πολεμικές επιχειρήσεις κατά των Κινέζων εθνικιστών. Ακολούθησε ένα οκτάχρονο διπλωματικό κρυφτούλι, με τις δυνάμεις του KMT να «απομακρύνονται» θεατρικά και στην ουσία ποτέ να μη φεύγουν (συχνά τα αεροπλάνα της Ταϊβάν παραλάμβαναν είτε γυναίκοι είτε τοπικούς ιθαγενείς ντυμένους με τις στολές του KMT) μέχρι το 1961, όταν η βιρμανική κυβέρνηση κάλεσε τον κινεζικό στρατό να επιβάλει την τάξη στην περιοχή. Ηττημένη, η κυβέρνηση Τσανγκ-Κάι-Σεκ υποχρεώθηκε να επαναπατρίσει βιαστικά μερικές χιλιάδες στρατιώτες της, εγκαταλείποντας τους υπολοίπους στο έλεος της μοίρας τους.

Όσοι απ' τα στρατεύματα του KMT έμειναν πίσω, 6.000 περίπου, αναγκάστηκαν να μετακινηθούν προς τα νότια, στην περιοχή του «Χρυσού Τριγώνου» (σύνορα Βιρμανίας - Λάος - Ταϊλάνδης), όπου απ' το 1958 η εξέγερση των Σαν είχε εξαφανίσει κάθε ίχνος εξουσίας της Ρανγκούν. Εκεί εγκατέστησαν διύλιστρία για την κατεργασία του όπλου και τη μετατροπή του σε ηρωίνη· μέχρι δε τα τέλη της δεκαετίας του '70, ασκούσαν ολοκληρωτικό έλεγχο πάνω στη διακίνηση του προϊόντος στην περιοχή.

■ **Οι στρατιωτικοποιημένες συμμορίες.** Τον Ιούλιο του 1967, οι συνηθισμένες αψιμαχίες στο Χρυσό Τρίγωνο πήραν τις διαστάσεις πραγματικού πολέμου, όταν ένας μισό-Σαν και μισό-Κινέζος, ο Τσανγκ Τσι Φου, γνωστότερος με το ψευδώνυμο Χουν Σα, επικεφαλής μιας συμμορίας με το όνομα «Ενωμένος Στρατός των Σαν» (SUA) επιχείρησε να σπάσει το μονοπώλιο του KMT στη διακίνηση του όπλου στην περιοχή. Αφού έχασε το σύντομο κι αιματηρό αυτόν «πόλεμο του όπλου», ο Χουν Σα αναδιπλώθηκε στη γειτονική Ταϊλάνδη· από εκεί, σιγά σιγά άρχισε να αναπτύσσει τις δυνάμεις και να πολλαπλασιάζει τις «δουλειές» του, σε στενή συνεργασία με την κινεζική μαφία της Μπανγκόκ. Στα τέ-

λη της δεκαετίας του '70, είχε αποκτήσει τον έλεγχο πάνω στη διακίνηση της ηρωίνης στην ταϊλανδική πλευρά των συνόρων.

Το Γενάρη του 1982, μια καλά οργανωμένη επίθεση των στρατευμάτων της Ταϊλάνδης υποχρέωσε τον Χουν Σα να επιστρέψει ξανά στη Βιρμανία. Αφού εξασφάλισε την ανοχή των βιρμανικών αρχών, άρχισε να ξεκαθαρίζει μια μια τις μικρότερες συμμορίες που λυμαίνονταν την περιοχή, κι ύστερα από μια αποφασιστική επίδειξη δύναμης κατά του KMT και των αυτονομιστικών οργανώσεων, αναγορεύτηκε πια «βασίλιάς του όπλου»: στα μέσα της δεκαετίας υπολογιζόταν ότι ο SUA ελέγχει το 70% της διακίνησης ναρκωτικών στο Χρυσό Τρίγωνο, η δε στρατιωτική του δύναμη φτάνει τις 3.000 πολεμιστές.¹¹

Η δεύτερη σημαντική στρατιωτικο-συμμορία της βιρμανικής ζούγκλας, ο «Ενωμένος Επαναστατικός Στρατός των Σαν» (SURA), συστάθηκε με τη βοήθεια του KMT το 1972, όταν ο ηγέτης του Μον Χενγκ τα 'σπασε για προσωπικούς λόγους με την ηγεσία του SSA, στον οποίο ανήκε μέχρι τότε. Από τότε ο SURA, που διαθέτει κάπου 900-1200 πολεμιστές, συνεργάζεται στενά με την 3η Στρατιά του KMT, ασχολούμενος επίσης με τη διακίνηση των ναρκωτικών.¹² Τέλος, μια μικρότερη ομάδα, ο «Επαναστατικός Στρατός του Κράτους των Σαν» (SSRA), ανακατεμένη κι αυτή με την ηρωίνη, διαλύθηκε τον Αύγουστο του 1980, όταν ο αρχηγός της, Λο Ξινγκ Μινγκ, κι 150 υποστηρικτές του, χαμένοι στον πόλεμο με τις άλλες λησitosυμμορίες, παρέδωσαν τα όπλα τους στη βιρμανική κυβέρνηση, επωφελούμενοι από ένα πρόγραμμα γενικής αμνηστείας.

Ηρωίνη κι αντάρτικο

Το ζήτημα του όπλου και της ηρωίνης είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την ύπαρξη και τη διατήρηση στη ζωή των περισσότερων απ' τα αντάρτικα της Βιρμανίας· αξίζει λοιπόν να το δούμε από πιο κοντά.

Παρόλο που το όπιο αποτελεί παραδοσιακή καλλιέργεια των ορεισίων φυλών του Χρυσού Τριγώνου και των περιοχών κοντά στα σύνορα με το Γιουνάν, η παραγωγή του υπήρξε ιστορικά περιορισμένη και προορισμένη είτε για αυτοκατανάλωση είτε για εξαγωγή σε μικρές ποσότητες στη γειτονική Κίνα. Για πρώτη φορά παράγεται μαζικά μόλις στα μέσα του αιώνα μας, μετά την κάθοδο των στρατευμάτων του KMT στην περιοχή· είναι το ίδιο το KMT, όπως είδαμε, που εγκαινιάζει μετά το 1961 την παραγωγή ηρωίνης στο Τρίγωνο. Ένας άλλος παράγοντας που βοήθησε στην επέκτασή

του φαινομένου ήταν η δημιουργία, το 1963, φιλοκυβερνητικών πολιτοφυλακών στα χωριά (KKY), στις οποίες είχε παραχωρηθεί το δικαίωμα νόμιμης διακίνησης του όπλου απ' την υπαίθρο στα αστικά κέντρα.¹³ Σταδιακά, η καλλιέργεια του όπλου εξαπλώνεται σε όλη την Ανατολική Βιρμανία, εκτοπίζοντας παραδοσιακές καλλιέργειες διατροφής και αυξάνοντας κατακόρυφα την εξάρτηση των αγροτών απ' τα δίκτυα διακίνησης.

«Οι παραγωγοί όπλου», σημειώνουν οι Lamour και Lamberti, «είναι πάρα πολύ φτωχοί άνθρωποι, που ζουν σε δύσκολες περιοχές, όπου είναι αδύνατο κάθε άλλο είδος καλλιέργειας... Μια οικογένεια μαζεύει από 8 ως 16 κιλά όπλου το χρόνο. Η ποσότητα αυτή, που είναι η μεγαλύτερη δυνατή, πουλιέται για το αντίστοιχο 40 δολαρίων το μαζεμένο κιλό όπλου ή 20 δολαρίων πριν τη συγκομιδή. Αυτό αντιπροσωπεύει ένα ετήσιο οικογενειακό εισόδημα από 300 ως 600 δολάρια: τον περισσότερο καιρό, όμως, οι αγρότες δεν βλέπουν ούτε πεντάρα. Γιατί αυτοί που αγοράζουν τη σοδειά, την ανταλλάσσουν με αγαθά καθημερινής κατανάλωσης —αλάτι, σπύρτα, κασαρόλες, υφάσματα— που τα πωλούν σε εξωφρενικές τιμές. Στη συνέχεια, δανείζονται με προθυμία χρήματα στους προμηθευτές του όπλου τους, με μηνιαία επιτόκια 10-20%. Έτσι, ο αγρότης βρίσκεται υποδουλωμένος στην καλλιέργεια της παπαρούνας και προσπαθεί να παράγει όσο το δυνατόν περισσότερο όπιο, για να ξεχρεώσει τα χρέη του».¹⁴

Από τα αυτονομιστικά αντάρτικα, το μόνο που θεωρείται ότι δεν έχει αναμειχθεί καθόλου στην παραγωγή και διακίνηση του όπλου είναι αυτό των Κάρεν, στα νότια της χώρας, το οποίο χρηματοδοτεί τις δραστηριότητές του ελέγχοντας μια σειρά στρατηγικά περάσματα προς την Ταϊλάνδη και «φορολογώντας» τα καραβάνια του συμβατικού λαθρεμπορίου που περνούν από εκεί.

Η σχέση των κομμουνιστών με το όπιο είναι ένα πολύ πιο λεπτό ζήτημα, δεδομένου και του κινδύνου ε-

σκεμμένης παραπληροφόρησης (ας μην ξεχνάμε, λ.χ., τις προσπάθειες της αμερικανικής κυβέρνησης να χρεώσει στα λατινοαμερικάνικα αντάρτικα, την Κούβα και τη Νικαράγουα, την ευθύνη για τη διακίνηση της κοκαΐνης στις ΗΠΑ...). Σύμφωνα με όλες τις πληροφορίες, η αρχική στάση του BCP απέναντι στην παραγωγή όπλου στις «απελευθερωμένες ζώνες» του εστιάστηκε σε μια προσπάθεια να πειστούν οι ιθαγενείς φυλές να στραφούν σε άλλου είδους καλλιέργειες· ωστόσο, η περιορισμένη τεχνική βοήθεια που μπορούσε να παρέχει το BCP σ' αυτή την προσπάθεια, οι δυσκολίες αντικατάστασης των καλλιεργειών (στις καλύτερες περιπτώσεις αυτό απαιτούσε τουλάχιστον 5 χρόνια) και η έλλειψη ενός οδικού δικτύου που θα επέτρεπε την επικερδή εμπορευματοποίηση προϊόντων χαμηλότερης αξίας από το όπιο, οδήγησαν σε αποτυχία το όλο εγχείρημα.¹⁵ Στη συνέχεια, το BCP φαίνεται πως υιοθέτησε μια στάση ανοχής απέναντι στην παραγωγή και διακίνηση του όπλου, χωρίς ωστόσο να αναμειχθεί άμεσα σ' αυτή.¹⁶ Μονάχα κατά τα τέλη της δεκαετίας του '70, με τον περιορισμό και στη συνέχεια το κόψιμο της κινεζικής βοήθειας, οι κομμουνιστές βρέθηκαν υποχρεωμένοι να αναπληρώσουν τους χαμένους πόρους τους φορολογώντας τα καραβάνια του όπλου· σύμφωνα, δε, με ορισμένες ενδείξεις, το BCP έχει αναμειχθεί πια ολοκληρωτικά στη διακίνηση των ναρκωτικών, ακόμα και της ηρωίνης.

Το 1984, η συνολική παραγωγή όπλου στην περιοχή του Χρυσού Τριγώνου υπολογιζόταν σε 750 τόνους —έναντι κάτι παραπάνω από 40 το 1945. Απ' αυτούς, οι 130 προορίζονταν για την παραγωγή 13 τόνων καθαής ηρωίνης.¹⁷ Την επόμενη χρονιά, η παραγωγή του όπλου στη Βιρμανία ανεβαίνει στους 800 τόνους και το 1986 στους 1.200.¹⁸ Στα τέλη του ίδιου χρόνου, υπολογιζόταν ότι το Χρυσό Τρίγωνο προμηθεύει το 16% της ηρωίνης που κυκλοφορεί στις ΗΠΑ και το 25% αυτής που καταναλώνεται στη Δυτ. Ευρώπη.¹⁹

Κι ο πόλεμος συνεχίζεται

Το 1981, το BCP κι η κυβέρνηση της Ρανγκούν επιχείρησαν να διαπραγματευτούν κάποια φόρμουλα για τον τερματισμό του πολέμου, για πρώτη φορά μετά το 1963. Όταν οι αρχικές διεκδικήσεις του για επίσημη αναγνώρισή του, του στρατού και των «απελευθερωμένων ζωνών» του απορρίφθηκαν απ' το καθεστώς του Νε Βιν, όπως ήταν φυσικό, το BCP περιόρισε τις διεκδικήσεις του σε τρία αιτήματα: (α) καθιέρωση του πολυκομματισμού και νομιμοποίησή του, (β) ένταξη των αντάρτων του στις εθνικές ένοπλες δυνάμεις και παραχώρηση δύο θέσεων στο Συμβούλιο Εθνικής Άμυνας και (γ) χορήγηση διοικητικής αυτονομίας στις περιοχές που ελέγχει. Όταν κι αυτές οι αξιώσεις του απορρίπτονται, σπάζει τις διαπραγματεύσεις.²⁰

Τον Αύγουστο του 1982, το συνέδριο του NDF αποφασίζει την αντικατάσταση του αιτήματος για ανεξαρτησία απ' αυτό μιας ευρείας αυτονομίας στα πλαίσια ενός ομοσπονδιακού βιρμανικού κράτους· τίθενται έτσι οι βάσεις για μια τακτική συμμαχία με το BCP, που θα συναφεί τον Αύγουστο του 1986.

Στο μεταξύ, απ' τις αρχές του 1984, ο βιρμανικός στρατός έχει εξαπολύσει ένα μπαράζ επιθέσεων για τη συντριβή του αντάρτικου, η οποία αρχικά προβλέπεται να ολοκληρωθεί μέσα σε μια τριετία. Οι πρώτοι που δέχονται την επίθεση είναι οι Κάρεν, η στρατιωτική δύναμη των οποίων μέσα σε δυο χρόνια μειώνεται στο μισό, ενώ ο στρατός καταλαμβάνει τα περισσότερα «τελωνεία» τους, απειλώντας τους με οικονομική ασφυξία.²¹

Στα τέλη του 1986, απαντώντας σε μια ξαφνική προέλαση των δυνάμεων του BCP, το καθεστώς της Ρανγκούν εξαπολύει γενική επίθεση εναντίον όλων σχεδόν των αντάρτικων οργανώσεων. Μέσα στο Γενάρη του 1987, τα κυβερνητικά στρατεύματα ανακαταλαμβάνουν απ' τους

κομμουνιστές αρκετές συνοριακές πόλεις και στρατηγικές θέσεις που είχαν χάσει στις αρχές της περασμένης δεκαετίας· ανάλογη ήττα υφίστανται και οι δυνάμεις του αντάρτικου των Καγιν· στις 2 του Μάρτη, είναι η σειρά της KNU να χάσει μια σειρά βάσεις της στη Νότια Βιρμανία· στις 31, ο Μπο Μυά προτείνει στην κυβέρνηση ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις χωρίς όρους.²²

Παρά την ύπαρξη μιας συμφωνίας του 1984 με την οποία του χορηγούνταν ασυλία αρκεί να εξασφάλιζε την πάταξη των αντάρτικων, ο στρατός του Νε Βιν στρέφεται στη συνέχεια κατά του Χουν Σα. Μέσα στο Φλεβάρη, τα στρατεύματα της Βιρμανίας και της Ταϊλάνδης αρχίζουν κοινές επιχειρήσεις και στις δυο πλευρές των συνόρων, ενάντια στο «βασιλιά του όπλου». Η αεροπορία της Ρανγκούν ψεκάζει με δηλητηριώδεις ουσίες τις οπιοκαλλιέργειες, όχι μόνο για να περιορίσει την παραγωγή των ναρκωτικών, αλλά και για να στραγγαλίσει οικονομικά τον ιθαγενή πληθυσμό, ώστε να διευκολυνθεί η καταστολή των αντάρτων. Διωγμένοι από τον πόλεμο, χιλιάδες άμαχοι καταφεύγουν στη γειτονική Ταϊλάνδη.²³

Κι έπειτα, σιωπή. Λίγο μετά την καταμέτρηση των νεκρών της τελευταίας σοδειάς (650 στρατιώτες και 2.500 αντάρτες μέσα στο 1986, σύμφωνα με τη Ρανγκούν, πάνω από 2.500 στρατιώτες στο τετράμηνο Νοέμβρη 1986-Μάρτη 1987, σύμφωνα με το BCP),²⁴ ο αρχηγός του επιτελείου των βιρμανικών ένοπλων δυνάμεων, στρατηγός Σάου Μάουνγκ, δηλώνει πως για τον τερματισμό του εμφύλιου πολέμου θα χρειαστούν ακόμα αρκετά χρόνια. Ξαν τον αρχαίο μύθο του πιθαριού των Δαναΐδων, τα αντάρτικα της ηρωϊνής, απαλλαγμένα από κάθε ιδεολογικό περιεχόμενο, ανίκαναν ν' ανατρέψουν μια κατά τ' άλλα εύθραυστη κυβέρνηση, φαίνονται καταδικασμένα να αναπαράγονται επ' άπειρο, όσο ο άνεμος της ιστορίας δεν αλλάζει κατεύθυνση πάνω από τη Ρανγκούν...

Τάσος ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

1. Σχολιαστής τχ. 44 (11/1986).

2. André Luis Boucaud "La voie chinoise des rébellions" Le monde diplomatique 8.1983 και Catherine Lamour-Michel Lamberti «Όπιο. Οι μεγάλες διαδρομές» Εκδ. Γνώση 1986.

3. Marcel Barang "La Birmanie: un Eldorado encore sous-exploité" Le monde diplomatique 8.1983. Υπολογίζεται πως το 40% του ρυζιού που καταναλώνεται στη Βιρμανία προέρχεται απ' τη μαύρη αγορά· ανάλογα ποσοστά ανεπίσημης παραγωγής πρώτων υλών (λ.χ. κασσίτερου) περνούν λαθραία στις αγορές της Ταϊλάνδης και της Σιγκαπούρης.

4. Χαρακτηριστικά, οι επίσημοι δείκτες της παραγωγής ρυζιού πέφτουν ανάμεσα στο 1940 και το 1972 από 7,5 εκατομμύρια τόνους το χρόνο σε 6,5 εκατομμύρια. (Lamour-Lamberti). Φυσικά, αυτοί οι αριθμοί

έχουν μονάχα σχετική αξία σε μια χώρα τόσο καθυστερημένη, όπου αφενός μεν η εμπορευματική παραγωγή αποτελεί τμήμα μόνο της συνολικής παραγωγής, αφετέρου δε μεγάλο μέρος της οικονομικής δραστηριότητας διαφεύγει εντελώς απ' τον έλεγχο του κράτους.

5. Facts on File 1988/216.

6. Για τη δολοφονία του Αούνγκ Σαν βλ. Francis Deron "L'assassinat de Aung San, l'artisan de l'indépendance birmane" Le monde 19-20/7/1987. Ο ηγέτης της «Λευκής Σημαίας», Σαν Τουν, κατηγορήθηκε ως υπεύθυνος για το φόνο της βρετανικής μυστικής υπηρεσίας, που ήθελε να τον εμποδίσουν κάθε απόπειρα συνεννόησης ανάμεσα στη Ρανγκούν και τις ορεσίβιες φυλές.

7. Drew Middleton "America's stake in Asia" Lippincot N.Y. 1967.

8. IISS "Military Balance 1986-87".

9. Για τα εθνικιστικά αντάρτικα βλ. Boucaud, όπ. παρ., IISS όπ. παρ., και Arthur Banks (ed.) "Political handbook of the world, 1984-85".

10. Για το KMT στη Βιρμανία βλ. Lamour-Lamberti, όπ. παρ., σελ. 137-168. Ντέιβιντ Γουάιτ και Τόμας Ρος «CIA. Η σάρατη κυβέρνηση» Νέα Σύνορα 1973, σελ. 124-128 και André Louis Boucaud "La filière de l'opium birman" Le monde diplomatique 8.1985.

11. Boucaud (1985), όπ. παρ. Ο ίδιος ο Χουν Σα υποστηρίζει ότι διαθέτει 20.000 στρατιώτες, αριθμό οπωσδήποτε υπερβολικό (Liberation 8-9/11/1986).

12. Boucaud (1983), όπ. παρ. και "Political handbook..."

13. Boucaud (1985). Ας σημειωθεί ότι τόσο ο Χουν Σα όσο κι ο Λο Σινγκ Μινχ υπήρξαν

ηγετικά στελέχη των ΚΚΥ προτού δημιουργήσουν δικές τους συμμορίες.

14. Lamour-Lamberti, όπ. παρ. σελ. 237-238.

15. Boucaud (1985), όπ. παρ.

16. Όπ. παρ. και Lamour-Lamberti.

17. Boucaud (1985).

18. Le monde 19/3/1987.

19. Libération 8-9/11/1986.

20. Josef Silverstein "Burma: a time for decision" Current History 12.1984 και "Burma battles against a plague of insurgencies" Financial Times 17/2/1987.

21. Silverstein, όπ. παρ. και Michael Robello "Burma: Endless insurgency" Africasia 3.1987.

22. Associated Press 3/3/1987. Financial Times 17/2/1987. Libération 1/4/1987.

23. Herald Tribune International 23/2/1987.

24. Le monde 11/4/1987.

ΚΙΤΡΙΝΟΣ

Σχοδιαστής

Ρ.Ε.

Στον «Κίτρινο Σχοδιαστή»
συμμετέχουν:
Άγγελος Καραντζής
Γιώργος Μανώλης
Χρήστος Μουζακίσης
Γιάννης Καραντζής
Βάσω Βασιλείου
Ιουλίτσα Καραντζή
Βασίλης Καραντζής
Κυβέλη Χαραντζή
Και από τη Σχολή:
Γιώργος Ρουμπακίδης
Στέλιος Βασιλείου
Βαγγέλης Ρουμπακίδης

MOTO

MOTO RALLY ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

Τελειώνουν οι αγώνες του Κυπέλλου Θεσσαλονίκης '88 που διοργάνωσε ο Μοτοσικλετιστικός Όμιλος Θεσσαλονίκης (ΜΟΘ) με το ΜΟΤΟ-ΡΑΛΛΥ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ.

Οι αγώνες διήρκεσαν όλο το χειμώνα, γίνονταν κάθε Κυριακή και περιελάμβαναν κάθε είδους μοτοσικλετιστικούς αγώνες. Όπως: Χωμάτινο Σίρκουι (Scrabble), Ανάβαση σε λόφο (Hill Ceimbing), Enduro στην άμμο (Τουκέ), Trial κλπ.

Η εκκίνηση θα γίνει το Σάββατο 28 του Μάη από το Λευκό Πύργο στις 6.30 το πρωί. Η απόσταση είναι 130 χιλιόμετρα. Η διαδρομή που έχει επιλεγεί είναι: Εξοχή - Χορτιάτης - Λιβάδι - Αγ. Πρόδρομος - Ταξιάρχης - Βραστάνα - Αγ. Ιωάννης Πρόδρομος και θα καταλήξει στην παραλία της Χαλκιδικής στα Πυργαδίκια.

Θεωρείται εύκολη διαδρομή και αποτελεί περισσότερο μια ευχάριστη και γρήγορη εκδρομή παρά αγώνα με την αυστηρή σημασία του όρου. Έχει επιλεγεί χωματόδρομος (flat διαδρομές) σε βουνό και δάσος. Έτσι μπορούν να συμμετάσχουν και μοτοσικλετιστές χωρίς μεγάλες αξιώσεις, εξάλλου υπάρχει ειδική κατηγορία για δικάβαλες μοτοσικλότες για όσους θέλουν να ταξιδέψουν με παρέα.

Η διανυκτέρευση θα γίνει σε αυτοσχέδιο camping στην παραλία Πυργαδίκια.

Την άλλη μέρα για τους πιο φανατικούς της ταχύτητας έχουν προγραμματιστεί δυο ειδικές διαδρομές, 2 με 3 χιλιόμετρα η καθεμιά, με ιδιαίτερες δυσκολίες. Για όσους δεν θα συμμετάσχουν σ' αυτές, προβλέπεται μπάμιο κατά βούληση, συζητήσεις για θέματα της μοτοσικλίας (και όχι μόνο) καθώς και οι καθιερωμένες επιδείξεις δεξιότητας με τις μηχανές στην άμμο για τους πιο θερμόαιμους.

Η επιστροφή θα γίνει με conno από τον κλασικό δρόμο. Δηλώσεις συμμετοχής και άλλες πληροφορίες στα γραφεία του ΜΟΘ Σόλωνος 63, περιοχή Μαρτίου, τηλ. 812225 καθημερινά μετά τις 7.30 μ.μ.

Γιώργος Ρουμελιώτης

ΓΙΝΕ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΗΣ

Η ΚΑΝΕ ΔΩΡΟ ΜΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΑΣΤΗ

Εσωτερικό: ετήσια	4.800	Αμερική-Αυστραλία:	
εξάμηνη	2.400	Ασία-Αφρική: ετήσια	6.800
Ευρώπη: ετήσια	6.000	εξάμηνη	3.400
εξάμηνη	3.000		

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

27
ΜΑΪΟΥ

ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

● ΡΟΔΟΝ Joan Jett και Blackhearts

● Συνουλία ΚLAUS HOF-FMAN
(Αμερικανικό Κολέγιο: Γραβιάς, Αγ. Παρασκευή - 20.00').

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

● Ρεσιτάλ κρουστών με τον Τζων Καπενέκα. (20.45' - Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο).

ΠΡΟΒΟΛΕΣ

● Μορ, πορεία στο λευκό θάνατο, του Μπάρμπερ Σρέτερ. (Κιν/φος ΔΑΝΑΟΣ).

Μεταμεσονύχτιες προβολές
ΑΛΦΑΒΙΛ (6460521), 01.15'
INTEAL (3626720), 01.00',
δύο ταινίες.
ΡΙΑΛΤΟ (8827000), 01.10'

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

● «Μνήμες υπανάπτυξης» του Τόμας Γκοντιέρες. (Πρώην Βασιλικό Θέατρο - 22.00').

● «Σάββατο βράδυ - Κυριακή πρωί» του Καρλ Ράιζ, με τους Άλμπερτ Φινέι, Σίρλεϊ Άνν Φιλτ, Ρέιτσελ Ρομπάρτζ. (Γαλλικό Ινστιτούτο - 21.00').

Μεταμεσονύχτιες προβολές
● ΡΙΒΟΛΙ 01.00-0.30 και 03.00-05.00 δύο ταινίες.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

● Γκαλερί 3 (Φωκιλίδου 3). Έκθεση Οπτικής ποίησης. Συμμετέχουν: Δημοσθένης Αγραφιώτης, Γιούλια Γαζετοπούλου, Αλεξάνδρα Κατσιάνη, Μιχάλης Μήτρας, Κύριλλος Σαής, Έρση Σωτηροπούλου, Κωστής Τριανταφύλλου, Νατάσσα Χατζηδόκη, Θανάσης Χονδρός, Στάθης Χρυσικόπουλος και Τηλέμαχος Χατήρης. (Διάρκεια μέχρι 2 Ιουνίου).

● ΑΙΘΟΥΣΑ ΤΕΧΝΗΣ ΑΘΗΝΩΝ (Γλύκωνος 4). Συνεχίζεται η έκθεση ζωγραφικής του καίσιμου Σπύρου Παντελάκη. (Διάρ-

κεια μέχρι 19 Ιουνίου).
● ΧΩΡΟΣ ΤΕΧΝΗΣ ΕΥΜΑΡΟΣ (Φωκίδος 26). Έκθεση ζωγραφικής του Κώστα Προβατά. (Διάρκεια μέχρι 15 Ιουνίου).

T.V.

● «Γαλλικός Μάης '68». Ας δούμε και την ενημερωτική εκπομπή της Εύης Δεμίρη για τα πριν 20 χρόνια γεγονότα (ET-1)

ΣΑΒΒΑΤΟ

28
ΜΑΪΟΥ

ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

● ΡΟΔΟΝ Joan Jett και Blackhearts

● Συνουλία ΚLAUS HOF-FMAN
(Ινστιτούτο Γκαίτε: Ομήρου 14-16 - 20.30').

ΠΡΟΒΟΛΕΣ

● «Γεια σου Πίθηκε», του Μάρκο Φερρέρι. (Κιν/φος ΔΑΝΑΟΣ - 22.00').

Μεταμεσονύχτιες προβολές
ΑΛΦΑΒΙΛ (6460521), 01.15'
ΑΝΤΖΕΛΑ (2282121), 01.00'
INTEAL (3626720), 01.00'
ΡΙΑΛΤΟ (8827000), 01.10'
ΠΛΑΖΑ (6917722), 01.10'

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

● «Η τελευταία» του Ναγκίσα Οσίμα. (Πρώην Βασιλικό Θέατρο - 22.00').

Μεταμεσονύχτιες προβολές
● ΗΛΥΣΙΑ, με ταινίες Α' προβολής 01.00'

ΘΕΑΤΡΟ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

● Η θεατρική ομάδα του Α.Π.Θ. παρουσιάζει το παιδικό έργο του Grips-theater του Βερολίνου «Νερό για πέταμα» σε σκηνοθεσία Κώστα Τζιβιέρη. Το έργο έχει οικολογικό περιεχόμενο. (Θέατρο ΑΝΕΤΟΝ. Εισόδος ελεύθερη - 18.00').

● «Ανέβα στη στέγη να φάμε το σύννεφο». Παράσταση από το κοινωνικό κέντρο νεολαίας του δήμου Αμπελοκήπων. (Κινηματο-

■ ΜΑΡΣΑΛ ΣΤΕΡΝΣ: «Τζαζ»

(Μελέτη) Εκδόσεις «ΓΝΩΣΗ» - Αθήνα 1988.

Κυκλοφόρησε σε δεύτερη έκδοση το βιβλίο «Τζαζ» του Μάρσαλ Στέρνς, όπου ο συγγραφέας εξιστορεί συστηματικά την ιστορία της τζαζ, αρχίζοντας από τις ρίζες της στην Αφρική και φτάνοντας μέχρι την παγκόσμια διάδοση και εμπορικοποίησή της. Στην πορεία της συγγραφής ο Στέρνς στέκεται και αναλύει αντικειμενικά τους μεγάλους σταθμούς της τζαζ, όπως τη συνάντηση του Αφρικανού μαύρου με τα στοιχεία της ευρωπαϊκής μουσικής, την κατάγηση των τραγουδιών, τα είδη τους και τις εξελίξεις της τζαζ. Αναφέρει τα διάφορα στυλ της τζαζ και ακόμα τοποθετεί ακριβώς τις μεγάλες προσωπικότητες της στην ιστορία της μουσικής αυτής και στο βαθμό που κάθε μουσικός επηρέασε την εξέλιξη της τζαζ. Ο Στέρνς με απλότητα περιγράφει ακόμα και τα πιο τεχνικά μουσικολογικά θέματα. Με σαφήνεια επίσης εξηγεί στον αναγνώστη τη σημασία της τζαζ στην παγκόσμια μουσική σκηνή. Ο συγγραφέας δούλεψε πολλά χρόνια και ταξίδεψε στα μέρη όπου γεννήθηκε και απλώθηκε η τζαζ. Το βιβλίο περιέχει εκτενή βιβλιογραφία και δισκογραφία της τζαζ. Η μετάφραση ανήκει στον Κυριάκο Ντελόπουλο.

■ ΧΟΡΧΕ ΙΜΠΑΡΓΚΟΥΕΝΓΚΟΪΤΙΑ: «Αυγουστιάτικες καταγίδες»

(Μυθιστόρημα) Εκδόσεις ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1988.

Στη σειρά λογοτεχνίας της Λατινικής Αμερικής κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις «Παρατηρητής» το μυθιστόρημα του Μεξικάνου συγγραφέα Χορχέ Ιμπάργκουενγκοΐτια «αυγουστιάτικες καταγίδες». Το μυθιστόρημα γράφτηκε το 1984, χρονιά που ο συγγραφέας έχασε τη ζωή του σε αεροπορικό δυστύχημα στην Ισπανία και την ίδια χρονιά πήρε το βραβείο Κόσα ντε Λας Αμέρικας.

Στην ουσία πρόκειται για τα απομνημονεύματα ενός επαναστάτη στρατηγού και αναφέρεται στα χρόνια που ακολούθησαν τη μεξικανική επανάσταση. Οι καταστάσεις του έργου είναι συχνά κωμικοτραγικές. Το χιούμορ που πάγια υπάρχει στα έργα του συγγραφέα φτάνει εδώ στο αποκορύφωμά του. Παρωδία και σαρκασμός εναλλάσσονται στο βιβλίο κι ο αναγνώστης διασκεδαστικά ξαναβλέπει το παρελθόν και την ιστορία. Ειρωνεία απλώνεται πάνω απ' τα κεφάλια των στρατιωτικών εθνοσωτήρων.

Ένα βιβλίο που με πίκρα διακωμωδεί το Μεξικό, που όπως είπε ένας πολιτικός του είναι τόσο μακριά από το Θεό αλλά τόσο κοντά στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Τη μετάφραση έκανε η Ισμήνη Κανστή.

■ ΘΑΝΟΣ ΚΑΝΔΥΛΑΣ: «Φέρον Κύμα»

(Ποίηση) Εκδόσεις ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ - ΑΘΗΝΑ 1988.

Η δεύτερη ποιητική συλλογή του ποιητή, που αποτελείται από τις ενότητες «Παλίρροια» και «Αμπωτίς». Ποιήματα υπερρεαλιστικής γραφής με έντονη υπαρξιακή αναζήτηση και μετατόπιση της οδύνης των επιθυμιών στη φαντασμαγορία του ονείρου. Όμορφη γλώσσα και εικόνες χλωμές τριγυρνούν στην ποίηση του Θάνου Κανδύλα:

«Ανυποψίαστοι κυλήσαμε
στο βαθύ γαλάζιο
σέρνοντας μαζί μας
γυμνό το σώμα της ποίησης».

■ ΛΟΥΙΣ ΛΑΜΟΥΡ: «Τζούμπαλ Σάκετ»

(Μυθιστόρημα) Εκδόσεις ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ - ΑΘΗΝΑ 1988.

Ο Τζούμπαλ, ένας λευκός Αμερικάνος, ζει ανάμεσα στους Ινδιάνους και ερωτεύεται μια όμορφη, περήφανη Ινδιάνα πριγκίπισσα της φυλής των Νάτσι.

Ο Λαμούρ, πολυγραφότατος συγγραφέας μπεστ-σέλερ, χρησιμοποιεί μια ιστορία γουέστερν για να δώσει μέσα από την περιπέτεια και τους κινδύνους την ταυτότητα μιας εποχής που έσβησε ο πολιτισμός. Οι λεπτομέρειες μιας πρωτόγονης ζωής με τους δικούς της κανόνες και τρόπους εμφανίζονται σ' αυτό το βιβλίο. Ο ανεπιτήδευτος λόγος του Λαμούρ σαγηνεύει τους αναγνώστες. Η μετάφραση έγινε από τον Ανδρέα Σκοκιδίμο.

■ ΠΟΥ ΣΟΓΚ ΛΙΓΚ: «Το εξοχικό περιπέτριο»

(Διήγημα) Εκδόσεις ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ - ΑΘΗΝΑ 1988.

Το βιβλίο αυτό αποτελεί μια ευχάριστη έκπληξη. Σπάνια έχουμε τη δυνατότητα να γνωρίσουμε την κινέζικη λογοτεχνία.

Λογοτεχνία μιας χώρας μυστηριακής, όπου ο μύθος κι η πραγματικότητα απέχουν ελάχιστα, όπου η θρησκεία και η δοξασία ταυτίζονται κι όπου ο κόσμος παίρνει αλλιώτικες μορφές με καταπληκτική ευκολία.

Ο Που Σογκ Λιγκ συγκέντρωσε διάφορες παλιές ιστορίες της πατρίδας του και, αφού τις απλοποίησε έτσι ώστε να γίνουν εύκολα κατανοητές από ανθρώπους διαφορετικής κουλτούρας, τις αφηγείται μέσα από αυτό το βιβλίο. Γεγονότα ασυνήθιστα, μυστηριώδη, παραμυθένιοι γίγαντες, μετεμψυχωμένες γυναίκες, πολιτείες χαμένες, ληστές και παλλακίδες παρελαύνουν σ' αυτές τις ιστορίες και φέρνουν τον αναγνώστη κοντά στις ιδιομορφίες του κινέζικου πολιτισμού. Η μετάφραση του βιβλίου έγινε από την Ντίνα Κισκίνη.

■ ΤΟΝΙ ΣΟΥΜΑΧΕΡ: «Το σφύριγμα»

Εκδόσεις ΣΤΑΧΥ - ΑΘΗΝΑ 1988.

Ένα βιβλίο-ντοκουμέντο. Ο Σουμάχερ, γερμανός τερματοφύλακας διεθνούς φήμης και μια αμφιλεγόμενη μορφή του παγκόσμιου ποδοσφαίρου, διηγείται, αναλύει και κριτικάρει τις απαιτήσεις του ποδοσφαίρου. Πολλοί γνωστοί σύγχρονοι ποδοσφαιριστές αναφέρονται μέσα από μικρά καθοριστικά περιστατικά. Ο Σουμάχερ, που όπως ο ίδιος δηλώνει είναι θαυμαστής του Ρόκυ, δεν σταματάει πουθενά.

Μιλάει για τα παρασκήνια και τις ιντριγκες του ποδοσφαίρου, αγγίζει το θέμα του ντόπινγκ, περιγράφει τις συγκινήσεις μεγάλων αγώνων, κριτικάρει και ψυχαναλύει τους συναδέλφους του κρατώντας για τον εαυτό του την εικόνα του λαϊκού παιδιού που από φτωχός κι άσημος έγινε αστέρι του παγκόσμιου ποδοσφαίρου.

Το βιβλίο προκάλεσε σάλο στη Δυτική Γερμανία και σ' ολόκληρο τον κόσμο και έγινε αιτία να απομακρυνθεί ο Σουμάχερ από την ομάδα του και από την εθνική της χώρας του.

Πάντως το βιβλίο παρουσιάζει ενδιαφέρον, μια και αποτελεί μαρτυρία για τον κόσμο του σύγχρονου ποδοσφαίρου. Η μετάφραση είναι του Κωνσταντίνου Καλογιαννίδη.

■ ΑΡΚΑΣ: «Ξυπνάς μέσα μου το ζώο -2»

(Κόμικ) Εκδόσεις ARS LONGA - ΑΘΗΝΑ 1988.

Δεύτερο άλμπουμ του και δικού μας Αρκά στη σειρά «Ξυπνάς μέσα μου το ζώο».

Ευφύεστατα μικρά στιγμιότυπα από το ζωικό βασίλειο είναι το υλικό της δουλειάς αυτής. Λόγος και εικόνα δίνουν υπέροχα στην προσπάθεια του δημιουργού να κεντρίσει τις ζωώδεις καταβολές του καθένα μας. Παράλογο χιούμορ σε ιστορίες που δεν είναι και τόσο μακρινές από τις καθημερινές του δικού μας βασιλείου. Ένα κοιμισμένο ζώο βρίσκεται μέσα μας και ίσως φοβόμαστε να το ξυπνήσουμε. Ο Αρκάς το τολμάει σ' ένα πολύ όμορφο άλμπουμ.

Γιάννης ΝΑΟΥΜΗΣ

■ ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ

(Έκδοση Θεσσαλονίκης).

Να που η Μαθητική Αυτονομία δεν βγαίνει μόνο στην Αθήνα. Μια ομάδα παιδιών από τη Θεσσαλονίκη τόλμησε και το αποτέλεσμα ήταν ενθαρρυντικό. Σκίτσα, χρώματα, πολιτισμός αλλά και αναφορές στην εντατικοποίηση, στον ΕΚΑΜ, στο AIDS και τον κοινωνικό ρατσισμό και προτάσεις και σκέψεις για την κατάργηση των εξετάσεων και των 15μελών, δίνονται σ' έναν ελαφρύ και δροσερό καλοκαιριάτικο τόνο που σε προκαλεί να την προσέξεις. Ελπίζουμε να υπάρχει και συνέχεια σ' αυτή την όντως αξιολογική προσπάθεια.

Σ.Β.

■ Στην ενδιαφέρουσα σειρά «Ταξίδια - Ανακαλύψεις» των εκδόσεων Στοχαστής, όπου παρουσιάζονται από πρωτογενείς πηγές μαρτυρίες και αναφορές των ανακαλύψεων και των απαρχών της εξάπλωσης και εγκαθίδρυσης της ευρωπαϊκής αποικιοκρατίας, κυκλοφόρησε το βιβλίο «Η ανακάλυψη της Βραζιλίας». Δύο χρόνια μετά την ανακάλυψη της θαλάσσιας οδού για τις Ινδίες από το στόλο του Βάσκο ντα Γκάμα, το 1500 ο Πέδρο Άλβαρεζ Καμπράλ φτάνει στις ακτές της χώρας που πήρε το όνομά της από το ξύλο «μπραζίλ», σε ένα ταξίδι που έγινε με διαταγή του Πορτογάλου βασιλιά και χρηματοδοτημένο από τραπεζίτες και επιχειρηματίες. Στο βιβλίο δημοσιεύεται η αναφορά στο βασιλιά, αναφορά «άνωνυμου πιλότου» και επιστολή του γιατρού που συμμετείχε στην αποστολή, μαζί με μια εισαγωγή και ένα παράρτημα χαρτών και εικόνων που θα μπορούσε να είναι προσεγγμένο.

■ Κυκλοφόρησε το δεύτερο τεύχος του περιοδικού «Τεύχη πολιτικής οικονομίας». Στο τεύχος αυτό, εκτός από εξειδικευμένα άρθρα οικονομικής επιστήμης — μεταξύ άλλων παρουσίαση από τον Γ. Σταμάτη ενός άγνωστου σημαντικού βιβλίου του Ρώσου Γκ. Χαρασόφ από τις αρχές του αιώνα και αναφορά, ιστορική και λειτουργική, με περιγραφή των γενικών αρχών και μεθόδου του οικονομικού προγραμματισμού στη Σοβ. Ένωση, από τη Θ. Μινόγλου — σημειώνουμε τις εκτεταμένες βιβλιοκριτικές οικονομικών βιβλίων. Τέλος, τη δημοσίευση της πρώτης μορφής της εργασίας του Γερμανού συντηρητικού πολιτολόγου Καρλ Σμίτ «η έννοια του πολιτικού» (1927), όπου κατά μοναδικό τρόπο για την αστική πολιτολογία θεμελιώνεται η έννοια του κράτους στη βάση της σύγκρουσης και όχι της συνείσεσης.

ΓΚΡΟΥΠ

ΣΡΙΜΑΝΣΗ

Τους Σρίμανση αποτελούν οι παρακάτω:
Θοδωρής Μποτίνης - Μπάσο
Μαργαρίτα Κοκώνη - Keyboards
Δημήτρης Δημητράκας - Φωνητικά, Κιθάρα
Δημήτρης Μπέης - Κιθάρα
Αντώνης Ριζόπουλος - Ντραμς

Για το «ποιοι είναι και τι θέλουν» οι Σρίμανση, μας μιλάει παρακάτω η Μαργαρίτα Κοκώνη:

«Το γκρουπ ξεκίνησε το 1985 με σκοπό να κάνει μια ιστορική αναδρομή στην ελληνόφωνη ποπ και το ροκ από το '66 και μετά. Οι στόχοι του δεν έχουν αλλάξει, παρ' όλες τις αλλαγές μελών. Τα πλαίσια που κινείται το γκρουπ είναι καθαρά ερασιτεχνικά, γι' αυτό και οι μουσικοί του δεν δεσμεύονται και παίζουν και σ' άλλα γκρουπ. Οι Σρίμανση υπάρχουν για το κέφι μας κι όχι για να κάνουμε επαγγελματική μουσική καριέρα. Παίζουμε σε διάφορες συναυλίες ή και σε μπαράκια. Έχουμε παίξει και στην Πάτρα 3-4 φορές και πήγαμε πολύ καλά. Ο κόσμος θέλει να μας βλέπει γιατί ακούει κομμάτια που αγαπάει. Οι μουσικές μας επιρροές είναι μάλλον ανομοιογενείς. Βλέπεις, το γκρουπ υπάρχει για τη φάση κι όχι για τίποτε "μεγαλειώδες". Για δίσκο δεν βλέπουμε καμιά άμεση προοπτική, αλλά σε ό,τι προκύψει δεν θα πούμε όχι».

Χ.ΜΟΣ.

ΜΕΤΑΛΛΑΚΤΙΚΟΙ

Οι Μεταλλακτικοί αποτελούνται από τους: Σταύρο Σταυρόπουλο (τύμπανα), Κώστα Σταυρόπουλο (μπάσο), Διονύση Πάνο (τραγουδι), Α.Π. (κιθάρα, φωνητικά).

Σε μια σύντομη συνέντευξη που είχαμε μαζί τους μας είπαν για το γκρουπ αλλά και για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν:

«Ξεκινήσαμε σαν Μεταλλακτικοί εδώ και ενάμιση περίπου χρόνο στη Θεσσαλονίκη. Η σχέση μας όμως μ' αυτόν το χώρο είναι πολύ παλιότερη, από τότε που παίζαμε στα Γιάννενα στην περίοδο 1983-85 σαν Μεταλλακτικοί Επικίνδυνοι. Σήμερα βέβαια έχουμε αρκετά διαφοροποιημένη άποψη για τη μουσική σε σχέση με παλιότερα.

«Γράφουμε ελληνικό στίχο εκ πεποιθήσεως, ενώ ο ήχος μας θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ροκ εντ ρολ με έντονο μπιτ. Είναι ένα σχήμα με μπάσο, κιθάρα, τύμπανα, φωνή που μπορεί να οδηγήσει οπουδήποτε. Άλλωστε σε κάθε εξέλιξη του ροκ υπάρχουν στοιχεία που τα νιώθουμε κοντά μας.

«Το κυριότερο πρόβλημα για μας είναι ότι ένα μέλος μας πηγαίνει στην Αθήνα λόγω σπουδών κι αυτό μας δυσκολεύει πολύ στις πρόβες. Επίσης το ότι δεν υπάρχουν χώροι για συναυλίες είναι ένα σημαντικό πρόβλημα. Τα live είναι σημαντικά για οποιονδήποτε μουσικό όχι για λόγους δημοσιότητας μόνο, αλλά κυρίως για λόγους καλλιτεχνικούς. Όσο περισσότερο παίζεις, τόσο πιο πολύ βελτιώνεσαι και ωριμάζεις. Αυτή τη στιγμή έχουμε αρκετό υλικό. (20 τραγουδιά έτοιμα). Όμως το θέμα της δισκογραφίας είναι αυτή τη στιγμή μακρινή σκέψη για μας. Άλλωστε δεν είναι και το σημαντικότερο. Αυτό που μας ενδιαφέρει περισσότερο τώρα είναι οι ζωντανές εμφανίσεις. Είναι η αίσθηση του live, της ζωντανής και πιο άμεσης ανθρώπινης επαφής και επικοινωνίας».

Σ.Β.

ΕΚΤΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

Οι Εκτός Ελέγχου δημιουργήθηκαν τους πρώτους μήνες του 1984 και όσοι τους ξέρουν καλά, γνωρίζουν ότι είναι πράγματι εκτός ελέγχου.

Η σημερινή τους σύνθεση: Αποστόλης Δαδάτσης (κιθάρα, τραγουδι), Αργύρης Γεωργουλής (μπάσο), Γιάννης Γιαννάκης (κιθάρα, φωνητικά), Γιάννης Κακογεωργίου (τύμπανα).

Μετά από αρκετές εμφανίσεις, κυρίως στη Θεσσαλονίκη, ετοιμάζονται τώρα για να ηχογραφήσουν τον πρώτο τους δίσκο. Να σημειωθεί ακόμη η συμμετοχή τους με δυο κομμάτια σε μια κασέτα-συλλογή από γκρουπ της Θεσσαλονίκης, που κυκλοφόρησε το 1986.

Σε μια σύντομη κουβέντα που είχαμε μαζί τους, μας μιλούν παρακάτω για το ύφος του γκρουπ, για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αλλά και για τα μελλοντικά τους σχέδια: «Σίγουρα ο ήχος μας βασίζεται στο ροκ εντ ρολ, αλλά εμείς δεν θέλουμε να βάζουμε ταμπέλες. Βγαίνει αυτό που θέλουμε χωρίς να θέλουμε να το χαρακτηρίσουμε. Θέλουμε να βγαίνει αυτό που αισθανόμαστε. Όσο αφορά το στίχο, εκφράζουμε μ' αυτόν τη στάση μας απέναντι στα πράγματα και ο ελληνικός στίχος σίγουρα μας κάνει πιο άμεσους και πιο εκφραστικούς. Άλλωστε, απευθυνόμαστε σ' όποιον θέλει να ακούσει, όχι σε κάποιο συγκεκριμένο κοινό.

«Παρά το ότι ετοιμάζουμε τον πρώτο δίσκο μας, ξέρουμε ότι τα πράγματα είναι δύσκολα. Υπάρχει πρόβλημα εμφανίσεων και ιδιαίτερα για μας που ο ήχος μας αλλά και οι στίχοι μας δεν είναι τόσο ανεκτοί. Τελικά στην Ελλάδα τα γκρουπ δεν αμείβονται, αντίθετα, αμείβονται πολλές φορές άνθρωποι που λιγότερη σχέση έχουν με τη μουσική και περισσότερη με το εμπόριο. Έτσι, ούτε τις παραγωγές μπορούμε να κάνουμε μόνοι μας, με αποτέλεσμα τα συγκροτήματα πολλές φορές να περιμένουν χρόνια μήπως και βγάλουν κάποιο δίσκο.

«Όσο για την ουσία του συγκροτήματος: Οι μέρες μας είναι αρκετές μοναχοί μας τις ζούμε. Κι οι νύχτες αμέτρητες γεμάτες πάθος καυτό και τότε εμείς οι μικροί, αδύναμοι, γηραλέοι είκοσι χρονών. Αποφασίζουμε να τα βάλουμε με τους Γιγάντες».

Στέλιος ΒΑΛΑΝΑΣ

θέατρο δήμου Αμπελοκήπων).

ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΑ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

• **MOTO RALLY Χαλκιδικής:** Πληροφορίες - συμμετοχές Μ.Ο.Θ. Σόλωνος 63, τηλ.: 812225, κάθε μέρα μετά τις 19.30'. Η εκκίνηση θα γίνει στις 18.30' από το ΛΕΥΚΟ ΠΥΡΓΟ.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

• Εκδήλωση για το **Ποιντικό αντάρτικο**. Θα τιμηθούν δυο επίζωντες αντάρτες που πολέμησαν 5 χρόνια ενάντια στους Τούρκους εθνικιστές. Με την ήττα εγκαταστάθηκαν στην ΕΣΣΔ. Τη σταλινική περίοδο εξορίστηκαν για 10 χρόνια στη Σιβηρία. (Στη Δαβάκη 10, Καλλιθέα, στις 19.30').

T.V.

• «**Πάρε αυτή τη δουλειά και βγάλε τα पैρα**». Δραματική αμερικανική ταινία του 1981 του Γκους Τραϊκόνις. Παίζουν: Ρόμπερτ Χέις, Αρτ Κάρνι, Μπάρμπαρα Χέρσεϊ (ΕΤ-1, 14.05')

• «**Γουόλτερ**», κοινωνική τηλεταινία αγγλικής παραγωγής, 1983, για την τραγική ιστορία ενός πνευματικά καθυστερημένου νέου, και την αντιμετώπισή του από την κοινωνία και το περιβάλλον τους της δεκαετίας του '60. Σκηνοθεσία: Στίβεν Φρίαρς. (ΕΤ-1, 21.50').

• «**Το κάθαρμα**». Ελληνική ασπρόμαυρη ταινία του '63 του Νίκου Φώσκολου. (ΕΤ-2, 22.40').

• «**Μια νύχτα στον υπόγειο**». Γαλλική ερωτική περιπέτεια μεταξύ ενός περιθωριακού τύπου που ζει στις στοές του παρισινού μετρό και μιας νέας γυναίκας της αστικής τάξης που είναι παντρεμένη μ' έναν πάμπλουτο, πανίσχυρο και αδιάτακτο άντρα. Σκηνοθεσία: Λυκ Μπενουάν. Παίζουν: Κριστόφ Λαμπέρ, Ιζαμπέλ Ανζανί. (ΕΤ-2, 00.10').

ΚΥΡΙΑΚΗ

29

ΜΑΪΟΥ

ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

• **Αντιπυρηνική συνουσία** με τους **Chaos U.K.** από το Bristol της Αγγλίας και τα ελληνικά συγκροτήματα **Ναυτία** και **Εκτός Ελέγχου**. Διοργάνωση: ΚΟΛΑΣΗ enterprises. Στο χώρο του κτιρίου διοίκησης, του Πανεπιστημίου, στις 21.30'. (Εισόδος δρχ. 500).

ΠΡΟΒΟΛΕΣ

• «**Το κοπάδι**» του Γιλμάρ Γκιουνέι. (Κιν/φος ΔΑΝΑ-ΟΣ).

Μεταμεσονύχτιες προβολές
ΑΛΦΑΒΙΑ (6460521), 01.15'
ΑΝΤΖΕΛΑ (2282121), 01.00'
ΙΝΤΕΑΛ (3626720), 01.00'
ΡΙΑΛΤΟ (8827000), 01.10'
ΠΛΑΖΑ (6917722), 01.10'

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

• «**Ο καθρέφτης**» του Αντρέι Ταρκόφσκι.

Μεταμεσονύχτιες προβολές
• ΗΛΥΣΙΑ 01.00-03.00

ΘΕΑΤΡΟ

• **Επανάληψη του έργου «Νερό για πέταμα»**. (Θέατρο ΑΝΕΤΟ - 23.00').

T.V.

• «**35ο Ράλλυ Ακρόπολης**». Ζωντανή μετάδοση της ειδικής Αναβύσσου (ΕΤ-1 - 11.00').

• «**Τρελοί μετανάστες**», ιταλική κωμωδία που εκτυλίσσεται στο Λονδίνο. Με τους Νίνο Μανφρέντι, Ρούντολφ Γουόκερ κ.λπ. (ΕΤ-2, 18.05').

• «**Συνθημαμένοι Άνθρωποι**». Αμερικανική πολυβραβευμένη (4 όσκαρ) ταινία του Ρόμπερτ Ρέιφορντ στο ρόλο του σκηνοθέτη. Παίζουν: Ντόναλντ Σάδερλαντ, Μαίρη Τάιλερ Μουρ, Τζαντ Χιρς, Τιμόθι Χάτον κ.λπ. (ΕΤ-1 - 22.55').

ΔΙΣΚΟΙ

KLAUS SCHULZE & ANDREAS GROSSER: Babel

Δυο μάστορες του γερμανικού στυλ μινιμαλισμού και της ηλεκτρονικής μουσικής, ο Klaus Schulze, ιδρυτικό μέλος των Tangerine Dream, και ο Andreas Grosser, χτίζουν για σας τη Βαβέλ με «παρτιτούρα» θέματα από το θαυμαστό πίνακα του Bruegel που υπάρχει και στο εξώφυλλο του άλμπουμ.

Η προς το άπειρο εξέλιξη των ηχητικών και ρυθμικών σχημάτων θα σας μεταφέρει σε μια απροσδιόριστη χρονικά διάρκεια ακρόασης. Παρακολουθώντας έτσι «από κοντά» το επικό αυτό κατασκευασμα περνάτε από τις επάλξεις, στα μυστηριώδη έγκατα μέσα από όλο και πιο έντονες παραστάσεις. Προς το τέλος θα βρίσκεστε πλέον σε βαβελικά υψόμετρα, στις μέχρις εσχάτων δυνατότητες του ήχου...

A.K.

J.S. BACH-KEITH JARRETT: Das Wohltemperierte Klavier Buch I

Όταν ένας πιανίστας και συνθέτης τζαζ όπως ο Keith Jarrett συναντάει το μπαρόκ του J.S. Bach, τότε η πρώτη σκέψη είναι ότι πρόκειται για ένα μεγαλεπήβολο — τουλάχιστον — μουσικό σχέδιο.

Πράγματι, στις τέσσερις όψεις του δίσκου, τα «Πρελούδια και Φούγκες» παίζονται από έναν πιανίστα με διαμετρικά αντίθετη μουσική κατεύθυνση, προσπληρωμένο όμως στην αυστηρή απόδοση της φόρμας. Μάλλον το ενδιαφέρον του K.J. κεντρίστηκε από την καθαρή δομή του έργου παρά από μια νεοτερμική διάθεση που θα στόχευε σε άλλη περίπτωση σε παραλλαγμένες μελωδικές γραμμές. Όμως με το δικό του, προσωπικό τρόπο ο Jarrett ακολουθούσε εκείνο που ο Αϊνστάιν θεώρησε ότι περιέχει η μουσική του Μπαχ: «μίμηση της φύσης».

Το χαρακτηριστικότερο ίσως στοιχείο που προσφέρει ο K.J. αφορά την άποψη στην ερμηνεία. Χωρίς να σταθεί σε μουσικολογικές συμβάσεις, προσπαθεί να αποδώσει τις μελωδικές γραμμές που διατρέχουν τα κομμάτια με τη μεγαλύτερη δυνατή απалότητα. Αναζητήστε στην κασετίνα την έλλειψη εκρήκτης του περφόρμερ κι απολαύστε τη σπουδή ενός τζαζμάν πάνω σε προκλασικές φόρμες.

I.P.

BLONDIE: The Best of Blondie

Η ατελείωτη μέχρι σήμερα προσωπική καριέρα της Debbie Harry, τραγουδίστριας και δημιουργού της εικόνας των Blondie, συνεχίζεται ενώ αυτοί έχουν τελειώσει, οπότε η συλλογή από τα καλύτερά τους κομμάτια έρχεται να επιβεβαιώσει σήμερα πως καλύτερα θα ήταν η D.H. να συνδυάζεται στη μνήμη μας σαν φρόντιουμαν των παλιών της φίλων. Το σκληρό ύφος τους, επηρεασμένο από ένα αλλοιωμένο νεοϋρκέζικο πανκ, δίνει με την εύθραυστη εμφανισιακά εκδοχή της Μονρόε-Ντέμπι που το τραγούδι *Rip Her to Shreds* θα μπορούσε — χωρίς την παραμικρή διάθεση ειρωνείας — να γίνει επιτάφιος δικός της όσο και του πάλαι ποτέ γκρουπ της.

I.P.

THE TOUGHEST PETER TOSH: Selection 78-87

Ο John Rocwell λέει για τον Peter Tosh: «Η εργασία του Peter συνδυάζει την «κολλητική κατεπείγουσα μουσική», τους λαμπρότατους στίχους, κι ένα σύνθετο αίσθημα από έκκληση ενότητας των παλιών καλών ύμνων του δρόμου». Εμείς, μόνο σε ακουστική επαφή με τους ύμνους των δρόμων του Κίνγκστον, μπορούμε να πούμε ότι αυτοί θα μπορούσαν να τραγουδιούνται σε κάθε γκέτο. Ο κόσμος θα συνεχίσει να έχει ανάγκη πολλούς καινούργιους μαύρους μουσικούς σαν τον Peter Tosh. Η «rebel music» θα είναι πάντα αναγκαία, έτσι για να ξυπνάει συνειδήσεις.

Με αυτή τη συλλογή, όπου περιέχονται τα καλύτερα κομμάτια του Tosh, σκιαγραφείται μια ολοκληρωμένη εικόνα του πολλές φορές αντιφατικού χαρακτήρα δημιουργού και του έργου του. Όσο για τον ίδιο, θα ισχύει η γνωστή φράση του: Αφήστε τους νεκρούς να θάψουν τους νεκρούς.

B.T.

WIPE OUT PRESENTS 12 RAW GREEK GROUPS

Ένα LP με 12 ροκ ελληνικά συγκροτήματα, ένα 45αρι και ένα ειδικό επεξηγηματικό έντυπο αποτελεί τη φετινή συλλογή ανεξάρτητης εταιρίας που προωθεί την ντόπια σκηνή.

Εδώ δίνεται μια ευδιάκριτη εικόνα των πολλών δυνατοτήτων των μουσικών που συμμετέχουν στο δίσκο, συνεχίζοντας τη δύσκολη για την Ελλάδα υπόθεση που λέγεται ροκ εντ ρολ.

Ανάμεσα στα σχήματα με προηγούμενες δισκογραφικές δουλειές συγκαταλέγονται οι Scoria-3, οι Villa-21, με μια απρόβλεπτη διασκευή του Hey Hey My My, και οι Panx Romana με το «Κύνειο Άσμα» βασισμένο σ' ένα κομμάτι των Clash.

Αντιπροσωπευτικό επίσης δείγμα της σκηνής της Β. Ελλάδας αποτελούν οι συνθέσεις των New Rose, Dream Runners και Hpi-T-Wah. Η συμμετοχή των Melting Ashes (που ευχόμαστε να ξανασημασιωθούν), των Brush, Feedbacking the Grass, Groupies, Trip Makers, Flowers of Romance, δίνει ένα θετικό τόνο και μας κάνει για άλλη μια φορά να σκεφτούμε πόσο μακριά μπορούν να φτάσουν τα ελληνικά γκρουπ με ξένο στίχο στα χρόνια που θα 'ρθουν.

I.P.

NEW MODEL ARMY: White Coats

Ο κιθαρίστας των NMA και τραγουδιστής Sullivan θα είναι πάντα μια ευαίσθητη ψυχή, θα γράφει ύμνους αντίστασης, και μαζί με τους φίλους του θα τους εκτελεί άψογα. Υπάρχει θέση στον κόσμο για τέτοιους ανθρώπους; Που δίνουν τα πάντα για μια υπόθεση ξεχασμένη από τη μεγάλη πλειοψηφία; Για ανθρώπους που μιλάνε με λέξεις όπως δικαιοσύνη, ισότητα, ελευθερία, ή μήπως κι αυτές γίνανε ταμπού; Μάλλον το ροκ εντ ρολ είναι το τελευταίο καταφύγιο για αυτόν και τους ομοίους του. Και έτσι δικαιώνει την υπαρκτή του. Όσοι χάσανε τη συναυλία του, θα αποζημιωθούν απ' αυτό το Mini L.P.

B.T.

PETER TOSH: No Nuclear War

Άλλος ένας μουσικός που έφυγε πρόωρα (και ύποπτα). Και βέβαια το κεφάλαιο Peter Tosh δεν κλείνει τόσο εύκολα ούτε τόσο ανώδυνα, όταν τα τελευταία του θέματα είναι το Apartheid, η παθητική στάση, ο πυρηνικός πόλεμος.

Ο Peter Tosh, μετά την αποχώρησή του από τους Wailers, χάραξε μια πολιτικοποιημένη γραμμή που ακολούθησε με συνέπεια, που την αφήνει σαν διαθήκη για τους επερχόμενους Rastas. Μαύρους ή λευκούς.

Τα τελευταία του τραγούδια, πιο σκληρά και πολιτικοποιημένα από στιχουργική άποψη, αλλά πιο κατασταλαγμένα και «ιπνωτικά», μουσικά τον καταξιώνουν οριστικά στο πάνθεο της Ρέγγε.

B.T.

HAROLD BUDD, ELIZABETH FRASER, ROBIN GUTHRIE, SIMON RAYMONDE: The moon and the melodies

Είναι οι Cocteau Twins που συνεχίζουν τις περιπλανήσεις τους σε παραμυθένιους κόσμους συντροφιά

με το συνθέτη και πιανίστα Harold Budd. Μουσικό που έχει συνεργαστεί με τον Br. Eno αλλά και που περήφανα θυμάται ότι έχει παίξει στο στρατό με το σαξοφωνίστα Albert Ayler (μικρός που είναι ο κόσμος!) του μεγάλου αυτού της Free, ο οποίος κάποτε τραγουδούσε ότι η μουσική είναι η θεραπευτική δύναμη του σύμπαντος και μετά μερικούς μήνες δολοφονήθηκε. Ο H. Budd και οι Cocteau Twins είναι σίγουρο ότι υιοθέτησαν αυτή την άποψη γιατί η μουσική του άλμπουμ τους περιέχει πολλές θεραπευτικές - ευφορικές τουλάχιστον ιδιότητες... Αρκεί και μόνο η μαγική φωνή της Elizabeth Fraser που ακούγεται σαν μέσα από φωτεινό όνειρο.

A.K.

DAVID SYLVIAN/HOLGER CZUKAY: Plight and Premonition

Ο David Sylvian ακολουθεί την πρωτοποριακή μουσική μέσα από προσωπικές έρευνες και συνεργασίες με τους R. Sacramento, Yellow Magic Orchestra, Holzer Czukay. Ο H. Czukay, άλλος πρωτοπόρος μέσα από τους Can, συνεργάζεται εδώ με τον Sylvian στη δημιουργία δυο κομματιών που μας φέρνουν στην άλλη διάσταση της μουσικής, αυτή που σπάνια ακούγεται από δίσκους αλλά υπάρχει εδώ και πολύ καιρό στις προσωπικές έρευνες, πειράματα και περιθωριακές δημιουργίες των *anishuon* της εποχής μας.

Όπως περιγράφει ο Sylvian, το υλικό αυτού του άλμπουμ βγήκε από μια ζωντανή ηχογράφηση στο στούντιο των Can στην Κολονία. Όπου για δυο νυχτες οι δυο μουσικοί μαζί με τον Karl Lippegaus, D.J. και δημοσιογράφο, έπαιξαν με ρυθμικές επαναλήψεις ήχων μέσω loops μαγνητοταινιών. Ήχων από διαφορετικά όργανα και από διάφορες άλλες πηγές (βόμβοι, ραδιοφωνικά σήματα κ.λπ.). Πάνω εκεί αυτοσχεδίασαν ελεύθερα φτιάχνοντας το πρωταρχικό υλικό. Ο Czukay το διαμορφώνει αργότερα με τον ίδιο τρόπο που θα έκανε το μοντάζ ενός φιλμ, δίνοντας όλη την οπτική διάσταση στην εξέλιξη του πρώτου κομματιού «Στριφογύρισμα χειμωνιάτικων φαντασμάτων».

Στο δεύτερο κομμάτι «Γιγάντιο κενό μεταλλικό σκάφος», η μίξη γίνεται από τους δυο μουσικούς χωρίς ιδιαίτερη επεξεργασία του ήχου αφού, όπως λέει ο Sylvian, «ο ήχος είχε ήδη τη δική του δυναμική». Αποψη που δείχνει όλη την αυτόνομη σκέψη και ανεξαρτησία από την τεχνοκρατική αποστείρωση που μας επιβάλλεται εδώ και κάμποσα χρόνια. Αποτέλεσμα; Αυτό που μπορεί να δώσει η ελεύθερη δημιουργία. Πολλές εικόνες, καταστάσεις, ακουστικά φαινόμενα, δημιουργική ακρόαση και ταξίδι σε άλλες ατμόσφαιρες.

A.K.

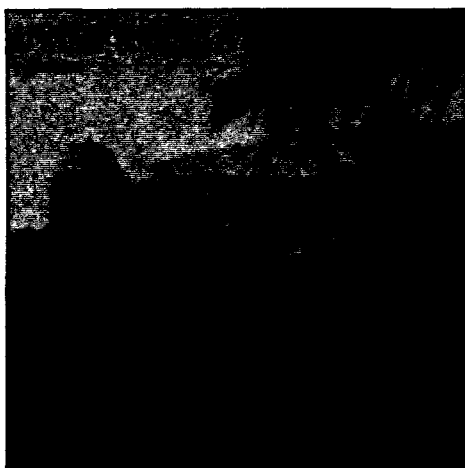
MUSIC WITHOUT FRONTIERS

Να και άλλη μια νεοσύστατη περιθωριακή προς το παρόν εταιρία (Venture) που αφιερώνεται στις άλλες μουσικές. Αυτές που κινούνται έξω από τα παραδοσιακά στεγανά (ροκ, τζαζ, κλασική κ.λπ.) όπως μέχρι σήμερα συνηθίζονταν να επιβάλλονται. Συνθέσεις δημιουργών με ανοιχτές επιρροές, με προσωπικούς δρόμους και φαντασία. Φαινόμενο των καιρών και φαινόμενο θετικό, αφού προκαλείται και από ένα κοινό εξοικειωμένο με την παγκοσμιότητα των ήχων μέσα από την πληθώρα των πηγών και τα άπειρα διαφορετικά ακούσματα, δηλαδή ακροατές διψασμένους για νέες μουσικές εξερευνήσεις.

Ο δίσκος *Music Without Frontiers* είναι συλλογή 9 κομματιών από ισάριθμα άλμπουμ αυτής της εταιρίας και δίνει μια πρώτη εντύπωση για τις μουσικές που περιλαμβάνουν: Itchy fingers, Lester Bowies Brass Fantasy, Niebla & Forcione, Micheal O' Suilleabhain, Peter de Havilland, Darryl Way, Cassel Webb, Klaus Schulze & Audreas Grosser, Hans-Joachim Roedelius.

Και οι 9 κυκλοφορούν σε ελληνικές εγγραφές αλλά σε περιορισμένα αντίτυπα.

A.K.

ANNABOUBOULA: Hamam

Έρχονται από τη Νέα Υόρκη και αποτελούνται από τους Άννα Παϊδούση-Δρακοπούλου, Chris Lawrence, Γιώργο Σεμπέπο και γι' αυτόν το δίσκο συνεργάστηκαν με αρκετούς ακόμα Έλληνες και ξένους. Για όσους δεν τον άκουσαν ήδη από το ράδιο που αρχίζει να κυκλοφορεί ως εξωτικό προϊόν περιγράφουμε: Ρυθμός afro-funk έως και ντίσκο αλλά περίεργος, συνδυασμένος με μουσικά ελληνικά παραδοσιακά μέχρι «πονηρά» λαϊκά.

Πιο συγκεκριμένα, παίζουν με κάποια στάνταρ, αλλά με το δικό τους τρόπο...

Γεύση λαϊκής ντίσκο, καλοκαιρί του '50, Βόρεια Αφρική Talking Heads, Πόλυ Πάνου... και ό,τι μπορεί να γίνει άμεσα διεγερτικό σαν αίσθηση και σαν ρυθμός. Για όλα αυτά χρειάστηκε εξυπνάδα, πολλή μουσικότητα, επιστράτευση τεχνικών δυνατοτήτων αλλά προπάντων φαντασία. Το πού τη βρίσκουν τη φαντασία οι Annabou Boula είναι δική τους υπόθεση. Το θέμα είναι ότι αυτό που κάνουν στην Αμερική το έψαξαν πολλοί συμπατριώτες στα πατρία εδάφη και έφαγαν χυλόπιτα. Ήθελαν βλέπεις να μην ανήκουν στην «υποκοκλυτούρα», αλλά να «χρησιμοποιήσουν» τα καθώς πρέπει εκείνα στοιχεία της λαϊκής παράδοσης. Αποδείχτηκε ότι αυτά είναι τα πιο αλλοιωμένα, αφού κατάντησαν εγκεφαλικές φόρμουλες. Τουλάχιστον οι άλλοι, οι «υπό» και οι «κίτς», όχι μόνο κάνουν την πλάκα τους, αλλά κερδίζουν και τα ανάλογα!...

Έτσι η μουσική των Annabou Boula ενδέχεται να ενθουσιάζει ένα αλλοπρόσαλλο ανόμοιο ελληνικό κοινό. Πιθανώς τους ελαφροπρωτοπαικτικές αλλά και αρκετούς «διεστραμμένους» τύπους που ποτέ δεν πίστεψαν στις αξιολογημένες φόρμες που πλασάρονται εκ των άνω και που προσπαθούν πάντα να ζήσουν το ελληνικό τρελοκομείο και την ασταία πλευρά των πραγμάτων, αποφεύγοντας τα ζόμπι που μας διδάσκουν πολιτισμό. Οι Annabou Boula φυσικά διαθέτουν και ένα πρόσθετο ατού. Είναι έξω από το μπάνιο, μπορούν δηλαδή να έχουν συνολική άποψη παρατηρώντας από την πρόποσα απόσταση και με διαφορετικά κριτήρια. Κάτι που τους κάνει να μη χάνουν το χιούμορ τους.

A.K.

CASSEL WEBB: The thief of sadness

Μέσα από την ψυχεδέλεια της δεκαετίας του '60 έρχεται ξανά σήμερα αυτή η φωνή σαν κομήτης που αναστατώνει τις περιόδους της ιστορίας. Η Cassel Webb εκκίνη την εποχή έπαιζε με τους 13 Floor Elevators, Red Crayola και τους δικούς της Children. Η τωρινή συνεργασία της με τον Craig Leon, συνθέτη και ενόρχηστρωτή, δημιουργεί απρόσμενες εντυπώσεις. Η τόσο απλή με τη βαθιά αισθαντικότητα φωνή της συνδυάζεται υπέροχα με τον ηχητικό κόσμο των εγχόρδων και σύνθε του Leon. Και γίνεται αυτό το ανέλπιστο ταξίδι σε μέρη που είχαμε να δούμε πολλά χρόνια και τα ξαναβρίσκουμε το ίδιο όμορφα και φιλικά.

Μέσα απ' αυτή τη μουσική δεν υπάρχουν παρελθόν και μέλλον.

A.K.

ΔΕΥΤΕΡΑ

30
ΜΑΤΟΥ

ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

• Συναυλία του *Bryan Adams* στο γήπεδο του Α.πόλλωνα στη Ριζούπολη.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

• **ΕΛΛΗΝΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ** (Μασσαλία 22). Συνεχίζεται η έκθεση φωτογραφίας που γίνεται με αφορμή την έκδοση του βιβλίου του Άλκη Ξανθάκη «*Η ιστορία της Ελληνικής Φωτογραφίας*». Πρόκειται για σπάνιες και σημαντικές φωτογραφίες που τραβήχτηκαν στην Ελλάδα από το 1839 ως το 1960. Η έκθεση οργανώνεται σε συνεργασία με την Εταιρία Ελληνικού Λαογραφικού και Ιστορικού Αρχείου. (Διάρκεια μέχρι τις 3 Ιουνίου).

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

• **ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΣ ΧΩΡΟΣ** (Εθνικής Αμύνης 94). Έκθεση καλλιτεχνικών εκδόσεων του *Jacques Damase*. (Μέχρι και αύριο 31/5).

T.V.

• «*Μάης '68*». Άλλη μια συζήτηση για το Μάη μετά 20 χρόνια. Ας τη δούμε κι αυτή. Να δούμε τι συμπεράσματα θα βγουν.

ΤΡΙΤΗ

31
ΜΑΤΟΥ

ΠΡΟΒΟΛΕΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Μεταμεσονυχτίες προβολές
ΕΣΠΕΡΟΣ: 01.00-03.00

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

• «*Η βία ενάντια στις γυναίκες στο σπίτι, στο δρόμο*»

μο, στη δουλειά». Συνάντησή - συζήτηση που οργανώνεται από το συνδικάτο ματισμού και από την ομάδα γυναικών σπουδών του Α.Π.Θ. στο Εργατικό Κέντρο Θεσσαλονίκης. (18.30').

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

• **ΑΙΘΟΥΣΑ ΤΕΧΝΗΣ Κ7** (Τοιμακή και Κούσκουρα 7). Έκθεση φωτογραφίας και κολάζ του Κώστα Βολουδάκη. (Διάρκεια μέχρι 11 Ιουνίου).

T.V.

• «*Σας ερωτώ κύριε υπουργέ*». Πρωταγωνιστεί ο κ. Ε. Γιαννόπουλος του υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας.

ΤΕΤΑΡΤΗ

1
ΙΟΥΝΙΟΥ

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

• **Ημέρα του παιδιού** στο δήμο Νεάπολης, κοινοβόλο, έκθεση παιδικού βιβλίου, αθλητικούς αγώνες και συζήτηση με θέμα «*Παιδί και βίντεο*». (Πάρκο Ρουμανικών, ώρα 19.00').

T.V.

• «*Ένας θάνατος στην Καλιφόρνια*». Αστυνομικό θρίλερ χωρισμένο σε δύο 90λεπτα μέρη. Αυτό είναι το Α' μέρος. Σκηνοθεσία: Ντελμπέρ Μαν. 1985 (ΕΤ-1 - 22.45').

ΠΕΜΠΤΗ

2
ΙΟΥΝΙΟΥ

ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

• Η κρατική ορχήστρα

Υψηλή τεχνολογία για χαμηλά εισοδήματα

Παρακολουθήσαμε όλοι μ' ενδιαφέρον τη δραστηριότητα της εξεταστικής επιτροπής της Βουλής και βέβαια σαν αριστεροί αγανακτήσαμε για τις αυθαιρεσίες του κράτους και την παραβίαση του απορρήτου των συνδιαλέξεων.

Χαμογέλασαμε ειρωνικά για το αθωωτικό αποτέλεσμα της έρευνας, τη στιγμή που δεν υπάρχει Έλληνας που να μη γνωρίζει την ύπαρξη των περίφημων «κοριών».

Κάποια στιγμή όμως όλοι μας βρεθήκαμε να ζηλεύουμε τον

πρωταγωνιστή αυτού του σκανδάλου, τον Θεοφάνη Τόμπρα. Πώς μπορεί αυτός, ένας απλός διευθυντής του ΟΤΕ, να ελέγχει τις πιο απόκρυφες προσωπικές μας στιγμές, ακόμα και τις ερωτικές μας εξομολογήσεις, έστω και με το πρόσχημα της εθνικής ασφάλειας; Πολύ θα θέλαμε να βρεθούμε στη θέση του, να έχουμε τη δυνατότητα να παρακολουθήσουμε κάποιες απόρρητες συνδιαλέξεις. Να μάθουμε ποιος τηλεφωνεί στην κόρη μας 12 η ώρα τα μεσάνυχτα. Τι λέει η γυναίκα μας ατέλειωτες ώρες

στο τηλέφωνο. Πού τηλεφωνούν οι υπάλληλοι του γραφείου μας, αν φραξιονίζουν τα μέλη της κομματικής οργάνωσης που είμαστε υπεύθυνοι.

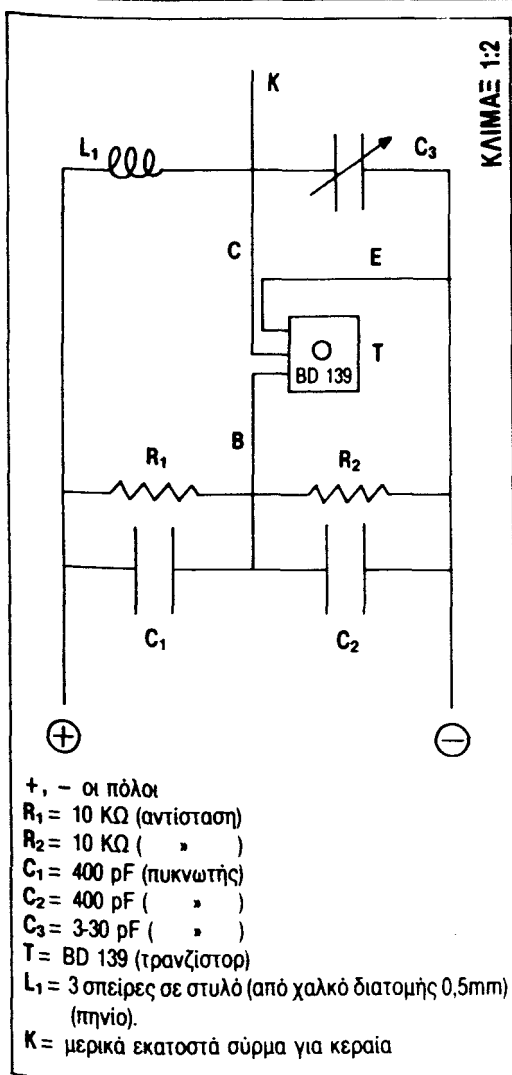
Στο τέλος τέλος σκεφτήκαμε, σε μια εποχή που η ηλεκτρονική τεχνολογία μπήκε στη ζωή μας, γιατί να είναι αποκλειστικό προνόμιο των υπηρεσιών του κράτους;

Ο Σχολιαστής αναλαμβάνει, λοιπόν, να σας εισάγει στην τεχνολογία των παρακολουθήσεων παρουσιάζοντας ένα φτηνό αλλά αποτελεσματικό «κοριό» χαμηλής τεχνολογίας.

ΚΟΡΙΟΙ ΓΙΑ ΟΛΟ ΤΟ ΛΑΟ

Το μοντέλο κοριού που σας προτείνουμε είναι μια συσκευή που στηρίζεται σ' έναν πομπό ραδιοφώνου. Με τη συσκευή αυτή μπορούμε να μεταδώσουμε μια τηλεφωνική συνδιάλεξη στο ράδιο και να την «υποκλέψουμε» μ' ένα απλό ραδιοφωνάκι σε μια απόσταση τουλάχιστον 500 μέτρα. Η επιλογή της συχνότητας γίνεται από ένα μεταβλητό πυκνωτή (C_4) και προτιμούμε συχνότητες κοντά στους 108 MHz που συνήθως δεν υπάρχουν ραδιοφωνικοί πομποί. Έχει το πλεονέκτημα ότι λειτουργεί μόνο κατά τη διάρκεια της συνδιάλεξης.

Τα υλικά που χρειαζόμαστε για την κατασκευή του «κοριού» είναι απλά και μπορείτε να τα βρείτε σε οποιοδήποτε κατάστημα ηλεκτρονικών. Χρειαζόμαστε:

- Μια πλάκα γενικών κατασκευών επιφάνειας 4 cm^2 που κοστίζει 80 δραχμές.
- Δύο αντιστάσεις $10 \text{ K}\Omega$ αξίας 10 δραχμές η καθεμία.
- Δύο πυκνωτές 400 pF , αξίας 5 δραχμών ο καθένας.
- Ένα μεταβλητό πυκνωτή $3-30 \text{ pF}$, αξίας 50 δραχμών.
- Ένα τρανζίστορ BD 139, αξίας 45 δραχμών.
- Ένα αυτοσχέδιο πηνίο με 3 σπείρες σύρματος χαλκού διατομής 0,5, τυλιγμένο σ' ένα κομμάτι από στυλό μπικ.

Το συνολικό κόστος δηλαδή είναι μόνο 205 δραχμές.

Η όλη κατασκευή δεν ξεπερνάει τα 4 τετραγωνικά εκατοστά, εάν φτιαχτεί με προσοχή. Η

κατασκευή είναι απλούστατη και για να μην υπερδευτείτε με θεωρία δεν έχετε παρά να αντιγράψετε τη διάταξη του σχήματος που δημοσιεύουμε. Οι γραμμές μεταξύ των οργάνων είναι απλό σύρμα χαλκού και στα σημεία που τέμνονται υπάρχουν διασταυρώσεις.

Το σχέδιο του μηχανήματος μας έκανε ένας παλιός ραδιοερασιτέχνης της Θεσσαλονίκης, ο Δημήτρης Θεοδωρίδης της ραδιοφωνίας Scarlet.

Για να τοποθετήσουμε το μηχανήμα πρέπει να ανοίξουμε την τηλεφωνική συσκευή από το κάτω βγάζοντας δυο τρεις βίδες. Στο δεξί πίσω μέρος της μια κανονική τηλεφωνική συσκευή έχει τους δυο πόλους απ' όπου συνδέεται με το δίκτυο του Ο.Τ.Ε. κι ακριβώς εκεί έναν κενό χώρο περίπου πέντε τετραγωνικά εκατοστά. Συνδέουμε τους πόλους του μηχανήματος στους αντίστοιχους της συσκευής και το συγκρατούμε με λευκοπλάστ στον άδειο χώρο της συσκευής. Τοποθετημένο μ' αυτό τον τρόπο το μηχανήμα δεν παίρνει ρεύμα όταν είναι κλειστό το τηλέφωνο κι έτσι δεν εκπέμπει. Η συχνότητα μένει κενή και δεν κινδυνεύουμε ν' ανακαλύψει κανείς κατά τύχη τον πομπό.

Όταν ο παρακολουθούμενος σκηώσει το ακουστικό για να μιλήσει, τότε περνάει ρεύμα, ο πομπός μπαίνει σε λειτουργία και μπορούμε ν' ακούσουμε καθαρά τον ήχο του αριθμού κλήσεως (άρα να μάθουμε και τον αριθμό κλήσεως) και όλη τη συνομιλία.

Για τους πολύ απαιτητικούς

Οι τεχνικές προδιαγραφές του πομπού δίνουν τη δυνατότητα να μεταφέρουμε το σήμα έξω από την μπάντα, στους 109 MHz, μετακινώντας το μεταβλητό πυκνωτή προς την κατεύθυνση της μεγαλύτερης συχνότητας.

Αν λοιπόν θέλετε να αποκλείσετε τη σχεδόν απίθανη περίπτωση να ακούσει τη συνδιάλεξη κάποιος τρίτος, μπορείτε να δημιουργήσετε ένα δέκτη «εκτός μπάντας» που να πιάνει 109 MHz, μετακινώντας σ' ένα απλό ραδιοφωνάκι τους κρατικούς σταθμούς 1 MHz χαμηλότερα. Μια τέτοια μετατροπή μπορεί να σας την κάνει οποιοσδήποτε ηλεκτρονικός της γειτονιάς σας.

Αν είστε ακόμη πιο απαιτητικός και θέλετε να καταγράψετε τις συνδιαλέξεις του παρακολουθούμενου, μπορείτε ν' αγοράσετε ένα κασετοφωνάκι (ή να μετατρέψετε ένα παλιό — η σχετική μετατροπή κοστίζει γύρω στις 500 δραχμές) που ξεκινάει την ηχογράφηση με ηχητικά κύματα. Έτσι σε μια κασέτα μπορείτε να καταγράψετε 45 τηλεφωνήματα των 2 λεπτών συνήθως επαρκή για ένα 24ωρο.

Τελειώνοντας, πρέπει να πούμε πως είναι απαραίτητο να ξεδεύονται από τις δημόσιες υπηρεσίες ΚΥΠ, ΟΤΕ κ.λπ. τεράστια ποσά για την εισαγωγή ξένης ηλεκτρονικής τεχνολογίας παρακολουθήσεων, όταν, τουλάχιστον οι περιπτώσεις ρουτίνας μπορούν να καλυφθούν από την τελειοποίηση των υπαρχόντων μοντέλων χαμηλής τεχνολογίας σαν αυτό που προτείνουμε σήμερα. Το ΕΛΚΕΠΑ θα μπορούσε να κάνει ένα σχετικό πρόγραμμα για την παραγωγή ελληνικών «κοριών». Το σύνθημα θα ήταν απλό: Ο ΕΠΙΜΕΝΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΑ και στις παρακολουθήσεις.

Γιώργος ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗΣ

Θεσσαλονίκης με διευθυντή τον Κάρλο Τρικαλιόη και σολίστ τους Σπύρο Γιάντζια (τρομπόνι), Ειρήνη Λαλιώτη (πιάνο) και Άννα Τότσιου (πιάνο) θα εκτελέσει έργα Νεστερον, Shostakovich και Chopin. (Αίθουσα τελετών Α.Π.Θ. - 21.00').

T.V.

• «Το τέλος μιας μακριάς σιωπής». Ντοκιμαντέρ για τη θέση της γυναίκας στη σημερινή Ινδία. Όπου συγκρούονται η παράδοση με τις σύγχρονες αξίες και την τεχνολογική εξέλιξη. (ET-1 - 20.10').

• «Μέχρι το πλοίο». Ελληνικός κινηματογράφος του Αλέξη Δαμιανού. (ET-1, 21.55').

• «Μάλαστα, Κύριε Πρωθυπουργέ». Αγγλικό σιριαλ, κωμωδία. 8ο επεισόδιο. Μπορείτε να το δείτε και αν σας αρέσει να παρακολουθήσετε και τα επόμενα επεισόδια. (ET-1 - 20.10').

• «Και οι θεοί τρελόθηκαν». Κωμωδία πολύ καλή που στηρίζεται σ' ένα εξυπνο σενάριο και εμπνευσμένη σκηνοθεσία του Τζέιμι Γουίς. Πρόκειται για την ιστορία ενός άδειου μπουκαλιού κόκα κόλας στην έρημο της Μποτσουάνα στη Ν. Αφρική. (ET-2 - 22.35').

T.V.

• «Ελλάδα-Πανεπιστήμιο Νηπουκ». Διεθνές τουρνουά μπάσκετ, απευθείας μετάδοση από το στάδιο Ειρήνης-Φιλίας (ET-1 - 19.15').

• «Ραντεβού» της Τζένης Πανουτσπούλου. «Απειλή της Μορμόνας» του Κώστα Μαζάνη. Δύο ελληνικές μικρού μήκους ταινίες. (ET-1 - 21.50').

• «Τόπο στα νιάτα», ασπρόμαυρη αμερικανική ταινία, σκηνοθεσίας του Λίο Μακ Κάρρεϊ, του 1937 (ET-1 - 22.45').

• «Μικρός Καίσαρ». Κλασικό αστυνομικό θρίλερ στηριγμένο στο βιβλίο του Βαρνέτ. Σε σκηνοθεσία Μέρβι Λερνί, 1931 (ET-2 - 00.10').

ΣΑΒΒΑΤΟ

4

ΙΟΥΝΙΟΥ

ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΠΑΤΡΑ

• ΑΡΧΑΙΟ ΩΔΕΙΟ
 Συναυλία Alvin Lee (21.30')

ΠΡΟΒΟΛΕΣ

Μεταμεσονύχτιες προβολές
 ΑΛΦΑΒΙΑ (6460521), 01.15
 ΑΝΤΖΕΛΑ (2282121), 01.00
 ΙΝΤΕΑΛ (3626720), 01.00
 ΡΙΑΛΤΟ (8827000), 01.10
 ΠΛΑΖΑ (6917722), 01.10

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Μεταμεσονύχτιες προβολές
 • ΗΛΥΣΙΑ 01.00 Έργο Α' προβολής.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

• Τρίήμερες εκδηλώσεις

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

3

ΙΟΥΝΙΟΥ

ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΛΑΡΙΣΑ

• ΚΕΝΤΡΟ ΨΙΓΕΝΕΙΑ.
 Συναυλία Alvin Lee (21.30').

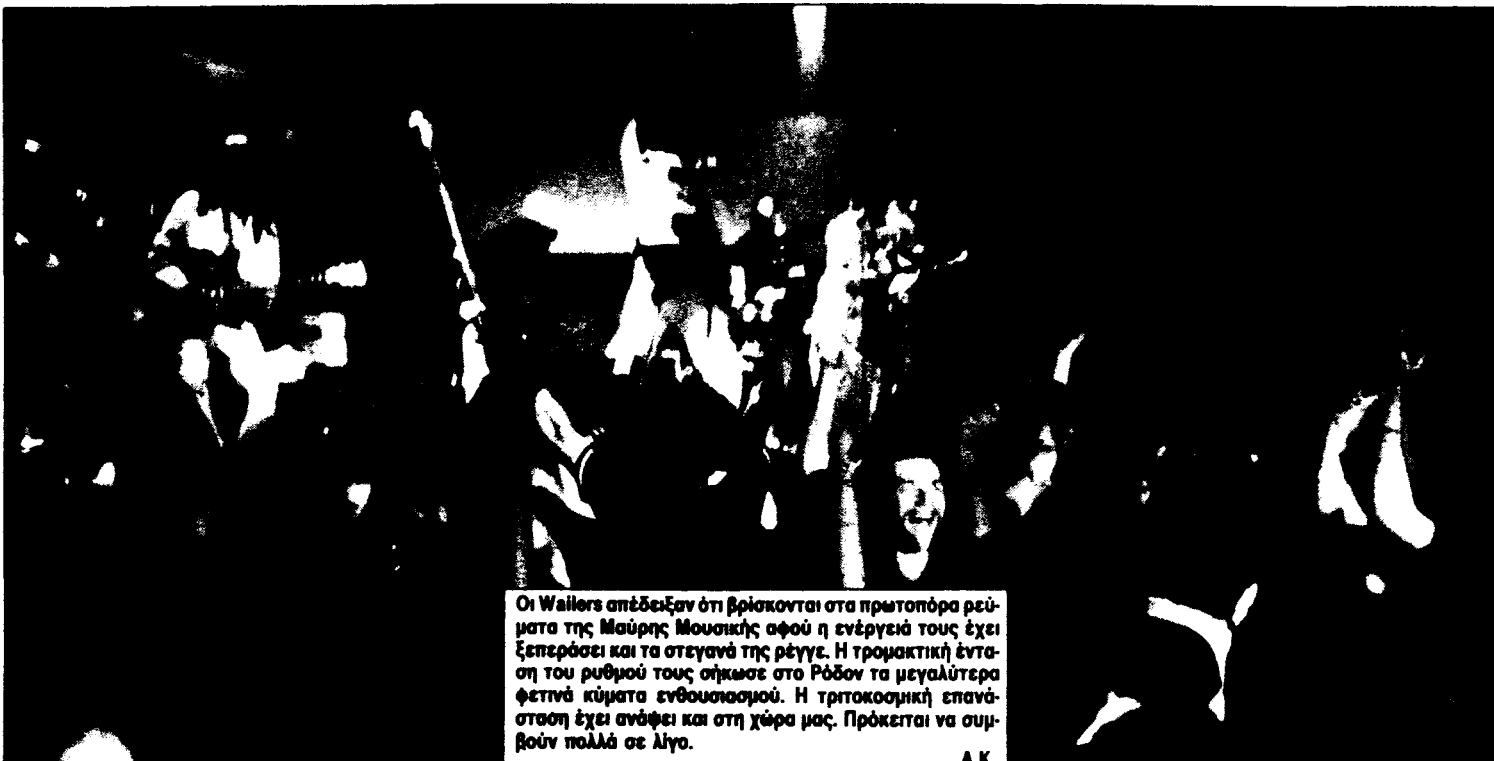
ΠΡΟΒΟΛΕΣ

Μεταμεσονύχτιες προβολές
 ΑΛΦΑΒΙΑ (6460521), 01.15
 ΙΝΤΕΑΛ (3626720), 01.00,
 δύο ταινίες.
 ΡΙΑΛΤΟ (8827000), 01.10

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Μεταμεσονύχτιες προβολές
 • ΡΙΒΟΛΙ 01.00-03.00, δύο ταινίες - Διοργάνωση «Πέρα απ' τα σύνορα».

ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ

Οι Wailers απέδειξαν ότι βρίσκονται στα πρωτοπόρα ρεύματα της Μαύρης Μουσικής αφού η ενέργειά τους έχει ξεπεράσει και τα στεγανά της ρέγγε. Η τρομακτική ένταση του ρυθμού τους σήκωσε στο Ρόδον τα μεγαλύτερα φετινά κύματα ενθουσιασμού. Η τριτοκοσμική επανάσταση έχει ανάψει και στη χώρα μας. Πρόκειται να συμβούν πολλά σε λίγο.

A.K.

WAILERS

Η συζήτηση με τον Junior Murvin έγινε με αρκετή καθυστέρηση, λόγω της «καχυποψίας» των τελωνειακών προς το μαύρο χρώμα των μουσικών. Οι υπόλοιποι Wailers δυστυχώς δεν παραβρέθηκαν, για τους ίδιους λόγους.

Οι Wailers σχηματίστηκαν από τους Bob Marley, Peter Tosh και Bunny Wailer στο Trenchtown του Kingston το '64 σαν φωνητικό τρίο κατά τα πρότυπα των αμερικάνικων φωνητικών τριών. Αργότερα προστέθηκαν οι μουσικοί του συγκροτήματος Aston Barrett και Earl Lindo και ο ίδιος ο Junior Murvin από την εποχή του «Kaya» και που σήμερα συνεχίζουν με το ίδιο όνομα και πάνω στις αρχές του Bob Marley. Το κίνημα της Ρέγγε, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις

τους, εξαπλώνεται συνέχεια και βρίσκει ανταπόκριση όχι μόνο στη Καραϊβική, αλλά και σ' ολόκληρη την Αφρική, την Αμερική και όπου υπάρχουν μαύροι πληθυσμοί, αλλά και οι λευκοί το δέχονται ευνοϊκά. Η Ρέγγε μουσική παίζεται από Ράστας, όπως Ράστα ήταν και ο B.M., που έχουν αφιερωθεί στην εξάπλωση των μηνυμάτων του Haile Selassie και του Marcus Garvey για ισότητα, ελευθερία και ενότητα. Υπάρχει και κακή ποιότητας Ρέγγε με σεξιστικούς και «φτηνούς» στίχους που την ενδιαφέρει μόνο να πουληθεί. Αυτοί υπογράφουν σε πολυεθνική γιατί βρίσκουν πιο εύκολο να διαδοθεί το μήνυμά τους έτσι. Στη Νότια Αφρική δεν θα πήγαιναν να παίξουν για κανένα λόγο παρά μόνο για να πετάξουν βόμβες. Θέλουν να χρησι-

μοποιούν μόνο τη θετική πλευρά της τεχνολογίας, που δεν την απορρίπτουν σαν μέσο διάδοσης των ιδεών τους. Για την αφρικανική μουσική πιστεύουν ότι είναι και αυτή σαν τη Ρέγγε, εξυπηρετεί τους ίδιους σκοπούς και υπάρχουν αλληλοεπιδράσεις μεταξύ των δύο μαύρων εκφράσεων όπως υπάρχουν και κοινά στοιχεία με την Jass ή το Blues. Για τη μαριχουάνα είπαν ότι πρέπει να χρησιμοποιείται μόνο από τους μπημένους, αυτούς που «γνωρίζουν», για θρησκευτικούς σκοπούς. Θέλοντας να σεβαστούν το πνεύμα του Bob Marley θα συνεχίσουν, τέλος, να παίζουν κομμάτια του, αλλά και θα αναπτύξουν το δικό τους υλικό που είναι το μισό του ρεπερτορίου τους.

B.T.

JOAN JETT

Η Joan Jett ξεκίνησε την καριέρα της το 1975, παρακινημένη από το θαυμασμό που έτρεφε για το γυναικείο είδωλο της εποχής, τη Suzi Quatro. Λίγο αργότερα σχημάτισε το πρώτο της συγκρότημα, τους Runaways, που διαλύθηκε το 1979. Κατ' εξοχήν δυναμική φιγούρα ρόκερ, ένταξε πετυχημένα το στυλ και τη μουσική της στο харντ ροκ και θεωρήθηκε σαν μια πιονιέρισα του πανκ. Μετά τη διάλυση των Sex Pistols, συνεργάστηκε με τον κιθαρίστα τους Steve Jones και τον ντράμμερ τους Paul Cook σ' ένα LP, που είχε παταγώδη εμπορική αποτυχία, ενώ αντίθετα με το σινγκλ της I Love Rock 'n' Roll έφτασε το 1982 στο Νο1 της Βρετανίας. Η Joan Jett με το τωρινό της σχήμα, Blackhearts, θα δώσει δύο συναυλίες στο κλαμπ «Ρόδον», Μάρνη 24, στις 27 και 28 Μαΐου.

I.P.

BRYAN ADAMS

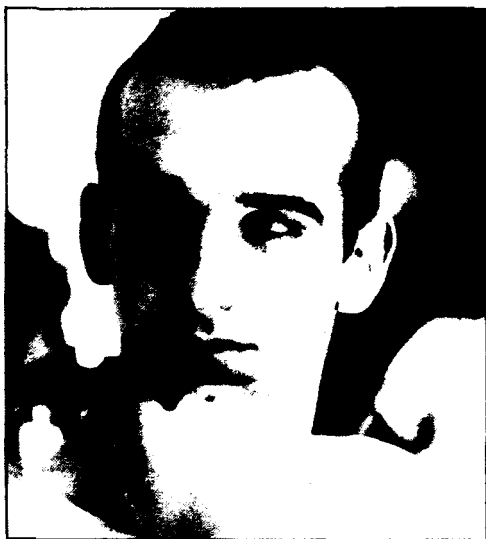
Στις 30 Μαΐου εμφανίζεται στο γήπεδο του Απόλλωνα στη Ριζούπολη ο Καναδός ρόκερ Bryan Adams, γνωστός από τη φιλία και τη συνεργασία του με την Tina Turner όπως επίσης και από τη συμμετοχή του στο κονσέρτο Live-Aid στη Φιλαδέλφεια το καλοκαίρι του '85. Ο Bryan Adams, που έχει μια διαφορετική άποψη πάνω στη σύγχρονη ποπ τόσο συνθετικά όσο και στιχουργικά, πήρε μέρος και στις συναυλίες για τα 25 χρόνια της Διεθνούς Αμνηστίας μαζί με τον Sting, τον Gabriel και τους U2. Στην Ελλάδα κυκλοφόρησε πρόσφατα και το καινούργιο του άλμπουμ «Into the fire». Ο Bryan Adams θα κάνει αυτό το καλοκαίρι πολλές συναυλίες σε διάφορες πόλεις της Ευρώπης. Μια απ' αυτές είναι στην Αθήνα.

R. R. HEARSE

Ο R. R. Hearse είναι μια πολύ γνωστή και «παρεξηγημένη» φιγούρα στους ροκ κύκλους που εδώ και δέκα χρόνια περιπου, μετά από τις συναυλίες, αρπάζει το μικρόφωνο και γίνεται υπαίτιος αξιωματικών happenings. Τον έχουν συνοδεύσει όλοι σχεδόν οι μουσικοί της ελληνικής σκηνής και όλοι διαισθάνονται την ύπαρξη τρομακτικής ενέργειας από τη μεριά του. Το υπόβαθρο και η καλλιέργεια δεν λείπουν και έτσι την επόμενη φορά που θα παραβρεθείτε σ' ένα τέτοιο happening, μην προσπεράσετε σ' διάφορα τον R. R. Hearse.

«Η ιδέα του Happening είναι οι εμπειρίες και τα βιώματά σου να πάρουν μια δυναμική μορφή: όλα αυτά που αποσκοπούν στην επικοινωνία. Τα τραγούδια του Μάλντορόρ του Λωτρεαμών και ένας δίσκος του Charis Manson είναι αυτά που με έχουν συγκλονίσει περισσότερο. Η ζωή μου μετά τις κοινωνικές-φοιτητικές εξεγέρσεις πήρε μια πιο τελετουργική διάσταση. Κάτι το δρώμενο. Με ενδιαφέρει περισσότερο ο μύθος του R + R κι όχι η πραγματικότητά του που είναι στείρα. Θεωρώ τον εαυτό μου σαν άτομο που διδάσκεται μέσα από τα συμβάντα. Η τωρινή πραγματικότητα του R + R είναι καθαρά δημοσιογραφική και μίζερη. Πιστεύω στα ντοκουμέντα και όχι στις παγιωμένες καταστάσεις που δεν έχουν ίχνος αυθεντικής επικοινωνίας. Η αρχή της φύσης είναι το ένστικτο, καταστάσεις που ρέουν και όχι που παγιώνονται, η εξέλιξη. Η τέχνη δεν είναι κάτι άγνωστο, είναι κάτι πολύ γνωστό, πανάρχαιο, που το κάθε άτομο τη δεδομένη στιγμή αναλαμβάνει να το εκφράσει. Για μένα το R + R είναι οι αρχές μου. Σε μια εποχή που τα πάντα έχουν κατασταλεί, πακεταριστεί, που τα πραγματικά όνειρα έχουν αντικατασταθεί από τα όνειρα ενός προτζέκτορα, η φαντασία που είναι απαραίτητη βρίσκεται σε κίνδυνο. Πολύ λίγοι είναι συγκλονισμένοι μετά από μια συναυλία, πολύ λίγοι αφιερώνουν «ουσιαστικό» χρόνο για τη μουσική και πολύ λίγοι είναι ενεργητικοί δέκτες των μηνυμάτων. Οι πιο ενδιαφέροντες άνθρωποι που γνώρισα ήταν αυτοί που ήταν έξω από τα κυκλώματα, αυτοί με την κινέζικη ταπεινότητα, που ήταν

στην αφάνεια, οι απλοί στην καθημερινή τους πρακτική. Ο Ουίλιαμ Μπλέικ ήταν εξαιρετικός μέχρις ότου να πεθάνει. Ο Ε.Α. Πόε πούλησε το τελευταίο του χειρόγραφο για να αγοράσει το τελευταίο του ποτό. Στη μουσική προωθείται ένα είδος αναβίωσης σε σημείο το ροκ να γίνεται το μεγαλύτερο νεκροταφείο. Εγώ ποτέ δεν έπαιξα με μουσικούς, αλλά με άτομα που επιθυμούν να βιώσουν τον εαυτό τους. Το σίγουρο είναι ότι οι ήχοι δεν θα σταματήσουν να υπάρχουν ποτέ κι αν θα υπάρχει μια μπίνα στο τέλος του κόσμου να συνοδεύει την καταστροφή αυτή θα είναι ροκ εν ρολέ.

Βασίλης ΤΖΑΒΑΡΑΣ

PERE UBU V/S KOSCOTAS

Μετά την αξεχάστη βραδιά κατς που μας χάρισαν στο κύπελλο οι Γαύροι και οι Βαζέλες, κατευθύναν για το δεύτερο μέρος τους Pere Ubu. Η συναυλία του Σαββάτου είχε αναβληθεί και ένα γεμάτο Ρόδον θα ήταν παραπάνω από σίγουρο. Φεέ! Όλοι ήταν στην Ομόνοια γιορτάζοντας ή βρίζοντας. Αλλά οι ίδιοι οι Pere Ubu ευτυχώς ήταν εκεί για να αποζημιώσουν τους λίγους πιστούς. Και δεν θα ήταν κοινοτοπία να πούμε πως ήταν μια απ' αυτές τις συναυλίες που σπάνια δίνονται πια. Γιατί ελάχιστοι έχουν τα «κότσια» να δίνουν τέτοιες performance σε τέτοιο ύψος και με τέτοιο ήθος. Οι μουσικοί, άρκετοι με αξιοπρόσεκτη ικανότητα επικοινωνίας, δημιουργούσαν το ιδανικό back ground για τη φιγούρα του David Thomas, σε σημείο που

μουσική και performance να είναι αλληλοσυμπληρούμενες σε μια αεδιάλυτη εικόνα. Οι δυο ντράμερ με το παράλληλο παίξιμο έτχιζαν ρυθμικά επίπεδα για να κινηθούν η κιθάρα, το (κιθαρο)μπάσο και το σύνθετο Stanley Lowrell. Και στη μέση ο πληθωρικός David σαν άλλος που από την πλήρη ακινησία έφτανε στη νευρώση, στην ελεγχόμενη παραίτηση, στο σαρκασμό του εαυτού του και των πάντων: ο πατέρας Υμψύ με σάρκα και χιούμορ. Δεν ξέρω αν το φαινόμενο Pere Ubu έχει τις αναλογίες του ή αν είναι μοναδικό στην ιστορία της μουσικής (δεν πρέπει να είναι) αλλά το σίγουρο είναι ότι δεν πρέπει να χάνεται από κανένα, για κανένα λόγο (απόλυτο αυτό).

B.T.

T.V.

● Αγώνες μπόσκετ από το Ν.Β.Α. (ΕΤ-2, 18.50').

● «Αρθούρ Ρουσσινόντι». Ντοκιμαντέρ ημίωρης διάρκειας αφιερωμένο στο μεγάλο πιανίστα που πέθανε το 1982. (ΕΤ-2 - 23.40').

T.V.

● «Οι μάσκες του θανάτου». Τηλεταινία θρίλερ αγγλικής παραγωγής 1984 σε σκηνοθεσία Ρόι Γουόρντ Μπέικερ. (ΕΤ-2, 00.10').

ΤΡΙΤΗ

7

ΙΟΥΝΙΟΥ

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

● ΓΚΑΛΕΡΙ ΖΥΓΟΣ (Ιοφώντος 33). Εγκαίνια έκθεσης «Έξι ζωγράφων». Συμμετέχουν: Άγγελος, Ακριβόπουλος, Διονάτος, Καρνάβας, Κουρής, Πολυμέρης. (Διάρκεια μέχρι 29 Ιουλίου).

ΚΥΡΙΑΚΗ

5

ΙΟΥΝΙΟΥ

ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

● ΝΤΙΣΚΟ ΑΜΝΙΣΙΑ
Συναυλία Alvin Lee (21.30').

ΠΕΜΠΤΗ

9

ΙΟΥΝΙΟΥ

ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

● Η κρατική ορχήστρα Θεσσαλονίκης με διευθυντή τον Λουκά Καρυτινό και σολίστ την Ιριγένεια Ιωάννου - Ράλλη (τραγουδι), Γιώργο Τζημοράτα (τρουπέτα), Δέσποινα Γεωργανοπούλου (πιάνο), Ελένη Χάλεκερ (βιολί), θα εκτελέσουν έργα Mozart, Arutjunjan, Ravel, Beethoven. (Αίθουσα Τελετών Α.Π.Θ. 21.00').

ΔΕΥΤΕΡΑ

6

ΙΟΥΝΙΟΥ

ΘΕΑΤΡΟ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

● Θεατρική παράσταση του έργου «Στέλλα Βιολάντη» από τη θεατρική ομάδα του γυμνασίου Μενεμένης, στο κινηματοθέατρο του δήμου Αμπελοκήπων.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΤΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

«Κορυφαίες στιγμές του μεταπολεμικού κινηματογράφου» ονομάζεται το αφιέρωμα που οργανώνει το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος σε συνεργασία με το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου στο Πρώην Βασιλικό Θέατρο.

Η εκδήλωση άρχισε τη Δευτέρα 23 Μαΐου και ήδη προβλήθηκαν «Ο κύριος Βερτού» του Τσάρλι Τσάπλιν, «Το τρένο θα σφυρίξει τρεις φορές» του Φρεντ Ζινεμαν, «Η εγκληματική ζωή του Αρτζιμπάλτο Ντέλα Κρουζ» του Λουίς Μπουνουέλ, «Ο Χαφίς» του Ζαν Πιερ Μένζις, «Με κομμένη την ανάσα» του Ζαν Λυκ Γκοντάρ, «8 και 1/2» του Φεντερίκο Φελίνι και η «Άγρια Συμμορία» του Σαν Πέ-κινπα.

Το πρόγραμμα από δω και πέρα είναι:

Παρασκευή 27-5

10 μ.μ.: «Μνήμες υπανάπτυξης» (Κούβα). Σκηνοθεσία: Τόμας Γκοντιέρες Αλέα. Παίζουν: Σέρτζιο Κοριέρι, Εζλίντα Νουνιέζ.

Σάββατο 28-5

10 μ.μ.: «Η τελετή» (Ιαπωνία). Σκηνοθεσία: Ναγκίζα Οσίμα. Κυριακή 29-5

10 μ.μ.: «Ο καθρέφτης». Σκηνοθεσία: Αντρέι Ταρκόφσκι. Παίζουν: Μαργαρίτα Τερέχοβα.

Δευτέρα 30-5

12.30 π.μ.: «Ένας λυκανθρώπος στο Λονδίνο». Σκηνοθεσία: Τζων Λάντις. Παίζουν: Ντέιβιντ Ντότον, Τζέιι Αγκιούτερ.

Τρίτη 31-5

10 μ.μ.: «Κάποτε στην Αμερική». Σκηνοθεσία: Σέρτζιο Λεόνε. Παίζουν: Ρόμπερτ Ντε Νίρο, Τζέιις Γουντς.

Το αφιέρωμα είναι μια απόπειρα καταγραφής της εξέλιξης της προβληματικής, της αισθητικής αλλά και της γραφής του μεταπολεμικού κινηματογράφου, από το 1947 μέχρι το 1985, μέσα από μια δειγματοληπτική παρουσίαση 12 κορυφαίων ταινιών που αποτελούν στίγματα καταγραφής κάποιων αισθητικών τάσεων ή κοινωνικών αντιλήψεων που επηρέασαν το σύγχρονο κινηματογράφο. Γ.Ρ.

BINTEO

Η ΕΚΛΟΓΗ ΤΗΣ ΣΟΦΙ

Στο ρόλο μιας καθολικής Πολωνέζας — λίγο μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο — η Μέριλ Στριπ, έχοντας τραυματικές εμπειρίες από το στρατόπεδο του Άουσβιτς, γνωρίζεται μ' ένα συγγραφέα και έναν Εβραίο διανοούμενο.

Οι τρεις τους σχηματίζουν ένα ερωτικό τρίγωνο, απ' όπου βγαίνουν στην επιφάνεια η θλίψη και η απόγνωση για το αίσθημα της αυτοσυντήρησης και την αποστροφή του θανάτου.

Σκηνοθεσία: Άλαν Πάκουλα

Παίζουν: Μέριλ Στριπ, Κέβιν Κλάιν. (FOX VIDEO).

ΜΕΣΑΝΥΧΤΑ ΚΑΙ ΚΑΤΙ

Ένας μαύρος σαξοφωνίστας προς το τέλος της ζωής του πρωταγωνιστεί στην ταινία του Μπερτράν Ταβερνιέ. Αυτός, η τζαζ κι ένας νεαρός Γάλλος καλλιτέχνης που τον έχει για ιδδαλμά του.

Το σημαντικότερο της ταινίας όμως είναι πως συγκεντρώνει ένα πλήθος μουσικών, όπως τον Τζον Μακ Λάφλιν, τον Ρον Κάρτερ, τον Τζετ Μπίκερ κ.ά.

Σενάριο: Ντέιβιντ Ρέιφλ, Μπερτράν Ταβερνιέ.

Σκηνοθεσία: Μπερτράν Ταβερνιέ.

Μουσική: Χέρμπερτ Χάνκοκ.

Παίζουν: Ντέντλερ Γκόντρεντ, Φρανσουά Κλουζό, Γκαμπριέλ Χάκερ κ.ά. (Audio Visual Enterprises).

ΚΑΙ ΟΙ ΘΕΟΙ ΤΡΕΛΑΘΗΚΑΝ

Ένα μπουκάλι κόκα κόλα πέφτει στην έρημο Καλαχάρι, από κάποιο πιλότο που πετούσε πάνω από την περιοχή. Η φυλή των Βουσμάνων, που κατοικεί σ' αυτό το μέρος

της ερήμου, ξαφνιάζεται. Ο αρχηγός της στην αρχή πιστεύει πως το έστειλαν οι θεοί, αλλά όταν οι καβγάδες ξεσπούν ανάμεσα τους, πιστεύει ότι η κόκα κόλα είναι των κακών πνευμάτων.

Γι' αυτό και ξεκινά να βρει το τέλος της γης για να την πετάξει.

Σκηνοθεσία: Τζάμι Ις.

Παίζουν: Μάριους Βάγιερς, Σάντρα Πρίνολου. (FOX VIDEO).

■ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΜΕ ΤΟ ΓΑΡΙΦΑΛΟ

Πρόκειται για την ιστορία του Νίκου Μπελογιάννη, από τη στιγμή που — ένα χρόνο μετά το τέλος του εμφύλιου πολέμου — επιστρέφει στην Ελλάδα και βρίσκει τους συντρόφους του. Μαζί τους προσπαθεί να οργανώσει το παράνομο Κομμουνιστικό Κόμμα, αλλά συλλαμβάνεται και εκτελείται όπως και οι περισσότεροι σύντροφοι.

Σενάριο-σκηνοθεσία: Νίκος Τζιμς.

Παίζουν: Μάνος Κατράκης, Φοίβος Γκιόπουλος, Αλέκος Αλεξανδράκης, Μίρκα Παπακωνσταντίνου, Κώστας Αρζόγλου κ.ά.

Μουσική: Μίκης Θεοδωράκης. (Joconda Video).

■ ΣΟΥΪΤ ΜΟΥΒΙ

Μια γιουγκοσλάβικη ταινία του 1974, γυρισμένη και γραμμένη από τον Ντούσαν Μακαβέγιεφ, όπου κυριαρχεί σ' όλη τη διάρκεια της η νεύρωση και ο επικείμενος θάνατος, η ανάμνηση των αδιέξοδων του υπαρκτού σοσιαλισμού και η απελπισία που κυριαρχεί στο δυτικό κόσμο. Παίζουν: Κάρολ Λορ, Πιερ Κλεμεντί, Σάμι Φρέι.

Μουσική: Μάνος Χατζιδάκις. (Video Sonic).

■ Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΑΙΣΘΗΣΕΩΝ

Μια ταινία που, ενώ κινδυνεύει να χαρακτηριστεί πορνό, καταφέρνει τελικά να δώσει την άποψη-θέση του Ιάπωνα σκηνοθέτη Ναγκίσα Οσίμα σχετικά με το ενστικτώδες σμίξιμο των κορμιών δύο εραστών, χωρίς ενοχές και κοινωνικές συμβατικότητες, χωρίς την παραμυθένια ωραιολογία των χολιγουντιανών ερωτικών σκηνών.

Σκηνοθεσία: Ναγκίσα Οσίμα.

Σενάριο: Σουσουμί Ιγουαμπούκι, Κατσόνε Τομιγιάμα, Έικο Οσίμα.

Παίζουν: Έικο Ματσούντα, Τατσούγια Φούτσι.

Μουσική: Μινούρο Μίκι. (Mr. Video).

■ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ, ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Ο σκηνοθέτης της ταινίας, Μάρτιν Σκορτσέζε, ενδιαφέρεται πρώτα απ' όλα να φτιάξει μια θεαματική ταινία βασισμένη στο μιούζικαλ. Επιλέγοντας δύο ηθοποιούς όπως η Λίζα Μινέλι και ο Ρόμπερτ Ντε Νίρο και βάζοντάς τους να υποδυθούν μια ανερχόμενη τραγουδίστρια κι ένα νεαρό σαξοφωνίστα της τζαζ, που τέλεσαν το μυστήριο του γάμου, στα χρόνια της μεταπολεμικής Αμερικής, καταφέρει να προσφέρει ένα φανταχτερό πολυθέαμα.

Σκηνοθεσία: Μάρτιν Σκορτσέζε.

Σενάριο: Ερλ Μακ Ρόουχ, Μάρντιν Μάρτιν.

Μουσική: Τζων Κάντερ, Φρεντ Έμι, Ραλφ Μπερνς.

Παίζουν: Λίζα Μινέλι, Ρόμπερτ Ντε Νίρο. (Audio Visual Enterprises).

ΑΓΓΕΛΙΕΣ

Ο δημοσιογράφος
και μεταφραστής Άρμιν Κέρκερ ζητάει κασέτες με μουσική Ελλήνων συνθετών, για τη γνωστή εκπομπή της Γερμανικής Ραδιοφωνίας της Κολωνίας, που κάθε Τρίτη αναμεταδίδει ένα πρόγραμμα αφιερωμένο στην Ελλάδα. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να στείλουν κάθε είδους μουσική: δημοτικά, ρεμπέτικα, ποπ, ροκ κτλ. Οι κασέτες πρέπει να απευθύνονται στον:

ARMIN KERKER
DORFSTRASSE 46
D-2251 WITZWORT
ΔΥΤΙΚΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Παρακαλούνται οι νέοι λογοτέχνες, ανέκδοτοι και μη, να επικοινωνήσουν με τον Σάκη Αθανασιάδη. Για τη δημιουργία συλλόγου. Μονάχα έτσι θα μπορέσουν κάποτε να βρεθούν αγκαλιά με τα φώτα, τα γραπτά μας. Ας ενεργοποιηθούμε λοιπόν...

Σάκης Αθανασιάδης
Ηλία Ζερβού 6
Άγιος Λουκάς Πατήσια
Αθήνα 111 44

Νεοεκκολλωμένοι
ακουρίστας ζητά επαφή με άλλους χομπίστες για ανταλλαγή γνώσεων, ιδεών και εμπειριών. Ευχαριστώ προκαταβολικά και περιμένω απάντησή στο 3253075.

XIPHOPHORUS HELLERI

ΜΗΝΥΜΑΤΑ

Νεαρός gay θέλει πα-
ρέα αγόρι ή κορίτσι για διακοπές, για οπουδήποτε εντός Ελλάδος.

Σεξουαλική παρέα όχι απαραίτητη. Εξαρτάται. Όσο για τη φίλη που δεν είναι φίλος και που δεν θα ήθελε να είναι κηδεμόνας ενός «πούστη» θα πρέπει να ξέει πως εμείς οι όμοιοι του ΛΑΟΜΕΔΩΝ χεστήκαμε ν' αλλάξουμε την ανθρωπότητα. Εμείς αλλάξαμε τους εαυτούς μας κι αφήνουμε την ανθρωπότητα μαζί με τη φίλη που δεν είναι φίλος να βράζουν στο ζουμί τους.

Κι αν χρειαστεί μερικές φίλες που δεν είναι φίλοι τις γαμάμε έτσι «αντρικά» όπως αυτές θέλουν και που να καταλάβουν ότι γαμήθηκαν από «πούστη» έτσι ανεγκέφαλα που λειτουργούν.

Τ.Θ. 220-50100
ΚΟΖΑΝΗ

«Ότι κι αν πεις»

Υ.Γ.: *Φίλε που δεν είσαι φίλος είμαστε τόσο οι «πούστηδες» που δεν θα το καταλάβαινες ότι είμαστε που να είσαι σίγουρη πως κάποιος βρέθηκε στο δρόμο σου και τον αγάπηρες τον λάτρεψες σαν «άντρα σου».*

Μοναχικό κορίτσι,
κοίτα και νιώσε το, έξω είναι άνοιξη, είναι ζωή και σε περιμένει. Κι αν τώρα πονάς τη μοναξιά σου, έρχεται η ώρα που αυτή θα πονά κι εσύ θα ζεις. Η ζωή είναι όμορφη κι αξίζει να τη ζεις.

Ανοιξιότικος αέρας

Σιδηροδρομικά θέλια
ζαλισμένα από μεταμεσονύχτιες διαδρομές, προσεγγίζουν σταθμούς μητροπολιτών σφηνωμένα σε 30 ράγιες του ΟΣΕ. Τις μέρες της ΕΚΡΗΞΗΣ της ψυχής είναι δύσκολο να προσεγγίσεις σταθμούς. Και οι παραλαβές κι αυτές μυστηριώδεις, με τροχοφόρα σαν κι αυτά που κάπου κάπου ΑΣΤΡΑΦΤΟΥΝ, καθώς βγαίνουν από τα σύγχρονα πλυντήρια. Κι έπειτα τίποτα.

Βόλτα από την ετήσια φιέστα αυτών που ξέρουν να ξερβούν, γιατί δεν δρουν.

Ανταπόκριση

Απ' το μέλλον

Αναξιμανδρος

Υ.Γ.: Νεότερα στο παρελθόν.

Ξυπνήστε Κινέζοι ανα-
γνώστες. Ο χρόνος ποτάμι που κυλά τη ζωή σας μακριά παίρνει και σεις καυλώνετε που βλέπετε το σαχλό σας ψευδώνυμο στο Σχολιαστή. Θα ήταν προτιμότερο να πληρώνατε ένα πιο φτηνό περιοδικό για τις ορέξεις σας.

Όσο για σας μικρά ξεπεταρούδια που ψάχνεται κίτρινες αγάπες σε καμουφλαρισμένες αγγελίες στριμμένων, διεστραμμένων και κομπλεξαρισμένων απατεώνων της αγάπης, είναι καιρός να γνωρίσετε το συγκάτοικο της πολυκατοικίας που ζείτε ή το γκαρσόνι της καφετέριας που πίνετε τον καφέ σας με τις 15 ζάχαρες προσπαθώντας να μελώσετε.

Είναι πολύ απάνθρωπο στις ίδιες σελίδες που ορισμένοι πραγματικά προβληματισμέ-

νοι άνθρωποι ζητούν να ακούσουν μια φωνή, μια τόση θα φωνούλα, να ψάχνει η τάδε για φίλη που να μην έχει κάνει λιγότερες από 24 και περισσότερες από 32 παρτούζες στο χρονικό διάστημα 6-3 έως 26-4-88. Ίσως όλοι και όλες εσείς να μη σκεφτήκατε ποτέ πως είστε καμακοκαμάκια ενός γέρου φάρα που σίγουρα το περιβάλλον σας σας έχει αποβάλει. Ή δεν έχετε τις λίγες δραχμές για μια αγγελία της αρεσκείας σας σε μια πορνοφυλλάδα απ' αυτές που κυκλοφορούν.

Στο περιοδικό αυτό που ανήκει σε όλους πιστεύω πως την ποιότητά του τη διαμορφώνουν οι αναγνώστες του και αφού μας δίνει τη δυνατότητα της «κίτρινης σελίδας» έπρεπε εκεί να υπάρχει ό,τι ομορφότερο.

Έπρεπε να είναι μια όαση και στην όαση τα αγκάθια τα ξεριζώνουν για να μην καταναλώνουν νερό. Λυπάμαι αν η γλώσσα μου πίκρανε μερικούς, αυτοί δεν με ενδιαφέρουν. Με ενδιαφέρουν αυτοί οι λίγοι που στη σελίδα αυτή ψάχνουν ομορφιά πραγματική, κάτι που λείπει απ' τη ζωή μας. Εσείς οι εντιμότατοι αστοί που μου στερήσατε την ελευθερία μου, μου στερείτε και την ομορφιά που μπορώ να αντλώ από γραπτά. Και στα γραπτά το χυδαίο είναι άσχημο.

Ένας φυλακισμένος

Σταφύλια στο με-
νιτάρι της βόμβας σου. Κι εκεί πάνω έχω ξεπλώσει κι απολαμβάνω τον ουρανό που δεν βλέπει η ανύπαρκτη πια πόλη μου.

Πιλότε φονιά, το μανιτάρι που ξεσηκώσες θα προστατέψει και σένα θανατηφόρα μόλις προσγειωθείς. Εκτός και αν ξέρεις ότι η λαχτάρα μου να ζήσω είναι μεγαλύτερη απ' τη

δική σου παράνοια. Ίσως η βόμβα να ήταν εγώ.

Απο-δημος α-σθενής

Υ.Γ. 1: *Το στέλνω μετά από 5½ μήνες. Τότε που ΚΑΝΕΙΣ δεν μπορούσε να φανταστεί ή να προβλέψει τίποτα απ' όλα όσα συνέβησαν μετά.*

Υ.Γ. 2: *Το μήνυμα απευθύνεται κάπου συγκεκριμένα, γι' αυτό «κιτρινόφιλοι» μην ψάχνετε. Ο παραλήπτης θα το βρει.*

Είμαστε στην αρχή.

Είμαστε στο τέλος
Αγκαλιάζονται οι σκέψεις
Τώρα ξέρω. Δεν ήσουν ξένη
Πολλές φορές μπήκαμε ο ένας μέσα στον άλλον.

«Μοναχικός Καβαλάρης»

Υ.Γ.: Σε απόσταση βήματος. Σε πλησιάζω. Τώρα είμαι δίπλα σου και ανασαίνω απ' τον αέρα σου. Αν ένα από τα δέκα δάχτυλά σου σημαδεύει το μηδέν τριάντα ένα, πέντε δέκα επτά τρία σαράντα επτά νομίζω θα σ' αγγίξω. Κάθε μέρα μετά τις 4 θα περιμένω.

Με αγάπη... θα ήθε-
λα να γνωρίσω μια όμορφη ανοιξιάτικη κοπελιά... με φθινοπωρινά μελαγχολικά μάτια... για καρποφόρες καλοκαιρινές διακοπές... που θα ανθίσουν χειμωνιάτικη ζεστασιά... Είμαι 27 χρονών... ΑΝΘΡΩΠΟΣ!!!

Μιχάλης

τηλ: 3647987

(4-6 απόγευμα καθημερινά)

Ιησούς Χριστός ανα-
ζητεί τη Μαρία τη Μαγδαληνή, η όποια άλλη από τις μυροφόρες. Γιατί χαθήκατε μετά την Ανάσταση. Κάθε χρόνο αυτό μου κάνετε και σπάζομαι! Θα κατέβω στις είκοσι τρεις του Μάη για την έκθεση και θα κάτω καμιά βδομάδα. Λέω να περάσω κι από την κουφάλα του Πάπα. Όσο θα 'μαι στην Αθήνα πάμε κάνα ντραιβίν και μετά, οίκο μου

για κανά κρασάκι (θεία μετάληψις).

Όλοι εδώ ευχόμεθα στον Γεώργιο καλό διάβασμα και να μπει κάπου καλά. Αντε, έτσι και μπεις, θα σου στείλω κάνα τεκνάκι άγγελο να το γιορτάσεις.

Ιησούς Χριστός ο Ναζωραίος
Υ.Γ.: Για όλους τους άλλους (πιστούς ή άπιστους): Παρακαλούμε εγώ και μητέρα μου, θερμότατα ΜΗ ΜΑΣ ΓΑΜΑΤΕ!

Γιατί να μην μπορώ να
ξεφύγω από τη δίνη της συναστροφής; Γιατί να μην μπορώ να πάψω να νιώθω μόνος; Οι καυτές ανάσες της ηδονής θολώνουν το κρυστάλλινο κέλυφος της μοναξιάς. Μπορεί ο έρωτας να κρύβει τόση μοναξιά;

Έχεις το θάρρος να εισβάλεις στο τίποτα που κρύβει αυτό το γυαλί. Μπορείς να τραβήξεις το φασκωμένο μωρό; Δεν θέλω να φέρεις πανάκι να καθαρίσεις τη θολούρα. Να το κοιματιάσεις θέλω με τη λυτρωτική σου ουσία.

Στο περιμένο

Ουγκ! Μα το Μανιτού.

Αυτή η ανοίξη είναι πολύ παράξενη και καυτή.

Το αλόγο μου είναι έτοιμο για τις χώρες της θάλασσας. Ουγκ! Φτωχή και μόνη Ινδιάνη στείλει μου μήνυμα να σε συναντήσω.

Ουγκ! Ο Μανιτού μου λέει πως είσαι εσύ αυτή που θα μου έστελανε.

Ένας φτωχός και
μόνος Ινδιάνος

Συννεφιασμένο Mar-

bourg, 20-4-88. Παντού διάχυτη μια γκριζα μελαγχολία, ένα απροσδιόριστο κενό, σκοτεινό και μαύρο βαθιά στα σπλάχνα της καρδιάς. Έχει που διαρκούν λίγο κι εναλλάσσονται. Είναι τ' αυτοκίνητα των περαστικών που συμβολίζουν απλά μια βασανιστική σκοπιμότητα ή ακόμα χειρότερα μια ματαιόδοξη ψευδοκινητικότητα.

Λεπτοδείκτες που κινούνται ρυθμικά λες και θα μπορέσουν ποτέ ν' αγγίξουν την αοριστία του χρόνου και του χώρου. Η Β. που δεν φοράει σουτιέν και το δερμάτινο βραχιόλι που της χάρισα. Διαβάζει την «αβάσταχτη ελαφρότητα του είναι» κι έχει ακόμα στη ζελatina το πράσινο μπουκάλι με το γαλλικό κρασί και τα ποτήρια με τις χρωματιστές μπαλίτσες πάνω στον ασπύμνιο δίσκο.

Πάνω στο τραπέζι, ροζ χάν-

τρεις από κομπολολι που χρησιμοποιοι για τα δώδεκα κοιτσιδάκια που 'χει αφήσει.

Ροζ χάντρες που καμιά φορά γίνονται θηλιές και δυσκολεύουν την αναπνοή και την ελευθερία μου.

Ροζ χάντρες που χτυπούν παράφορα στο αυγάτιστο μουσαϊκό του μουσικού μου. Εισιτήρια του τρένου πάνω στο κομοδίνο.

Είναι η ώρα μου.

Φιλώ σε κι αγαπώ σε Β.

Όμως για σένα αδιάφορο ε; Αδιάφορο...

Βαρετός + Ασταθής

Βρε παιδιά; Γιατί αφήνετε να σας διαφύγει τόσο φαρμάκι μέσα από την καρδιά σας;

Γιατί τα δικά σας προβλήματα θέλετε σώνει και καλά να τα κάνετε προβλήματα άλλων; Όσα σας φταίνει και όσα σας καταπιézουν τα βγάζετε στη φόρα κι έχει ο θεός.

Όσοι ζητάμε επικοινωνία μέσα από τα διάφορα περιοδικά το ξέρουμε καλά, αν και δεν το παραδεχόμαστε, ότι έχουμε κάπου αποτύχει στις κοινωνικές μας σχέσεις.

Και καλά, εντάξει, αποτύχαμε σ' αυτές τις σχέσεις και ψάχνουμε για καινούργιες. Το μελάνι μας γιατί αμολάμε! Αναφέρομαι στην CHAOS, στον Γκιχ και σε όλους αυτούς που πίκρναν τις κίτρινες σελίδες.

Η δική μας γενιά είναι πνευματικά τουλάχιστον πιο αναπτυγμένη από άλλες γενιές. Ας μην είναι όμως απρόσωπη και σκληρή. Ας αφήσει την αγάπη να μπει στην καρδιά της. Υ.Γ. Είμαι κι εγώ μόνος.

Be Yourself

Τρέξε έλα.

Τρέξε έλα γρήγορα
Μην αργείς

Έλα έλα κοντά μου

Τρέξε μην αργείς

Έλα μαζί μου

Έλα τρέξε μη χάνεις ούτε λεπτό

Τρέξε μαζί να ζήσουμε

Να προφτάσουμε τη ζωή

Έλα έλα μαζί μου έλα μην αργείς

Τρέξε έλα

HPA

Αριστοτέλους, Βενιζέλος, Κυριακή 11.00: Γιατί τέτοια αναστολή (ή φόβος); Και το μικρό σου όνομα τουλάχιστον; Μια καλημέρα δε βλάπτει.

Σπυράκο μου αγαπημένε, πότε θα ξαναεπατηθούμε πάλι μαζί σε μέρη σκο-

τεινά και ύποπτα;

Πότε θα ξανακουστεί η κραυγή μας μέσα στη νύχτα; Μου λείπεις ατέλειωτα, βασανιστικά. Σου στέλνω πολλά ολόγλυκα φιλάκια.

Μάτζικα ή ο Μάγος φίλος σου

Πάμε να κλέψουμε το κοινό του συγκατοίκου σου, κερνάω. Έλα ν' ακούσουμε Minimal Compact. Είσαι ακόμη Σαλονίκη; Πόσα έχω να σου εξηγήσω... Θυμάσαι το Χι; Παρακαλώ έλα. Δυο μυνήματα είναι αρκετά; Δεν μ' αρέσει ο «κιτρινισμός» των επαφών μας — μη με υποχρεώνεις. Σε φιλώ.

Λ.Θ.

Σε χρειάζομαι. Ξέρω, δε βοηθάω και πολύ. Τα 'χασα όλα, λυπάμαι.

Μόνο, βιάσου λίγο ε; (πώς τα σκατώσαμε έτσι ρε γαμώτο...).

Θανατηφόρος

Αρε Γιάννη, ακόμα δεν το τσιμπήσαμε; Εσύ, ο βρωμέρος Φρου-φρου της αναρχίας, επιτρέπεται; Χτες βρήκα στο τζιν μου τα σκιστάκια σου κι είπα να σε παρηγορήσω που πια κανείς δε σε θυμάται. Τι αγάπες και τριχες με μανταλάκια κλείναμε τις μύτες και τα μάτια την ώρα που άνοιγαν το φέρετρο. Ήμαστε πέτρι μισή και χαζά δεν χρειάζονταν κανέναν να σου πει πως η κρεμάλα είναι της μόδας, ούτε πως η παρέα σου — αυτά τα παρτσάκια στην Τσιμισκή που 'φερναν στο Nick Cave — ήταν για φτύσιμο... θα 'σουν τώρα 17. Να που η βρώμα σου φτουράει ακόμα. Ας είσαι καλά εκεί που είσαι με το προκέ μαλλί σου, ποια είμ' εγώ και με τι δικαίωμα θα σου κρατήσω κακία που δεν κάθισες εδώ με μας τους πεθαμένους; Τώρα που δεν είμαστε μικρά και χαζά, αρχίζω να σ' αγαπώ πολύ. 'Ισως φταίει η άνοιξη. Βλέπεις η βρώμα φταίει, πάει σύννεφο. Ελπίζω να σε θυμάμαι ακόμα για ένα-δυο χρόνια το πολύ, παρηγορήσου σ' ότι η μνήμη μου κρατάει πάνω από βδομάδα, όχι σαν του Γιώργου, του Πάνου, της Έρης (χο,χο), του Στέλιου, του... του... του... του... 'Αέζες καλότερους φίλους γαμώτο! Δέξου το φιλάκι μου και μια μερίδα «Holly diver» από Dio που αγαπάς πολύ, έγινες κιάλας ενός έτους! Είς υγείαν!

Αλιαν ή «Κάντυ»

Ένα απ' τα δεξιά φασιστάκια του περσινού Α2 και του χρόνου.

ΕΠΑΦΕΣ

Στην αλλοτριωμένη

ψυχή μας τώρα όλα τούτα φτίνεψαν — πέθαναν τα πνεύματα που τύλιγαν τη ζωή με μαγεία. Η ζωή και ο θάνατος φαίνονται να 'ναι συμβατικά σαν διπλωματικές δεξιότητες. Στην κοινωνία που η ανθρώπινη φύση θα ξανάβρει τα δικαιώματά της, θα κυβερνηθεί πάλι τη ζωή μας η φαντασία. Δεν γίνεται αλλιώς... προς κάθε κατεύθυνση:

Τ.Θ. 4171

102 10 Αθήνα

Είμαι ζωγράφος (έχω

Σχολή Ζωγραφικής). Ψάχνω να βρω μέσα από αυτό το όμορφο άγνωστο πλήθος μια κοπέλα - κυρία συμπαθητική, ευαίσθητη, που να θέλει να μάθει και ακόμα εάν θέλει να δημιουργήσει καριέρα στη ζωγραφική, και μια σωστή γνωριμία μαζί μου.

Είμαι 45χρονος καλής εμφάνισης, τηλ. 3628054.

Θεόδωρος

Κοινωνιολόγος 40 ε-

τών πολύ απλός επιθυμεί σοβαρή γνωριμία νέας τρυφερότης, έντιμης, απλής, συναισθηματικής, αυθόρμητης. Παρακαλώ να τηλεφωνήσουν μόνο όσες ενδιαφέρονται σοβαρά. Τηλέφωνο 5988-675 μόνο 3-6 μ.μ.

Αποστολής

Είμαι ένα κορίτσι 16

χρονών, χωρίς προκαταλήψεις και αναστολές, δίψα για μάθηση και κοινότητα. Ενδιαφέροντα διάφορα, κυρίως γλώσσες, κινηματογράφος, λογοτεχνία, ποίηση, εξωτισμός. Ζητώ αλληλογραφία με άλλους διψασμένους ή κορεσμένους για ανταλλαγή απόψεων - σκέψεων. Δεν ενδιαφέρομαι για φύλο, ηλικία ή αν είναι gays.

Φιλικά ή με αγάπη

Yasmin

Ζευξίδος 1

Θεσ/νίκη 54622

Υ.Γ. Επίσης είμαι ρομαντική!

Για το Ράδιο-Κινητός

Θεσ/νίκη. Παιδιά, πρέπει να επικοινωνήσουμε οπωσδήποτε. Πιστεύουμε και ψάχνουμε τα ίδια πράγματα, κινούμαστε

στον ίδιο χώρο. Είναι κρίμα να μη συναντηθούμε. Αφήστε κάποιον τηλεφωνό ή διευθύνση στο Σχολιαστή. Περιμένω...

Μια 19χρονη στίβου και ακόμα ρομαντική

Στο τρόλεϋ στη γραμμή

του 1 για Αθήνα το Σάββατο 30 Απριλίου τα μάτια μας έπαιξαν το παιχνίδι τους

κι η καρδιά μου μαζί.

Εσύ με το βιβλίο της Φυσικής ίσως για μάθημα κι εγώ έτσι για βόλτα.

Κατέβηκα πρώτος. Σ' άφησα.

Κράτησα όμως τα μάτια σου,

την αίσθηση τη μοναδική που

μου χάρισαν στο τρόλεϋ.

Κατέβηκα πρώτος.

Πώς θα γίνει να «ξαναβρω»

στο τρόλεϋ ή... αλλού;

Θα 'ναι όμορφο να σε ξαναδω.

Σταμάτης

Τώρα που στοιμάζε-

ται να 'ρθει το καλοκαίρι, είναι όμορφο να γνωρίζεις ανθρώπους, να πίνεις κανένα ουζάκι, καμιά μπιρίτσα μαζί, να πηγαίνεις βόλτα με τη μηχανή (προϋπόθεση βέβαια να υπάρχει και μηχανή... ε, αρκετά μεγάλη κυβικά), να μην είναι κοσμικοί, ούτε αυταρχικοί ή δογματικοί, να 'χουν ενδιαφέροντα ποικίλα (& καλλιτεχνικά)... Αρκετά... αν θέλει κανείς, μπορεί να μου γράψει.

I.M.

Ασ. Φωτήλα 22

114 73 Αθήνα

Υ.Γ. Είμαι 24 χρονών και γένους... θηλυκού.

Νίκο, μικρούλη μου,

πρώτη Τετάρτη από τη δημοσίευση, σινεμά ΟΠΕΡΑ, πλάι στο ταμείο, ώρα εννέα και μισή το βράδυ. Αλλιώς, δώσε μου την ευκαιρία να σου στείλω γράμμα.

Γράψε μου όποτε θέλεις.

Τ.Θ. 142 31

ΑΘΗΝΑ - 115 10

Είμαι παρθένος μόνο

στο ζώδιο, Πασοκτζής (δυστυχώς) και ανήκω πολιτικά στην αριστερή όχθη. Το επάγγελμά μου είναι αιώνιος φοιτητής και εκλείσα αισίως τα 22 μου χρόνια. Ζητώ χαριτωμένο θηλυκό για να σταματήσω να ασχολούμαι με το computer, μια και φοβάμαι ότι θα καταστήσω ένας ανώμαλος τεχνοκράτης! Περιμένω γράμμα σου στη διεύθυνση:

Αραπατζής Γιώργος

Δημοκρατίας 23, Ζωγράφου

Τ.Κ. 157 42, και να 'σαι σίγου-

ρη ότι θα βρεθούμε.

Ζητείται άνθρωπος.

είμαι καθηγητής 30 ετών. Γράψτε:

Γιάννης Αποστολίδης

Παρνασσού 4

Άσος Αιγάλεω

122 43 Αθήνα

Οποια κοπέλα νιώθει

πως είναι: όμορφη (εντός και εκτός), είναι ψηλή (1.70 και πάνω), φρικιό αυθεντικό (χωρίς να το παίζει), άτομο σωστό, απελευθερωμένο (να ξέρει τι θέλει) και γουστάρει διακοπές στη Μυτιλήνη, αλλά και συνέχεια μετά, ας έρθει να με βρει ή αν κολώνει ας μου γράψει. «Έχω ό,τι χρειάζεται ένα φρικιό, εκτός το φρικιό».

Μιχάλης Τραπεζανλής

Βαλτινών 42

114 74 Γκύζη Αθήνα

Υ.Γ. ώρες 8-2 βράδυ ιδόγειο — διαμέρισμα 2 — ηλικίες 18-30, εγώ είμαι 27.

Ημουν αρραβωνιασμέ-

νος, έχω μια καλή δουλειά και τέλος πάντων πίστευα ότι τα είχα όλα. Ξαφνικά πριν 15 μήνες, αρρώστησα, πήγα στην Αμερική, μου είπαν θα πεθάνω και κατόπιν έχασα τα πάντα, φίλους, αρραβωνιαστικά κλπ. Έτσι τώρα είμαι ΜΟΝΟΣ. Θέλω να μου γράψουν αν δεν τους κάνει κόπο αναγνώστες και αναγνώστριες να έχω λίγη παρέα. Με γυναίκα έχω να βγω 15 μήνες... Δυστυχώς. Γι' αυτό εσύ που διαβάζεις αυτό το μήνυμα και θέλεις να γίνου- με φίλοι γράψε μου στην:

Τ.Θ. 8178

100 10 Αθήνα

Υ.Γ. Η ιατρική απάντηση (οριστική) θα έρθει τον Αύγουστο — αν θα σωθώ ή όχι.

Γιατί ρε παιδιά τίποτο

χοντρά παιχνίδια; Πρέπει δηλαδή να είσαι απογοητευμένος, εξεγερμένος, κουρασμένος, πληγωμένος ή απηισμένος, για να θέλεις να γνωρίσεις καινούργιους ανθρώπους; Αν όχι, τότε ρίχτε κάνα τηλεφωνό στο 8614891 για τον Κωστή. Έτσι ρε παιδιά για να πούμε καμιά κουβέντα.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Στον «Χρόνο» απ' τη

«μακρινή» ΚΕΡΚΥΡΑ.

Ευχαριστώ για την κάρτα, έχω

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

χάσει μαζί με την ατζέντα μου και το τηλέφωνό σου και τη διεύθυνση. Θυμάσαι κάποτε στο HOTEL EXAPHION; Μένω ακόμη εκεί που σου είχα πει;

Νίκος

Για τη «Μια φτωχή» και μόνη Ινδιάνη» του τεύχους 66.

Είμαι ένας φτωχός και μόνος ΚΑΟΥ-ΜΠΟΥ, εάν θέλεις να τσουγκρίσουμε μαζί τα ποτήρια με το κονιάκ μας, να κάνουμε μπάνιο χωρίς ρούχα, να μοιραστούμε τα άστρα και το φεγγάρι, πάρε με στο σύρμα που τραγουδάει 7711035

Ένας φτωχός και μόνος ΚΑΟΥ-ΜΠΟΥ

Για το Imagine girl (Τεύχος 66).

Για κοίτα σύμπωση!!! Κι εγώ είμαι 17, κι εγώ Cadillac μόνο στ' όνειρό μου και στο σινεμά έχω δει, και βέβαια ούτε εγώ είμαι τόσο fire. Αλλά θα μπορούσαμε να περπατήσουμε στην ακρογιαλιά της Ακράτας και ίσως είμαστε τυχεροί και βρέχει. Και τότε ίσως να σκεφτώ το holiday και εσένα αφού θα είσαι δίπλα μου... Σίγουρα τότε θα χαμογελάσω.

The guest of troubled joe
Y.G.1: Σου αφιερώνω το «fight» των Cure.
Y.G.2: Can I play with madness?

Για το αν σου υπογράφει ως CHAOS ΑΘΗΝΑ. Άκου να σου πω κοριτσάκι(;) μου(;;)

Με τα μαυλά που κουβαλάς εσύ και οι όμοιοι-ες σου δεν την αλλάξεις την ανθρωπότητα με τίποτα.

Όσο και να χτυπιέσαι... Το στίγμα της ανωμαλίας το 'χεις εσύ αυτή τη στιγμή στο μυαλουδάκι σου (όσο υπάρχει!!!)

Άντε λοιπόν να πλύνεις κάνα πιάτο στην κουζίνα σου και να ψηνηχείς — ως καθήκον συζυγικό — το βράδυ απ' τον καλό σου και ύστερα να μιλάς για μας. kisses

NIKOLAS

Y.G.: Α και το ξέχασα. Ρε-μά-λι να πεις το πρώτο σου παιδί και εύχομαι να 'ναι πούστης για να καταλάβεις τι έχεις γράψει στο μήνυμά σου.

Τζινα παιδί μου δεν χρειαζόταν το επώνυμο, έφτανε κι έτσι στα χέρια μου το πολυπόθητο και πολύπαθο γράμμα σου.

Y.G.: Το επώνυμο;... Φίλιππας. Y.G.2: Τώρα αν όλες ετούτες οι αλληλοαπαντήσεις μοιάζουν με το γιοφύρι της Άρτας που ολημερίς χτιζότανε το βράδυ γκρεμιζόταν, παίρνω το μισό φταίξιμο πάνω μου. Βαρέθηκα πια να τα βάζω συνέχεια με τον εαυτό μου...

Y.G.3: Περιμένοντας... (please)

Για τον «X-M-1217» (του τεύχους 66). Επειδή σου αρέσουν πολύ οι «Beatles» και ο John Lennon, σου αφιερώνω τα κομμάτια: «Imagine» - «Wo-

man» - «Let it be».

Το «Imagine» για μένα είναι το Α και το Ω. Εξάλλου κι εσύ γράφεις: «Φαντάσου όλους τους ανθρώπους να ζουν τη ζωή τους με ειρήνη!» John L. Περιμένω στίγμα της ζωής σου. Ευχαριστώ για το κομμάτι που μου αφιερώνεις.

Σερενάτα

Προς «X-M-1217» (τεύχος 66). Τι εννοείς; «ΩΡΑΙΑ! Συνεχίστε». Σ' ενόχλησε τίποτα στα γραφόμενά μου;

Bob Marley

Από το τεύχος 65: Ζητώ επικοινωνία με τους: MASTER OF PUPPETS, PIGOLINO, Ημισέλιον, Δημήτρης.

Α. Νικολαΐδης
Ερεσσού 37-39
106 81 Αθήνα

Να σε χαρώ CHAOS κοπέλα μου, που δεν είσαι μόνη σου και που νομίζεις πως δεν είσαι ανώμαλη εσύ η ίδια με τις μαλακίες που ξεφούντρες στο τεύχος 66.

Ένας ανώμαλος «άντρακλος» Y.G. Πώς τη λένε τη βαζελίνη στα τούρκικα;

Για την ΑΝΝΑ (τ. 67). Αν θέλεις Άννα να συναντηθούμε και μαζί να γνωρίσουμε την ευτυχία με το δημιουργήσουμε μια όμορφη σχέση, γράψε μου στη διεύθυνση

Βασίλης Γ.
412 22 Ηπείρου 72
Λάρισα

Στην κίτρινη πεταλούδα (τ. 67). Πραγματικά μου έδωσες μια πνοή αισιοδοξίας και ελπίδας με τα λόγια σου και σ' ευχαριστώ γι' αυτό. Αν θέλεις να ζευγαρώσουμε και να αντιμετωπίσουμε μαζί τις ευχάριστες αλλά και δυσάρεστες εκπλήξεις από την περιπλάνησή μας στο ατέλειωτο δάσος της ζωής, γράψε μου στη διεύθυνση

Βολταίρος
Μεγ. Κων/ντίνου 8
40200 ΕΛΑΣΣΟΝΑ
Λαρίσης

στε. Do you understand καμιά σας; Για περισσότερες διευκρινίσεις Ταχ. Θυρίδα 51360-14510 Κηφισιά - Αθήνα.

Nicholas

Δημήτρης δίχως (:) παρών θα 'θελα να σου 'γραφα δυο γραμμές. Νίκος Θεσσαλονίκη

Για την Ινδιάνη. Νομίζω ότι βρήκες το φιλαράκι που ζητάς, γουστάρει τέτοιες φάσεις και είναι έτοιμο να τσουγκρίσει το ποτήρι του μαζί σου. Γράψε μέσω Σχολιαστή πώς θα βρεθούμε.

RORY

Βάσω το τηλέφωνο ήταν λάθος.

Το σωστό είναι 031-262030 (για τη Βάσω, 4η στήλη, σελ. 45, τεύχος 63).

Συνονόματος

Παραντίσεις προς τη ρατσίστρια που «απάντησε» στον Λαομέδοντα.

1) Κυρία μου, μην αποκαλείτε ποτέ κάποιον ανώμαλο. Είναι ανόητο, αφού δεν βρέθηκε ακόμη ο ορισμός του ομαλού και του ανώμαλου.

2) Μη μιλάτε χυδαία και ρατσιστικά για τους ομοφυλοφίλους, γιατί έτσι ταυτίζετε με τη μέση ελληνίδα «κότα» και τη θεία θάτσερ.

3) Μην οικτρίζετε τους γκαϊή για την πιθανή μοναξιά τους, γιατί ασφαλώς θα γνωρίζετε πως δεν κατέχουν το μονοπώλιο της μοναξιάς οι γκαϊή.

4) Διαβάστε τα όσα έγραψε ο Ρόλφ Πόλε για την Ολυμπιάδα του 1996 και τους ομοφυλόφιλους στο 66ο τεύχος, σελ. 64. Θα διαπιστώσετε ίδιους όμ-

μασιν ότι ανήκετε κι εσείς, άθελά σας ίσως, στους Έλληνες «των οποίων ο γλωσσικός πλούτος απαρτίζεται από δύο μόνο λέξεις: μαλάκας και πούστης». Από την αυτογνωσία που θα σας προκύψει θα ωφεληθείτε.

5) Αν παρ' όλα αυτά συνεχίσει ο βόθρος σας, κυρία μου, να εκκλίνει δηλητηριώδεις αναθυμιάσεις, θα αναγκαστώ να σας ραντίσω με aqua forte. Διότι και η υπομονή έχει τα όριά της. Κρατήστε, λοιπόν, για τον εαυτό σας τα δυσώδη κόμπλεξ σας. Σας ανήκουν εξ ολοκλήρου.

Κώστας Π. Ελευθεριόδης

Τρελή του Νταβόδ-Κα στρί, μια φτωχή και μόνη ινδιάνη, Ρεγκίνα, Δαλιδά, μοναχικό κορίτσι (τεύχος 66) ακούστε παιδιά: Εκεί που είστε ήμουν και εδώ που είμαι θα

Για το μοναχικό κορίτσι. Δεν χρειάζεται να περιμένεις πολύ, πέτυχες διόνα το στόχο σου. Μέσω του Σχολιαστή πες μου πώς θα βρεθούμε.

Μοναχικό Καλό Αγόρι

Be yourself η φωνή σου ακούγεται καθαρά... Θέλω να επικοινωνήσω μαζί σου.

Μάκης
τηλ. 8016227

Για την CHAOS (ΑΘΗΝΑ). Θέλω να κάνουμε έρωτα

Πέτρος
Τ.Θ. 80751-18510
Πειραιάς

Η τρελή του Νταβόδ φύσηξε και η θάλασσα σήκωσε κύματα που με πνίγουν. Γλυκιά μου θάλασσα φέρε με κοντά της να νικήσω την κατή της την ανάσα και το λάγνο σώμα της.

Ερωτευμένος μαζί σου
Τρελή Νταβίτσια

Για τον ΑΛΕΞΗ (τ. 63) που οι αγγελίες του προκάλεσαν πολλά και διάφορα σχόλια:

Είμαι ένας δεκαεννιάχρονος φοιτητής, όμορφος (τίποτα το εξαιρετικό, ούτε θεός, ούτε ημίθεος), γλυκός (απ' ό,τι μου λένε οι άλλοι) και μορφωμένος (θέλω να πιστεύω). Αυτά που ζητάς στον άνθρωπο που ψάχνεις είναι πιθανόν μια βάση για να ξεκινήσει κανείς μια σχέση αλλά το θέμα του δεσμού είναι εξαιρετικά λεπτό και δύσκολο και απαιτεί και κάποιες άλλες πιο ουσιαστικές προϋποθέσεις. Αν το σκεφτείς καλύτερα θα καταλάβεις τι εννοώ.

Y.G.: Αν ήμουν και εγώ bodybuilder ίσως να σου έγραφα. But... Τέλος πάντων, σου εύχομαι να βρεις τον άνθρωπο που ζητάς και να δημιουργήσεις μαζί του τη σχέση που θέλεις.

Τιμολόγος Φιλήμωνος 13
Αθήνα 115 21
Τηλ.: 6469827 - 6461380
κυκλοφορεί
κάθε δεύτερη Παρασκευή

Β' Περίοδος
Τεύχος 68, 27 Μαΐου 1988
Δρχ. 200

Εκδίδεται από τους:
Κ. Βουρνά
Π. Παναγιώτου
Γ. Πιτουρόπουλο
Δ. Ψαρρά
Φωτοσύνθεση
Βιβλιοσυνεργατική Συν.Π.Ε.
Φειδίου 18
Φωτολитоγραφική
αναπαραγωγή
RAY ΕΠΕ, Διδότου 26
Εκτύπωση
Ηλίας Ζέρβας κ Σια Ο.Ε.
Ακαδημίου 13 - Αθήνα

Υπεύθυνος έκδοσης:
Γ. Πιτουρόπουλος
Διευθυντής:
Δ. Ψαρράς

Σύνταξη:
Τ. Καπιντσάρος
Γ. Κόκκινος
Χ. Μαχαίρας
Π. Λινάρδος - Ρυλμόν
Δ. Τρίμης

Σελιδοποίηση:
Σ. Παντελάκης

Τεχνικοί συνεργάτες:
Ν. Βαλαωρίτης
Γ. Βότοης
Α. Κελεπής
Π. Κοροβέσης
Τ. Κωστόπουλος

Γ. Μακρής
Γ. Μητράλιος
Χ. Μόσχοιλος
Β. Ντάκουρη
Δ. Οικονομάκης
Η. Πετρόπουλος
Θ. Πλατής
Ρ. Πόλε

Ι. Ραλλέη
Μ.Ν. Ράπτης
Α. Ρουμελιώτης
Γ. Ρουμελιώτης
Χ. Σακελλαρόπουλος
Β. Τζαβάρας
Α. Τύρος
Γελοιογραφία:
Γ. Ιωάννου
Κόμικς:
Αρκάς
Σχίσμα:
Γ. Χατζίκος
Διοφήμος:
Κέλλυ Κοντονή

Συνδρομές:
Εσωτερικοί:
ετήσια: 4.800
εξαμηνιαία: 2.400
Εξωτερικοί:
ετήσια: 6.000
εξαμηνιαία: 3.000
Άλλες χώρες:
ετήσια: 6.800
εξαμηνιαία: 3.400
Διαρ. οργανισμοί:
ετήσια: 12.000
Εφάπαξ - Επιδότηση:
Γιάννης Γαρουφαλιάς

ΣΧΟΔΙΑ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

ΨΑΡΕΜΑ ΜΕ ΔΥΝΑΜΙΤΗ

Με δυναμίτη διάλεξαν να δείξουν τη δεινότητά τους στο ψαρεμα δυ νεφοληκτοι Αθηναίοι, την Κυριακή που μας πέρασε.

Τοκοθεσία; Η «βομβαρδισμένη» αλλά ωραιότατη ακόμα παραλία των Βασιλικών (Ψαροπούλι) στη Β. Εύβοια. Εμείς βρισκόμασταν μεσοπέλαγα, κοντά σε μια ξέρα και κάναμε καθετή απ' τη βαρκούλα μας. Ρομαντικά πράγματα!

Η παρουσία μας 150-200 μέτρα πιο πέρα, καθόλου δεν ενόχλησε τους παλικαράδες ψαράδες. Ίσα-ίσα μας ρώτησαν μ' όλη τους την άνεση αν είδαμε πουθενά το καταδικαστικό του λιμενικού!

Ως εδώ συνηθισμένα πράγματα. Το σκηνικό γνωστό, το 'χουμε ξαναδεί το έργο που λένε...

Τα μυστήρια έγιναν μετά.

Όπως το «ικπικό φτάνει πάντα στην ώρα του», έτσι και την Κυριακή. Αφού έγινε το «μπουμ» κι άσπρισε η θάλασσα απ' τα ψάρια, μετά από 10 λεπτά κατέφθασε το «ταχύκλω» του λιμεναρχείου Βασιλικών. (Ο σταθμός είναι καινούργιος, δεν έχει ούτε ένα χρόνο λειτουργίας). Μετά από υπόδειξη μας κατευθύνθηκε επάνω στους παραβάτες. Εμείς τρέψαμε τα χέρια μας, γιατί μπορούσαμε, βρε αδελφέ, να βοηθήσουμε στην προστασία της θαλάσσιας πανίδας στη χώρα μας.

Όμως η έκπληξη μας άρχισε απ' τη στιγμή που βλέπουμε το σκάφος του λιμενικού στην αρχή να πλησιάζει το σκάφος των δυναμιτιστών — που είχε στο μεταξύ βάλει μπρος κι απομακρυνόταν — και μετά να κάνει στροφή 180° και να εγκαταλείπει την καταδίωξη!

Τι συμβαίνει; αναρωτηθήκαμε. Σε λίγο καταλάβαμε... και φριζάμε.

Οι δύο αξιωματικοί με το σκάφος του λιμενικού είχαν καταφτάσει στην περιοχή της έκρηξης και μαζεύανε τα ψάρια. «Δεν μπορεί...» ξαναείπαμε και πλησιάζαμε να ρωτήσουμε. «Πού να τους πιάσεις τώρα αυτούς», μας είπαν. «Έχουν μεγάλη μηχανή κι εμείς μόνο 25άρα».

Βαστώντας ένα μακρύ καμάκι ο ένας απ' αυτούς, καμάκωνε ανενόχλητος τα ψάρια και κάποια στιγμή μας ρώτησε: «Βουτάτε; Έχετε μάσκα; Να βάλετε ένα χεράκι να τα μαζέψουμε; Είναι στρωμένος άσπρος ο βυθός!»

Τους απαντήσαμε όχι, κι αυτός ανυποχώρητα φιλικός μας πρότεινε να μας δώσει 2-3 κιλά απ' τα υπέροχα μελανούρια και σάλπες που είχαν γεμίσει τη θάλασσα.

Από... ιδεολογία, του είπαμε, δεν μπορούμε να φάμε τέτοια ψάρια, και αποχωρήσαμε αφού δεν ωφελούσε η κουβέντα. Μόνο που διαλοοστούσαμε τους εαυτούς μας που τελευταία στιγμή βγάλαμε τη φωτογραφική μηχανή απ'

τα πράγματα της βάρκας.

Εσείς τι λέτε μετά απ' αυτή την ιστορία;

Εμάς πάντως πριν απ' όλα τ' άλλα μας ήρθε ένα ερώτημα: Με τέτοιους συννόχους, πως γίνεται να μην υπάρχουν ένοχοι; Κι εν πάση περιπτώσει, πόσο κοστίζει μια μηχανή μεγαλύτερου κυβισμού για να εξοπλιστεί το λιμεναρχείο Ψαροπούλι; Ή θα προκαλούσε αυτό... μεγαλύτερα προβλήματα;

Αποστόλης ΛΟΥΛΗΣ
Έφη ΚΟΚΚΟΛΙΑΔΟΥ

Υ.Γ.: Εάν σας τύχει κι εσάς κάτι παρόμοιο. Αν κι εσείς χρησιμοποιείτε ξεπερασμένη τεχνολογία (καθετή, τσαπαρί κλπ.). Κρατάτε τουλάχιστον φωτογραφική μηχανή. Και κάτι άλλο: Αν σας προσφέρουν ψάρια... πάρτε τα...

ΜΕΡΕΣ ΣΤΡΑΤΟΥ

Έχοντας εδώ και λίγο καιρό απολυθεί από το στρατό, αποφάσισα να δώσω στη δημοσιότητα κάποια περιστατικά από τη στρατιωτική μου ζωή, αντί μιας γενικής ανάλυσης για το στρατό, ίσως από συναισθηματική φόρτιση, ίσως όμως γιατί δείχνουν πιο καθαρά κάποιες καταστάσεις.

Διάλεξα την επώνυμη παρουσίαση των «πρωταγωνιστών», γιατί είναι αυτό που πάντα έλπιζαν ν' αποφύγουν και τους δίνει τον «αέρα» να συνεχίζουν απρόσκοπτα το «έργο» τους.

1. Πρώτες μέρες στο κέντρο και αφού μας χρώσανε τα στρατιωτικά ρούχα, ήρθαν και μας πήρανε τη δεύτερη φαιοπράσινη μπλούζα γιατί παρουσιάστηκαμε πιο πολλοί απ' ό,τι περίμεναν (όπως είπαν) και δεν φτάναν τα ρούχα για όλους.

Σε όλους, είπαν πως θα ξεχρεωθούμε από αυτά που δώσαμε. Το ίδιο μας επανέλαβε κι ο διοικητής του λόχου Α. Κοτσιδής. Όταν μερικούς μήνες μετά, ήρθαν στη μονάδα τα ατομικά μας έγγραφα, δεν μας είχαν ξεχρεώσει τίποτα. Ο καθένας ας βγάλει τα συμπεράσματά του και ας κάνει τις υποθέσεις του.

2. Απόγευμα (Παρασκευή 9 Οκτωβρίου) στην ουρά για το φαγητό κι ένας μόνιμος λοχίας προσπαθεί να μας καβονάει, όλους τους νεοσύλλεκτους, με μεταβολές, εμείς αντιδρούμε, εκτελώντας με το δικό μας στυλ, παρουσιάζουμε μια εικόνα που γελοιοποιεί το λοχία, φωνάζοντας «θέλουμε καψόνι», «κι άλλες μεταβολές», «είμαστε μαζώχες» και λογοφέρνουμε έντονα μαζί του.

Την άλλη μέρα σε νυχτερινό επεισόδιο (διάβαζε καψόνι) γίνεται πηγαδάκι, όπου ο λοχίας δηλώνει «σας κουρεύουμε έτσι για να βλέπετε τον εαυτό σας

στον καθρέφτη και να σπάξετε, ιδίως τα ροκάκια». Ο λεβέντης αυτός λέγεται Κακογιώργος.

3. Μόλις αλλάξαμε λόχο και πήραμε ειδικότητες. Το Σάββατο δεν έχει ποτέ εκπαίδευση και συνήθως ξεκουραζόμαστε, βάσει προγράμματος.

Παρ' όλα αυτά το Σάββατο 14 Νοέμβρη, που είναι το πρώτο μας Σάββατο, στο δεύτερο λόχο για το καθιερωμένο «ψάρωμα» αρχίσαμε τα τροχάδια, τις ασκήσεις με τα όπλα και τις παρελάσεις, γιατί έτσι άρεσε στον «αξιότιμο κι ευγενέστατο» μόνιμο λοχία κ. Γεώργιο Κανάτα.

4. Στις 16 Νοέμβρη, τα συνεργεία διάσωσης έχουν ανασύρει πτώματα από τροχάιο, από παρακλάδια του Σπερχείου. Για να γίνει αυτό έχει αλλάξει η ροή από πολιτικό συνεργείο. Όμως η πολιτική ηγεσία της περιοχής δεν θέλει να ξαναπληρώσει το πολιτικό συνεργείο για να γυρίσει κανονικά η ροή. Έτσι μας μαζεύουν (γύρω στους 15 φαντάρους) αμέσως μετά το μεσημεριανό φαγητό και χωρίς να ρωτήσουν καν αν ξέρουν όλοι κολύμπι, μας βάζουν σ' ένα μικρό καταρράκτη, να κρατιόμαστε από ένα σχοινί και να βράζουμε τα σασκί με την άμμο, για ν' αλλάξει η ροή. Ο αξιωματικός που ηγείται της ομάδας δηλώνει πως «το σημερινό και τα ανύπαρκτα μέτρα ασφαλείας είναι θέμα για τις εφημερίδες». Πού να φανταστεί...

Την ώρα της επιχείρησης μας «καμαρώνει» αρμόδιος υπάλληλος του υπουργείου Γεωργίας.

5. Τα μεσημέρια, δεν ήταν λίγες οι φορές που ανεβοκατεβαίναμε τρέχοντας μια ανηφόρα «για να χωνέψουμε», ενώ ίσχυε η ναζιστική αρχή της συλλογικής ευθύνης, (για κάτι που έκανε ένας έτρεχαν όλοι), για να καθιερώσει κλίμα χαφιεδισμού και διάσπασης μεταξύ μας.

Τα κηρύγματα που μας κάνανε ήταν εναρμονισμένα στο πνεύμα του κλασικού στρατιωτικού σλόγκαν «ΑΚΟΥ - ΒΛΕΠΕ - ΣΩΠΑ» (ιδίως το τελευταίο).

Η λίστα με τις υπηρεσίες ανεβοκατεβαίνει στον πίνακα ανακοινώσεων, αφού γινόταν και το σχετικό βισμάτωμα, ώστε να μη χρεωθούν με άσχημη υπηρεσία, ή να έχουν έξοδο, οι «ημέτεροι».

6. Στη μονάδα που πήγα, στην προσωπική συνέντευξη με τον διοικητή, με ρώταγε αν ξέρω «πώς λένε αυτούς τους συλλόγους και τις οργανώσεις, που παρεμβαίνουν για το στρατό», διευκρινίζοντας, πως αυτός «βλέπει με θετικό μάτι αυτές τις προσπάθειες», «πού οφείλεται η αρνητική στάση των νέων στο στρατό», «κάθε πότε θέλω άδειες», «τι άκουσα να λένε γι' αυτόν οι παλιοί», «αν θέλω να συνεργαστούμε» κλπ. Έχοντας λειτουργήσει στην πολι-

τική μου ζωή στα πλαίσια της Επιτροπής για το Στρατό κι' έχοντας δημοσιεύσει στον Τύπο άρθρα για το στρατό, μου είναι δύσκολο να πιστώσω την εκδοχή της τυχαίας διατύπωσης των ερωτήσεων.

7. Στη μονάδα, όσοι ήμαστε κάποιες μόρφωσης κι ήμαστε και στα χαρτιά χριστιανοί, είχαμε καλές θέσεις, κύρια σε γραφεία.

Όσοι ήταν μωσαμβανοί (και ήταν τουλάχιστον οι μισοί) έσκαβαν λάκκους, μετά τους μπάζωναν και μετά πάλι από την αρχή. Φτάσαμε, μια μέρα που έλειπε λόγω ασθένειας ο διοικητής (υπολοχαγός Δ. Κουρούκλης), να μαζέψουμε μεταξύ μας λεφτά και να φέrouμε μια κουλάντζα, να μαζώσουμε τους λάκκους να γ' ανασάνουν λίγο οι συνάδελφοί μας (είχε κανείς τίποτα για ρατσισμό;).

8. Την Τετάρτη 11/2, έγινε γλέντι, όπου με διαταγή του διοικητή, οι χριστιανοί απαλλάσσονταν από τις σκοπιές και κάθε υπηρεσία, για να συμμετέχουν στο γλέντι, ενώ οι μωσαμβανοί τις χρεώνονταν όλες για να μην έρθουν, παρά την αντίθετη γνώμη φαντάρων, έφεδρων αξιωματικών και πολιτικού προσωπικού, για την απαράδεκτη αυτή διάκριση. Τελικά ελάχιστοι μωσαμβανοί συνάδελφοι μπόρεσαν να παρευρεθούν κι αυτοί «κακώς συμπετείχαν», σύμφωνα με τον διοικητή.

9. Στις 17/2, βάσει διαταγής, μπορούσαμε ν' ασχοληθούμε με το ποδόσφαιρο, αντί της απογευματινής εργασίας. Αφού γυρίσαμε από το γήπεδο, χωρίς καν να προλάβουμε να πλυθούμε, μας μαζέψανε γι' αναφορά με τα όπλα και μας βάλανε να τρέχουμε πάνω-κάτω.

Κι ύστερα σου λένε ότι οι φαντάροι είναι προβληματικοί.

10. Στη μονάδα υπηρετούσε δόκιμος αξιωματικός, καταγόμενος από τον ίδιο νομό, που σε εφτά μήνες είχε πάρει μόνο μια 24ωρη άδεια, επειδή δεν ήταν αρεστός στον διοικητή.

Αντίθετα υπήρχε προμोδότηση στο χαφιεδισμό και μάλιστα ανοιχτή.

Όμως, σε μια μικρή μονάδα, το φαινόμενο αυτό δύσκολα μπορεί να μείνει κρυφό.

Έτσι γρήγορα καταλάβαμε ποιος παίζει αυτό τον άχαρο ρόλο.

Ακόμα δεν ήταν λίγες φορές που ο διοικητής δήλωνε πως δεν φοβάται τίποτα και κανένα γιατί έχει ισχυρό πολιτικό (κυβερνητικό) μέσο.

11. Οι διακρίσεις φαίνονταν και στις σκοπιές. Η χειρότερη σκοπιά ήταν σε φυλάκιο με αποθήκες πυρομαχικών έξω από τη μονάδα, όπου καθημερινά στέλνανε 3 άτομα.

Κράτησα τις υπηρεσίες 26 ημερών του Γενάρη, 24 του Φλεβάρη και 27 του Μάρτη, στις οποίες αναλογούν 213 νούμερα.

Οι μωσαμβανοί φύλαξαν τα 176 κι οι χριστιανοί τα 55, ενώ ήμαστε μισοί-μισοί, από αναλογία αριθμού.

Να σημειώσουμε ακόμα, πως σχεδόν δίπλα στις αποθήκες πυρομαχικών, υπάρχει μόνιμη εστία φωτιάς (χω-

ματερή του δήμου) και κανείς δεν θεώρησε σκόπιμο ν' ανησυχήσει για τον κίνδυνο μιας δεύτερης Μαλακάσας.

12. Ένα ωραίο πρωί, μάθαμε ότι απαγορεύεται η παραγγελία καφέ από το ΚΥΜ για τους φαντάρους (εκτός αν έχουν δικό τους) και επιτρέπεται για αξιωματικούς, πολίτες και τους αντιπροσώπους μονάδων, που έρχονταν σε μας για δουλειές.

Άντε μετά να πάρεις στα σοβαρά τέτοιες διαταγές και πολύ περισσότερο το διατάσσοντα.

13. Ακόμα, πρέπει να σημειωθεί, πως, βάσει του κανονισμού, ο διοικητής έχει δικαίωμα να κρίνει εάν η γνωμάτευση του γιατρού ισχύει ή όχι, γεγονός παράλογο κι επικίνδυνο για την υγεία των κληρωτών.

Βάσει αυτής της διάταξης, δεν υποβλήθηκα σε χειρουργική αφαίρεση κύστης στο κεφάλι, παρ' όλο που είχα πάρει παραπεμπτικό για το στρατιωτικό νοσοκομείο.

Διέθετα λόγους (μειωμένη θητεία, σχετικά μεγάλο μέσο όρο ηλικίας και μόρφωσης για το στρατό, είχα εργαστεί στον Τύπο αλλά κυρίως λόγω της μικρής σε χρόνο διάρκειας της θητείας μου) ώστε να μην προλάβω να «πήξω», που λένε στο στρατό.

Άλλωστε αυτοί οι λόγοι αναφέρονταν συχνά μπροστά στους πρώην συναδέλφους μου από το διοικητή μου, με ευμενή σχόλια και δηλώσεις για το «διάλογο που πρέπει να γίνεται, ώστε κάποια πράγματα να μην πάνε μέχρι τις εφημερίδες» (διάβαζε να μένουν στην αφάνεια). Επαληθεύτηκε έτσι αυτό που μου δήλωσαν όταν μπήκα στο κέντρο, όταν η επιτροπή κατάταξης έκανε τα χαρτιά μου (μου είχαν πει: «εσύ θα περάσεις καλά»).

Δεν μπορώ όμως να σιωπήσω (άρα να δεχτώ) μια νοοτροπία, που κάνει διακρίσεις σε βάρος πρώην συναδέλφων μου, επειδή δεν έτυχε να κληθούν κάποια προϋπόθεση, για να υπερασπιστούν τον εαυτό τους.

Άλλωστε σαν άνθρωποι που αντιμετώπιζαν, αντιμετωπίζουν και θ' αντιμετωπίζουν στη ζωή τους (πολιτική και στρατιωτική) δύσκολες καταστάσεις, έχουν ανάγκη άλλης αντιμετώπισης, ξεχωριστά από ηλικία, μόρφωση επαγγελμα, θρήσκευμα. Αντιμετώπιση που δικαιούνται σαν ΠΟΛΙΤΕΣ ΜΕ ΣΤΟΛΗ, ΛΟΓΟ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ. Ν.Μ.

Υ.Γ.: Αφιερωμένο στα παιδιά που άφησα «μέσα».

ΚΑΘΕ ΚΑΤΕΡΓΑΡΗΣ

Ζώντας στην ανάνθρωπη κοινωνία της εξουσίας και του κεφαλαίου λειτουργούμε ως υποτελείς θεσμών που καθορίζουν τη συμπεριφορά και τα όρια της ανθρώπινης δραστηριότητας. Η κατανομή και ο διαχωρισμός των εργασιών και υπηρεσιών — στοιχείο αναγκαίο για τη λειτουργία του καπιταλισμού —

δεν θα μπορούσε να επιβιώσει σαν πρακτική αν δεν υπήρχαν οι ανάλογοι θεσμοί επιβελαιώσής τους. Ο θεσμός του σχολείου υπάρχει γιατί στο χώρο αυτό παρέχουν τις υπηρεσίες τους οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές. Ο θεσμός του στρατού λειτουργεί γιατί στο χώρο αυτό παρέχουν την έμμισθη και άμισθη υπηρεσία τους οι στρατιωτικοί και οι στρατιώτες αντίστοιχα. Κάθε θεσμός διατηρεί τη στεγανότητα του χώρου του, έννοια που ταυτίζεται με τις ιδιαιτερότητες του τρόπου εξυπηρέτησης της ισχύουσας τάξης πραγμάτων, αντλώντας όμως παράλληλα από αυτήν τα γενικά της χαρακτηριστικά που ουσιαστικά τη συγκροτούν.

Το γνωστό «ο κάθε κατεργάρης στον πάγκο του» επιβεβαιώνεται από την πραγματικότητα: Εκεί οι εργάτες για την παραγωγή, από δω οι μαθητές για τη διεκδίκηση του παραγωγικού ρόλου, πιο πέρα οι φαντάροι για να υπερασπίσουν την ιδιοκτησία των αφεντικών, οι αστυνομικοί στους δρόμους για την διατήρηση της τάξης και οι νοικοκυρές στο σπίτι για να φροντίσουν τους υπόλοιπους.

Κάθε θεσμός περιχαρακωμένος στις ιδιαιτερές του αξίες και νόρμες λειτουργεί διαρθρωτικά με τους άλλους. Βασικά συστατικά και ακόμα συνδετικοί κρίκοι μεταξύ τους η εξουσία και η ιεραρχία, στοιχεία που δομούν τη γενικότερη πραγματικότητα και αποτελεσματικά για την ηθική, πνευματική και σωματική καταστολή όπως και πλήρη υποταγή και εκμετάλλευση της ανθρώπινης ύπαρξης. Μηχανισμοί βίας οι θεσμοί με ψυχολογικούς ή σωματικούς εξαναγκασμούς έμμεσα καθιστούν εξάρτημα τον κάθε άνθρωπο. Ένας τέτοιος μηχανισμός είναι ο στρατός. Ένοπλο το περιεχόμενό του. Εδώ σταματάμε...

«Εκεί που αρχίζει ο στρατός σταματάει η λογική». Το ίδιο ακριβώς λένε και οι στρατιωτικοί που θεωρούν τους εαυτούς τους μια κάστα παραλόγου.

Ερώτηση: τι μέχρι τώρα από την εξουσία και το κεφάλαιο λειτουργήσε με ανθρώπινη λογική; Η εκμετάλλευση της φύσης; Τα σχολεία; Οι φυλακές; Η επιβίωση στις πόλεις-φαντάσματα; Όλα στην υπηρεσία του παραλογισμού της.

Γιατί αυτός ο διαχωρισμός;

Τα περιθώρια... και όποιος αντέξει Αμφισβήτηση και πάλη. Δυο λέξεις που η σημασία τους τείνει να ταυτιστεί με τα περιθώρια που η εξουσία κατά καιρούς και σε κάθε της επίκεδο όρισε, για την αναπαραγωγή της. Τα περιθώρια που σχηματίζονται και θεωρούνται καλά για τη ρήξη παύουν να είναι πλαστά από τη στιγμή που το αμφισβητησιακό υποκείμενο τα διαμορφώνει. Η αμφισβήτηση και η πάλη με κανένα τρόπο δεν ξεκινά από καταστατικούς χάρτες δικαιωμάτων που η εξουσία άφησε να εννοηθούν. Το ίδιο το υποκείμενο θα διαμορφώσει τις συνθήκες ρήξης και σύγκρουσης με την καθεστηκυία τάξη πραγμάτων. Ήδη ο

στρατός, θεσμός συγκεντρωτικός και κατεχοχην εμφανής σε θέματα εξουσίας και ιεραρχίας, δεν «προσφέρεται» για κάτι τέτοιο. Η ιδιαιτερότητα της στεγανότητάς του τον κάνει απρόσιτο και άβατο. Η συγκέντρωση ενός ανθρώπινου δυναμικού σε ένα μικρό χώρο είναι και η αρχή των διαφορών. Όλες οι καθημερινές λειτουργίες που στην πολιτική ζωή καταγράφουν την αναγκαιότητα τους στο στρατό δραματοποιούνται συσσωρευτικά. Η πραγματικότητα είναι πιο άμεση και πιο σκληρή.

Κοντολογία

Αν ο χαφές κατοικούσε στην παρακάτω γειτονιά τώρα μπορεί να κοιμάται στο δάλαμο που κοιμάσαι. Αν θα 'πρεπε τα μεσάνυχτα στο δρόμο να δώσεις τα στοιχεία σου στον μάτσο για εξακρίβωση, τώρα καθημερινά αναφέρεις με την ειδικότητά σου. Οι χώροι «ζωής» είναι καλύτερο ελεγχόμενοι. Η ψυχολογία και η πνευματική αναζήτηση λιγοστεύει ή προσαρμόζεται... και...

Τα στρατόπεδα είναι μικρά
έξω είναι μεγαλύτερα

Όμως η ανάγκη για μια αυτοδιευθυνόμενη ζωή και απαλλαγμένη από την εξουσία και διαμορφωμένη από τους ανθρώπους δεν μας αφήνει ήσυχους ή αλώσιμους της δημιουργεί προβλήματα. Προβλήματα που ξεκινάνε από την άρνηση, την αντίσταση μέχρι τη ρήξη.

Ο τρόπος και τα μέσα είναι δικός μας λογαριασμός. Εμείς διαμορφώσαμε τις συνθήκες.

Προβάλλοντας διαρκώς την κάθε συνειδητή άρνηση και ξυπνώντας αυτό που στον καθένα συμβατικά παραμένει ήσυχο.

Ο κόσμος άλλωστε είναι δικός μας και... έχουμε πολύ χρόνο στη διάθεσή μας.

Γιώργος ΚΥΡΙΑΚΟΥ
Στρατιώτης στη Λήμνο

ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΣΤΡΕΒΛΩΣΗΣ

Αγαπητέ Σχολιαστή,

Είναι ευτυχής συγκυρία που στο τελευταίο τεύχος σου δημοσιεύεις ρεπορτάζ για τη συγκέντρωση της 8/5 στο αμφιθέατρο Γκίνι του Ε.Μ.Π. και παράλληλα την άποψή μου για το συντονισμό των ΕΑΜΕ στη βάση, στην προσπάθεια κάλυψης του πολιτικού κενού του Δ.Σ. της ΟΛΜΕ. Έτσι φαίνεται καθαρά η απόπειρα στρέβλωσης αυτής της άποψης που επιχειρούν τα «Αντιτετράδια της Εκπαίδευσης» στο 2ο τεύχος τους (Μάιος-Ιούνιος). Ακόμα έχω να καταγγείλω το ψέμα ότι δήθεν ζητήσα δήλωση της Επιτροπής Πρωτοβουλίας για την απεργία στις εξετάσεις.

Το ερώτημα είναι, τι εξυπηρετεί η επίθεση των «Αντιτετράδιων» σ' ένα συνδικαλιστή και σε μια συνδικαλιστική κίνηση σε ώρα μάχης;

Κώστας ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ
Γεν. Γραμ. Γ' ΕΑΜΕ Δ. Αττικής

Γιάννη Χατζάκου

ΤΣΟΝΤΕΣ

ΠΡΟΣΟΧΗ ΖΟΑ....

Γ. ΧΑΤΖΑΚΟΣ

Βαρδινογιάννης εναντίον Κοσκωτά

Λοιπόν, τελευταία έχουμε γίνει μάρτυρες μιας καθημερινής φιλολογίας γύρω από τις διαφορές των δύο μεγάλων του ποδοσφαίρου. Αυτοί που την τροφοδοτούν βομβαρδίζοντάς μας με αθώα σχόλια και άρθρα έχουν έναν και μόνο στόχο. Να μας πείσουν ότι έχουμε να κάνουμε με τη σύγκρουση του «καλού» κεφαλαίου (εκπρόσωπός του ο Βαρδινογιάννης) και του «κακού» κεφαλαίου (εκφραστής του ο Κοσκωτάς). Γιατί λοιπόν να μη συνεισφέρουμε κι εμείς με τη σειρά μας μια απόλυτα αντικειμενική παρουσίαση των διαφορών των δύο ισχυρών σ' αυτή τη φιλολογία; (Η επιλογή μας να βάλουμε τον Βαρδινογιάννη πρώτο είναι καθαρά για λόγους αλφαβητικής σειράς).

ΒΑΡΔΙΝΟΓΙΑΝΝΗΣ	ΚΟΣΚΩΤΑΣ
Ώριμος πια, διδάχτηκε από τα λάθη των πρώτων χρόνων της προεδρίας του.	Ανώριμος προς το παρόν, δεν διδάχτηκε από τα λάθη των πρώτων χρόνων της προεδρίας του άλλου και τα επαναλαμβάνει στο πολλαπλάσιο.
Αυτοδημιούργητος, δαιμόνιος Έλληνας, πούλησε πετρέλαιο στη Ν. Αφρική σπάζοντας το εμπάργκο. Με λίγα λόγια, επιχειρηματική αυθεντία.	Υποπτος, σκοτεινός, με ανεξιχνίαστη πηγή εισοδημάτων και υπονοίες για διασυνδέσεις με τη Μαφία. Με λίγα λόγια, επικίνδυνος.
Χαρακτηριστικός εκπρόσωπος της εθνικής αστικής τάξης που ήταν παρούσα σ' όλους τους μεγάλους αγώνες του έθνους (εμφύλιος, χούντα, κλπ).	Χαρακτηριστικός εκπρόσωπος του αμερικανικού Κεφαλαίου (με Κ κεφαλαίο), που ήταν παρόν σ' όλους τους μεγάλους αγώνες του έθνους (εμφύλιος, χούντα, κλπ.).
Συνετός στη χρήση του κεφαλαίου του, δίνει λογικά πριμ, κλείνει μετρημένες μεταγραφές, δεν σπαταλά τα χρήματα της εταιρίας.	Σέρνει το χορό των εκατομμυρίων πετώντας τα λεφτά του δεξιά κι αριστερά, προκαλώντας τους μισθωτούς που υποφέρουν απ' τη λιτότητα.
Τσαμπουκάς, είχε βγάλει πιστόλι μέσα στο γήπεδο χωρίς να φοβηθεί κανέναν.	Δεν έχει βγάλει ακόμα πιστόλι γιατί είναι κότα. Έχει την προσωπική του αστυνομία.
Άνετος πια, δεν έχει ανάγκη από τον επηρεασμό διαιτητών, ομάδων, παικτών. (Η Χόνβεντ ήταν μια παρένθεση που δεν μειώνει τη γενική καλή εικόνα των τελευταίων χρόνων).	Επιθετικός, торπιλίζει το ήθος και το ύφος του ποδοσφαίρου μας εξαγοράζοντας ποδοσφαιριστές, προέδρους, διαιτητές, στήνοντας παιχνίδια.
Είχε δεξί του χέρι το ναύαρχο Σοφρά, γεννημένο στα γήπεδα.	Έχει δεξί του χέρι τον Κυριακίδη, κουλουριάρη και άρα άσχετο με τα ποδοσφαιρικά.
Αθόρυβος και σεμνός, αγοράζει τον Νίλσεν χωρίς φανφάρες και τυμπανοκρουσίες.	Φιγουράκιας, δίνει 250 για τον Κωφίδη, 300 για τον Καραπιάλη και πάει λέγοντας μέχρι τον Φούτρε.
Κολλητός του ο Κουλούρης, που ήταν κι αυτός ευθύς και τσαμπουκάς, από τα αριστερά στοιχεία του ΠΑΣΟΚ σήμερα.	Επηρεάζει μέσω των συμβούλων του τον Βαλυράκη, υπουργό αποτυχημένο και απολύτως υπεύθυνο για τα χάλια μας (Τσίγκοφ, Πάτρα, κλπ.).
Είναι ο τελευταίος τροχός των Βαρδινογιάννηδων. Λέγεται μάλιστα ότι του έδωσαν τον Παναθηναϊκό για να παίζει και να μη χάνεται στα πόδια τους.	Είναι ο μεγάλος αδελφός των Κοσκωτάδων. Λέγεται μάλιστα ότι δίνει λεφτά στον αδελφό του να τρέχει για να προβάλεται ο ίδιος.
Καθάρισε τον Παναθηναϊκό από τους χούλιγκανς. Ο Παναθηναϊκός έχει πια φίλους, όχι οπαδούς.	Φτιάχνει ιδιωτικό στρατό φανατικών. Νοικιάζει τρένα και καράβια για τους οπαδούς του «θρύλου», που όπως πάντα παραμένουν οπαδοί. Αυτό είναι επικίνδυνο.
Επηρεάζει το 48% των δημοσιογράφων.	Επηρεάζει το άλλο 48% των δημοσιογράφων (υπάρχουν και λευκά).
ΠΗΡΕ ΤΟ ΚΥΠΕΛΛΟ.	ΔΕΝ ΠΗΡΕ ΤΟ ΚΥΠΕΛΛΟ.

Πέρα όμως από τις διαφορές, υπάρχουν και ομοιότητες, που δεν εντοπίζονται βέβαια στο αναμφισβήτητο γεγονός ότι και οι δυο έχουν πεθερά, παιδιά, κλπ. Γι' αυτές όμως θα μιλήσουμε άλλη φορά. Προς το παρόν μας αρκεί: αφήστε τις τίγρεις να τσακώνονται και απολαύστε το θέαμα από μακριά. Είναι πράγματι απολαυστικό όσο και το κατς! (= σικέ).

Ο Άγιαξ και οι Γιαννιώτες

Ουφ!... Ανακούφιση για τους Γιαννιώτες, αφού μετά τη μείωση (-5) βαθμούς από τον ΠΑΣ Γιάννενα ξαναβρίσκουν τη «χαμένη τιμή τους» και τώρα πια με αξιοπρεπή τρόπο θα επιδιωχθεί ο «Άγιαξ της Ηπείρου» να ανεβεί στην Α' Εθνική.

Όλοι πλέον τώρα σαν κοράκια, επιδιώκοντας να αποκτήσουν ερείσματα στην κοινωνική ζωή της πόλης, με πρώτο το δήμαρχο Φ. Φίλιο (ΚΚΕ) και με δεδομένη τη στρατηγική της παραδοσιακής Αριστεράς στον αθλητισμό για εξυγίανση, διαφάνεια και συμμετοχή της τοπικής αυτοδιοίκησης στις ΠΑΕ (βλέπε Καλαμαριά), σπεύδει να πάρει μέρος στο κυνήγι για τον έλεγχό του.

Έτσι το ΚΚΕ έρχεται να ασκήσει «υπεύθυνη» και «ρεαλιστική» πολιτική, σταθεροποιώντας έναν ιδεολογικό μηχανισμό και κάνοντας μια στροφή στην άποψή του περί ερασιτεχνικού αθλητισμού.

Άλλωστε άλλο πράγμα είναι ο λαϊκός αθλητισμός και άλλο ο αθλητικός ανταγωνισμός που υποκρύπτει την ιδεολογική και κοινωνική λειτουργία του ποδοσφαίρου ξεκομμένου από τις ταξικές αντιπαλότητες.

Από την άλλη πλευρά, η δημοτική παράταξη της Δεξιάς στα Γιάννενα, πριν ο ΠΑΣ εισπράξει την καμπάνα από το ΑΣΕΑΔ, είχε προτείνει να δοθεί η ΠΑΕ για δυο χρόνια στο δήμο, με αντάλλαγμα την αποφυγή κοψίματος βαθμών με πολιτικές πιέσεις και αντιπολίτευση (κινητοποίηση της πόλης στυλ Λάρισας) στην κυβέρνηση.

Μία χαρακτηριστική περίπτωση λαϊκισμού — που μέσω της απλουστευμένης λογικής «χτυπάνε τον ΠΑΣ, άρα και την πόλη», συνεπώς το κέντρο (Αθήνα) είναι αυτό που θέλει να επιβάλει την υποταγή στην επαρχία — προσπαθεί να αποσιωπήσει τα συμφέροντα που υπάρχουν, αφού είναι γνωστές οι σχέσεις στελεχών της Δεξιάς της πόλης μας με τη διοίκηση του ΠΑΣ Γιάννενα.

Το σίγουρο πάντως είναι ένα. Μετά το κάζο του ΠΑΣ κανένας από τους φιλάθλους του δεν ενδιαφέρεται για την τύχη του, γιατί είναι απλά κλινικά νεκρός. Κι από ό,τι ξέρουμε, οι έστω και κλινικά νεκροί δεν ανασταίνονται.

Ή μήπως όχι; Κάτι ακούσαμε τελευταία περί ανάμιξης των Κοσκωτάδων στα διοικητικά του ΠΑΣ Γιάννενα.

Γιάννενα
Θ.Γ.

Αποκάλυψη τώρα

Η απαγόρευση του Γ.Γ.Α. στους συλλόγους να χρησιμοποιούν το ΠΑΕ, με τη διευκρίνιση μάλιστα ότι οι εθνικές ομάδες θα το έχουν στη διάθεσή τους μόνο σε μεγάλες διοργανώσεις (!) προκάλεσε σάλο. Μετά την πρώτη αμηχανία, που δικαιολογείται απ' το γεγονός ότι αφορμή της απόφασης ήταν για μια ακόμη φορά οι χούλιγκανς, ξύπνησαν και αντέδρασαν διάφοροι. Ομοσπονδίες, παράγοντες, προπονητές, δημοσιογράφοι.

Το γεγονός της απαγόρευσης αυτό καθαυτό είναι βαθιά αποκαλυπτικό, αλλά σίγουρα όχι για τους λόγους που κάποιοι θέλουν να μας ταΐσουν. Ο αυταρχικός χαρακτήρας, αλλά ακόμη και το επίπεδο ευφυΐας του κ. Σαρρή έγιναν ο κύριος στόχος αυτών που αντέδρασαν. Είναι όμως μήπως η πρώτη ή η τελευταία φορά που είμαστε αναγκασμένοι να θαυμάσουμε την προσωπικότητα του Γ.Γ.Α.; Την έχουμε απολαύσει, όταν ανέλυε, κοινωνιολογικά πάντα, το χουλιγκανισμό στην τηλεόραση, έχωμεν αποκλιθεί μπροστά της όταν κορδώνεται μετά από κάθε μεγάλη ή μικρή εθνική επιτυχία, έχουμε μείνει άφωνοι χωρίς επιχειρήματα ό-

ταν απειριθμεί με το γνωστό καταλυτικό ύφος τα ατέλειωτα επιτεύγματα της Πασοκικής διακυβέρνησης. Έτσι η απόφαση δεν έχει το παραμικρό να μας προσθέσει σ' αυτό το επίπεδο, που στο κάτω κάτω είναι το δύσκολο πεδίο της ψυχανάλυσης. Το ότι κάποιοι Πασόκοι θέλουν να φορτώσουν σ' αυτόν και τον Βαλυράκη τις κυβερνητικές επιλογές στον αθλητικό χώρο, όπως έκαναν με τον Τρίτη για την παιδεία, λίγο μας απασχολεί. Δικό τους το καρπούζι, δικό τους και το μαχαίρι.

Η απαγόρευση όμως είναι εξαιρετικά αποκαλυπτική για εντελώς διαφορετικούς λόγους. Το παραμύθι που «αφελώς» επαναλαμβάνεται μονότονα, ότι δηλαδή τα μεγάλα αθλητικά έργα γίνονται για να εξυψώσουν τον αθλητισμό, αποκάλυπτεται ότι είναι ένα χοντροειδέστατο ψέμα, όπως εξάλλου όλα τα παραμύθια και, δυστυχώς, χωρίς καλό τέλος. Το ιδεολόγημα μάλιστα ότι η Χρυσή Ολυμπιάδα και τα μεγάλα έργα θα εξυπηρετήσουν τις ανάγκες του λαού για άθληση είναι πολύ της μόδας τελευταία. Όποιος το αμφισβητεί, εκτός από αντεθνικό στοιχείο, είναι λίγο πολύ και βλαμμένος.

Το ποδήλατο λέει θα αποκτήσει το σπίτι του, το μπάσκετ το ίδιο, το βόλεϊ το ίδιο και πάει λέγοντας. Ο Σαρρή το μόνο που έκανε είναι ότι, με άκομφο είναι αλήθεια τρόπο, έβαλε τα πράγματα στη θέση τους. Αυτό απλώς σημαίνει ότι ο αθλητισμός δεν έχει τίποτα να κερδίσει από την Ολυμπιάδα των μεγάλων έργων. Αντίθετα, έχει να χάσει, γιατί ακυρώνεται οποιαδήποτε δυνατότητα, προοπτική ή έστω σκέψη για την κατασκευή αποκεντρωμένων έργων που θα είναι στη διάθεση των συλλόγων και των δήμων, δηλαδή των αθλητών.

Για να τελειώνουμε: Η πανεθνική ομοψυχία και στράτευση γύρω από την Ολυμπιάδα είναι στράτευση για την κατασκευή της ταφόπλακας του Αθλητισμού. Αν βέβαια Αθλητισμό εννοούμε τη δυνατότητα του κόσμου να παίξει με μια μπάλλα, να τρέχει σ' ένα στίβο, να καβαλήσει ένα ποδήλατο, να κολυμπάει σε μια πισίνα. Και δεν εννοούμε τη Μερσεντές του Γκάλη, τα ούρα του Τσίγκοφ, τις εκθέσεις επίπλων, πολύφωτων και ψεκαστικών μηχανημάτων για τα σπαρτά.

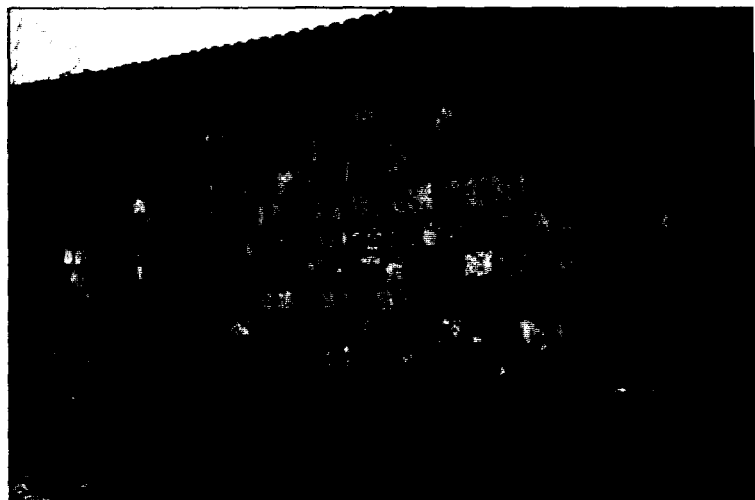
Θ.Π.

Στη μνήμη του Ντανιέλ Γκερέν

του Μ.Ν. ΡΑΠΤΗ

Πέθανε στα μέσα του περασμένου Απριλίου στο Παρίσι ο γνωστός Γάλλος επαναστάτης συγγραφέας και διανοούμενος Ντανιέλ Γκερέν, σε ηλικία 84 ετών. Ο Ντανιέλ Γκερέν έγινε γνωστός από το προπολεμικό του έργο «Φασισμός και Μεγάλο Κεφάλαιο» (1936), όταν ο ίδιος είχε σοβαρά αναμικθεί στο εργατικό γαλλικό κίνημα της εποχής. Άλλο σημαντικό του έργο θεωρείται η δίτομη ιστορία του της «Πάλης των Τάξεων κατά την Πρώτη Δημοκρατία 1793-1797», καθώς και το σύντομο δοκίμιό του «Ο Αναρχισμός» (1965), που επανεκδόθηκε συχνά τόσο γαλλικά όσο και σε πολλές άλλες γλώσσες. Ο Ντανιέλ Γκερέν, εκτός από πολυάριθμα άρθρα του σε περιοδικά, δημοσίευσε 40 περίπου έργα περιστρεφόμενα γύρω από πολιτικά θέματα και αυτοβιογραφικές του αναπτύξεις.

Στις 23 Απριλίου, στο περίφημο Νεκροταφείο του Père Lachaise στο Παρίσι, μπροστά στον Τοίχο των Federés όπου τουφεκίστηκαν οι Κομμουνάροι, πολλές εκατοντάδες Αριστεριστών του Παρισιού, Τροτσκιστές και Αναρχικοί, αλλά και γνωστοί εκπρόσωποι των Αντιιμπεριαλιστικών Κινήματων, χαιρέτησαν τη μνήμη του Ντανιέλ Γκερέν, που αφιέρωσε τη ζωή του στον αγώνα για μια καθολική επανάσταση, απελευθερωτική του ανθρώπου από τον καπιταλιστικό και ιμπεριαλιστικό ζυγό, αλλά και από κάθε άλλου είδους εκμετάλλευση και καταπίεση, ιδιαίτερα τη σεξουαλική. Δημοσιεύουμε παρακάτω την προσφώνηση που έκανε με την ευκαιρία αυτή ο Μιχάλης Ν. Ράπτης.

Είναι δύσκολο να μιλήσει κανείς για έναν Άνθρωπο, Φίλο και Σύντροφο, από πάρα πολύ καιρό, όταν πρόκειται να συνοψίσει τη βαθύτερη αλήθεια του. Κι αυτό τόσο περισσότερο, όταν πρόκειται για έναν Άνθρωπο εξαιρετικά πολύπλοκο, τεράστια Μνήμη του Αιώνα μας, Μάρτυρα προσεκτικό και κριτικό στους περισσότερους ιδεολογικούς και πολιτικούς αγώνες αυτού του Αιώνα, αλλά και συχνά αναμικμένος ο ίδιος «ως το λαιμό» στους αγώνες αυτούς.

Νομίζω ωστόσο ότι αυτό που διακρίνει το έργο και την πολιτική ζωή του Ντανιέλ ήταν η ακατάπαυτη αναζήτησή του της καθολικής κοινωνικής επανάστασης που αρμόζει στις απαιτήσεις και δυνατότητες των καιρών μας, ιδιαίτερα του τέλους του Αιώνα αυτού.

Επηρεασμένος από το μαρξισμό, τον τροτσκισμό, κλασικός μετά αναρχικός και τελικά «ελευθεριακός κομμουνιστής» (communiste libertaire), ο Ντανιέλ προσπάθησε να πραγματοποιήσει μια σύνθεση, ένα διαλεκτικό ξεπέρασμα της πείρας της Γαλλικής Επανάστασης, του Μάη 1968, για να φτάσει σε μια πιο ολοκληρωμένη και πιο βαθιά αντίληψη της ολικής κοινωνικής επανάστασης, απελευθερωτικής από όλους τους ζυγούς, όλες τις καταπίεσεις, και που αρμόζει στην πλήρη ανάπτυξη του σύγχρονου κοινωνικού ατόμου.

Είπε για τον εαυτό του ότι έκανε αυτή την προσπάθεια σαν ιστορικός και όχι σαν θεωρητικός, όμως στα κείμενά του, γεμάτα κριτική διαύγεια, αφθονούν αναλύ-

σεις και συλλογισμοί ιδιαίτερα πολύτιμοι που για μεγάλο διάστημα θα βοηθήσουν τις νέες γενιές των επαναστατών προς την ορθή κατεύθυνση: εκείνη της πραγματικής ολοκλήρωσης της Κοινωνικής Επανάστασης των Σύγχρονων Καιρών. Της επανάστασης που διαρκώς επιχειρείται, προδίδεται και που παραμένει όμως περισσότερο αναγκαία παρά ποτέ.

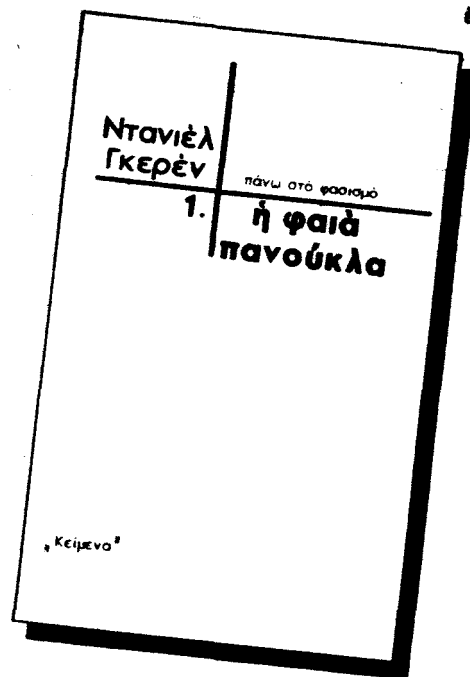
Τον τελευταίο του αγώνα ο Ντανιέλ τον έδωσε εναντίον της αρρώστιας και ιδίως της αγιάτρευτης κατάρρευσης του φυσικού μας είναι. Έχοντάς τον επισκεφθεί σχεδόν καθημερινά στις πολλές βδομάδες που κράτησε δυστυχώς ο άνισος αυτός και τόσο οδυνηρός αγώνας, μπορώ να μαρτυρήσω πως κύρια φροντίδα του Ντανιέλ ήταν να διατηρήσει

ως το τέλος τη διαύγεια του μυαλού του, να σταθεί ακλόνητος στις αρχές του, να περάσει ανεπαίσθητα από μια δικαιολογημένη εξέγερση στην αρχή σε μια ήρεμη παραδοχή της κοινής μας τύχης σαν ανθρώπων.

Η αναχώρησή του αφήνει ένα μεγάλο κενό στις γραμμές της πραγματικά ριζοσπαστικής, κριτικής, επαναστατικής γαλλικής και διεθνούς διανόησης, της τόσο πολύ σπάνιας σήμερα. Παραμένει όμως το έργο του, τόσο ποικίλο, τόσο πλούσιο, και σε μας που τον γνωρίσαμε από τόσο παλιά η ανάμνηση που 'χε μια χάρη παιδική, της πιστής αφοσίωσής του στους φίλους του καθώς και στις αρχές του, τις αρχές που ταιριάζουν σ' έναν πραγματικό επαναστάτη διανοούμενο, εντεταγμένο στη δράση.

M.N. ΡΑΠΤΗΣ

Η πρώτη έκδοση βιβλίου του Γκερέν στα ελληνικά έγινε το 1971

ΝΤΑΝΙΕΛ ΓΚΕΡΕΝ 1904-1988

Ο Ντανιέλ Γκερέν πέθανε τη νύχτα της 13-14 Απριλίου μετά από μακρά ασθένεια. Άφησε περίπου 40 δημοσιευμένα έργα με τελευταίο το αυτοβιογραφικό «Le feu du sang» που το περιγράφει ο ίδιος ως «Πολιτική και σαρκική αυτοβιογραφία» (1977). Γεννήθηκε στις 19 Μαΐου 1904 από γονείς αστούς, συνταραγμένους από την υπόθεση Ντρέιφους. Κατάγονταν από οπαδούς του Μπαμπέφ και του Σαιν Σιμόν, γεγονός που βάρυνε στην κατοπινή εξέλιξή του, όπως διηγείται ο ίδιος.

Το 1930 ασκεί «επαναστατική δημοσιογραφία» σαν συνεργάτης του εβδομαδιαίου *Monde* του Ανρί Μπαρμπίς. Τα θέματά του είναι η γαλλική αποικιοκρατία στην Ινδοκίνα και το Μαρόκο. Την ίδια εποχή συνεργάζεται με το «*Revolution Proletarienne*» και το «*Cri du Peuple*». Το 1933 κάνει ένα ρεπορτάζ στη Γερμανία και το δημοσιεύει χάρη στον Μπλουμ στην εφημερίδα «*Le Populaire*». Πρόκειται για την αρχή του βιβλίου «*Fascisme et grand capital*» που κυκλοφόρησε το 1936. Το 1938 η «*Gauche Proletarienne*», στην οποία ανήκει, αναλαμβάνει τη διεύθυνση της Σοσιαλιστικής Ομοσπονδίας του Σηκουάνα και ο ίδιος γίνεται αναπληρωτής γραμματέας.

Στο Εξόσπασμα του Β' Παγκόσμιου Πολέμου βρίσκεται στη Νορβηγία και δεν θα μπορέσει να γυρίσει πριν το 1942. «Ως συνεπής διεθνιστής», εξηγεί ο ίδιος, «αρνείται να προσχωρήσει σε μια αντίσταση η οποία στοχεύει στην ήττα του ενός από τα δύο ιμπεριαλιστικά στρατόπεδα, προτιμώντας να συμμετάσχει μαζί με τους τροτσκιστές σε μια παράνομη εργατική δράση πολεμώντας ταυτόχρονα τον κατακτητή και το γαλλικό καπιταλισμό».

Από το Δεκέμβριο του 1946 μέχρι την αρχή του 1949 ο Γκερέν βρίσκεται στις ΗΠΑ και κάνει μια έρευνα για την αμερικάνικη κοινωνία. Στη δεκαετία του '50 συμμετέχει στην επιτροπή «Γαλλία-Μαγκρέμπ», μάχεται ενάντια στη γαλλική αποικιοκρατία και αποφασίζει να «προσφέρει την υποστήριξή του στην Αλγερινή Επανάσταση».

Μετά την απαγωγή του ηγέτη της μαροκινής αντιπολίτευσης Μεχντί Μπεν Μπαρκά, ο Γκερέν ιδρύει την επιτροπή «Για την αλήθεια σχετικά με την υπόθεση Μπεν Μπαρκά». Με το πέρασμα του χρόνου εμφανίζεται ως βετεράνος του γαλλικού ελευθεριακού κομμουνισμού. Το 1972 ιδρύει την «Αντιιμπεριαλιστική Επιτροπή». Ήταν επίσης μέλος του «Μετώπου Ομοφυλοφίλων Επαναστατικής Δράσης» (FHAR) με μεγάλη δραστηριότητα στις αρχές του '70.

Στην Ελλάδα έχουν μέχρι σήμερα εκδοθεί:

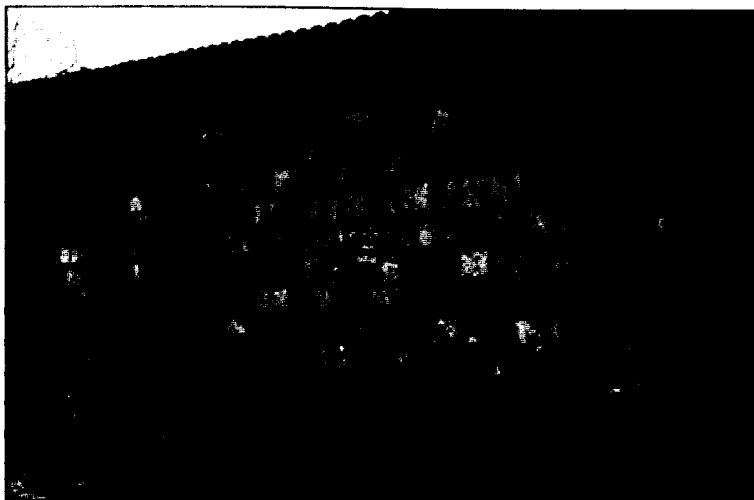
- «*Η φαιά Πανούκλα*», εκδόσεις *Κείμενα*, 1971.
- «*Ο Αναρχισμός*», εκδόσεις *Ελεύθερος Τύπος*, 1973.
- «*Ούτε θεός, ούτε αφέντης*», εκδόσεις *Σπηλιώτη* 1976, τόμ. I, II.

Στη μνήμη του Ντανιέλ Γκερέν

του Μ.Ν. ΡΑΠΤΗ

Πέθανε στα μέσα του περασμένου Απριλίου στο Παρίσι ο γνωστός Γάλλος επαναστάτης συγγραφέας και διανοούμενος Ντανιέλ Γκερέν, σε ηλικία 84 ετών. Ο Ντανιέλ Γκερέν έγινε γνωστός από το προπολεμικό του έργο «Φασισμός και Μεγάλο Κεφάλαιο» (1936), όταν ο ίδιος είχε σοβαρά αναμιχθεί στο εργατικό γαλλικό κίνημα της εποχής. Άλλο σημαντικό του έργο θεωρείται η δίτομη ιστορία του της «Πάλης των Τάξεων κατά την Πρώτη Δημοκρατία 1793-1797», καθώς και το σύντομο δοκίμιό του «Ο Αναρχισμός» (1965), που επανεκδόθηκε συχνά τόσο γαλλικά όσο και σε πολλές άλλες γλώσσες. Ο Ντανιέλ Γκερέν, εκτός από πολυάριθμα άρθρα του σε περιοδικά, δημοσίευσε 40 περίπου έργα περιστρεφόμενα γύρω από πολιτικά θέματα και αυτοβιογραφικές του αναπτύξεις.

Στις 23 Απριλίου, στο περιφημο Νεκροταφείο του Père Lachaise στο Παρίσι, μπροστά στον Τοίχο των Federés όπου τουφεκίστηκαν οι Κομμουνάροι, πολλές εκατοντάδες Αριστεριστών του Παρισιού, Τροτσκιστές και Αναρχικοί, αλλά και γνωστοί εκπρόσωποι των Αντιιμπεριαλιστικών Κινήματων, χαιρέτησαν τη μνήμη του Ντανιέλ Γκερέν, που αφιέρωσε τη ζωή του στον αγώνα για μια καθολική επανάσταση, απελευθερωτική του ανθρώπου από τον καπιταλιστικό και ιμπεριαλιστικό ζυγό, αλλά και από κάθε άλλου είδους εκμετάλλευση και καταπίεση, ιδιαίτερα τη σεξουαλική. Δημοσιεύουμε παρακάτω την προσφώνηση που έκανε με την ευκαιρία αυτή ο Μιχάλης Ν. Ράπτης.

Είναι δύσκολο να μιλήσει κανείς για έναν Άνθρωπο, Φίλο και Σύντροφο, από πάρα πολύ καιρό, όταν πρόκειται να συνοψίσει τη βαθύτερη αλήθεια του. Κι αυτό τόσο περισσότερο, όταν πρόκειται για έναν Άνθρωπο εξαιρετικά πολύπλοκο, τεράστια Μνήμη του Αιώνα μας, Μάρτυρα προσεκτικό και κριτικό στους περισσότερους ιδεολογικούς και πολιτικούς αγώνες αυτού του Αιώνα, αλλά και συχνά αναμιγμένος ο ίδιος «ως το λαιμό» στους αγώνες αυτούς.

Νομίζω ωστόσο ότι αυτό που διακρίνει το έργο και την πολιτική ζωή του Ντανιέλ ήταν η ακατάπαυτη αναζητήσή του της καθολικής κοινωνικής επανάστασης που αρμόζει στις απαιτήσεις και δυνατότητες των καιρών μας, ιδιαίτερα του τέλους του Αιώνα αυτού.

Επηρεασμένος από το μαρξισμό, τον τροτσκισμό, κλασικός μετά αναρχικός και τελικά «ελευθεριακός κομμουνιστής» (communiste libertaire), ο Ντανιέλ προσπάθησε να πραγματοποιήσει μια σύνθεση, ένα διαλεκτικό ξεπέρασμα της πείρας της Γαλλικής Επανάστασης, του Μάη 1968, για να φτάσει σε μια πιο ολοκληρωμένη και πιο βαθιά αντίληψη της ολικής κοινωνικής επανάστασης, απελευθερωτικής από όλους τους ζυγούς, όλες τις καταπιέσεις, και που αρμόζει στην πλήρη ανάπτυξη του σύγχρονου κοινωνικού ατόμου.

Είπε για τον εαυτό του ότι έκανε αυτή την προσπάθεια σαν ιστορικός και όχι σαν θεωρητικός, όμως στα κείμενά του, γεμάτα κριτική διαύγεια, αφθονούν αναλύ-

σεις και συλλογισμοί ιδιαίτερα πολύτιμοι που για μεγάλο διάστημα θα βοηθήσουν τις νέες γενιές των επαναστατών προς την ορθή κατεύθυνση: εκείνη της πραγματικής ολοκλήρωσης της Κοινωνικής Επανάστασης των Σύγχρονων Καιρών. Της επανάστασης που διαρκώς επιχειρείται, προδίδεται και που παραμένει όμως περισσότερο αναγκαία παρά ποτέ.

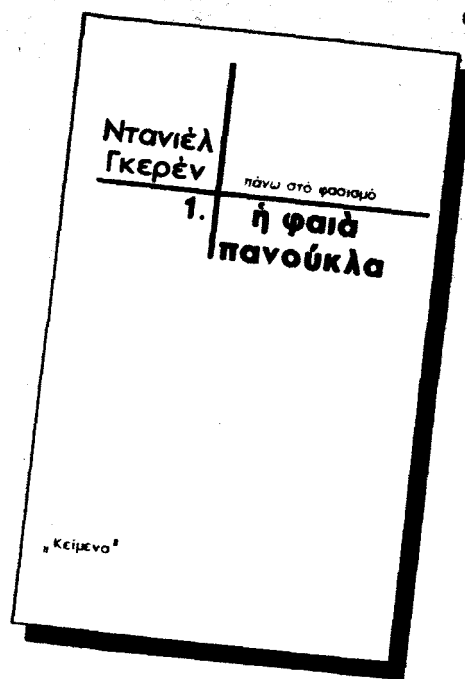
Τον τελευταίο του αγώνα ο Ντανιέλ τον έδωσε εναντίον της αρρώστιας και ιδίως της αγιάτρευτης κατάρρευσης του φυσικού μας είναι. Έχοντάς τον επισκεφθεί σχεδόν καθημερινά στις πολλές βδομάδες που κράτησε δυστυχώς ο άνισος αυτός και τόσο οδυνηρός αγώνας, μπορώ να μαρτυρήσω πως κύρια φροντίδα του Ντανιέλ ήταν να διατηρήσει

ως το τέλος τη διαύγεια του μυαλού του, να σταθεί ακλόνητος στις αρχές του, να περάσει ανεπαίσθητα από μια δικαιολογημένη εξαγερση στην αρχή σε μια ήρεμη παραδοχή της κοινής μας τύχης σαν ανθρώπων.

Η αναχώρησή του αφήνει ένα μεγάλο κενό στις γραμμές της πραγματικά ριζοσπαστικής, κριτικής, επαναστατικής γαλλικής και διεθνούς διανόησης, της τόσο πολύ σπάνιας σήμερα. Παραμένει όμως το έργο του, τόσο ποικίλο, τόσο πλούσιο, και σε μας που τον γνωρίσαμε από τόσο παλιά η ανάμνηση που 'χε μια χάρη παιδική, της πιστής αφοσίωσής του στους φίλους του καθώς και στις αρχές του, τις αρχές που ταιριάζουν σ' έναν πραγματικό επαναστάτη διανοούμενο, ενταγμένο στη δράση.

M.N. ΡΑΠΤΗΣ

Η πρώτη έκδοση βιβλίου του Γκερέν στα ελληνικά έγινε το 1971

ΝΤΑΝΙΕΛ ΓΚΕΡΕΝ 1904-1988

Ο Ντανιέλ Γκερέν πέθανε τη νύχτα της 13-14 Απριλίου μετά από μακρά ασθένεια. Άφησε περίπου 40 δημοσιευμένα έργα με τελευταίο το αυτοβιογραφικό «Le feu du sang» που το περιγράφει ο ίδιος ως «Πολιτική και σαρκική αυτοβιογραφία» (1977). Γεννήθηκε στις 19 Μαΐου 1904 από γονείς αστούς, συνταραγμένους από την υπόθεση Ντρέιφους. Κατάγονταν από οπαδούς του Μπαμπέφ και του Σαιν Σιμόν, γεγονός που βάθυνε στην κατοπινή εξέλιξή του, όπως διηγείται ο ίδιος.

Το 1930 ασκεί «επαναστατική δημοσιογραφία» σαν συνεργάτης του εβδομαδιαίου *Monde* του Ανρί Μπαρμπίς. Τα θέματά του είναι η γαλλική αποικιοκρατία στην Ινδοκίνα και το Μαρόκο. Την ίδια εποχή συνεργάζεται με το «*Revolution Proletarienne*» και το «*Cri du Peuple*». Το 1933 κάνει ένα ρεπορτάζ στη Γερμανία και το δημοσιεύει χάρη στον Μπλουμ στην εφημερίδα «*Le Populaire*». Πρόκειται για την αρχή του βιβλίου «*Fascisme et grand capital*» που κυκλοφόρησε το 1936. Το 1938 η «*Gauche Proletarienne*», στην οποία ανήκει, αναλαμβάνει τη διεύθυνση της Σοσιαλιστικής Ομοσπονδίας του Σηκουάνα και ο ίδιος γίνεται αναπληρωτής γραμματέας.

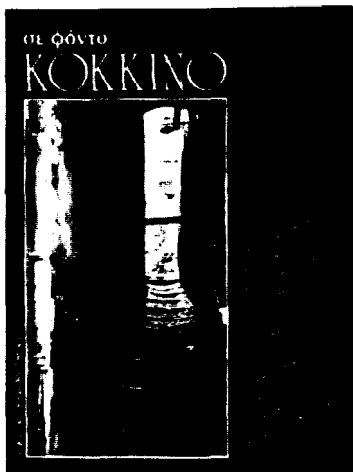
Στο ξέσπασμα του Β' Παγκόσμιου Πολέμου βρίσκεται στη Νορβηγία και δεν θα μπορέσει να γυρίσει πριν το 1942. «Ως συνεπής διεθνιστής», εξηγεί ο ίδιος, «αρνείται να προσχωρήσει σε μια αντίσταση η οποία στοχεύει στην ήττα του ενός από τα δύο ιμπεριαλιστικά στρατόπεδα, προτιμώντας να συμμετάσχει μαζί με τους τροτσκιστές σε μια παράνομη εργατική δράση πολεμώντας ταυτόχρονα τον κατακτητή και το γαλλικό καπιταλισμό».

Από το Δεκέμβρη του 1946 μέχρι την αρχή του 1949 ο Γκερέν βρίσκεται στις ΗΠΑ και κάνει μια έρευνα για την αμερικανική κοινωνία. Στη δεκαετία του '50 συμμετέχει στην επιτροπή «Γαλλία-Μαγκρέμπ», μάχεται ενάντια στη γαλλική αποικιοκρατία και αποφασίζει να «προσφέρει την υποστήριξή του στην Αλγερινή Επανάσταση».

Μετά την απαγωγή του ηγέτη της μαροκινής αντιπολίτευσης Μεχντί Μπεν Μπαρκά, ο Γκερέν ιδρύει την επιτροπή «Για την αλήθεια σχετικά με την υπόθεση Μπεν Μπαρκά». Με το πέρας του χρόνου εμφανίζεται ως βετεράνος του γαλλικού ελευθεριακού κομμουνισμού. Το 1972 ιδρύει την «Αντιιμπεριαλιστική Επιτροπή». Ήταν επίσης μέλος του «Μετώπου Ομοφυλοφίλων Επαναστατικής Δράσης» (FHAR) με μεγάλη δραστηριότητα στις αρχές του '70.

Στην Ελλάδα έχουν μέχρι σήμερα εκδοθεί:

- «Η Φαιά Πανούκλα», εκδόσεις Κείμενα, 1971.
- «Ο Αναρχισμός», εκδόσεις Ελεύθερος Τύπος, 1973.
- «Ούτε θεός, ούτε αφέντης», εκδόσεις Σηλιώτη 1976, τόμ. Ι, ΙΙ.

■ «Με τη βεβαιότητα της αξίας και της επικαιρότητας των αντικαπιταλιστικών ιδεών», κυκλοφόρησε πρόσφατα το περιοδικό «Σε φόντο Κόκκινο». Η νέα προσπάθεια κινείται στο χώρο της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς, προσπαθώντας, όπως γράφει αυτοπαρουσιαζόμενη η συντακτική της επιτροπή, «να συμβάλει στη δημιουργία ενός νέου ακροαριστερού συσχετισμού» και «μιας νέας συλλογικότητας». Στο πρώτο τεύχος του περιοδικού, που είναι ιδιαίτερα επιμελημένο αισθητικά, προσέξαμε τα άρθρα για τις ελληνοτουρκικές σχέσεις και την τούρκικη μειονότητα της Θράκης, την αναφορά στις προσπάθειες συνδικαλιστικής συγκρότησης που επιχειρούνται σε διάφορους χώρους, καθώς και το κείμενο για την αναδιάρθρωση στις τράπεζες.

■ Όσοι δεν έχουν πού να πάνε το καλοκαίρι και δεν τους πειράζει να δουλέψουν μερικές ώρες τζάμπα, μπορούν αν θέλουν να επισκεφθούν κάποια κατασκήνωση στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, από αυτές που οργανώνει η «Κίνηση Εθελοντών για τη διεθνή συνεργασία και την κοινωνική αλληλεγγύη».

Η «Κίνηση» είναι ο ελληνικός κλάδος της παγκόσμιας οργάνωσης «Service Civil International» (S.C.I.), η οποία, όπως δηλώνει, είναι ειρηνιστική, αδέσμευτη, μη κερδοσκοπική, μη θρησκευτική και μη κυβερνητική. Στόχοι της, «η προώθηση της Ειρήνης, το ξεπέρασμα των εθνικών και κοινωνικών προκαταλήψεων, η ενίσχυση εναλλακτικών προγραμμάτων και η γνωριμία μεταξύ των μελών της».

Οι άμισθοι εθελοντές προσφέρουν την εργασία τους σε έργα προστασίας του περιβάλλοντος, απασχολούνται κοντά σε ανθρώπους με ειδικές ανάγκες, επιδιώκουν να ευαισθητοποιήσουν τους πολίτες σε προβλήματα οικολογικά και μειονοτικά. Στους εθελοντές προσφέρεται στέγη και τροφή δωρεάν. Όσοι ενδιαφέρονται, μπορούν να επικοινωνήσουν με την S.C.I. στη διεύθυνση Καλλιστράτου 69, 15771 Αθήνα.

ΣΧΟΛΙΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

■ Στις 3, 4 και 5 Ιουνίου πραγματοποιείται στη Ζακύνθο η 3η Ευρωπαϊκή Οικολογική συνάντηση με θέμα «Οι δυνατότητες παρέμβασης σε ευαίσθητες περιοχές της Μεσογείου, θεωρίες, εμπειρίες και προσπάθειες, Μεσόγειος και ολοκληρωμένα προγράμματα». Η συνάντηση οργανώνεται από τη συντονιστική επιτροπή περιβάλλοντος Ζακύνθου, την επιτροπή προστασίας θαλάσσιας χελώνας, τη Νομαρχιακή Επιτροπή περιβάλλοντος Ζακύνθου και το Τ.Ε.Ε. Δυτ. Ελλάδας.

Συμπαράσταση

Το πολιτικό θρίλερ των σκευωριών συνεχίζεται... αυτό ήρθε να μας θυμίσει η εκδήλωση συμπαράστασης στους τέσσερις αναρχικούς κρατούμενους (Κλ. Σμυρναίο, Χρ. Μαρίνο, Β. Βογιατζή, Μ. Μπουκουβάλα) για την υπόθεση Πρέκα, που διοργάνωσε η «Κίνηση για την υπεράσπιση των πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων» στην Παρασκευή 13 Μαΐου στη Θεσσαλονίκη.

Ομιλητές ήταν ο Σαράντος Ορφανουδάκης, δικηγόρος πανεπιστημιακός, ο Γιώργος Κουβίδης από την κίνηση και οι Μάκης Σέρβος και Γιώργος Μπουκετοϊδής.

Η τηλεοπτική μετάδοση της εν ψυχρώ δολοφονίας του Μιχάλη Πρέκα δεν είναι ο μόνος λόγος της μεγάλης ευαισθητοποίησης για το θέμα: το παιδί του με τη Βαγγελιώ Βογιατζή γεννήθηκε και μεγαλώνει στη φυλακή.

Την επομένη της εκδήλωσης η αστυνομία συνέλαβε και έκανε έρευνα στα σπίτια δύο από τα μέλη της επιτροπής συμπαράστασης στους 4, κατά τη διάρκεια συμβολικής ενέργειας συμπαράστασης.

Γ.Ρ.

Κάποιοι αντιρατσιστές... ρατσιστές

Η κτηνωδία και η βία του ισραηλινού στρατού και των σιωνιστών εποικών φαίνεται πως ενοχλούν τη σιωνιστική διανόηση που έχει δημόσια αναγνωριστεί στη Γαλλία «για τις αριστερές ιδέες της και τη δράση της» και για την υπεράσπιση των «δικαιωμάτων του ανθρώπου». Πολλοί από αυτούς που τόσο κόπτονται για τις αντιρατσιστικές προθέσεις τους, ποτέ μα ποτέ, δεν ασχολήθηκαν με την τρομοκρατική βία του Ισραήλ από τότε που ο σιωνισμός εγκαταστάθηκε στην Παλαιστίνη μέχρι την τελευταία περίοδο των επεμβάσεων στο Λίβανο. Υπήρχε βέβαια η μεγάλη δικαιολογία: «η νόμιμη άμυνα» μπροστά στον οπλισμένο Παλαιστίνιο...

Βέβαια, παρ' όλο που δεν υπάρχει τώρα ντουφέκι στα χέρια των εξεγερμένων Παλαιστινίων στα κατεχόμενα, η καταστολή του κράτους - απαρτχάιντ συνεχίζεται αμείωτα. Είναι η αναντίρρηση απόδειξη, ότι η σιωνιστική βία δεν είναι μια «νόμιμη άμυνα», αλλά μια συνεχής αστυνομική και στρατιωτική επίθεση ενάντια στις παλαιστινιακές μάζες για να διωχτούν από τα εδάφη τους, για να εξουδετερωθούν πολιτικά, δυναμώνοντας έτσι το κράτος - έποικο και χωροφύλακα.

Στη Γαλλία έχουν διατυπωθεί πολλές φορές καταγγελίες από μικρό, δυστυχώς, μέρος του χώρου της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς για το ρόλο της οργάνωσης «S.O.S.-Racisme». Ένα ρόλο, όπως λένε, χταποδιού της εξουσίας (μαζί με την εκκλησία βέβαια), για την εξασφάλιση του ελέγχου από τα μέσα της προλεταριοποιημένης νεολαίας και, ιδίως, της πολυτάραχης νεολαίας της δεύτερης γενιάς μεταναστών. Γι' αυτή την οργάνωση, «ένας καλός Άραβας μεταναστής» είναι ένας ενοσωματωμένος «μπλε - άσπρος - κόκκινος πολίτης» (Γάλλος, δηλαδή, όπως τα χρώματα της γαλλικής σημαίας). Κάποιος που «διατηρεί το δικαίωμα στη διαφορά» σε επιφανειακό - όμως - ζητήματα, και ιδιαίτερα που απορρίπτει κάθε συμπάθεια προς τις παλαιστινιακές μάζες και κλείνει τα μάτια απέναντι στα εγκλήματα του σιωνισμού.

Οι ρατσιστές σιωνιστές στη Γαλλία, λοιπόν, ανέλαβαν να αναπτύξουν τα... αντιρατσιστικά αισθήματα των μεταναστών Αράβων, όχι βέβαια ενάντια στο κράτος-έποικο, αλλά ενάντια στους Παλαιστίνιους! Ο Ερίκ Γκαμπολί, πρώην πρόεδρος της Σιωνιστικής Ένωσης των Εβραίων Φοιτητών (U.E.J.) και γενικός γραμματέας (παρακαλώ!) της «S.O.S.-Racisme», δήλωσε ότι παραμένει «αλληλεγγύος προς το εβραϊκό κράτος», παρ' την επέμβαση στα κατεχόμενα. Ο Μορκ Μπιτόν και ο Ιβ Αζερούαλ, υπεύθυνοι της Ένωσης των Εβραίων Φοιτητών και μέλη του κεντρικού γραφείου της «SOS-Racisme», δήλωσαν στο «L' Evenement» (Φεβράριος '88), ότι «αν η βάση της SOS-Racisme ταχθεί υπέρ της παλαιστινιακής υπόθεσης, τότε μεταξύ SOS-Racisme και Ισραήλ θα διαλέξουμε το δεύτερο».

Αλλά το διαμάντι ανήκει αναμφισβήτητα στον Ελν Βιζέλ, πρόσφατο Νόμπελ Ειρήνης, που δήλωσε κι αυτός στο L' Evenement: «Οι Ισραηλινοί είναι φίλοι μας, αδέρφια μας. Τους φίλους δεν μπορούμε να τους κατηγορήσουμε με τίποτα».

Θ.Σ.

Συγκλήσεις

Η σύγκλιση ΠΑΣΟΚ και Ν. Δημοκρατίας στις πρυτανικές εκλογές του ΕΜΠ ξάφνιασε πολλούς. Δε θα 'πρεπε, ωστόσο να αποτελεί έκπληξη για τους προσεκτικούς παρατηρητές των πανεπιστημιακών (και όχι μόνο) πραγμάτων. Ήδη από πέρυσι, η камπάνια ενάντια στον τώως πρύτανη του ΕΜΠ Γ. Βουδούρη είχε ενορχηστωθεί από το συμπολιτευόμενο θήμα με τη συμβολή και τη συναίνεση γνωστών παραγόντων της Δεξιάς στο Ε.Μ. Πολυτεχνείο.

Αλλά και πιο πρόσφατα, πριν, αλλά και μετά τις φοιτητικές καταλήψεις η αρθρογραφία υπουργών του ΠΑΣΟΚ (τι σύμπτωση! πάλι στο θήμα) περί «ιδεολογικής τρομοκρα-

τίας» στα ΑΕΙ, περί «υποβάθμισης των πτυχίων» και άλλων τινών, δεν ήταν παρά μια άκριτη επανάληψη των όσων κατά καιρούς είχε επισυνάψει η Δεξιά στα ελληνικά πανεπιστήμια μετά την εφαρμογή του Νόμου-Πλαίσιο που εισήγαγε το ΠΑΣΟΚ.

Με δεδομένη επιπλέον τη συναίνεση ανάμεσα στα δύο μεγάλα κόμματα που εξαπλώνεται σ' όλους τους κοινωνικούς χώρους, η σύγκλιση ΠΑΣΟΚ και Δεξιάς στο ίδιο πρυτανικό ψηφοδέλτιο δεν αποτελεί έκπληξη. Εκτός ίσως από το γεγονός ότι επικεφαλής τίθεται ο εκλεκτός του κ. Μητσοτάκη...

Χ.Μ.

Σωφρονισμός ή εκδίκηση;

Για τον εβδομηνταπεντάχρονο ισοβίτη κρατούμενο **Κωνσταντίνο Σαλπαδήμα** και για τα σοβαρά προβλήματα υγείας που αντιμετωπίζει έχουμε γράψει κι άλλη φορά. Παρακάτω δημοσιεύουμε ένα γράμμα που μας έστειλε απ' τον Κορυδαλλό, με το οποίο ζητάει την επιείκεια της πολιτείας και τη συμπαράσταση όσων ενδιαφέρονται για την περίπτωση του, αφού η συνέχιση της φυλάκισής του δεν εξυπηρετεί πια, όπως λέει, τίποτα άλλο πέρα από την εκδίκηση.

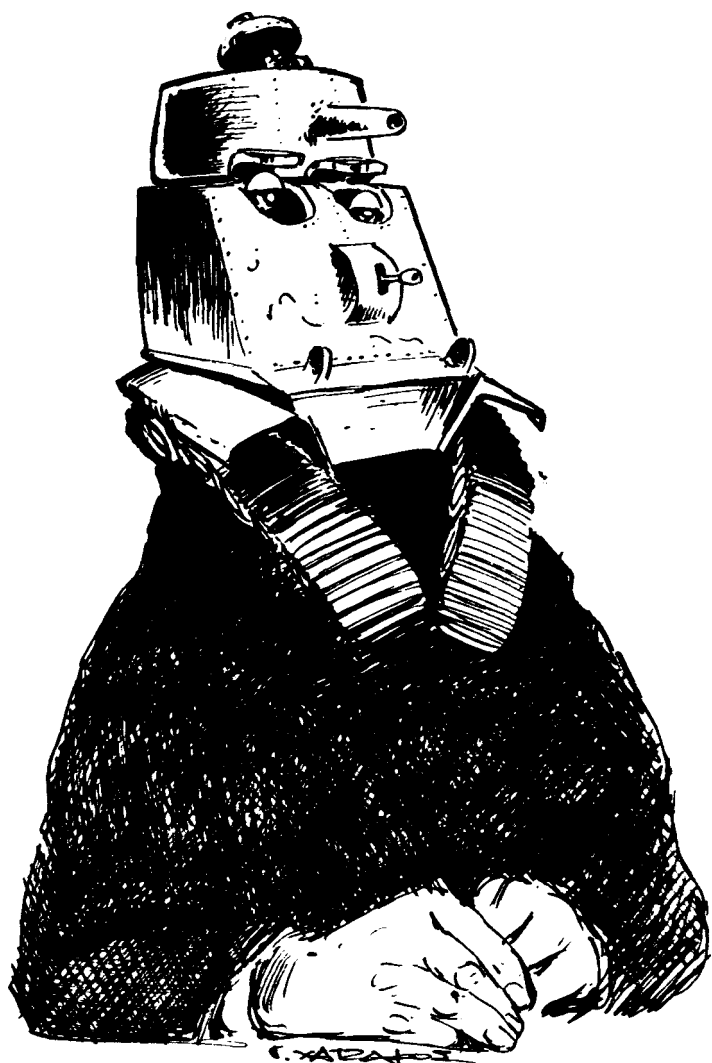
Ο υπουργός Δικαιοσύνης έχει μια καλή ευκαιρία να αποδείξει ότι το νέο πνεύμα, που υποτίθεται ότι διέπει τον καινούργιο σωφρονιστικό κώδικα, δεν αφορά μόνο τις συνεντεύξεις τύπου στις οποίες διαφημίζεται.

■ Με θερμή παράκληση να με βοηθήσετε, μέσω αυτού του γράμματος που έστειλα σε σας, θέλω να ζητήσω τη βοήθεια των αρμοδίων προκειμένου να κάνουν κάτι για μένα που θα απαλύνει το μαρτύριο που υφίσταμαι. Το 1968 μετά από αγριότατο βασανισμό μου στην ασφάλεια (Χούντα τότε) μολύνθηκε από γάγγραινα το πόδι μου, με αποτέλεσμα να μου το κόψουν. Έκτοτε κινούμαι με αναπηρικό καροτσάκι. Το 1978 συνελήφθηκα κατηγορούμενος για εισαγωγή και εμπορία ναρκωτικών (36 κιλά χασίς). Γι' αυτό το αδίκημα με καταδίκασαν σε ισόβια κάθειρξη και 10 επιπλέον χρόνια. Η ποινή αυτή για το αναφερόμενο αδίκημα επιβλήθηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα σε μένα, και δεν έχει επιβληθεί ποτέ άλλη φορά σε κανέναν άλλο, ούτε Έλληνα ούτε αλλοδαπό, ενώ έχουν συλληφθεί μετά από μένα αμέτρητοι, όχι με κιλά ναρκωτικών αλλά με τόνους χασίς, ή με μεγάλες ποσότητες ηρωίνης. Αν είχα ληστέψει και σκοτώσει, αν είχα αντί για χασίς 32 κιλά ηρωίνη που σκοτώνει, ίσως μπορούσα να πω κάτι τέτοιο. Τώρα; Πώς μπορώ να πω ότι με δίκασαν δίκαια; Πώς μπορώ να πω ότι με δίκασαν αμερόληπτα, ότι δεν με καταδίκασαν σε αυτή την ποινή για λόγους εκδίκησης και εξόντωσης;

Μόλις πρόσφατα με την ανακοίνωση του νέου σωφρονιστικού κώδικα, ο υπουργός Δικαιοσύνης κ. Μένιος Κουτσόγιωργας είπε ότι «Η ποινή δεν θα πρέπει σε καμιά περίπτωση να θεωρείται εκδίκηση της Πολιτείας γιατί η Πολιτεία δεν εκδικείται». Ωραία τα λόγια του υπουργού. Αναδύουν πολιτισμό και ανθρωπιά, αλλά δυστυχώς εγώ υφίσταμαι από την Πολιτεία μια ιδιαίτερα σκληρή και απάνθρωπη εκδίκηση. Πρώτον, γιατί με καταδίκασαν για 32 κιλά χασίς σε αυτή την εξοντωτική καταδίκη και, δεύτερον, γιατί είμαι εβδομήντα πέντε (75) χρονών γέροντας και σέρνομαι με ένα αναπηρικό καρότσι μέσα στις φυλακές έχοντας και άλλες παθήσεις χωρίς να υπάρχει κανένα ενδιαφέρον από κάποιον αρμόδιο για μένα.

Για τις άλλες παθήσεις μου, αντιγράφω από ιατρική βεβαίωση που εξέδωσες στις 18.1.88 ο γιατρός παθολόγος στις φυλακές Κορυδαλλού όπου κρατούμαι, κ. Γιάννης Μαισιώτας. «Βεβαιώνω ότι ο κρατούμενος Σαλπαδήμας Κωνσταντίνος του Νικολάου πάσχει από αιμόπτυση σε αποδρομή ανενεργός Τ.Β.Σ. πνευμόνων, χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια, ακρωτηριασμός δεξιού κάτω άκρου, οσφυαλγία, καταρράκτη εν εξελίξει, καταβολή δυνάμεων και αντιδραστική κατάθλιψη». Επίσης, δεν έχω χρήματα, συνεπώς ούτε δικηγόρο να φροντίσει για την υπόθεσή μου. Τώρα εκκρεμεί αίτησή μου με αριθμό πρωτ. 3808/16/3/87 με την οποία ζητώ να μου δοθεί χάρη ή αν δεν μου δώσουν χάρη ζητώ να διακοπεί η ποινή μου για λόγους υγείας και κατ' οίκον νοσηλεία. Αν πράγματι η πολιτεία με εκδικείται, ας ενδιαφερθεί κάποιος και για μένα, ας βοηθήσει κάποιος αρμόδιος και μένα τώρα στη δύση της ζωής μου να βρεθώ σε κάποιο νοσοκομείο ή στο σπίτι μου όπου θα υπάρχει ένας δικός μου άνθρωπος να με φροντίζει και να μη σέρνομαι με το αναπηρικό μου καρότσι στις φυλακές. Ελπίζοντας πως κάποιος θα ανταποκριθεί στην έκκληση βοήθειας που απευθύνω, ευχαριστώ.

Κωνσταντίνος Ν. ΣΑΛΠΑΔΗΜΑΣ

Το κυνήγι των μαγισσών

Τον τελευταίο καιρό, και ιδιαίτερα μετά τη δημοσιότητα που πήρε η απαλλαγή για ψυχολογικούς λόγους του Λαζόπουλου από το στρατό, ήρθε στην επιφάνεια ένα νεολαϊστικό πρόβλημα που απασχολεί τους στρατοκράτες και την κυβέρνηση. Το πακέτο της λύσης του «ζητήματος τρελόχαρτου» που πρότεινε το Γενικό Επιτελείο του στρατού είχε δυο κατευθύνσεις: α) περιορισμό των απαλλαγών, β) απολυτήρια σε λίγους και μόνο με βαρείς χαρακτηρισμούς.

Είναι γνωστό ότι ένα κομμάτι νεολαίας που ριζοσπαστικοποιείται μέσα από την αντίθεση με το θεσμό του στρατού, αρνείται τη στρατιωτικοποίηση της ζωής του έστω και με έναν τρόπο που θα μπορούσε να κατηγορηθεί σαν απολίτικος. Οι συνέπειες βέβαια μιας τέτοιας άρνησης είναι πολύ σκληρές: πάροισμο των διπλωμάτων οδήγησης μηχανών - αυτοκινήτων και φραγμός για δουλειά στο Δημόσιο. Εδώ και λίγους μήνες, όμως, μετά από προσφυγές στο Συμβούλιο της Επικρατείας, κερδήθηκαν ορισμένες δίκες που ανοίγουν

το παράθυρο για τη διεκδίκηση των διπλωμάτων σε όσους έχουν επιλέξει στο παρελθόν τη λύση του τρελόχαρτου.

Η νέα στρατηγική των στρατοκρατών σ' αυτούς που επιμένουν στην άρνηση στράτευσης είναι το κυνήγι μέχρι εξουθένωσης. Τα τρελόχαρτα πλέον δίνονται μόνο με σχιζοφρένιες, βαρύτατες ψυχώσεις. Η τακτική που ακολουθείται είναι απλή: ο χειρισμός έχει δοθεί στους ψυχιάτρους του στρατού. Μια κοκτέιλ διάγνωση από ψύχωση, σχιζοφρένεια με λίγο κατάθλιψη και μελαγχολία και ιδού η γνώματευση. Η αδιάστακτη πλευρά μιας τραγελαφικής ιστορίας είναι ότι όποια γνωμάτευση πάρεις με «ελαφρείς» (νεύρωση, διαπροσαρμοστικότητα, ψυχολογική μορφή συνδρομή) χαρακτηρισμούς από τον ψυχίατρο που σε εξετάζει, ακυρώνεται από την ανώτατη εξεταστική στρατιωτική επιτροπή έστω κι αν δηλώνεται ότι ο ρόλος της είναι τυπικός και καμιά σχέση δεν έχει με εξέταση.

Θεόφιλος ΓΑΛΑΝΗΣ

ΧΙΟΣ

Αποστολή στην «ανάπτυξη»...

■ Η ναυτιλιακή κρίση, με όλες τις συνέπειες που μπορεί να έχει σε ένα νησί που το μεγαλύτερο μέρος της οικονομίας του βασίζεται στη ναυτιλία, η φυσιολογική ύφεση και των άλλων επαγγελματικών δραστηριοτήτων του νησιού εξαιτίας αυτής της κρίσης, η πληθυσμιακή μείωση (χαρακτηριστικό γνώρισμα της ελληνικής επαρχίας την τελευταία δεκαετία) και η αύξηση της ανεργίας εν όψει της γενικότερης οικονομικής πολιτικής στην οποία είναι ενταγμένος και ο νομός της Χίου, έφεραν τα πρώτα σύννεφα που πρωτοεμφανίστηκαν πριν από λίγα χρόνια, μεταφέροντας μαζί τους το όραμα της ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.

Έτσι πριν από τρία χρόνια άρχισε να ακούγεται από επίσημα πλέον κρατικά χείλη η διάθεση για την αξιοποίηση του νομού της Χίου. Μέσα σ' αυτά τα τρία χρόνια, με την κατάλληλη προσπάθεια και την ανάλογη προπαγάνδα, άρχισε να διαμορφώνεται ιδεολογικά στη συνείδηση της χιώτικης κοινωνίας ότι το κλειδί της ανάπτυξης (= ανάκαμψης) είναι ο τουρισμός.

Οι πρώτες ενθαρρυντικές ενδείξεις για την πραγματοποίηση του «οράματος» της ανάπτυξης άρχισαν το καλοκαίρι του 1985, όταν ο τότε γενικός γραμματέας του ΕΟΤ κ. Σκουλάς μίλησε σε Νομαρχιακό Συνέδριο για τον τουρισμό. Σημείωσε τότε ο κ. Σκουλάς, ότι ο ΕΟΤ αποσκοπεί σε τουρισμό υψηλού επιπέδου και ότι η Χίος με την αξιοποίηση της μικρής της υποδομής θα μπορούσε να βοηθηθεί και να βοηθηθεί. Η οικονομιστική αντίληψη του κ. Σκουλά δεν άργησε να περάσει στη συνείδηση της πλειοψηφίας των κατοίκων του νησιού. Μερικά του χιώτικου τύπου άρχισε να στηρίζει αυτή την αντίληψη, τονίζοντας ότι πρέπει «να δημιουργηθούν προϋποθέσεις για προσέλκυση τουρισμού ανώτερης βαθμίδας».

Τα ΕΟΚικά προγράμματα με τη μορφή Μεσογειακών Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων (ΜΟΠ) άρχισαν να παίζουν το ρόλο τους και ο περιβόητος αναπτυξιακός νόμος 1262 άρχισε να δίνει νέα κίνητρα. Όμως, τα κίνητρα αυτά υλο-

ποιούν προγράμματα που τελικό στόχο έχουν το κέρδος, χωρίς να υπάρχει καμιά ουσιαστική μέριμνα για το περιβάλλον και για την ποιότητα ζωής γενικότερα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, η ένταξη ιδιωτικών επιχειρήσεων του νόμου 1262 στα ΜΟΠ, η επιδότηση δηλαδή των ιδιωτικών επενδύσεων από την ΕΟΚ. Δύο από τις προϋποθέσεις για την πραγμάτωση μιας τέτοιας επιδότησης σε ξενοδοχειακές μονάδες είναι:

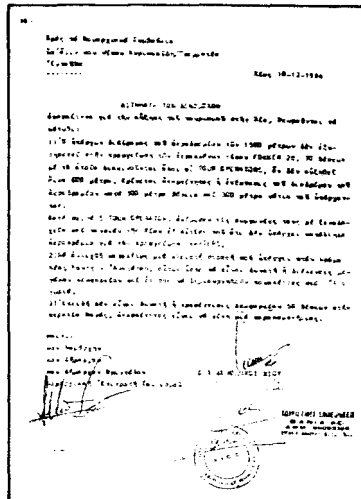
«(α) η επένδυση θα πρέπει να αφορά μονάδα ΑΑ ή Α τάξης σύμφωνα με την έγκριση του ΕΟΤ.

(β) Ο προϋπολογισμός του επενδυτικού σχεδίου θα πρέπει να υπερβαίνει τα 300 εκατομμύρια δραχμές»!

Αυτά όμως τα κίνητρα ήταν απ' ό,τι φαίνεται η απαρχή της προπαγάνδας, που σαν στόχο είχε την ανάπτυξη και την «ευημερία» του νομού...

Η ΕΟΚ, σε έκθεση που συντάσσει στο δεύτερο εξάμηνο του 1987, εντάσσει τη Χίο και τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου γενικότερα στη δεύτερη θέση μεταξύ των 20 πιο υποανάπτυκτων περιοχών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, ενώ την πρώτη θέση κατέχει η Θράκη.

Η κυβέρνηση με τη σειρά της, το Φεβρουάριο του 1988, προωθεί νομοσχέδιο στην επιτροπή εξωτερικών υποθέσεων της Βουλής, σύμφωνα με το οποίο αποχαρακτηρίζονται από παραμεθόριες περιοχές τα νησιά του Αιγαίου. Σύμφωνα με το νομοσχέδιο, δίνε-

ται η δυνατότητα σε φυσικά και νομικά πρόσωπα της ΕΟΚ να αγοράζουν σε παραμεθόριες περιοχές. Οι προθέσεις της κυβέρνησης για την ανάπτυξη του νομού ξεκαθαρίζονται περισσότερο τον επόμενο μήνα, όταν σε σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα με τη συμμετοχή του νομάρχη Χίου, του ειδικού γραμματέα του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας κ. Κουτσουλάκου και υπηρεσιακών παραγόντων αρμόδιων επί θεμάτων ΕΟΚ, μια νέα «αναπτυξιακή» έκπληξη ανακοινώνεται θριαμβευτικά. Το υπουργείο δέχτηκε να εντάξει τη Χίο μαζί με τη Φωκίδα στα ειδικά προγράμματα της ΕΟΚ που έχουν την ονομασία ΡΝΙC και τα οποία έχουν στόχο τη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων της Κοινότητας και τη σύγκλιση των οικονομιών των κρατών μελών. Το υπουργείο διατέθηκε να καταστήσει τη Χίο νομό πιλότο των προγραμμάτων ΡΝΙC, από τη συμπεριφορά του οποίου θα εκτιμήσει και τις εντάξεις άλλων νομών της Ελλάδας στα προγράμματα αυτά. Και επειδή τα πειράματα δεν γίνονται μόνο για λόγους επιστημονικής αξίας, αξίζει εδώ να ειπωθεί ότι η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΟΚΕ) της ΕΟΚ ετοιμάζεται να ανακηρύξει το 1990 ή το 1991 έτος για τα νησιά, με στόχο να γεφυρωθεί το οικονομικό χάσμα μεταξύ των νησιών και των χερσαίων περιοχών. Νομός για πείραμα λοιπόν και κάτοικοι πειραματόζωα προς χάρη των επι-

ταγών της ΕΟΚ.

Και βέβαια έπεται συνέχεια. Η κυβέρνηση συνεχίζει να δείχνει ανοιχτά τις προθέσεις της, διοργανώνοντας στη Χίο σειρά εκδηλώσεων. Έτσι η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς διοργανώνει το Μάρτιο του '87 τις εκδηλώσεις της «Ανοιχτής Γραμμής» στη Χίο (αμέσως μετά την Άρτα που πρωτοεγκίνησαν) και ο υφυπουργός Πολιτισμού κ. Πετσάλνικος, ανάμεσα σε πολλές υποσχέσεις και εξαγγελίες, ομολογεί σε λόγο του προς τη χιώτικη νεολαία (και όχι μόνο) ότι «η ανάπτυξη δεν είναι και δεν μπορεί να είναι αποτέλεσμα διοικητικής εκ των άνω παρέμβασης» είναι αποτέλεσμα συνειδητής κοινωνικής συμμετοχής».

Και απ' ό,τι φαίνεται, η συνειδητή κοινωνική συμμετοχή έχει αρχίσει να υπάρχει. Η μανία του μεταπρατικού κέρδους είναι το κύριο γνώρισμα του σύγχρονου χιώτη. Στο όνομα αυτού του κέρδους, έχουν ήδη καταπατηθεί οι περισσότερες παραλίες του νησιού για να περάσει κάποιος δρόμος ή για να περιφραχθούν κάποια τμήματα που αργότερα θα γίνουν οικόπεδα ανεγειρόμενων οικοδομών. Το μπάτζωμα των παραλιών ονομάζεται αξιοποίηση των παραλιών.

Στο μεταξύ, η εταιρεία INFO-GROUP, στην οποία εργάζεται (:) ο υιός του κ. Χαραλαμπίδου, μελετά για την ανάπτυξη της Χίου έναντι αμοιβής 7,5 εκατομμυρίων δραχμών και αναφέρει ότι η Χίος είναι ο τέταρτος νομός σε καταθέσεις στην Ελλάδα (ανά κάτοικο). Όμως, κανείς δεν αναρωτιέται πώς είναι δυνατόν να συμβαίνει αυτό, όταν όλοι έχουν πιστέψει ότι η εσωτερική αγορά της Χίου βρίσκεται σε μόνιμη ύφεση.

Οι κυβερνητικές εκδηλώσεις ενδιαφέροντος συνεχίστηκαν, με την πραγματοποίηση στη Χίο του Α' Αναπτυξιακού Συνεδρίου του νομού, τον Απρίλιο που πέρασε, με την παρουσία του υπουργού Εσωτερικών κ. Τσοχατζόπουλου. Το Συνέδριο, που μάλλον σαν προεκλογική φιάστα λειτούργησε, δεν άφησε διαφανή τον τρόπο με τον οποίο διορίστηκαν οι σύνε-

δροι, αλλά έδειξε και τις προθέσεις των ιθυνόντων για το πώς εννοούν την ανάπτυξη. Χαρακτηριστικό δείγμα αυτών των προθέσεων είναι ότι υπήρξε παντελής απουσία εισήγησης - πρότασης σχετικά με τα πολιτιστικά του νομού, γιατί θεωρήθηκε εκτός θέματος! Όσο για τις πιστώσεις που πρόκειται να δοθούν στο νομό, αφορούν το θέμα της ύδρευσης (καθότι τα μελλοντικά ξενοδοχεία θα έχουν πρόβλημα νερού, εφόσον έχουν τα ήδη υπάρχοντα), τη διάνομιξη δρόμων στο δυτικό τμήμα του νησιού που μέχρι τώρα ήταν αναξιοποίητο, την κατασκευή δύο λιμανιών στα βορειοδυτικά και νοτιοδυτικά του νησιού, την ανάπτυξη του ορειβατικού τουρισμού και την κατασκευή λουτροθεραπευτηρίων σε ιαματική πηγή που υπάρχει. Κατά τη διάρκεια του Αναπτυξιακού Συνεδρίου, τα κρατικά μέσα μαζικής ενημέρωσης συνέβαλλαν στην κυβερνητική προπαγάνδα, προβάλλοντας μέσα σε μια εβδομάδα τρία ντοκιμαντέρ για τη μέχρι τότε ξεχασμένη Χίο.

Περί ολοκληρωμένης ανάπτυξης

Σημείωση 1η: Βασική προϋπόθεση για την τουριστική ανάπτυξη μιας περιοχής είναι η ύπαρξη ενός αεροδρομίου. Και όταν το αεροδρόμιο υπάρχει, τότε είναι απαραίτητη η προέκτασή του σε Διεθνές.

Σημείωση 2η: Όταν ένα αεροδρόμιο είναι Διεθνές, τότε αυτό σημαίνει ότι είναι δυνατή η πραγματοποίηση πτήσεων τσάρτερς.

Κι όταν κάποιος ενδιαφέρεται για τουριστική ανάπτυξη = κέρδος, τότε αυτό σημαίνει ότι όσο το δυνατόν περισσότερες πτήσεις τσάρτερς, τόσο μεγαλύτερο το κέρδος του.

Σημείωση 3η (και κατατοπιστική): Στο παρασκήνιο της υπόθεσης της ανάπτυξης του νομού Χίου, έχει ξεκινήσει μια άνευ προηγουμένου αργή αλλά σταθερή προσπάθεια, για την επέκταση του αεροδρομίου της Χίου σε Διεθνές. Το αεροδρόμιο, που κατασκευάστηκε για να εξυπηρετήσει τις ελάχιστες στο παρελθόν ανάγκες του νησιού, βρίσκεται στο νοτιοανατολικό τμήμα της πόλης, σε παραλιακή αραιοκατοικημένη περιοχή. Το 1981 η τότε κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, δυο μέρες πριν από τις εκλογές (16/10), με αιφνιδιαστική υπουργική απόφαση έφερε την περιοχή που βρισκόταν δίπλα στο αεροδρόμιο σε καθεστώς απαλλοτρίωσης. Από τότε άρχισε μια άλλη καμπάνια (αυτή της επέκτασης του αεροδρομίου), με κύριους προπαγανδιστές και υποστηρικτές της αυτούς που έχουν οικονομικά συμφέροντα. Στην υπόθεση της διεθνοποίησης του αεροδρομίου αντιδρούν οι κάτοικοι της περιοχής που θίγεται, τα κόμματα της Αριστεράς και οι έχοντες οικολογική συνείδηση. Η «τσαρτερομανία» ή, αλλιώς, η επίσκεψη στο νησί οργανωμένων γκρουπ τουριστών αυτή τη στιγμή ευδοκίμει σαν σύνδρομο στη συνείδηση κάποιων ντόπιων παραγόντων, που υπολογίζουν τα οφέλη που θα αποκομίσουν από αυτή την υπόθεση. Αν το αεροδρόμιο επεκταθεί, θα φτάσει σε απόσταση

ενάμισι χιλιομέτρου από την κεντρική πλατεία της πόλης και δεν φαίνεται να απασχολεί κανέναν από τους παραπάνω η επικινδυνότητά του (θα βρίσκεται μέσα σε κατοικημένη περιοχή), η ηχορύπανση της πόλης από τα αεροπλάνα που θα περνούν, η υποβάθμιση της ήδη υποβαθμισμένης νοτιοανατολικής εισόδου της πόλης και οι καταστροφές που μπορούν να πάθουν από τους μικροκραδασμούς των αεροπλάνων τα κατασκευασμένα από ευαίσθητη πέτρα παραδοσιακά κτίρια.

Ακόμα και η δημοτική αρχή, που με τη σιωπή της δείχνει ότι συμφωνεί με την επέκταση, φαίνεται να παραγκωνίζει επείγον έγγραφο του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού (19/9/83), το οποίο γνωστοποιεί στην Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας ότι τυχόν επέκταση του αεροδρομίου θα δημιουργήσει προβλήματα στην εύρυθμη λειτουργία του λιμανιού της πόλης.

Μέχρι τώρα, η υπόθεση της επέκτασης του αεροδρομίου έχει εν μέρει πραγματοποιηθεί, αφού έχουν γίνει προς το παρόν δύο μικρές επεκτάσεις και αναμένεται η υλοποίηση μιας τρίτης, αλλά είναι πιθανή μια καινούργια επαναδραστηριοποίησή της, που μάλιστα θα χαρακτηριστεί σαν «αναγκαίο και ωφέλιμο κακό». Οι ιθύνοντες αυτή τη στιγμή εκμεταλλεύονται και προωθούν τις κοινωνικές αντιθέσεις που έχουν προκύψει εξαιτίας του θέματος, υπερηφώντας έτσι σθεναράς αντιδράσεις. Η περιοχή που βρίσκεται γύρω από το αεροδρόμιο υποβαθμίζεται ολοένα και περισσότερο (παρόλο που

έχει χαρακτηριστεί σαν τουριστική!) έτσι ώστε να επιτευχθεί η όσο το δυνατόν μικρότερη τιμή των γύρω κτημάτων σε περίπτωση καινούργιας απαλλοτρίωσης. Προς το παρόν, αναμένονται αυτόν το μήνα οι πρώτες πτήσεις τσάρτερς από τη Νορβηγία.

Αναπτυξιακός επίλογος

Απ' ό,τι έχει φανεί από τα γραφόμενα, η Χίος έχει μπει στην τελική ευθεία του δρόμου που λέγεται ανάπτυξη. Ενός δρόμου που υποσχεται νέες θέσεις εργασίας και περισσότερα αγαθά. Όμως αντιφάσεις του τύπου «ή οικονομικός μαρασμός και πληθυσμιακή αφάιμαξη, ή τουριστική ανάπτυξη και ευημερία», μόνο σαν κινδυνολογικές και αποπροσανατολιστικές μπορούν να σταθούν. Κι αυτό γιατί, μια τέτοια ανάπτυξη είναι επιλογή του τουριστικού κεφαλαίου, που, έχοντας υπερεκμεταλευτεί άλλες νησιώτικες περιοχές, αναζητεί νέα παρθένα εδάφη για εκμετάλλευση. Αν τα τουριστικοποιημένα μέρη δεν πείθουν τον Ευρωπαίο τουρίστα για το ήσυχο νησί, με τις όμορφες παραλίες, την «ελληνική φιλοξενία», τα διαφορετικά ήθη και έθιμα, η Χίος είναι κατάλληλη για να αναπληρώσει το κενό.

Και είναι αποτέλεσμα αποπροσανατολιστικής προπαγάνδας η λογική του κέρδους για όλους, από τη στιγμή που ο μόνος κερδισμένος θα είναι η οικονομική ολιγαρχία, που θα διαθέσει τα κεφάλαια για την κατασκευή μεγάλων και αποδοτικά εκμεταλλεύσιμων μονάδων και θα χρησιμοποιήσει τον ντόπιο πληθυσμό σαν φτηνό εργατικό δυναμικό. Ο μεγάλος χαμένος αυτής της υπόθεσης θα είναι το ίδιο το φυσικό περιβάλλον (παραδείγματα τέτοιων ρυθμών ανάπτυξης σε άλλα νησιά αποδείχθηκαν καταστροφικά).

Οι αρμόδιοι, που μέχρι τώρα ακολουθούν την τακτική της αδιαφορίας απέναντι στα τραγικά ερωτήματα που δημιουργούνται από αυτή την κατάσταση, βρίσκουν μέχρι τώρα συμπαράσταση από την πλειοψηφία των κατοίκων της Χίου, που λειτουργούν πλέον κάτω από την επήρεια του κέρδους και του στείρου συμφέροντος. Είναι τουλάχιστον λυπηρό, το όνομα της οποιασδήποτε μορφής ανάπτυξης να χρησιμοποιείται για τη χειραγώγηση και καθυπόταξη κάθε ανθρώπινης πρωτοβουλίας για ποιότητα ζωής...

Τόσος ΣΑΡΑΝΤΗΣ

ΠΗΓΕΣ: — Χιός Τύπος
— περιοδικό «Στήγμα»

Παράνομα και... νόμιμα πυρηνικά

■ Μετά από καταγγελίες του Βέλγου ευρωβουλευτή της ομάδας του Ουράνιου τόξου Paul Staes και μια σειρά απαντών επερωτήσεων των Δυτικογερμανών Πρασίνων σε τοπική και ομοσπονδιακή Βουλή, ξέσπασε στην αρχή του χρόνου το «σκάνδαλο του πλουτωνίου», που αφορούσε κάθε είδους παρατυπίες και παρανομίες στη μεταφορά πυρηνικών αποβλήτων, ιδίως μεταξύ Δυτ. Γερμανίας και Βελγίου, διάφορες συμφωνίες, ανταλλαγές και εσκευμένα λανθασμένους χαρακτηρισμούς τοξικότητας των μεταφερόμενων ραδιενεργών υλικών, τέλος, την απώλεια κάμποσων βαρελιών με υψηλής περιεκτικότητας πλουτωνίου, κατάλληλο για την κατασκευή πυρηνικών βομβών.

Δεν είναι μόνο η αποδεδειγμένη αποστολή πλουτωνίου στο Πακιστάν, αλλά και διάφορες κατά συρροή παραβιάσεις κανονισμών που έγιναν σε συνεργασία με τις κρατικές και ευρωπαϊκές γραφειοκρατίες. Μια από αυτές, π.χ., είναι το swap, κοινή πρακτική για την ανταλλαγή της προέλευσης των υλικών ή την αλλαγή των εγγραφών περιεκτικότητας σε ουράνιο στις καταχωρίσεις των σχετικών βιβλίων των εταιριών. Σκοποί — κατά κύριο λόγο — οικονομικοί, όπως η παράκαμψη του εμπόργκο στο νοτιοαφρικανικό ουράνιο κλπ. Διεθνείς δουλειές που τακτοποιούνταν με κατανόηση ώστε τα βιβλία να είναι σωστά, ενώ πολλές από αυτές έγιναν με τη σύμφωνη γνώμη δημόσιων αρχών. Αλλά ούτε καν τα βιβλία δεν ήταν σωστά...

Σύμφωνα με τη συνθήκη EURATOM, το πλουτώνιο ως σχάσιμο υλικό θεωρείται ιδιοκτησία της ΕΟΚ, υπόκειται στον έλεγχο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Από τις Βρυξέλλες, η EURATOM καλύπτει τις ευρωπαϊκές ανάγκες και προμηθεύει τις διάφορες χώρες, ενώ από το Λουξεμβούργο ελέγχει λεπτομερώς, υποτίθεται, τη διακίνησή του μέσα από τα βιβλία της.

Τα βαρέλια που χάθηκαν, όσο κι εκείνα που βρέθηκαν, με ψευδή αναγραφή τοξικότητας, σαν ρα-

διενεργά απόβλητα χαμηλής περιεκτικότητας, δείχνουν πάντως ότι τα δισεκατομμύρια που δίνονταν στην πυρηνική βιομηχανία δεν πήγαιναν για την... κατάλληλη διακίνηση και αποθήκευση των ραδιενεργών αποβλήτων. (Βέβαια το θέμα μόνο για μαύρο χιούμορ ταιριάζει: Γιατί, τι σημαίνει διακίνηση, διακίνηση, αποθήκευση και εναπόθεση ραδιενεργών αποβλήτων, όταν το πλουτώνιο έχει χρόνο ημιζωής είκοσι τέσσερις χιλιάδες χρόνια;) Τα λαδώματα έδιναν κι έπαιρναν, με πολλή κατανόηση, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Χαρακτηριστικό είναι ότι αυτοκτόνησαν δύο μάντζερ της δυτικογερμανικής NUKEM, μιας από τις μεγαλύτερες του πυρηνικού τραστί, μετά τις αποκαλύψεις.

Ανάλογες δυσχέρειες ελέγχου έχει και η Διεθνής Υπηρεσία Ατομικής Ενέργειας, με έδρα τη Βιέννη. Υπάρχουν στον κόσμο 910 εγκαταστάσεις πυρηνικές («ειρηνικής χρήσης») και μόνο 250 ελεγκτές. Αυτοί πρέπει κάθε τόσο να αναζητούν ανά τον κόσμο όλο και μεγαλύτερες χαμένες ποσότητες: έτσι το Μάρτη του '87 έλειπε ποσότητα αντίστοιχη σε 70 ατομικές βόμβες (560 κιλά πλουτώνιο και

1.750 κιλά εμπλουτισμένο ουράνιο 235). Επιπλέον, δεν ελέγχονται εγκαταστάσεις που έχουν κλείσει, καθώς κι αυτές που δηλώνονται από τις κυβερνήσεις σαν άδειες. Οι δε έλεγχοι γίνονται αφού οι ελεγχόμενοι καθορίσουν τόπο και χρόνο...

Έτσι, λοιπόν, οι τέσσερις κοινοβουλευτικές επιτροπές που συγκροτήθηκαν (μια βελγική, μια ομοσπονδιακή γερμανική και μια στο κρατίδιο της Έσης, όπως και αυτή του Ευρωκοινοβουλίου) έχουν μπροστά τους τα όρια των αποκαλύψεών τους. Θα εξαρτηθούν και αυτές από τους ελεγχόμενους: Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, από την Ευρ. Επιτροπή και την EURATOM. Και φυσικά τις πύλες των στρατιωτικών εγκαταστάσεων θα τις βρουν κλειστές. Γιατί, λοιπόν, η αναστάτωση για τις διαρροές προς Πακιστάν που θα κάνει... παράνομα πυρηνικά, λες και για τα κανονικά... τα ευρωπαϊκά δεν υπάρχει λόγος ανησυχίας; Γι' αυτά γίνεται, άλλωστε, η μεγάλη παραγωγή σχάσιμου υλικού στα εργοστάσια επανεμπλουτισμού και επεξεργασίας.

Η εξεταστική επιτροπή που συγκροτήθηκε από ευρωβουλευ-

τές ερευνά την τήρηση των προδιαγραφών ασφαλείας σχετικά με το χειρισμό πυρηνικών αποβλήτων καθώς και την επάρκεια των μέτρων αυτών.

Από την αρχή κιόλας συνάντησε δυσκολίες, όπως την απουσία του διευθυντή του βελγικού πυρηνικού εργοστασίου την ημέρα της κατάθεσής του ενώπιον της επιτροπής. Αργότερα αρνήθηκε να καταθέσει και ο Βέλγος υπουργός Ενέργειας, στηριζόμενος από κυβερνητική απόφαση. Οι υπεύθυνοι κομισάριοι της ΕΟΚ αντίθετα, Κλίστον - Ντέιβις και Μοσάρ, δήλωσαν διπλωματικότερα ότι θα καταθέσουν όταν έχουν αρκετά στοιχεία. Στο τέλος Μαρτίου το Συμβούλιο των Υπουργών της ΕΟΚ αποφάνθηκε και αυτό υπέρ της... ελευθερίας των καταθέσεων: Ότι δηλαδή η Ευρωβουλή δεν έχει το δικαίωμα να καλεί απευθείας αξιωματούχους για να καταθέσουν στην επιτροπή. Οφείλει να διαβιβάζει τα αιτήματά της στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Κομισιόν) και αυτή στα εκάστοτε κράτη-μέλη που αποφασίζουν. Έφτασε λοιπόν η Ευρωβουλή αμέσως στα όριά της, που δεν ξεπερνούν κατά πολύ το μέγαρό της στο Στρασβούργο.

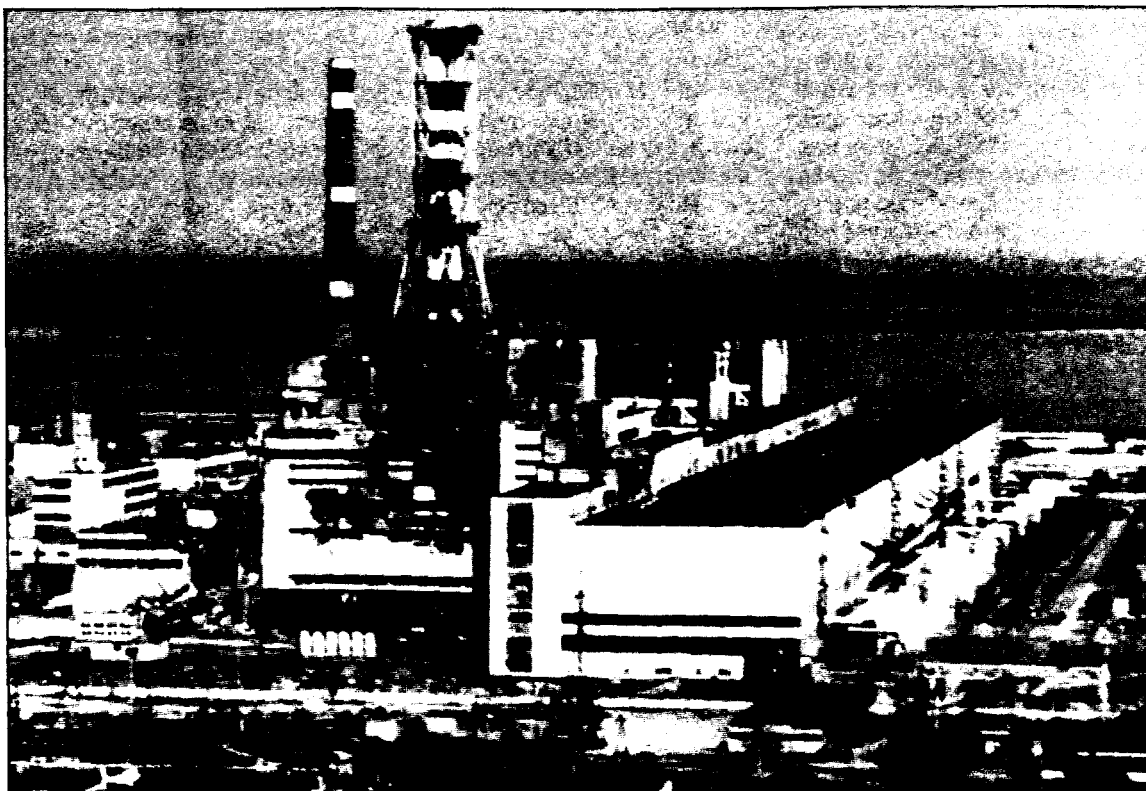
Η εξεταστική επιτροπή είχε ωστόσο και άλλες πηγές και δεν ήταν δύσκολο να ανακαλύψει ενδιαφέροντα στοιχεία. Εκτός από το ότι ο λογιστικός έλεγχος των διακινούμενων υλικών σταματάει μπροστά και από τις «μικτές» (δηλαδή και στρατιωτικές) πυρηνικές εγκαταστάσεις, διαπιστώθηκε ότι δεν γίνεται έλεγχος για τα χαμηλής έως ασήμαντης περιεκτικότητας απόβλητα. Είναι ό,τι δηλώνουν!

Οι πράσινοι και εναλλακτικοί βουλευτές («Ουράνιο Τόξο») αποκάλυψαν σειρές από παρατυπίες, παρανομίες και εσκευμένες αμέλειες που τονίζουν ότι η πυρηνική βιομηχανία βρίσκεται ουσιαστικά εκτός ελέγχου.

Έτσι, ουράνιο από τη Νότια Αφρική πουλήθηκε στους Σοβιετικούς — παρά το ότι έχουν επιβάλει εμπόργκο — με συνεννόηση Γάλλων, Γερμανών και Φιλανδών

Βρωμάει από παντού

και αλλαγή της αναγραφόμενης προέλευσης.

Ακόμα, ο Βέλγος ευρωβουλευτής Πάουλ Στας και η Γερμανίδα συνάδελφός του Ουντίνε φον Μπλότνιτς παρουσίασαν μια σειρά από εσωτερικά ντοκουμέντα και αλληλογραφία, αποδεικνύοντας ότι έγινε συνειδητή παράκαμψη των διατάξεων και κανονισμών, ώστε η EURATOM να εγκρίνει τον εμπλουτισμό αυστραλιανού ουρανίου, πάλι με το κόλπο του swap, της αλλαγής της δηλωμένης προέλευσης: Η συνθήκη Αυστραλίας-ΕΟΚ δεν επιτρέπει τον εμπλουτισμό που έγινε, δηλαδή πάνω από 20%, σε επίπεδα πυρηνικών όπλων, χωρίς την έγκριση της Αυστραλίας. Η ανταλλαγή έγινε με ουράνιο από τις ΗΠΑ, αν και διαφορετικού βαθμού εμπλουτισμού και χημικού τύπου, που επιπλέον, σύμφωνα με τις καταγγελίες, δεν ανήκουν σε ανταλλάξιμες κατηγορίες.

Οι βουλευτές απέδειξαν τη συμπαγεια ανάμεσα στην ελέγχουσα υπηρεσία EURATOM και το ελεγχόμενο εργοστάσιο, παρουσιάζοντας την αλληλογραφία αξιωματούχων που ρητά αναφερόταν σε νομιμοφανείς διαδικασίες για τη δημιουργία τετελεσμένων και κεκτημένων, καθώς και στη φροντίδα του υπαλλήλου της EURATOM να ειδοποιηθεί το συνάδελφό του στο ατομικό εργοστάσιο εκ των προτέρων για ενδεχόμενο έλεγχο.

Ανάλογη παραβίαση έγινε πριν τρεις βδομάδες με τη μεταφορά 15 τόνων βαρέος ύδατος από τη Νορβηγία που κατέληξαν στην Ινδία. Η γερμανική εταιρία που είχε αναλάβει την αρχική μεταφορά (Οόλο-Φρανκφούρτη) και υπόκειται στον έλεγχο της EURATOM, φρόντισε την τελευταία στιγμή να προσγειώσει το αεροπλάνο στην Ελβετία, απ' όπου το φορτίο στάλθηκε στο Ντουμπάι, για να φτάσει τελικά στην Ινδία.

Η εξεταστική επιτροπή, έχοντας πάρει δίμηνη παράταση των εργασιών της, πρόκειται να παραδώσει τον ερχόμενο μήνα το πόρισμα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Γιώργος ΚΟΚΚΙΝΟΣ

16 Αυγούστου 1960. Σημαντική ημερομηνία. 13 ειδικά φορτηγά διασχίζουν τη Γερμανία με πάνοπλη συνοδεία. Είναι η πρώτη μεταφορά ουρανίου για ένα γερμανικό πυρηνικό εργοστάσιο.

28 χρόνια αργότερα, πυρηνικά απόβλητα μεταφέρονται με κάθε είδους μεταφορικό μέσο: φορτηγά, τρένα, αεροπλάνα, πλοία, καμιά φορά και με Ι.Χ. Ρουτίνα δηλαδή. Και τα ατυχήματα, ρουτίνα κι αυτά. Μόνο στις ΗΠΑ συνέβησαν στο διάστημα 1971-1977 τουλάχιστον 250 ατυχήματα κατά τη μεταφορά πυρηνικών υλικών. Τα περισσότερα κρατήθηκαν κρυφά. Αεροπλάνα και πλοία μεταφέρουν πυρηνικά απόβλητα από την Ιαπωνία στο Sellafield της Βρετανίας ή τη Σουηδία, από την Ευρώπη στις ΗΠΑ, από την Αυστραλία στην Ευρώπη... Τρένα, φορτηγά διασχίζουν πυκνοκατοικημένες περιοχές. Ο κύκλος του ουρανίου περιλαμβάνει και επικίνδυνες διαδρομές ανά την υφήλιο. Ασφάλεια υπόσχονται οι πυρηνικές βιομηχανίες. Και για του λόγου το αληθές αποκρύβουν τα περισσότερα ατυχήματα, όπως π.χ. αυτό της βύθισης στα ανοιχτά των βελγικών ακτών πλοίου με πυρηνικά απόβλητα — που όμως έφτασε στο φως

της δημοσιότητας χάρη στην Greenpeace.

Όταν δράστες δεν είναι οι ίδιες οι εταιρίες μεταφοράς πυρηνικών υλικών — όπως στην περίπτωση Transnuclear πρόσφατα — σίγουρα υπάρχουν πάντα κάποιοι άλλοι που θα ενδιαφέρονταν για το υλικό αυτό: για να το κλέψουν. Ο κίνδυνος είναι πολύ μεγάλος, διαπιστώνει μια πρόσφατη έκθεση της αμερικάνικης Γερουσίας. Ιδιαίτερα όταν πρόκειται για εμπλουτισμένο ουράνιο ή πλουτώνιο. Από τους 310 τόνους υψηλά εμπλουτισμένου ουρανίου που εξήγαγαν το 1984 μόνο οι ΗΠΑ στη Δ. Γερμανία, Ιταλία, Ιαπωνία και Αργεντινή, θα αρκούσαν μερικά μόνο κιλά απ' αυτό για μια πυρηνική βόμβα.

Είναι δύσκολο να «χαθούν» μερικά κιλά; Μόνο σε μια γερμανική εταιρία αντιστοιχούν κάπου 2.000 μεταφορές ανά πυρηνικό εργοστάσιο το χρόνο. Σύμφωνα μ' ό,τι ισχύει μέχρι τώρα, μια άδεια τριετούς διάρκειας από μια γραφειοκρατική υπηρεσία είναι αρκετή για τις μεταφορές πυρηνικών αποβλήτων με την ευθύνη της εταιρίας. Κανείς δεν ξέρει ουσιαστικά τι, πώς και πού πάει. Παράνομες μεταφορές, πλαστά χαρτιά, ανταλλαγές ραδιενεργών υλικών εί-

ναι στην ημερήσια διάταξη. Στέλεχος του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας έφτασε στο παρελθόν σε σημείο να μεταφέρει πλουτώνιο με το Ι.Χ. του για... λόγους ασφαλείας, όπως ισχυρίστηκε.

Τα πυρηνικά απόβλητα όμως ακτινοβολούν. Ακτινοβολούν βέβαια και κατά τη μεταφορά τους: από 1 mrem/ώρα μέχρι και πάνω από 1.000 mrem/ώρα, όταν η τιμή των 30 mrem θεωρείται η ανώτατη «επιτρεπτή» δόση ακτινοβολίας την οποία μπορεί να δεχτεί κάποιος μέσα σ' ένα χρόνο. Σε απόσταση οχτώ μέτρων από ένα βαγόνι ή φορτηγό με πυρηνικά απόβλητα μετριέται συχνά από αντιπυρηνικούς διαδηλωτές ακτινοβολία της τάξης 1 mrem/ώρα. Μιάμιση ώρα στάθμευσης του μεταφορικού μέσου είναι αρκετή για να μετριέται σε απόσταση δύο μέτρων ακτινοβολία 30 mrem.

Φανερό και κρυφό εμπόριο πυρηνικού υλικού

Η κατηγορία ότι σχάσιμο υλικό κατάλληλο για πυρηνικά όπλα έφτασε μέσω Γερμανίας στα χέρια του Πακιστάν και της Λιβύης για τα στρατιωτικά τους προγράμματα

κατασκευής της «ισλαμικής πυρηνικής βόμβας» είναι η μία όψη του νομίσματος «παραβίαση της συμφωνίας μη διάδοσης των πυρηνικών όπλων». Χώρες του Τρίτου Κόσμου ετοιμάζουν βέβαια τις δικές τους πυρηνικές βόμβες, παρά τη συμφωνία που υπάρχει και η οποία υποτίθεται ότι απαγορεύει την πώληση τεχνολογίας και υλικών για πυρηνικά όπλα σε χώρες που δεν έχουν ακόμα αποκτήσει δικά τους. Αλλά και χώρες όπως η Δυτ. Γερμανία φαίνεται ότι ετοιμάζονται από σήμερα για την κατασκευή των δικών τους πυρηνικών όπλων, μετά τη λήξη της συμφωνίας.

Από εταιρίες που μεταφέρουν πυρηνικά υλικά «λείπουν» χρόνο με το χρόνο όλο και μεγαλύτερες ποσότητες πλουτωνίου ή εμπλουτισμένου ουρανίου. 4.000 κιλά εμπλουτισμένο ουράνιο, κατάλληλο για πυρηνικά όπλα, έχει χαθεί επίσημα μόνο στις ΗΠΑ. Στον απολογισμό του για το '85, ο Διεθνής Οργανισμός Ατομικής Ενέργειας (ΙΑΕΟ) δεν μπόρεσε ν' ανακαλύψει που βρίσκονταν 188 SQ (1 SQ είναι ισοδύναμο με 8 κιλά πλουτώνιο ή 25 κιλά εμπλουτισμένο ουράνιο - 235 ή 8 κιλά ουράνιο - 233). Δηλαδή ο ΙΑΕΟ δεν ήξερε το Μάρτη του '86 που βρίσκονταν 1504 κιλά πλουτώνιο, ή 4.800 κιλά ουράνιο - 235, ή 1504 κιλά ουράνιο - 233. Και αυτά από το '85. Το Μάρτη του '87 λείπει από τα βιβλία του ΙΑΕΟ σχάσιμο υλικό ισοδύναμο με 70 βόμβες, ενώ διατυπώνονται — στην αναφορά για το '86 — υπόνοιες για παράνομες εξαγωγές σχάσιμου υλικού από δύο πυρηνικά κράτη, που όμως δεν κατονομάζονται στην αναφορά.

Στη Δ. Γερμανία βρίσκονται σήμερα αποθηκευμένοι αρκετοί τόνοι κατάλληλου για πυρηνικά όπλα πλουτωνίου στην κατοχή της εταιρίας ALKEM. Μέχρι το 1995 η Δ. Γερμανία δεσμεύεται από τη «Συμφωνία μη διάδοσης των πυρηνικών όπλων» να μην κατασκευάζει πυρηνικά όπλα. Όμως μετά τη χρονιά αυτή, όπως δείχνουν πολλά στοιχεία, η Δυτ. Γερμανία θα μπορούσε να προχωρήσει με το πλουτώνιο αυτό στο δικό της στρατιωτικό πυρηνικό πρόγραμμα. Η πρόσφατη προσέγγιση Κολ-Μιτεράν ενισχύει αυτές τις υπόνοιες: γαλλο-γερμανική προσέγγιση προς ένα νέο πυρηνικό πόλο.

Μόνο υπόνοιες; Στα 1978 το ίδιο το υπουργείο Εσωτερικών της Δ. Γερμανίας, σύμφωνα με πληροφορίες του γερμανικού *Spiegel*, ζήτησε από την εταιρία *Transnuklear* (σήμερα αναμιγμένη στο σκάνδαλο πλουτωνίου) να αποθη-

κεύσει σε γειτονική χώρα — χωρίς την άδεια της κυβέρνησης της χώρας αυτής — 600 κιλά πλουτώνιο που βρίσκονταν για λογαριασμό της Γερμανίας σε γαλλικό έδαφος. Η γειτονική χώρα ήταν το Βέλγιο, το οποίο είναι ξανά μπλεγμένο σήμερα στο σκάνδαλο του πλουτωνίου.

Λίγο πιο νότια, στο Σουδάν, και μάλιστα στην πρωτεύουσά του Χαρτούμ, λειτούργησε για πολλά χρόνια μια «μαύρη αγορά» για πλουτώνιο και εμπλουτισμένο ουράνιο, κατάλληλα για πυρηνικά όπλα. Μάλιστα ο αδερφός του Σου-

δανού πρωθυπουργού ήταν αναμειγμένος ο ίδιος στο εμπόριο του σχάσιμου υλικού. Οι αποκαλύψεις που έκανε για το εμπόριο αυτό στοιχίσαν τη δουλειά του σε έναν πράκτορα των μυστικών υπηρεσιών της χώρας αυτής. Λίγο καιρό αργότερα σε συνέντευξή του στο λονδρέζικο τηλεοπτικό σταθμό, ο Σουδανός πρωθυπουργός θα δηλώσει ότι... κάτι έχει ακούσει, ενώ ένας έμπορος-μεσολαβητής θα διηγηθεί πώς πήρε μέρος στο παζάρι αυτό. Το Ισραήλ (ήδη από τη δεκαετία του '60), η Ν. Αφρική, η Αργεντινή, το Πακιστάν, το Ιράν και

το Ιράκ προμηθεύτηκαν από αυτό το παζάρι σχάσιμο υλικό για πυρηνικά όπλα. Στο Χαρτούμ είναι το ένα από τα παζάρια του πλουτωνίου, τ' άλλα ίσως βρίσκονται στην καρδιά της γηραιάς Ευρώπης και στις ΗΠΑ.

Νόμιμα σχάσιμο υλικό για πυρηνικά όπλα μπορεί να προμηθευτεί κανείς πολύ πιο εύκολα: από την επεξεργασία πυρηνικών αποβλήτων. Και αυτό γίνεται σε μεγάλη κλίμακα στους αναπαραγωγικούς αντιδραστήρες: στη Γαλλία (La Hague, Malville), τη Βρετανία (Windscale ή τώρα Sellafield), στις ΗΠΑ, στη Δ. Γερμανία ίσως αργότερα (αν κατασκευαστεί τελικά αυτός στο Wackersdorf).

Με τη μέθοδο φυγοκέντρωσης μπορεί ένα «ειρηνικό» πυρηνικό εργοστάσιο να παράγει πλουτώνιο-239 και ουράνιο-235. Αυτό ήταν ήδη από καιρό γνωστό. Στη δεκαετία του '50, η Κίνα κατασκεύασε έναν πειραματικό αντιδραστήρα. Στα 1964 και 1965 είχε αποκτήσει αρκετό σχάσιμο υλικό για να προχωρήσει στις πρώτες πυρηνικές της δοκιμές και να αποκτήσει τις δικές της βόμβες. Στα 1962 εγκαινιάστηκε στην Ινδία το πρώτο πυρηνικό εργοστάσιο της Ασίας. Δώδεκα χρόνια αργότερα, στις 18 του Μάη 1974 η Ινδία πυροδοτεί την πρώτη ατομική της βόμβα.

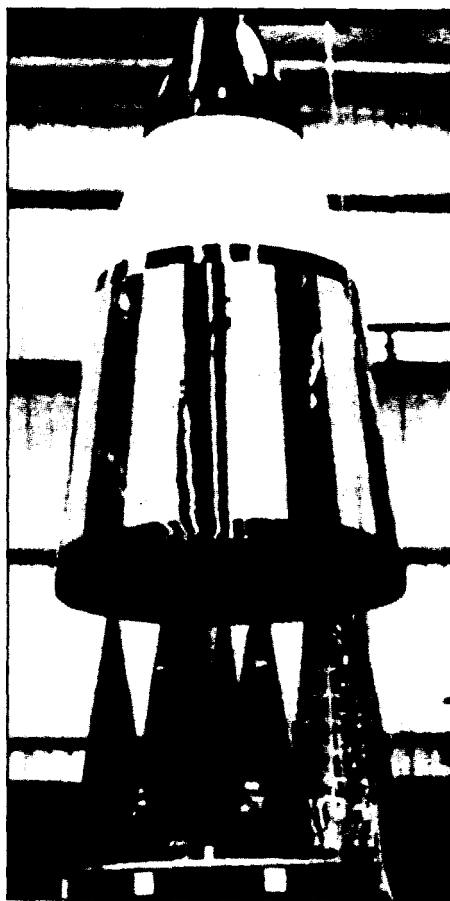
Στο ερευνητικό πυρηνικό κέντρο της Καρλσρούης το 1985 μπόρεσαν να επαναποκτήσουν αρκετή ποσότητα πλουτωνίου — 6 κιλά, όταν 16 κιλά είναι αρκετά για μια βόμβα — από τα απόβλητα πυρηνικών εργοστασίων και όχι μόνο από τα υψηλής ραδιενέργειας αλλά και από τα μέσης και χαμηλής ραδιενέργειας, απ' αυτά δηλαδή τα απόβλητα που δεν υπόκεινται σε κανέναν έλεγχο.

Ίσως η πιο έμπρακτη επιβεβαίωση όλων αυτών είναι ότι το υπουργείο Εμπορίου των ΗΠΑ σε συνεργασία με τις μυστικές υπηρεσίες έχει καταρτίσει εδώ και καιρό μια μαύρη λίστα χωρών που θεωρούνται ύποπτες για κατασκευή πυρηνικών όπλων. Στη λίστα αυτή η Δ. Γερμανία π.χ. κατέχει μια απ' τις πρώτες θέσεις και θεωρείται «πυρηνική δύναμη εν αναμονή». Σύμφωνα με τις εντολές του υπουργείου Εμπορίου, οι βορειοαμερικάνικες εταιρίες κομπιούτερ δεν πρέπει να εξάγουν προϊόντα προηγμένης τεχνολογίας σε εταιρίες της Δ. Γερμανίας, χωρίς προηγουμένως να έχουν ειδική άδεια, γιατί τα προϊόντα αυτά θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στην κατασκευή πυρηνικών όπλων...

Νίκος ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ

Το αμερικάνικο εργοστάσιο παραγωγής πλουτωνίου Savannah River.

Πυρηνικές κεφαλές

Αρκάς

Ο Παντελής και το ΛΙΟΝΤΑΡΙ

Βραβείο Ηθιθιότητας

Ομόθυμα όλος ο φιλάθλος κόσμος του ΠΑΣ Γιάννινα απαιτεί να μπει στο βιβλίο Γκίνες ο πρόεδρος της ΠΑΕ κ. Κ. Γκλίναβος, ως δωροδοκίας τους ποδοσφαιριστές της Καβάλας κ.κ. Μόσχο, Τριανταφυλλίδη με δικιά του υπογραφή στην επιταγή που τους έδωσε.

Έπειτα από αυτό, είναι φανερό ότι η διοίκηση του ΠΑΣ παίρνει το πρωτάθλημα από τους ανταγωνιστές της κ.κ. Κοσκωτά, Βαρδινολιάννη κ.ά. στα διάφορα «τυχερά» που δίνονται «αφιλοκερδώς» προς διαιτητές, παίκτες, ανταγωνίστριες ΠΑΕ κ.λπ.

Θ.Γ.

■ Δυο μήνες κράτησε περίπου η κούρσα των υποψηφίων για τη διεύθυνση του Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης. Εντός συναγωνισμού, όλο αυτό το διάστημα, και ο μοντέρ-οπερατέρ Καρύδης-Φουκς, που «θυμήθηκε» να παραιτηθεί την τελευταία στιγμή, όταν έγινε φανερό πως δεν συγκεντρώνει τη γενική αποδοχή και την εύνοια των προγνωστικών. Με επιστολή του, λένε, που έστειλε στη Μελίνα, δεν της αναγνωρίζει το δικαίωμα να τον «επιλέξει», ούτε σε κανέναν άλλο το δικαίωμα να είναι συνυποψήφιος.

Δεν προσβάλλει όμως έτσι, όσους τον πρότειναν και τον υποστήριξαν, ενώ αρνείται ουσιαστικά στους υπόλοιπους να διατηρούν διαφορετική γνώμη;

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

■ Διαμαρτύρονται με επιστολή τους οι εκδότες του κινηματογραφικού περιοδικού «CINE 7», Βάσος Γεώργας και Κώστας Φέρρης, για τον αποκλεισμό του περιοδικού τους (μαζί με το «ΠΟΝΤΙΚΙ» και το «ΚΑΛΑΜΙ») από το Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης. Είναι πράγματι οξύμωρο, αν όχι αστείο, να αποκλείεται το μοναδικό μηνιαίο κινηματογραφικό περιοδικό από το βασικό κινηματογραφικό θεσμό της χώρας. Όποιο σκεπτικό, όποια δικαιολογία δεν μπορεί να κρύψει το γεγονός: πρόκειται για απαράδεκτη ρύθμιση που πρέπει άμεσα να ανακληθεί.

Κινηματογράφος υπό διωγμό

«Άπασαι αι κινηματογραφικαί προβολαί υποχρεούνται να λαμβάνουν τέλος μισή ώρα μετά τα μεσάνυκτα...» Κάπως έτσι πρέπει να αρχίζει ο μεταξικός νόμος του 1936, που ξέθαψε ο νέος διοικητής της αστυνομικής διεύθυνσης Θεσσαλονίκης.

Αποφάσισε λοιπόν να υποχρεώσει τους κινηματογράφους να κλείνουν στις 12.30 και άρα οι νυκτερινές προβολές να αρχίζουν στις 10.30. Η απόφαση στηρίζεται σε ένα έγγραφο της ένωσης μηχανικών, που καταγγέλλει την υπέρβαση ωραρίου και που περιέργως εμφανίστηκε 2 βδομάδες πριν τη λήξη της

κινηματογραφικής σεζόν.

Έγιναν ήδη μηνύσεις στους κινηματογράφους Παλλάς, Θυμέλη, Ριβολί και Μακεδονικό επειδή η βραδινή παράσταση υπερέβη το «καινούργιο» ωράριο, ενώ και άλλοι κινηματογράφοι που λειτουργούν μετά τα μεσάνυχτα δέχτηκαν ανάλογες επισκέψεις.

Η πέτρα του σκανδάλου είναι μάλλον οι μεταμεσονύκτιες προβολές που μετά το Ριβολί και τη Ηλύσια επεκτάθηκαν και στον Έσπερο, και θεωρούνται από κάποιους αιθουσάρχες και διανομείς αθέμιτος ανταγωνισμός.

Γ.Ρ.

Το σκωρ

Μια Γερμανίδα κοινωνιολόγος — αφενός για να δικαιώσει τη διαδεδομένη φήμη περί συστηματικότητας των συμπατριωτών τους και αφετέρου για να καταξιώσει κοινωνικά την επιστήμη της — διάβασε, ερεύνησε, μελέτησε και συνέταξε την «Ανάλυση του οικιακού καθαρισμού». Σύμφωνα με τη μελέτη αυτή, η μέση Γερμανίδα μητέρα δύο τέκνων σκουπίζει, καθαρίζει, σφουγγαρίζει επιείκως περί τα 30.000 τετραγωνικά μέτρα. Για τη δουλειά αυτή απασχολείται εβδομαδιαία γύρω στις 30 ώρες — πολύ περισσότερο απ' όσο ξοδεύει για ψώνια, μαγείρεμα, πλύσιμο και σιδέρωμα.

Υπάρχουν τέσσερις κατηγορίες ανθρώπων που καθαρίζουν, άντρες και γυναίκες:

Οι *χαοτικοί*, που, παρά τον κόπο που καταβάλλουν, δεν καταφέρνουν να καθαρίσουν το σπίτι τους, επειδή απλώς τα περνάνε όλα ένα πασάλεμα:

Οι *οργισμένοι*, που, όταν καταλαμβάνονται από κρίσεις, επιτίθενται μαζικά και καθ' όλο το μέτωπο στη χοντρή βρωμιά:

Οι *χαοτικοί-συστηματικοί*, που, έχουν μεν αγαθές και συστηματικές προθέσεις, στην πορεία όμως πέφτουν σ' έναν αγχώδη ακτιβισμό, δημιουργώντας ακόμα περισσότερα σκουπίδια:

Οι *συστηματικοί*, που τηρούν επακριβώς και στην εντέλεια τα σχέδια καθαρισμού τους.

Το βασικό, ωστόσο, συμπέρασμα της έρευνας είναι ότι για πολλούς ερασιτέχνες καθαριστές και καθαρίστριες το κίνητρο δεν είναι γενικά και αόριστα η επιθυμία για καθαριό-

τητα, όσο αυτό που ονομάστηκε «λανθάνουσα ρυποφιλία»: Χάρη στο καθάρισμα μπορούν οι ενήλικες να βρεθούν κοντά στα σκουπίδια και να νιώσουν την ηδονή εκείνη που τους στέρησε η παιδική τους ανατροφή...

Τέτοιο πρόβλημα, ωστόσο, δεν φαίνεται να έχει μια κατηγορία Ελλήνων εργαζομένων: «στην πραγματικότητα είναι αστυνομικοί», θα πουν γι' αυτούς οι ΕΙΚΟΝΕΣ (18.5) σ' ένα ρεπορτάζ για τους «εθελοντές του κινδύνου, τους αστυνομικούς με τις μοτοσικλέτες-αστραπή» της ομάδας 'Ζ', για τους οποίους το περιοδικό κάπως βιαστικά συμπεραίνει: «όμως κανείς δεν φαίνεται να νοιάζεται γι' αυτούς...»

Έτσι, σε κάποιο σημείο όπου αναφέρεται η επικινδυνότητα του επαγγέλματος, ο προϊστάμενος δίνει με παραστατικό τρόπο στη δημοσιογράφο το μέτρο του κινδύνου: «Ο 'Ζήτας' κάθε μέρα πριν να ξεκινήσει για τη βάρδια του, κάνει μπάνιο και αλλάζει εσώρουχα, γιατί δεν ξέρει σε ποιο νοσοκομείο θα καταλήξει».

Κάποια Γερμανιά επιστημών δεν θα απέφευγε να προβεί σε κάποιες, βιαστικές και πρόχειρες ίσως, διαπιστώσεις: όπως λ.χ. για την τεράστια εκπολιτιστική σημασία των ανθυγεινών και επικινδύνων επαγγελμάτων στη... μισή αρχοντιά: ή για τα κριτήρια μιας πολιτιστικής διακρίσεων στην αντιμετώπιση των έκτακτων περιστατικών στα εφημερεύοντα νοσοκομεία. Ένας δε έμπειρος συνδικαλιστής δεν θα παραμελούσε να απαιτήσει το δικαίωμα για αποζημίωση σάπωνος και εσωρούχων, το επίδομα μπανιέρας.

Ελλάς-Γερμανία, ισόπαλο το σκωρ.
Γ.Κ.

Για το Φεστιβάλ Τζαζ

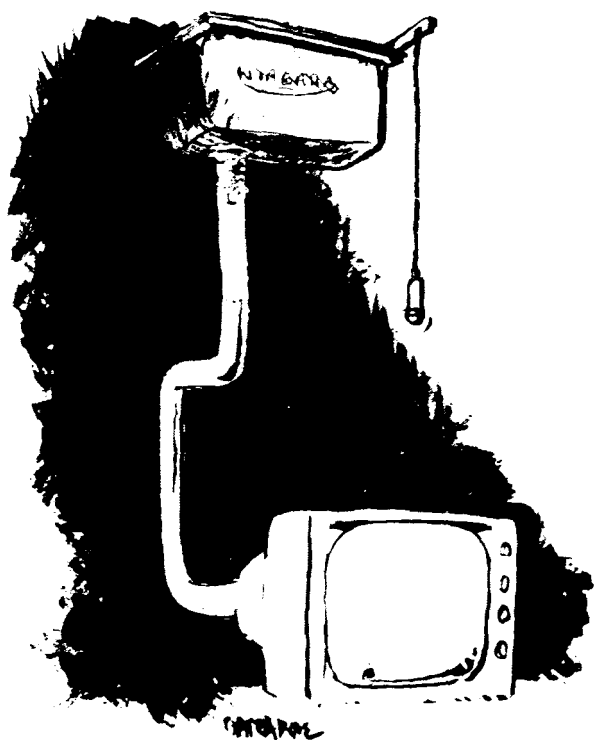
Το 4ο Διεθνές Φεστιβάλ Τζαζ που διοργάνωσε ο Δήμος Θεσ/νίκης πέρασε στην ιστορία σαν ένα φεστιβάλ αλλιώτικο από τα άλλα.

Το εκπληκτικό γεγονός της εξαναγκαστικής ουσιαστικά παραίτησης δυο μέρες πριν την έναρξη του καλλιτεχνικού υπεύθυνου του φεστιβάλ Σάκη Παπαδημητρίου, με αφορμή μια διένεξη με τους υπεύθυνους του δήμου για τα ηχητικά που ξεχείλισε το ποτήρι, έδωσε κατ' αρχάς και πριν ακόμα αρχίσει το φεστιβάλ το στίγμα της όλης διοργάνωσης. Μιας διοργάνωσης που είχε έναν ελάχιστο προϋπολογισμό, συγκριτικά με τον απαιτούμενο ανάλογων εκδηλώσεων.

Αλλά και το όλο κλίμα στην αίθουσα δεν ήταν διαφορετικό. Από τον παρουσιαστή που μάλλον νόμι-

ζε πως παρουσίαζε φεστιβάλ άλλου μουσικού είδους και βέβαια ήταν εκτός κλίματος, από την κακή χρήση των φωτιστικών και την ουσιαστική απαγόρευση των «ανκόρ» από το όλο αλαλούμ που επικρατούσε, μέχρι την παρουσία διάφορων περιεργών τύπων που είχαν κατακλύσει το χώρο και που αντί για τη συναυλία άκουγαν καφουροτράγουδα και άλλα παρεμφερή φορώντας προκλητικά γουόκμαν στ' αυτιά τους, καταδείχτηκε για μια ακόμα φορά στην Ελλάδα η αντίληψη που θέλει την ισοπέδωση υπέρ κομματικών βωμών και εστιών, η αντίληψη που θέλει προτιμότερη μια απόπειρα κομματικής φιέστας μέσα από το ίδιο το καλλιτεχνικό γεγονός και, βέβαια, την υποβάθμισή του.

Σ.Β.

Οι καλοί τρόποι

Η κοσμιότης και οι καλοί τρόποι δεν απαντώνται μόνο στα εστιατόρια και τις κοσμικές συγκεντρώσεις: αντέχουν και αναδεικνύονται σε κάθε δοκιμασία.

Αυτό προσπάθησαν και οι περισσότερες εφημερίδες στο θέμα της αναγνώρισης του δολοφονημένου Αρμένιου Αγκοπιάν. Μόνο η ΠΡΩΤΗ έγραψε ότι σημεία ταύτισης ήταν «μία ουλή στο πόδι και ακόμα ότι από το θύμα είχε αφαιρεθεί ο ένας όρχις». Το ίδιο και το ΕΘΝΟΣ, που διευκρινίζει επιπλέον ότι το τραύμα ήταν «στην αριστερή κνήμη», σε αντίθεση με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ που βρίσκει τη «χαρακτηριστική ουλή στο δεξιό πόδι». Για τις άλλες εφημερίδες, ίσως και για τον υπουργό που έκανε την ανακοίνωση, το πράγμα γίνεται πιο αόριστο: «Είχε μια ανατομική ατέλεια, είπε ο υπουργός, η οποία ταυτίζεται απόλυτα με τις ατέλειες που είχε αυτό το άτομο» γράφει ο ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, «...κάποια ανατομική ατέλεια που σπάνια παρουσιάζεται στο ανθρώπινο σώμα» αναφέρει η ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΑ. Πιο μυστηριώδης γίνεται στην ΑΥΓΗ: «...και κάποιο άλλο πρόβλημα στα γεννητικά όργανα», ενώ ο ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ κάνει πράγματι αποκαλύψεις: «...γιατί ο ιατροδικαστής βρήκε πράγματι στο πτώμα μια ανατομική λεπτομέρεια του Αγκοπιάν». Μια κι έξω η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ πάντως διατηρεί το κύρος της: «...και επί πλέον, το κυριότερο, εστερείτο ενός απόκρηφου μέρους του σώματός του». Το μικρό ορθογραφικό έγινε στην προσπάθεια να μη γράψουν για τον «όρχη», όπως τα ΝΕΑ.

Αρ.Χ.

Έχετε πίστη

«Μα τι συναυλία που θα είναι αυτή!» προαναγγέλλει ενθουσιασμένος ο εκφωνητής του σταθμού της αμερικάνικης βάσης του Ελληνικού μιλώντας για τα κονσέρτα-μαμούθ που ετοιμάζει ο George Michael στις Η.Π.Α.

Ο κυπριακής καταγωγής, πολιτογραφημένος Άγγλος τραγουδιστής προορίζεται πια για μέγας star και προς το παρόν περιοδεύει σε μια τεράστια αγορά δίσκων, στην Ιαπωνία, προωθώντας το ήδη κυκλοφορημένο LP του Faith. Το ραδιοφωνικό μάρκετινγκ αποφεύγει να προσδιορίσει συγκεκριμένα τα χρονικά όρια των συναυλιών ανεβάζοντας άσκοπα τον πυρετό ενός δυνητικού ακροατήριου που φυσιολογικά δεν θα παρακολουθήσει στο καλοκαίρι που έρχεται τις συναυλίες του G.M. Οι στρατιωτικοί και υπάλληλοι των αμερικάνικων εγκαταστάσεων παραμένουν σταθευμένοι στις βάσεις τους, οπότε και μόνο λόγω της μεγάλης απόστασης που τους χωρίζει από τη χώρα τους μάλλον είναι λίγο δύσκολο να «πεταχτούν» μέχρι τις ΗΠΑ για τις εμφανίσεις του ειδώλου.

Άρα η αμερικάνικη εταιρεία παραγωγής θα αυξήσει προκαταβολικά τις πωλήσεις του Faith σε μια ξένη χώρα, τη στιγμή που θα ήταν φυσικό να αυξηθούν μόνο στις πόλεις της Αμερικής τις παραμονές των κονσέρτων από τους εκεί θαυμαστές. Άλλο ένα μάθημα υπερατλαντικού μάρκετινγκ της βιομηχανίας δίσκων, μέσω των βάσεων, για καταναλωτές που θα αγοράζουν βινύλιο υποκατάστατο. Εφόσον δε θα δούν ποτέ ένα καλοκαιρινό (!) θέαμα.

Ιουλία ΡΑΛΛΙΔΗ

Βορειοανατολικά της Πρωτεύουσας

Δεν είναι μόνο οι ιδιωτικοί ραδιοσταθμοί που ακονίζουν τα μεγάλα μαχαίρια. Κάποιες νέες πρωτοβουλίες αναπτύσσονται. Μεταξύ τους διακρίνουμε «Μια συλλογική Πειρατική Προσπάθεια στους 95,2 MHz στα FM, Βορειοανατολικά της Πρωτεύουσας». Αντιγράφουμε απ' την πρώτη τους διακήρυξη:

«Σ' ένα κόσμο πολύπλοκο, πολυσύνθετο, θολό και πάντα καπιταλιστικό, που μεταμορφώνεται, αποπροσωποποιείται και αλλοτριώνει, οι εξουσίες παίζουν το δικό τους παιχνίδι. Αλληλοσυγκρούονται και αλληλοσυμπληρώνονται, απογειώνονται ή βυθίζονται σε χώρους απληροίστευτους, γίνονται άπληστες, καταβροχθίζουν και σκαίζουν τα πάντα.

Εδώ, η πληροφορία, ο έλεγχος και η κριτική καταλήγουν παγίδες και οι κρατούντες δεν διστάζουν για πολύ: "αν δεν μπορείς να λύσεις ένα πρόβλημα, φρόντισε τουλάχιστον να το εκμεταλλευτείς"...

Σ' αυτούς τους καιρούς, που η κρατική μονοπωλίηση των ερτζιανών και ο χυδαίος τους έλεγχος υποχωρούν στην αδηφάγα λογική της κερδοσκοπίας, ο ΣΤΑΘΜΟΣ μας: ένα βήμα ελευθερίας στην έκφραση και την πληροφόρηση. Βήμα μεγάλο ή μικρό, αυτό το αφήνουμε να αποδειχθεί. Σίγουρα θα είναι βήμα στα μέτρα των δικών μας διασκελισμών...

Θέλουμε εδώ να πάρουν το λόγο, όσοι δεν παύουν να αντιστέκονται στη σημερινή εξουσία και τη σιωπή!

όσοι αρνούνται σερβιρισμένες απαντήσεις στο σημερινό κυβερνητικό παιχνίδι:

όσοι αντιλαμβάνονται σαν μόνο, στην κυριολεξία, πολιτικό τους στόχο την ανατροπή των κανόνων του, με την πρωτοβουλία των μαζών.

Αντίθετοι σε αισθητικές παρωπίδες αλλά και σε ανέξοδα καλοπιάσματα για όλα τα γούστα... θα προσπαθήσουμε

να μείνουμε ανοιχτοί στα όποια ανατρεπτικά ακούσματα και πειραματισμούς των καιρών,

να υπερβούμε την κοινή, ως ένα βαθμό σε όλους μας ακινησία, να συμβάλλουμε στην ανάδειξη και τον πολλαπλασιασμό δραστηριοτήτων που διατηρούνται αδέσμευτες από τη χειραγώγηση του κράτους.

Η αλήθεια για μας παραμένει σύνθετη υπόθεση και η ανεύρεση-υπεράσπιση της ακόμα πιο δύσκολη. Αποσκοπούμε έτσι σε μια ραδιοφωνία-πληροφόρηση που να κοινωνικοποιεί τη γνώση και να βοηθά στη συγκρότηση της κριτικής στάσης των πολιτών.

Μ' όλα αυτά, δεν αγνοούμε τη μόνιμη παγίδα της σημερινής κυβέρνησης: Τις ψευδαισθήσεις, που μοιράζονται απλόχερα, για συμμετοχή στην εξουσία. Είναι πια γνωστές οι διαλυτικές τους συνέπειες που τελικά προσέφεραν ολόένα και μεγαλύτερη ευχέρεια κίνησης στον μεγάλο σκηνοθέτη.

Ο κίνδυνος είναι ευνόητος λοιπόν: Τα μικρόφωνα ξαφνικά παραδίδονται σε αμέτρητους επιβήτορες της κοινής γνώμης, σε Δήμους, σε Κοινοτήτες (ποιους εκπροσωπούν αλήθεια!), σε μονοπωλία και εκκλησίες, σε διαφημιστές και διαχειριστές, και δεν αγνοούμε το ενδεχόμενο να βρεθούμε τελικά στο ίδιο καζάνι που πριν ίσως εκραγεί θα αφήσει άναυδο, απορημένο και κυρίως πιο ευάλωτο το μέσο πολίτη-ακροατή. Και τότε ποιος τάχα πάλι θα πρέπει να διασωθεί;...

Εμείς πάντως απορρίψαμε την εκ των προτέρων αδρανοποίησή μας: έστω κι έτσι μπαίνουμε στο χώρο της αβεβαιότητας και του πειραματισμού.

Η πρωτοβουλία πάρθηκε από μια παρέα στα ΒΑ της πρωτεύουσας μ' αυτές τις διαθέσεις. Ασφαλώς δεν είμαστε οι πρώτοι ούτε οι μόνοι. Επιδιώξή μας είναι ένας μόνιμος διάλογος με τέτοιες εναλλακτικές πρακτικές.

Στην περιοχή μας, θα προσπαθήσουμε να συναντηθούμε με την κριτική στάση των πολιτών εκείνων που πιστεύουν στη δυνατότητα μιας τέτοιας ελεύθερης και μαζικής ραδιοφωνίας.

Στο σταθμό μας όμως ελπίζουμε εξαρχής να δώσουν τη ζωή και τον τόνο κάμποσοι απ' αυτούς που έχουν ήδη αποχτήσει ή και διατηρούν την προσωπική, πειρατική τους εμπειρία στα ερτζιανά, ακόμα κι εκείνοι που έχουν καταφέρει να κλέψουν έστω και λίγες ώρες από την επίσημη ραδιοφωνία, εισχωρώντας σαν επαγγελματίες στο σκάφος της.

Νομικά καλυμμένη ή ακάλυπτη, η ελευθερία δεν θα πάψει να είναι πειρατική υπόθεση!...

Σε άγνωστη συχνότητα

■ «Ένα καινούριο τοπίο έχει αρχίσει να αποκαλύπτεται», δήλωσε ο Α. Παπανδρέου μόλις η Επιτροπή για την Τοπική Ραδιοφωνία ανακοίνωσε (στις 10 Μαΐου) τις προτάσεις της για τη χορήγηση νέων αδειών εκπομπής σε ραδιοφωνικούς σταθμούς, δημοτικούς και ιδιωτικούς. Την προηγούμενη είχε αρχίσει τη λειτουργία του ο πρώτος ιδιωτικός ραδιοσταθμός, ο **Top FM** του συγκροτήματος Λαμπράκη. Δύο βδομάδες αργότερα, στις 23 Μαΐου, βγήκε στον αέρα και ο **Antenna FM** του Κυριακού. Στις αρχές Ιουνίου θα εκπέμψει το **Κανάλι 15** του Κούνδουρου. Και ο χορός καλά κρατεί...

Η νέα εποχή (ή το «καινούριο τοπίο», αν προτιμάτε) στα μέσα επικοινωνίας γιόρτασε, μ' αυτές τις εξελίξεις, πανηγυρικά τα πρώτα της γενέθλια: τον περσινό Μάη δημιουργήθηκαν ο Αθήνα 984 και το Κανάλι 1 και άνοιξαν το δρόμο (νομικά, τεχνικά αλλά και ποιητικά) στον καταγισμό των ραδιοφωνικών σταθμών που ακολουθεί. Οι δημοτικοί ραδιοσταθμοί κέρδισαν ήδη από τους πρώτους μήνες της λειτουργίας τους τη μάχη των ερτζιανών. Δεν αναφερόμαστε μόνο στο ότι κατέκτησαν υψηλά ποσοστά ακροαματικότητας και απορρόφησης του μεγαλύτερου μέρους της διαφημιστικής δαπάνης: πρόκειται κυρίως για το ότι κατέγραψαν ένα συγκεκριμένο μοντέλο ραδιοφωνίας, έγιναν αποδεκτοί και σημείο αναφοράς των υπερμάχων του πλουραλισμού και της πολυφωνίας στα ερτζιανά, ταυτίστηκαν με την ελεύθερη ραδιοφωνία και ανάγκασαν τους κρατικούς ραδιοσταθμούς να αποδυθούν σε έναν απεγνωσμένο αγώνα αντιμετώπισης και μίμησής τους.

Ωστόσο, η δημοτική ραδιοφωνία, με αιχμή του δόρατος τον Αθήνα 984, δεν ήταν δυνατό να αποτελέσει τη μόνη εκδοχή της μη κρατικής ραδιοφωνίας. Ο πλουραλισμός

της ήταν ο πρόδρομος της πολυφωνίας των ιδιωτικών ραδιοσταθμών που εμφανίζεται σήμερα, το νέο στυλ που δοκίμασε ήταν ο πιλότος για το χαρακτήρα των προγραμμάτων των νέων σταθμών που η χρονιά αυτή εγκυμονούσε. Όμως, όσο κι αν τα πολιτικά παιχνίδια του κ. Έβερτ θα φαντάζουν αθώα μπρος στην κατάκτηση των ραδιοκυμάτων από τους κάθε λογής Έλληνες Μπερλουσκόνι, εκδότες και επιχειρηματίες, δεν μπορούμε παρά να αναγνωρίζουμε τη συμβολή του σταθμού και των συνεργατών του στην προώθηση αυτής της πραγματικότητας. Και αυτό ήταν το κρίσιμο σημείο που, στην καλύτερη περίπτωση, υποτιμούσαν όσοι χαρακτήριζαν υπερβολικές τις μοναχικές κριτικές που γράφτηκαν για τον Αθήνα 984 στις στήλες του Σχολιαστή.

Top FM: Στη δική σου συχνότητα

«Αθήνα 984, ο δικός σου ραδιοσταθμός», ήταν το μήνυμα του δημοτικού ραδιοφώνου. «Top FM, στη δική σου συχνότητα», είναι το νέο σλόγκαν, που αντικαθιστά πλέον το προηγούμενο.

Πρόκειται για τον «πρώτο πραγματικά ανεξάρτητο ραδιοφωνικό σταθμό της χώρας», μας πληροφορεί από τις στήλες του **Βήματος** (15.5.88) η **Λιάνα Κανέλλη**, στέλεχος του Top FM. Και κλείνει πονηρά το μάτι σε εκείνους που ασφυκτούν επειδή και θέλγονται από «τον πλουραλισμό, την πολυφωνία στον πολιτικό διάλογο και την αναντίρρηση δημιουργικότητα των δημοτικών ραδιοσταθμών» αλλά και ενοχλούνται που αυτοί οι σταθμοί «στηρίζονται προφανώς στην πολιτική ταυτότητα της εκάστοτε δημοτικής αρχής». Η απόσταση από τη Δεξιά μεταφράζεται σε «ανεξαρτησία». Αναγκασμένος να βρει σημεία διαφοροποίησης από τους ανταγωνιστές του, ο Top FM επικαλείται τα πιστοποιητικά των

ΣΤΗ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ PLANNER

TOP
RADIO
92.4 FM STEREO

ΕΜΒΕΛΕΙΑ

Ο Top FM είναι ο πρώτος σταθμός που έχει αποκτήσει το δικό του εμβληματικό σήμα.

ΑΚΡΟΑΣΗ

Ο Top FM είναι ο πρώτος σταθμός που έχει αποκτήσει το δικό του ακροατήριο.

ΣΠΟΝΣΟΡΙΝΓ

Ο Top FM είναι ο πρώτος σταθμός που έχει αποκτήσει το δικό του σπώνσορ.

Στην Top FM, η διαφήμιση είναι ένα σημαντικό μέρος της δραστηριότητάς μας. Είστε ένας από τους πολλούς που μας βοηθάτε να φέρουμε στο φως το δικό σας προϊόν. Σας ευχαριστούμε.

ΣΤΗ ΔΙΚΗ ΣΟΥ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ

Σε τινος τη συχνότητα εκπέμπει ο Top FM; «Στη συχνότητα του planner», μας πληροφορεί η καταχώριση. (Planner: το στέλεχος της διαφημιστικής εταιρίας που αποφασίζει σε ποιο διαφημιστικό μέσο θα διαφημιστεί ένα προϊόν). Αν δεν είστε planner, λοιπόν, μην περιμένετε όδικο στη συχνότητά σας. Δεν εκπέμπει εκεί ο Top FM.

ΟΙ ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΕΣ ΕΚΠΟΜΠΕΣ ΤΟΥ TOP FM

ΗΜΕΡΑ	ΩΡΑ	ΕΚΠΟΜΠΗ	SPONSOR
Δευτέρα-Παρασκευή	12.30-2.30	Και το ρωτάς	Friesland
Δευτέρα-Παρασκευή	3.30-6.00	Rockline	Γιαλιά Vogue
Δευτέρα-Παρασκευή	6.00-8.00	6 + 2 = 8	Lever Hellas
Σάββατο	1.00-3.00	Top 20 της Ελλάδας	3E (Coca Cola κ.λπ.)
Σάββατο	8.00-9.00	Δούρειος ἵχθυς (Τζ. Πανούσης)	Papagalo
Κυριακή	11.00-12.00	Οικονομία και Πολιτική	Τράπεζα Πιστεως
Κυριακή	2.30-3.00	Computers	Astrand
Κυριακή	7.00-11.00	Επιστροφή αυτοκινητιστών	Express Service

δημοκρατικών - φιλοκυβερνητικών φρονημάτων του ιδιοκτήτη του και των συνεργατών του. Πρόκειται για στελέχη με γνωστή — και πετυχημένη — θητεία σε κυβερνητικές θέσεις: ο Πέτρος Ευθυμίου, πρώην ΓΓ Τύπου και Πληροφοριών, ο Θοδωρής Χαλάτσος, πρώην Γενικός Διευθυντής της EPT, και άλλοι υπάλληλοι του συγκροτήματος Λαμπράκη.

Δεν πρόκειται όμως μόνο γι' αυτό. Ο Top Fm ξεκινά την «αργοπορημένη ελληνική επικοινωνιακή επανάσταση» με το να «εισάγει μια πραγματική καινοτομία, καθώς δε συνταγολογήθηκε επί των πενιχρών ελληνικών δεδομένων». Μια στο καρφί και μια στο πέταλο.

Η φιλοκυβερνητική τοποθέτηση δεν αρκεί για να σου δώσει ακροατές, και αυτό το ξέρει η Λιάνα Κανέλλη: άλλωστε έχει θητεύσει και στην EPT επί Νέας Δημοκρατίας. Τα «πενιχρά οικονομικά μέσα» των κρατικών σταθμών, όμως, δεν επιτρέπουν τη δημιουργία ενός «σύγχρονου» σταθμού. Από την άλλη πλευρά, οι κάθε λογής ραδιοερασιτέχνες δεν έχουν την οικονομική επιφάνεια ούτε χρησιμοποιούν την προηγμένη τεχνολογία ώστε να δημιουργήσουν τον «πλέον σύγχρονο σε τεχνολογικό εξοπλισμό ραδιοφωνικό σταθμό». Δεν είμαστε μόνο ΠΑΣΟΚ, έχουμε και το κεφάλαιο για να ανταποκριθούμε στις απαιτήσεις των καιρών, επισημαίνει η καλή ραδιο- (και τηλε-)παρουσιάστρια.

Το περιεχόμενο, ο χαρακτήρας των προγραμμάτων του σταθμού; «Η παραγωγή βασίστηκε σε κανόνες είτε άγνωστους, είτε απλώς ανεφάρμοστους στην ελληνική πραγματικότητα των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Στον Top FM κυριαρχεί η μουσική, όπως σε όλα τα καλά ραδιόφωνα του κόσμου...» Η οικουμενικότητα της επικοινωνίας, λοιπόν. Πρότυπό μας, τα καλά ραδιόφωνα του κόσμου. Μόνη αξιολόγηση το «καλά». Κριτήριο; Αυτό δεν μας το λέει η κ. Κανέλλη. Ας μας επιτρέψει να υποθέσουμε ότι

είναι η ψηλή ακροατικότητα και τα μεγάλα διαφημιστικά έσοδα. Εκτός αν οραματίζεται και ο Top Fm ένα «Ραδιόφωνο» (με το Ρ κεφαλαίο), όπως ακριβώς και ο κ. Τζανεττάκος. «Ο λόγος, το πολυσυζητημένο 'μπλα-μπλα', δεν ξεπερνά ποτέ σε συνεχή ροή τη διάρκεια ενός τραγουδιού ή του μουσικού κομματιού που προηγείται ή έπεται της παρεμβολής λόγου...»

Πολύ χαριτωμένη διατύπωση. Ας την παρακολουθήσουμε: η κ. Κανέλλη δεν μας μιλάει για τη φλυαρία, τους πλασιασμούς και την πολυλογία. Η παράθεση είναι σαφής: «ο λόγος, το πολυσυζητημένο μπλα-μπλα». Αυτό που εννοχεί είναι ο λόγος γενικά. Επειδή όμως δεν γίνεται 24 ώρες το 24ωρο να μη μιλάμε στο ραδιόφωνο, γίνεται μια αυστηρή οριοθέτηση. Κατ' αρχήν δεν αναφέρεται σε λόγο αλλά σε «παρεμβολή του λόγου», κάτι σαν μια διαφημιστική σφήνα ας πούμε. Η οριοθέτηση, λοιπόν, είναι σαφής: κάθε λεπτό λόγου θα ακολουθεί και ένα λεπτό τουλάχιστον μουσικής. Βέβαια, αν δεν υπάρχει «παρεμβολή λόγου» τόσο το καλύτερο...

Αλλά και οι μουσικές εκπομπές του Top Fm δεν υπολείπονται αυτών των «καλών ραδιοφώνων». Επειδή δεν θέλει να «προσαρμόσει απλώς ξένα ηχητικά μοντέλα στα καθ' ημάς», εκτός από τα hits της Αγγλίας και της Αμερικής μάς πληροφορεί κάθε Σάββατο και για τα hits της Ελλάδας, είτε πρόκειται για ξένα, είτε για ελληνικά τραγούδια. Πώς αλλιώς θα ξέραμε ότι το «Πάμε για τρέλες στις Σευχέλλες» βρίσκεται στην 8η θέση;

Η κ. Κανέλλη θεωρεί τον εαυτό της ευτυχή που δουλεύει στον Top Fm ώστε «μια νέα, καθαρόαιμη επικοινωνιακή γενιά να βρει στον Top Fm το δρόμο και την ελευθερία δημιουργίας, που της ανήκει δικαιωματικά». Το αν θα υπάρξει αυτή η γενιά είναι ένα μεγάλο θέμα, και σχετίζεται κυρίως με τις α-

παντήσεις που η Αριστερά θα δώσει σ' αυτή την πρόκληση. Αν όμως είναι αμφίβολο αν αυτή η γενιά θα βρει στον Top Fm «το δρόμο και την ελευθερία της», είναι σίγουρο πως οι ακροατές του σταθμού θα έχουν την ευκαιρία να παίξουν με την τύχη τους. Τους περιμένουν χιλιάδες διαγωνισμοί και πλούσια δώρα, στο δρόμο άλλωστε που άνοιξε ο «Αθήνα 984».

Top Fm: Στη συχνότητα του planner

«Οι διαφημίσεις είναι αυστηρότατα καταμεμημένες μέσα στο πρόγραμμα, δεν ξεπερνούν ποτέ τα έξι λεπτά της ώρας και δίνουν με το πρόγραμμα, χωρίς να αποτελούν μια 'ενοχλητική' παρένθεση σ' αυτό», γράφει σε ένα σημείο η Λιάνα Κανέλλη. Μια ακόμα έμμεση αναφορά στον «Αθήνα 984», όπου οι διαφημίσεις όντως πέφτουν σαν το χαλάζι, σε άτακτα χρονικά διαστήματα. Μας απαλλάσσει λοιπόν ο Top Fm από τις «ενοχλητικές» διαφημίσεις; Τι σημαίνει αυτή η αθώα έκφραση «οι διαφημίσεις δίνουν με το πρόγραμμα»;

Για να μην αδικήσουμε το σταθμό, ας δώσουμε το λόγο σε ένα συνάδελφο της κ. Κανέλλη, τον υπεύθυνο Δημοσίων Σχέσεων του Οργανισμού Λαμπράκη κ. Ν. Μπιλίρη: «...ο Top Fm, όπως και όλες οι εκδόσεις του Δ.Ο.Λ., βλέπει τη διαφήμιση σαν συνεργάτη. Ενδιαφέρεται λοιπόν για την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των χρημάτων που επενδύονται σ' αυτήν, και είναι πάντα στη διάθεση του κάθε διαφημιστή-διαφημιζόμενου για έξυπνες και ευέλικτες λύσεις που εξυπηρετούν και τις δυο πλευρές. Στον Top Fm καθιερώσαμε δυο καινοτομίες: το sponsoring για μερικά από τα προγράμματά του και τις μεμονωμένες σφήνες. Σκεφθείτε τις νέες δυνατότητες προβολής που για πρώτη φορά παρουσιάζονται...» (το απόσπασμα είναι από μια συνέντευξη του

κ. Νίκου Μπιλίρη στο τεύχος 327/23.5.88 του περιοδικού «Σύγχρονη Διαφήμιση», οι υπογραμμίσεις δικές μας). No comment, όπως θα έλεγε και ο Π. Ευθυμίου πριν 3 χρόνια περίπου.

Στη δική μας συχνότητα

Το τοπίο που αχνοφάνηκε πριν ένα χρόνο, εμφανίζεται σ' όλη του τη μεγαλοπρέπεια φέτος. Η νέα εποχή στα μέσα επικοινωνίας, η περίοδος των multimedia ανατέλλει. Η πορεία προς την ισοπέδωση των πληροφοριών, τον καταϊγισμό των μηνυμάτων, την απόλυτη εμπορευματοποίηση του ελεύθερου χρόνου και της επικοινωνίας έχει ήδη ξεκινήσει με μεγάλη ταχύτητα. Ο Έρβετ δημιούργησε το ραδιόφωνο του 1988, ο Λαμπράκης το ραδιόφωνο του 1992. Περιμένουμε τον Κοσκωτά για να πάρουμε μια γεύση από το ραδιόφωνο του 2000...

Και η Αριστερά επιμένει πεισματικά να βρίσκεται στην ίδια όχθη μ' αυτές τις εξελίξεις. Στη χειρότερη περίπτωση συμμετέχει ενεργά στη δημιουργία των νέων σταθμών. Άλλες φορές ανακαλύπτει «δυσκολίες στο πάντρεμα της Αριστεράς με το νέο στυλ» (συνέντευξη «Κάπα» στον 984). Στην καλύτερη περίπτωση αναζητεί κι αυτή «το μοντέλο εκείνου του ραδιοφωνικού σταθμού, που θα 'ναι σύγχρονο, ελκυστικό, θα απευθύνεται σ' έναν πλατύ κόσμο, αλλά δε θα καλλιεργεί τα χαρακτηριστικά του λεγόμενου μέσου πολιτη» (ΡΙζοσπάστης, 15.5.88). Λες και το πρόβλημα βρίσκεται στη συνταγή...

Απομένουν οι ραδιοερασιτέχνες που ασφαλώς θα καταριούνται τη στιγμή που ο Γιώργος Παπανδρέου αποφάσισε να τους προστατεύσει από τα ραδιογωνιόμετρα, παραδίδοντάς τους στα μέλη της Επιτροπής για την Τοπική Ραδιοφωνία. Απομένουν και τα κάθε μορφής κοινωνικά κινήματα που βλέπουν το λόγο τους να συμπιέζεται ανάμεσα στα hits, τα ρεκόρ του Γκίνες και στα πόσα κιά έχασε η Τέιλορ...

Αν οι δυο εκδοχές της ηλεκτρονικής επικοινωνίας είναι σήμερα ο «τοσομπανάκος» της ΕΡΑ και οι ιδιωτικοί σταθμοί-απομνημονεύματα «καλών ραδιοφωνικών σταθμών στον κόσμο», αυτό δεν σημαίνει πως δεν μπορεί να υπάρξει ένα άλλο μοντέλο. Μόνο που πρέπει να περάσουμε στην άλλη όχθη, κολμπώνοντας έστω κόντρα στο ρεύμα...

Άρης ΝΤ.

ΜΑΞ ΦΡΙΣ

Ανάκριση II

Το παρακάτω κείμενο του Μαξ Φρις προέρχεται από το «Ημερολόγιο 65-71». Πρόκειται για μια «ανάκριση», προσφιλή του μέθοδο να προσεγγίζει θέματα.

Τα γεγονότα του Μάη συνέβαιναν τις ημέρες ακριβώς που γράφτηκε η «ανάκριση» αυτή του εαυτού του, και ο Ελβετός συγγραφέας φαίνεται εδώ να μην έχει καθόλου τη συνήθως αδιάφορη στάση απέναντι στα σημαντικά πολιτικά γεγονότα που καλλιεργούν οι συμπατριώτες του. Ο φιλελεύθερος αστός μπορεί χωρίς υστερικές προκαταλήψεις να διακρίνει νέα στοιχεία πίσω από τα γεγονότα, μπορεί να αντιμετωπίσει με σημαντική εγρήγορση ζητήματα που η ξαφνική επικαιρότητα έθεσε: τη βία, τη στράτευση, τη μεροληπτικότητα, το κράτος, τους θεσμούς καταστολής.

A. Παρακολούθησες τις ειδήσεις στην τηλεόραση...

B. Τα φλεγόμενα αυτοκίνητα, η φάλαγγα των φοιτητών, οι καπνοί πάνω από το βουλευτήριο κλπ., πρόκειται φυσικά για εικόνες που με αναστατώνουν, ομολογώ όμως πως δεν με τρομάζουν.

A. ...σαν τηλεθεατής στο σαλόνι σου.

B. Δεν ήμουν επιτόπου, σωστά, όμως κάθε φορά που βλέπω εικόνες από τα συνηθισμένα θέατρα του πολέμου, τρομάζω παρ' όλα αυτά· πάλι σαν τηλεθεατής στο σαλόνι μου.

A. Πώς εξηγείς τη διαφορά;

B. Αυτό που συμβαίνει τούτες τις μέρες στο Παρίσι είναι αναταραχή και φασαρία, βιαιοπραγίες που συμβαίνουν σε μια εξέγερση. Αντίθετα, οι εικόνες από τα θέατρα του πολέμου, είτε του Βιετνάμ, είτε της Μέσης Ανατολής, έχουν κάτι τρέχον. Α la guerre comme á la guerre. Ερείπια βομβαρδισμών, πτώματα εδώ κι εκεί, αιχμάλωτοι σε ανάκριση με τα χέρια δεμένα και ξιπόλητοι, ανάμεσα σε στολές, κράνη και αυτόματα — όλα αυτά ακολουθούν το γνωστό κανόνα.

A. Ας αφήσουμε κατά μέρος τον πόλεμο...

B. Γιατί;

A. Οι φοιτητές και άλλοι που δεν πετυχαίνουν διά της νομίμου οδού αυτά που ζητάνε, ασκούν βία εναντίον του κράτους, καταλαμβάνουν τη Σορβόνη, καταστρέφουν ό,τι βρεθεί στο πέρασμά τους, εξωθούν την αστυνομία να κάνει χρήση βίας. Βλέποντας μια τέτοια οδομαχία, με τίνος το μέρος τάσσεσαι;

B. Η στολή παίζει βεβαίως σπουδαίο ρόλο. Μου είναι πιο εύκολο να ταυτιστώ με κάποιο μεμονωμένο άνθρωπο παρά με ένα λόχο — παρ' όλο που κι αυτός από άτομα αποτελείται, αφού όμως πρώτα τραυματιστούν... Δεν ξέρω πώς θα είχα συμπεριφερθεί αν ήμουν παρών.

A. Ταυτίζεσαι με τους φοιτητές;

B. Είμαι πολύ μεγάλης ηλικίας για να ταυτιστώ μαζί τους.

A. Αλλά και στη δική σου ηλικία στρατεύεται κανείς υπέρ ή κατά. Υποθέτω ότι δεν αγνωρίστηκες μέσα στις γραμμές της αστυνομίας.

B. Είμαι πολίτης.

A. Ποια θα ήθελες να είναι η έκβαση;

B. Ομολογώ πως δεν μου τέθηκε καν η ερώτηση όταν αντίκρισα τις πυροσβεστικές αντλίες, έπειτα εκείνο το χαλάζι από πέτρες του λιθόστρωτου, τα γκλομπ, τα φορεία· η έκβαση ήταν σαφής εκ των προτέρων — ακόμα και στους διαδηλωτές, πιστεύω. Διαδηλώσανε πως δεν υπάρχει τίποτα για να επιθυμήσεις.

A. Χαρακτηρίζεις την αστυνομία βάνουση;

B. Η συμπεριφορά της έχει κάτι το επαγγελματικό. Κάτι το εξασκημένο. Εξάλλου, σήμερα δεν ήρθανε έφιπποι, πράγμα σημαντικό· όταν είναι έφιπποι, ο πολίτης έχει κιόλας υποβαθμιστεί, έχει καθαιρεθεί... Μπορεί και να γέλασα επειδή η αστυνομία με τις στρογγυλές ασπίδες της μου θύμιζε κάτι σαιξπηρικές σκηνοθεσίες, εκεί που η μάχη γίνεται κωμική: τόσο διακοσμητικά ήταν. Φυσικά, δεν είναι καθόλου για γέλια. Η βία με φοβίζει.

A. Περιέγραψε τις εντυπώσεις σου.

B. Ξαφνικά ένα βουλευτήριο γεμάτο φοιτητές...

A. Όταν οι φοιτητές πέρασαν ξαφνικά στην επίθεση, πήγε ο νους σου στη Βαστίλλη, ή μήπως ήταν στιγμές που είχες την εντύπωση: έτσι αρχίζει ο φασισμός;

B. Με ποιους;

A. Με τους φοιτητές.

B. Τέτοια ιδέα δεν μου πέρασε απ' το μυαλό. Οι φασίστες τα καταφέρνουν καλύτερα: κάνουν τη δουλειά τους μαζί με το στρατό και όχι εναντίον του στρατού. Κι αυτό δεν είναι μομφή κατά των φοιτητών, αλλά έχει να κάνει με το στρατό.

A. Γεγονός είναι: οι φοιτητές, οι οποίοι τελωσάντων γέμισαν τα βουλεβάρτα αξιώνοντας πως είναι ο προοδευτικός λαός, άρχισαν με παρακώλυση της κυκλοφορίας, κατέλαβαν τη Σορβόνη, ύψωσαν τα λάβαρα τους και γιόρταζαν ήδη κάποια νίκη, εκδήλωσαν επιθετικότητα ενάντια σε υπερασπιστές του πολιτεύματος, προέβησαν επομένως σε βιαιοπραγίες. Τα καταδικάζεις αυτά, ναι ή όχι;

B. Μου έκανε εντύπωση ότι τα πράγματα ξεκίνησαν με κάποια ευθυμία, η νεολαία να τραγουδάει χέρι χέρι σε αλυσίδες, κουβέντα με συνθήματα, ενθουσιασμός χωρίς τακτική κλπ., με κάποια ευθυμία, τέλος πάντων: αντίθετα προς κάποιο τάγμα πριν από επιχείρηση στο δέλτα του ποταμού Μεκόνγκ. Δεν σου δίνεται η εντύπωση πως οι άνθρωποι έχουν βγει για να σκοτώσουν.

A. Εν πάση περιπτώσει, πετάνε όμως πέτρες από το λιθόστρωτο.

B. Οι περισσότεροι φαίνονται πολύ νεαροί και ταυτόχρονα κουρασμένοι, σου δίνεται η εντύπωση ότι δεν ξέρουν τι να κάνουν τα νιάτα τους σε τούτη την κοινωνία.

A. Διαθέτουν σχεδόν τα πάντα.

B. ...όλα αυτά που οι γονείς τους θεωρούν πολύτιμα.

A. Τι τους λείπει;

B. Για παράδειγμα, εκείνος με το πέτσινο σακάκι που έτρεχε προς τις πυροσβεστικές αντλίες, δεν ξέρω τι άλλο περιμένει παρά να νιώσει ικανοποίηση. Αναρωτήθηκα κάποτε τι θα συνέβαινε άραγε αν δεν υπήρχε αστυνομία.

A. Πώς αντιδράς αντικρίζοντας υλικές ζημιές;

B. Όπως είπα: Διαφορετικά απ' ό,τι σαν βλέπω τα συνηθισμένα σημάδια που αφήνει ο πόλεμος. Οι υλικές ζημιές που είδαμε είναι σημαντικές, ταυτόχρονα όμως έχουν και κάποια ειρωνική πλευρά: Γιατί να μην μπορεί να καταστρέψει κανείς ανθρώπινα έργα μέσα στην ίδια του τη χώρα; Οι υλικές ζημιές με τρόμαξαν ομολογουμένως λιγότερο απ' ό,τι στις καθημερινές εικόνες του πολέμου: γενικά, όλα είχαν μια δόση αστείου, ακόμα κι όταν έρρεε αίμα: όπως όταν φαντάζομαι πως πυροβολώ έναν κρυστάλλινο πολυέλαιο ή πως μπαίνω με οδοστρωτήρα σε ένα μεγάλο κατάστημα. Μόνο η αστυνομία είναι πραγματικά σοβαρή και επομένως γελοία, επειδή αν χρησιμοποιούσε πολυβόλα και φλογοβόλα θα είχε αμέσως επικρατήσει, ενώ τώρα φαντάζει πιο απελπισμένη από τους ασθενέστερους της διαδηλωτές και είναι ανήμπορη και απογοητευμένη. Προφανώς έχουν λάβει εντολές, σαν κρατική εξουσία που είναι, να αποφύγουν κατά το δυνατό την άσκηση βίας. Η αστυνομία παρουσιάζεται ως προστάτης, όπου ο προστατευόμενος παραμένει ωστόσο αθέατος. Ξαφνικά αποκλείουν ένα βουλεβάρτο. Ποιος είναι ο λόγος; Για να καταστήσουν σαφές από πού αρχίζει το κράτος: από εκεί όπου βρίσκεται τώ-

ρα η αστυνομία σε διμοιρίες. Το όριο θα μπορούσε να βρίσκεται και αλλού, δυο ή τρία χιλιόμετρα δεν αλλάζουν την κατάσταση: προηγούμενες έβλεπες μόνο νέους να τραγουδάνε πιασμένοι σε αλυσίδες, από κάπου όμως πρέπει να ξεκινάει και το κράτος. Για ν' αρχίσουν να χτυπάνε απαιτείται απειθία, που την προκαλούμε αποκλείοντας ένα βουλεβάρτο. Και μ' αυτά, η ίδια η αστυνομία δείχνει σαν να τα 'χει χαμένα. Κάθε ενέργεια που εκτελεί με επιτυχία τής κοστίζει το φωτοστέφανο του προστάτη. Προκύπτει λοιπόν ότι οι μονάδες αλεξιπτωτιστών δεν είναι μόνο καλύτερα εκπαιδευμένες στη χρήση βίας και καλύτερα εξοπλισμένες από τους φοιτητές και όσους άλλους γεμίζουν τα βουλεβάρτα: ο καθένας τους ξεχωριστά — έτσι μου φάνηκε — υπερτερεί από ολόκληρο φοιτηταριό: δρα κατά διαταγήν. Αυτό είναι που του παρέχει μια αβίαστη σχέση ως προς τη βία: γιατί δεν ξυλοκοπάει, ούτε βεβαίως πυροβολεί ο ίδιος, σαν άτομο, το δε κράτος αναλαμβάνει πάντα τη διεκπεραίωση των συνειδησιακών ζητημάτων.

A. Ωστε λοιπόν τάσσεσαι με κάποια πλευρά;

B. Ορισμένοι θεωρητικοί της επανάστασης λένε ότι λείπει η μαζική βάση κλπ., ότι πρόκειται επομένως για ένα εσφαλμένο εγχείρημα: δεν γίνονται έτσι οι επαναστάσεις.

A. Προφανώς έχουν δίκιο.

B. Ίσως όμως το εγχείρημα να είναι παρ' όλα αυτά σημαντικό για την άρχουσα κοινωνία: βλέπει πως μόνο με τη βία μπορεί να κρατηθεί στην εξουσία — κάτι που ο αστός αρέσκεται να λησμονεί.

Τα κλάν και η Τούτσι

Το αφιέρωμα του 2ου τεύχους (Απρίλης 1988) του περιοδικού ΛΑΟΙ, της Ελληνικής Ένωσης για τα Δικαιώματα και την Απελευθέρωση των Λαών, περιλαμβάνει δυο θέματα σχετικά με την Ιρλανδία: ένα άρθρο για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την εθνική απελευθέρωση καθώς και μια συλλογή κειμένων — κυρίως αλληλογραφίας — μεταξύ Μαρξ και Ένγκελς, γύρω από το ιρλανδικό πρόβλημα.

Οι εννέα σελίδες της μετάφρασης των κειμένων στερούνται οποιασδήποτε εισαγωγής-σύνδεσης με το σήμερα και — παρά το πλήθος των άγνωστων ονομάτων, όρων και συνθηκών — διαθέτουν ελάχιστες σημειώσεις. Θα μπορούσε να πει κανείς ότι τα κείμενα μιλάνε από μόνα τους. Αυτό όμως προϋποθέτει ότι είναι κατ' αρχήν αναγνώσιμα και αντιληπτά ώστε να γίνουν κατανοητά, πράγμα που ωστόσο δεν συμβαίνει, δυστυχώς. Παραθέτουμε παρακάτω μερικά από τα προβληματικά σημεία της μετάφρασης που αλλοιώνουν το νόημα ή καθιστούν αδύνατη την κατανόηση των κειμένων:

● «Αστυνομικοί, ιερείς, δικηγόροι, γραφειοκράτες, ευγενείς της επαρχίας σε μεγάλο αριθμό και η πλήρη έλλειψη βιομηχανιών θα καθιστούσαν δύσκολη την κατανόηση αυτής της καταγωγής των, αν οι άθλιες συνθήκες των χωρικών δεν αποτελούσαν την άλλη όψη του νομίσματος».

Πέρα από διάφορες άλλες λεπτομέρειες, αυτό που λέει ο Ένγκελς είναι ότι «δε θα μπορούσε να καταλάβει κανείς από πού ζούνε όλα αυτά τα παράσιτα» (με δεδομένη την ανυπαρξία βιομηχανίας), και όχι να αναρωτηθεί για την καταγωγή τους.

● Διαβάζουμε παρακάτω για τους πολυπληθείς αστυνομικούς ότι «έχουν τελειοποιήσει το αποβλακωμένο ύφος του *Sprugnosso* Πρώσου χωροφύλακα». Φτάνει το αποβλακωμένο από πού όμως αυτό το ιταλικό *sprugnosso* (που φυσικά δεν υπάρχει στο πρωτότυπο); Στο ιταλικό λεξικό διαβάζουμε σπογγώδης, πράγμα που δεν βοήθησε το μεταφραστή να καταλάβει πως ο Ένγκελς εννοούσε την «αποβλακωμένη έκφραση του μπεκρούλιακα», που πίνει σαν σφου-

γάρι. Δυστυχώς για τους αναγνώστες.

● «Εδώ τουλάχιστον υπάρχουν ζώα, οι λόγοι προς το *Limerick* είναι καλλιεργημένοι με υποδειγματικό τρόπο, κύρια από σκωτσέζους χωρικούς, τα ερείπια έχουν απομακρυνθεί και η εξοχή μυρίζει αστούς». Οι λόγοι είναι βέβαια οι λόφοι, ενώ η εξοχή δεν μυρίζει (...βραστούς;) αστούς, απλώς η ύπαιθρος έχει αστική όψη.

● Δεν είναι που «Η συνεχής καταπίεση μετέβαλε την Ιρλανδία σε φτωχότατο κράτος», αλλά η συνεπής, και την έκανε κράτος 'εντελώς εξαθλιωμένο' (*verlumpt*, λούμπεν που λέμε). Εξίσου — δεν πειράζει — δε όταν το λέει ο Ένγκελς — «Ο λούμπεν χαρακτήρας έχει ριζώσει και στην αριστοκρατία», και όχι το χλιαρό «ακόμη και η αριστοκρατία υπέστη τις συνέπειες της μιζέριας». Το ίδιο και οι γαιοκτήμονες, έχουν πλήρως εξαθλιωθεί, όχι «υποφέρουν από τη χειρότερη φτώχεια».

● Στις σημειώσεις μιας διάλεξης (και όχι «συζήτησης») που έκανε ο Μαρξ, μεταφράζεται: «Οι μεγαλοϊδιοκτήτες γης παραχωρούσαν τη

γη τους στους καταχραστές». Όμως, δεν τη χάριζαν, αλλά 'ενοικίαζαν (ή πάχτωναν, *verpachten*) τις εκτάσεις τους σε κερδοσκόπους' — που δεν καταχρώντο τινός αλλά απομυζούσαν με τη σπέκουλα τους γεωργούς που ήταν οι τελικοί ενοικιαστές. Τα «χρήματα των ενοικίων» ωστόσο, τα αναγνωρίζουμε καλύτερα ως (γαιο)πρόσοδο. Και αυτοί που κακοπερνούσαν δεν ήταν γενικά «οι κάτοικοι της επαρχίας», αλλά οι αγρότες, ο 'γεωργικός πληθυσμός'.

● Παρακάτω, «το 1846 οι κάτοικοι του νησιού υπέφεραν από πείνα από την εμφάνιση άνθρακα στις πατάτες. Ένα εκατομμύριο άνθρωποι πέθαναν». Μήπως από το μυστηριώδη άνθρακα; Ο Μαρξ έλεγε ότι 'το 1846, λόγω της αρρώστιας στις πατάτες, παρουσιάστηκε γενικός λιμός. Ένα εκατομμύριο άνθρωποι πέθαναν της πείνας'.

● Κλείνοντας, ο Μαρξ συνιστά στους Άγγλους εργάτες να απαιτήσουν τον αποχωρισμό της Ιρλανδίας και όχι τη «χωριστικότητα». Οτιδήποτε άλλο θα είναι άχρηστο, δεν θα έχει νόημα, και όχι «είναι λύση πλαστή». Ο Μαρξ δεν πολιτικολογεί ηθικολογικά μέχρι και χιούμορ κάνει, αλλά ξαφνικά ο μεταφραστής του έχει δέος: Αν ο αποχωρισμός δεν γίνει σύντομα, μεταφράζει, «η ιρλανδική επανάσταση θα οδηγήσει σε πόλεμο με την Αμερική». Και ο αναγνώστης τα χάνει, επειδή δεν πρόκειται για την ιρλανδική επανάσταση, αλλά 'μετανάστευση' προς τις ΗΠΑ που είχε λάβει σημαντικές διαστάσεις. Μια επανάσταση λιγότερη, ένας πόλεμος λιγότερος.

Ο Ένγκελς υποστηρίζει ότι:

● «Όλες οι βρωμιές των Άγγλων είναι αποτέλεσμα του ιρλανδικού *Pale*», το οποίο δεν εξηγείται, ενώ σε υποσημείωση διπλανού κειμένου αναφέρεται κάπου η 'εκκλησία του *Pale*'. Θα ήταν ίσως σημαντικό σε κάποιον που ενδιαφέρεται και για την Ιρλανδία και για τους Μαρξ-Ένγκελς να γνωρίζει ότι *Pale* ονομάστηκε η βρετανική φεουδαρχική αποικία στην Ανατολική Ιρλανδία το 12ο αιώνα, που αποτέλεσε τη βάση για τη σταδιακή ολοκλήρωση της κατάληψης του

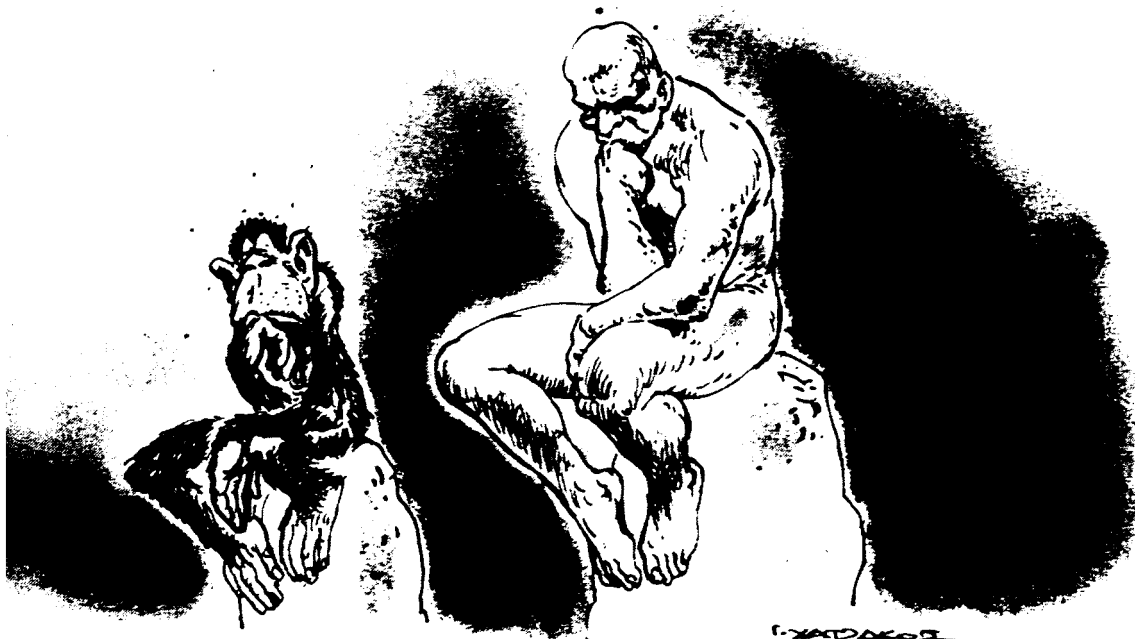
νησιού. Δεν φταίει, επομένως, κανείς Ιρλανδός...

● Ο Μαρξ περιγράφει στον Ένγκελς πώς θα παρουσιάσει το ζήτημα (στο Κεντρικό Συμβούλιο της Διεθνούς): «αφαιρώντας από κάθε φράση τις λέξεις 'justice for ireland', 'διεθνής', 'ανθρωπιστική' αυτονόητες λέξεις για την *International council* είναι απόλυτο και άμεσο συμφέρον της αγγλικής εργατικής τάξης να ελευθερωθεί από τους σημερινούς της δεσμούς με την Ιρλανδία». Στην πραγματικότητα, ο Μαρξ δεν έπαιξε κανένα παιχνίδι με λέξεις και φράσεις, αλλά σκόπευε να πει, «ότι πέρα από κάθε 'διεθνή' και 'ανθρωπιστική' ρητορεία περί 'δικαιοσύνης για την Ιρλανδία' — που είναι αυτονόητη στο Διεθνές Συμβούλιο — το άμεσο και απόλυτο συμφέρον της αγγλικής εργατικής τάξης είναι να ξεφορτωθεί (to get rid) τη σημερινή της σύνδεση με την Ιρλανδία».

● Παρακάτω, η «*Ascendancy* της *English working clan*», πατριωτικά αμετάφραστη, σημαίνει 'άνοδος της αγγλικής εργατικής τάξης', αρκετά μεγάλης ώστε να μην κινδυνεύει τον εθνολογικό-τυπογραφικό χαρακτηρισμό ενός 'κλάν'.

«Η αγγλική *Working clan* δεν θα κάνει τίποτα προτού ελευθερωθεί η Ιρλανδία». Εννοεί ότι 'η αγγλική εργατική τάξη δεν πρόκειται να καταφέρει τίποτα προτού ξεφορτωθεί την Ιρλανδία', και η αλλαγή από αιτιατική, σε ονομαστική, μαζί με την επιλογή ελευθερώνομαι αντί ξεφορτώνομαι, μεταβάλλει τη σκοπιά και την απόχρωση.

● Όπως η «*Common Property*» (κοινή ιδιοκτησία), έτσι και τα «*Member* του *centrak council*» παραμένουν τυπογραφικά επτασφράγιστα, τα 'μέλη του Κεντρικού Συμβουλίου' (της Διεθνούς). Η περίοδος 1799-1801, «*ένωση*», είναι σημαντική και αξίζει μια υποσημείωση — πόσο δε μάλλον που την έχει και η έκδοση των Απάντων: πρόκειται για τον Άγγλο-Ιρλανδική Ένωση, στην οποία εξανάγκασε η αγγλική κυβέρνηση την Ιρλανδία μετά την αποτυχημένη εξέγερση του 1798. Από κει και το ενδιαφέρον του Μαρξ «για

Γ. ΧΑΤΣΑΚΟΣ

τους *Speeches του Curran*», που είναι οι 'αγορεύσεις' του και όχι κάποιοι που σχετίζονται μαζί του.

Κατά τα λοιπά είναι φαίνεται... ευρέως διαδεδομένα στους Έλληνες ώστε να μη χρειάζονται μετάφραση τα εξής: «*In fact, from a revolutionary standpoint*» (πράγματι, από επαναστατική σκοπιά), ξανά η... εθνολογικά περιεργη «*Agricultural Labouringclass*» (agricultural labouring class τάξη των εργατών γης) που στράφηκε εναντίον της άλλης εκείνης... «*Farming Classa at the last Meetings*» (farming class on the last meetings — τάξη των παχωτών/φάρμερ, κατά τις τελευταίες συνελεύσεις). Όποιος κατάλαβε, κατάλαβε.

● «Ο *Irishman* δημιουργήθηκε από την κατάργηση του τύπου των οπαδών του Φεν. Για μεγάλο χρονικό διάστημα έμεινε στην αντίδραση *To Jenianism*. Ο *Lubby κλπ. of the irish people* ήταν καλ-λιεργημένοι άνθρωποι που χειρίζονταν την εκκλησία σαν κάτι ασήμαντο. Η κυβέρνηση τους έστειλε στη φυλακή και τότε ήρθαν οι *Piggots και Co. Ο Irishman θα..... έως όταν αυτοί οι άνθρωποι ξαναβγούν από τη φυλακή*». Κάπως έτσι δραματικά τελειώνει το... χειρόγραφο. Ωστόσο, ο Μαρξ το είχε γράψει ολόκληρο:

«Ο μόνος λόγος που αναδείχτηκε η (εφημερίδα) *'Irishman'* είναι η κατάργηση του τύπου των Φενιανών. Για μεγάλο χρονικό διάστημα κρατήθηκε σε αντιπολίτευση ως προς το Φενιανισμό. Ο *Luby* και οι λοιποί της (εφημερίδας) *'Irish People'* κλπ. ήταν καλ-

λιεργημένοι άνθρωποι που θεωρούσαν τη θρησκεία σαν κάτι ασήμαντο. Η κυβέρνηση τους έχωσε στη φυλακή και τότε ήρθαν οι *Piggots και Σία*. Η *'Irishman'* θα συνεχίσει να έχει κάποια σημασία μόνο όσο οι άνθρωποι αυτοί παραμένουν στη φυλακή. Αυτό το γνωρίζουν (στην *'Irishman'*), αν και τώρα κεφαλαιοποιούν πολιτικά τα πομπώδη περί των 'βαναύσως καταδικασθέντων'».

● Οι σχέσεις Ιρλανδών και Άγγλων επαναστατών στα πλαίσια της Διεθνούς είναι το θέμα σημειώσεων του Ένγκελς. Εδώ έχουμε να κάνουμε με ιρλανδικά τμήματα και παραρτήματα (και όχι «τομείς» και... «θυγατρικές») που οφείλουν να αναγνωρίσουν την πρωτοκαθεδρία, τα πρωτεία («υπεροχή») του Ομοσπονδιακού Συμβουλίου. Η αντίθετη άποψη, που 'υποστήριξε σθεναρά ο πολιτικός Ένγκελς', σχεδόν χάνεται από συνδυασμό αμέλειας και δαιμόνων — φαίνεται σαν άποψη του προαναφερόμενου συμβουλίου: «αυτό όμως υποστήριζε...» Η απρόσεκτη μετάφραση μορφώνει τον απρόσεκτο αναγνώστη.

● Λεπτομέρειες: «Αυτή η δεύτερη περίπτωση ήταν αντίθετα ευτελής διαφορετική» (εντελώς διαφορετική) και δεν θα ήταν «ύβρις για τους ιρλανδούς εργαζόμενους», αλλά λιγότερο θεατρικά, εμπαιγμός, χλευασμός, κοροϊδία, για τους Ιρλανδούς **εργάτες**. Παρακάτω δε οι «άλλοι εργαζόμενοι», δεν είναι οι λοιποί της Διεθνούς, αλλά οι 'άγγλοι εργάτες'.

Η συνεχιζόμενη αμέλεια, ιστορικογεωγραφική τώρα, μεταβάλ-

λει τα 'τμήματα στην πρωσική Πολωνία' σε «πολωνικούς τομείς της Πρωσίας», ασυγχώρητο λόγω τραγικής και συνεχούς ιστορικής επικαιρότητας.

Ο «*πρόλογος του κανονισμού*» είναι γνωστός και ως 'προοίμιο του καταστατικού', ενώ οι «*άγγλοι οπαδοί του χάρτη*» είναι προ πολλού χαρτογραφημένοι στην Ελλάδα ως Χαρτιστές.

● «Οι ιρλανδικοί τομείς στην Αγγλία αποτελούσαν για μας βάσεις απ' όπου μπορούσαμε να ενεργήσουμε σε σχέση με τους Ιρλανδούς εργαζόμενους στην Ιρλανδία. Και αυτοί ήθελαν να καταστρέψουν επιστημονικά τη βάση των επιχειρήσεών τους καταστρέφοντας τη μοναδική δυνατότητα της Ιρλανδίας να κατακτηθεί πραγματικά από την Διεθνή».

Πρωτ' απ' όλα, δεν μιλάει για «εργαζόμενους», αλλά για εργάτες' προς τι ο συνεχής 'προβιβασμός'; Πρόκειται για κάποιο 'σκόντο' προς ευρύτερα ακροατήρια; Μετά, παραλείπεται μια φράση, σχετικά με τους Ιρλανδούς εργάτες στην Αγγλία: 'Είναι πιο προχωρημένοι αφού ζουν σε ευνοϊκότερες συνθήκες και μόνο με τη μεσολάβησή τους θα μπορούσε να προπαγανδιστεί και να οργανωθεί το κίνημα στην Ιρλανδία'. 'Επιπλέον, δεν γίνεται τίποτα το *επιστημονικό* — ο Ένγκελς απλώς αναρωτιέται αν θα 'πρεπε να καταστρέψουν πρόθυμα, με τη θέλησή τους, την επιχειρησιακή τους βάση».

● Στη μετάφραση γράμματος που έστειλε ο Μαρξ στους Λαφάργκ γίνεται, τέλος, και μια πρῶ-

του μεγέθους ιστορική αποκάλυψη: Ο Μαρξ αναφέρει στην κόρη του και το γαμπρό του ότι στο σπίτι τους απασχολούνται ιδιαίτερα με τους Φενιανούς, τη μυστική δημοκρατική ιρλανδική οργάνωση. «*Tussy είναι ένα από τα Head Centres*» — μεταφράζεται κρυπτικά στη συνέχεια και παίρνει και την υποσημείωση: «*Head Center: όνομα του αρχηγού της μυστικής οργάνωσης του αδελφάτου Φεν*».

Δεν πρόκειται λοιπόν για το κέντρο, την κεφαλή τους, αλλά για κάποιον μυστικό αρχηγό' και αυτός δεν ήταν άλλος — όπως εύκολα μπορεί να ανακαλύψει όποιος κάνει τον κόπο να ρίξει μια ματιά στα ευρετήρια, στο τέλος κάθε τόμου των Απάντων — από την Tussy, ή αλλιώς Eleanor, τη νεότερη κόρη του Μαρξ που, καθώς τότε μέτραγε μόλις δεκαπέντε χρόνια ζωής, αποτελούσε το κέντρο του ενδιαφέροντος, ακόμα και των παρανόμων.

Ο παραπάνω κατάλογος θα μπορούσε να είναι και διπλάσιος σε έκταση. Ωστόσο δεν μας ενδιαφέρει να γίνει μια αφ' υψηλού κριτική για τα κόμματα και τις τελείες. Δεν πρόκειται για έκδοση των 'Απάντων', αλλά για μια μετάφραση ορισμένων αποσπασμάτων των Μαρξ - Ένγκελς που γίνεται για πολιτικό σκοπό, για να συμβάλουν με το βάρος τους σε κάποιες απόψεις. Γι' αυτό και το «Αφιέρωμα» και οι εικονίστες Μαρξ και Ένγκελς στο εξώφυλλο.

Ελάχιστη πάντως προϋπόθεση είναι να είναι αναγνώσιμα και κατανοητά, αλλιώς χρησιμοποιούνται απλώς βαρύνδουπα ονόματα για εντυπωσιασμό και, τελικά, συσκοτίση και σύγχυση. Η μετάφραση όμως βρίσκεται από λάθη αμέλειας, τυπογραφικά, κενά, ξενόγλωσσα αμετάφραστα και από πολλές και σοβαρές παρανοήσεις. Δεν θα ήταν πρόβλημα η μετάφραση από τα ιταλικά (όπως συνάγεται για δυο από τα κείμενα) ή από κάποια άλλη γλώσσα, αρκεί ο μεταφραστής να καταφεύγει στα απαραίτητα βοηθήματα ώστε να βγάζει κατανοητό κείμενο.

Σίγουρα δεν είναι αυτός ο 'νέος Διεθνισμός' που επικαλείται το περιοδικό, όσο και να κόπτεται για το κενό στην πνευματική μορφωτική τους στην διανόησή μας, την πολιτική, μορφωτική ανεπάρκεια αυτού που αρέσκεται να ονομάζει ως 'ελληνικό μορφωτικό χώρο'. Μπορεί η μόρφωση, ως οικουμενική, να είναι και αστική αξία, δεν πειράζει' όμως, για να γίνει μικροαστική ψύχωση, θα πρέπει να υπάρχει, έστω και στο ελάχιστο.

Γιώργος ΚΟΚΚΙΝΟΣ

Πολιτική επικοινωνία

■ Την εποχή που η επιτυχία μιας προεκλογικής εκστρατείας στη χώρα μας εξαρτάται από την καλύτερη οργάνωση μετακίνησης πληθυσμών ή από τη μεγαλύτερη ένταση των κραυγών κάτω από τα μπαλκόνια, στη Γαλλία η πολιτική επικοινωνία μέσα από τη ραδιο-τηλεόραση είναι, εδώ και χρόνια, θεσμός. Το μέγεθος και η ποιότητά της φάνηκαν πρόσφατα με την ευκαιρία των προεδρικών εκλογών. Η επίσημη προεκλογική καμπάνια των τελευταίων ημερών βύθισε τους πάντες στην πλήξη. Αντίθετα, οι συνεχείς διάλογοι και συνεντεύξεις των πολιτικών με τις καθημερινές αναλύσεις των δημοσιογράφων έδωσαν στην ιδεολογική άπνοια την αίσθηση τουλάχιστον μιας ώριμης χρήσης των μαζικών μέσων επικοινωνίας.

Η γαλλική περίπτωση έχει για μας πρόσθετο ενδιαφέρον, στο μέτρο που ο κυβερνητικός έλεγχος και η αναξιοπιστία της πληροφόρησης δεν έπαψαν να υφίστανται παρά τα τελευταία μόλις χρόνια. Λίγο μετά την άνοδο των σοσιαλιστών στην εξουσία, ψηφίστηκε ο νόμος του 1982 και θεσμοθετείται η εποπτεύουσα «Ανώτατη Αρχή». Τα εννέα μέλη της, διορισμένα από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τον Πρόεδρο της Βουλής και τον Πρόεδρο της Γερουσίας, ανανεώνονται μερικά κάθε τρία χρόνια, ονομάζουν τους επικεφαλής των σταθμών και φροντίζουν για την τήρηση των κανόνων του πλουραλισμού και της αντικειμενικής πληροφόρησης. Μ' ελάχιστες εξαιρέσεις, το νέο σύστημα λειτούργησε σε βασικές γραμμές καλά, αναγνωρισμένο από την τότε αντιπολίτευση. Η δεξιά κυβέρνηση του Σιράκ, εν τούτοις, αντικαθιστά την «Ανώτατη Αρχή» με την «Εθνική Επιτροπή της Επικοινωνίας και των Ελευθεριών». Παρά τον τρανταχτό τίτλο της, εκφράζει τις κυβερνητικές επιλογές και προκαλεί γρήγορα θύελλες διαμαρτυριών. Κι ενώ όλοι φοβόνταν μια οπισθοδρόμηση, η ιδιωτικοποίηση της τηλεόρασης ήρθε να επιβάλει νέες ισορροπίες.

Στο ραδιόφωνο, το κρατικό μονοπώλιο έπαψε επίσημα το 1981, με τη νομοθετική κατοχύρωση των ελεύθερων τοπικών σταθμών. Οι περιφερειακοί σταθμοί όμως, όπως ο RTL και ο EUROPE 1, ανταγωνίζονταν τους κρατικούς για

δεκαετίες και πρόσφεραν στους ακροατές τους πληρέστερη πολιτική ενημέρωση. Από το 1986 ο ανταγωνισμός του ραδιοφώνου μεταφέρθηκε στην τηλεόραση, ανάμεσα στους νεοϊδρυθέντες ιδιωτικούς σταθμούς και τα εναπομείνοντα κρατικά κανάλια. Αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων λιγότερο ευχάριστων, ήταν η έννοια των υπευθύνων για τήρηση ίσων αποστάσεων από την εξουσία, ώστε να μην απομακρύνουν ούτε έναν τηλεθεατή-πελάτη.

Η παρουσία των πολιτικών στα ραδιοτηλεοπτικά κανάλια παίρνει διάφορες μορφές. Από τα βαριετέ μέχρι τα δελτία ειδήσεων, επιδιώκουν να είναι παρόντες και ν' αποφαίνονται για οτιδήποτε ενδιαφέρει ενδεχομένως το θεατή. Ειδικοί επικοινωνιολόγοι επιστρατεύονται για να τους συμβουλεύουν και κάθε πρωτότυπη μικροφρασουλά γεμίζει τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων — της *Μοντ* μη εξαιρου-

μένης.

Η επίσημη προεκλογική εκστρατεία διαρκεί λίγες μέρες μονάχα. Συνίσταται σε σύντομες και χρονικά ισότιμες εμφανίσεις όλων των υποψηφίων. Παράλληλα όμως με την επίσημη, διενεργείται και μια άλλη παρα-εκστρατεία, που προμοτοει τους επικρατέστερους — σύμφωνα με τις αμέτρητες δημοσκοπήσεις — υποψηφίους. Και οι «μικροί» όμως έχουν το μερτικό τους. Τις εμφανίσεις του Ζυκέν, για παράδειγμα, τις ονειρεύεται για χρόνια ο Λεωνίδας Κύρκος. Και, δεν είναι λίγοι εκείνοι που πιστεύουν ότι η «ακτινοβολία» του Λεπέν οφείλεται στη μεγάλη προβολή που του επιφύλαξαν τα μαζικά μέσα ενημέρωσης.

Σε κάθε τηλεοπτικό κανάλι μερικοί δημοσιογράφοι, που συναντώνται τους πολιτικούς σε δημοτικότητα, διαθέτουν εκπομπές απ' τις οποίες παρελαύνουν όλοι οι πρωταγωνιστές της πολιτικής σκηνής. Από τις επιφανέστερες α-

ναφέρουμε την «Ωρα της αλήθειας» του Φρανσουά-Ανρί ντε Βιριέ, «Απέναντι στον κόσμο» της Κριστίν Οκρέντ, «7/7» της Ανν Σανκλέρ και τις «Ερωτήσεις στο σπιτικό» της Ανν Σανκλέρ και του Ζαν-Μαρί Κολομπανί. Στο ραδιόφωνο, οι σταθμοί συνεργάζονται με τις εφημερίδες και οργανώνουν κάθε βδομάδα στρογγυλά τραπέζια, όπου οι συντάκτες τους αντιπαράτιθενται με τον εκάστοτε καλεσμένο πολιτικό. Κάθε δελτίο ειδήσεων που... σέβεται τον εαυτό του, διαθέτει σ' έναν πολιτικό συντάκτη λίγα λεπτά για να σχολιάσει την εκλογική επικαιρότητα. Η καιροσκοπική εκμετάλλευση του θέματος των ομιλών από την κυβέρνηση Σιράκ δεν άφησε κανένα σχολιαστή αδιάφορο.

Η πολιτική σάτιρα, τέλος, μέσα από την εκπομπή «Μπεμπέτ σόου» (κατά το Μάπετ σόου) της TF 1, έσπασε κάθε ρεκόρ ακροαματικότητας. Προγραμματισμένη κάθε βράδυ πριν το δελτίο ειδήσεων των οχτώ, μέχρι την παραμονή και του δεύτερου γύρου των προεδρικών εκλογών, διακωμωδούσε τους πάντες και τα πάντα, φωνάζοντας δυνατά όσα οι πολιτικοί σκέφτονταν αλλά ντρέπονταν να πουν.

Ο ρόλος της ραδιο-τηλεόρασης σε μια προεκλογική περίοδο εξαρτάται από το επίπεδο του πολιτικού ανταγωνισμού, από τις συνθήκες και τις απαιτήσεις των ψηφοφόρων και από την ανεξαρτησία και τιμιότητα των δημοσιογράφων. Στη σημερινή Γαλλία, ολόκληρη η πολιτική τάξη έχει συνειδητοποιήσει την ανάγκη των πολιτών για μια ενημέρωση που να μην υποτιμά τη νοημοσύνη τους. Λαμβάνει δε υπόψη της τη δύναμη της εικόνας και την επιρροή των δημοσιογράφων, των νέων οδηγών της κοινής γνώμης. Έτσι εξηγείται το ότι ο Μιτεράν, αντί μιας βαρύγδουπης ανακοίνωσης της υποψηφιότητάς του από το προεδρικό μέγαρο, προτίμησε την αμεσότητα μιας παρουσίας σ' ένα απλό δελτίο ειδήσεων. Ο ζωντανός διάλογός του με τον Ζακ Σιράκ, ανάμεσα στους δυο γύρους, καθήλωσε το εκλογικό σώμα μπροστά στις εκκρεμίες, η ουσία ή η έλλειψη ουσίας από τα εκατέρωθεν επιχειρήματα ήταν δυνατό να κριθεί εν γαλήνη.

Σταυρούλα ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ

Ποιος είναι μαλάκας

«Τα μεσάνυχτα του Σαββάτου της 27/8 του 1977, στον Άγιο Γεώργιο Φιλιππιάδας, ο Φώτης Χρήστου, 51 χρονών, εργάτης στη Γερμανία, σκότωσε με μαχαίρι το συγχωριανό του Γιάννη Ζαβαλή, 55 χρονών, πατέρα 9 παιδιών, γιατί το θύμα σε κάποια στιγμή, εκεί που πίνανε τα ουζάκια τους και πάνω στην κουβέντα του είπε: "ΕΙΣΑΙ ΜΑΛΑΚΑΣ". Ο Χρήστου, όμως, φαίνεται πως θύμωσε από τη βρισιά του συνομιλητή του, έφυγε προς το σπίτι του και ξαναγύρισε κρατώντας ένα μαχαίρι στα χέρια του. "ΕΓΩ ΕΙΜΑΙ ΜΑΛΑΚΑΣ, θα σου δείξω εγώ τώρα", φώναξε και πριν προλάβει ο Ζαβαλής να μιλήσει του έμπηξε το μαχαίρι τρεις φορές στην πλάτη».

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 29/8/1977

Κοινωνιολογικές έρευνες στους χώρους των φυλακών έχουν δείξει πως οι κάθε είδους βιαστές (μικρών κοριτσιών και αγοριών, γυναικών, πτωμάτων, αιμομίκτες) χαίρουν μεγάλης εκτίμησης στη μικροκοινωνία των εγ-

κλειστών¹. Το γεγονός αυτό φυσικά, σε καμιά περίπτωση, δεν είναι αποκλειστικά ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της υποκουλτούρας των φυλακών. Η συμπεριφορά αυτή συνιστά έκφραση της γενικότερης στάσης των αντρών απέναντι

στους βιαστές και έξω από τους τοίχους της φυλακής, μέσα στην καθημερινή κοινωνική πραγματικότητα. Οι βιαστές ούτε χλευάζονται ούτε βρίζονται. Απόδειξη τούτου το γεγονός ότι η λέξη βιαστής δεν χρησιμοποιείται στην

καθημερινή επικοινωνία ως βρισιά, σε αντίθεση με τις λέξεις πούστης, μουνί, αρχίδι κλπ. Από την άλλη, ο μαλάκας και χλευάζεται και βρίζεται και η λέξη αυτή χρησιμοποιείται σαν βρισιά που εκστομίζεται μεταξύ των αντρών. Στο

σημείο όμως αυτό συναντάμε ανυπέρβλητα εμπόδια. Κι αυτό γιατί η βρισιά μαλάκας δεν χρησιμοποιείται — ή, όταν εκστομιστεί, αποτελεί θανάσιμη προσβολή και εξευτελισμό — μεταξύ των αντρών που ούτως ή άλλως καταφεύγουν συνήθως στη χούφτα τους. Αν τη βρισιά αυτή την εκστομίσει κάποιος σε κάποιο παλιό κρατούμενο ή κάποιο στραβάδι σε παλιοσειρά, στο στρατό, στη μέν πρώτη περίπτωση θα δει τι χρώμα έχουν τ' άντερα του, στη δε δεύτερη — πιθανότατα — θα καθαρίζει καλιόπες κάνα δυο μήνες.

Από την άλλη, φαίνεται πως η βρισιά μαλάκας βρίσκεται σε πολύ συχνή χρήση μεταξύ των αντρών που δεν την παίζουν, που έχουν σεξουαλικές σχέσεις με γυναίκες (και όχι μόνο). Φαίνεται λοιπόν πως η βρισιά μαλάκας — αν και προϋποθέτει — δεν αναφέρεται και τόσο στην πράξη της μαλακίας. Τι συμβαίνει λοιπόν; Ποιος είναι τελικά μαλάκας;

Το παρόν πόνημα φιλοδοξεί να συμβάλει στη διαλεύκανση της βρισιάς «μαλάκας» με μοναδικό σκοπό την ουσιαστική και πλήρη κατανόηση του παραπάνω όρου. Βεβαιώνω τους αναγνώστες ότι δεν πρόκειται να κατατεθεί ως διδακτορική διατριβή σε καμιά σχολή κανενός ανώτατου ιδρύματος. Άλλοι μαλάκες ασχολούνται με περισσότερο σοβαρά ζητήματα.

Η χειρονομία της μαλακίας

Στην καθημερινή επικοινωνία, η βρισιά μαλάκας δεν αποδίδεται μόνο με το λόγο. Γίνεται και με τη χειρονομία της μαλακίας, μια χειρονομία που είναι ευρύτατα διαδομένη ανάμεσα στον ένδοξο — και καθόλου μαλάκα — ελληνικό λαό. Ο λόγος και η χειρονομία άλλοτε χρησιμοποιούνται αυτόνομα, άλλοτε εναλλάσσονται κι άλλοτε ο ένας τρόπος συμπληρώνει, αποσαφηνίζει ή δίνει έμφαση στον άλλο. Θα πρέπει να σημειώσουμε πως υπάρχουν δυο παραλλαγές αυτής της χειρονομίας: η πρώτη, η πλέον συνηθισμένη, γίνεται με κλειστά τα δάχτυλα του ενός χεριού — όχι όμως σφιχτά, σαν να κρατάει κάτι ανάμεσα στα δάχτυλα — με λυγισμένο τον αγκώνα μπροστά στο στήθος και ανεβοκατέβασμα του χεριού. Στη δεύτερη παραλλαγή προηγείται απλά το φτύσιμο της παλάμης, μια κίνηση που παραπέμπει στην πολύ γνωστή συνηθία των μαλάκων να σαλιώνουν τη χούφτα τους για να εξασφαλίσουν είτε την α-

παιτούμενη ολισθηρότητα είτε ένα φτωχό υποκατάστατο του κολπικού περιβάλλοντος. Η χειρονομία, πολλές φορές, ακολουθεί τη λέξη «μαλάκας» που ξεφωνίζει ο πομπός για να δώσει έμφαση, ενώ άλλες φορές προτείνεται η χειρονομία, για να αποσαφηνιστεί με το λόγο, σε περίπτωση που η αποκωδικοποίηση του μηνύματος της χειρονομίας δεν είναι εύκολη για το δέκτη. Το φτύσιμο της παλάμης δίνει έμφαση στη χειρονομία της μαλακίας και συνηθίζεται να απευθύνεται σ' αυτούς που οι άντρες αρέσκονται να αποκαλούν «πολύ μαλάκες» ή «και γαμώ τους μαλάκες»².

Προέλευση της λέξης

Δεν γνωρίζω αν έχετε φάει μαλάκα. Προς Θεού, δεν αναφέρομαι στην πολύ συνηθισμένη έκφραση «φάε ρε ένα μαλάκα»³. Οι μαλάκες σε καμιά περίπτωση δεν τρώγονται. Η μαλάκα είναι ένα είδος μαλακού τυριού που παρασκευάζεται στην Κρήτη, τις Κυκλάδες, τη Χίο, τα Κύθηρα (ίσως και αλλού), από το πρώτο ζέσταμα και πήξιμο του γάλακτος. Είναι γνωστό το κρητικό δίστιχο: το γάλα βάνω στο κασέ και γίνεται μαλάκα, δεν είδανε τα μάτια μου ωσάν εσένα βλάκα.

Στην Οία της Σαντορίνης ακούγεται η παροιμία «άκου τυρί και φούσκωνε μαλάκα», που σημαίνει ό,τι και το «το λέω στην πεθερά για να τ' ακούει η νύφη».

Σε πολλές περιοχές του ελληνικού χώρου η λέξη μαλάκα σημαίνει την ευκαιρία, το κορόιδομα, την υποχωρητικότητα κάποιου. Στη Σάμο συνηθίζουν να λένε «του βρα μαλάκα και του πήρα», ενώ η έκφραση «δεν έχει μαλάκα» σημαίνει «δεν μπορείς να ξεγελάσεις ή να εκμεταλλευτείς κάποιον ή κάτι». Με την ίδια σημασία είναι γνωστή και η ευρύτατα διαδομένη έκφραση «πιάστηκε μαλάκας» ή «με πιάσανε μαλάκα», που σημαίνει, όπως όλοι γνωρίζουμε, πιάστηκε κορόιδο, φάνηκε υποχωρητικός, χωρίς πυγμή και αποφασιστικότητα. Δεν θα πρέπει να παραβλέψουμε το γεγονός πως η λέξη μαλάκα έχει και άλλη μια σημασία στη δημοτική: σημαίνει τη μαλ' ακινση του εγκεφάλου («επαθε μαλάκα»⁴).

Η λέξη «μαλάκα» προέρχεται από το επίθετο «μαλακός». Από τη μαλάκα (όπως από τη μάγκα ο μάγκας και την καληνύχτα ο καληνύχτας⁵) ο ελληνικός λαός έπλασε την εθνική του λέξη: μαλάκας.

Αγνοώ αν ο χαρακτηρισμός αυτός αναφέρεται και σ' αυτό τον ίδιο.

Ετυμολογία

Ίσως πολλοί αναγνώστες και αναγνώστριες να παραξενευτούν αν συσχετίσω ετυμολογικά και σημασιολογικά τις λέξεις μαλάκας, μαλακός, βλάκας, αλεύρι, μύλος, αλέθω, μάλαμα. Θα ικανοποιηθεί η απορία τους αν γίνει γνωστό πως οι λέξεις αυτές — σύμφωνα με τα πορίσματα της ιστορικής γλωσσολογίας — προέρχονται από την ινδοευρωπαϊκή ρίζα MEL — που σημαίνει αρχικά «τρίβω, αλέθω, κάνω κάτι σκόνη». Από τη ρίζα αυτή προέρχεται το αρχαίο ελληνικό ρήμα «αμαλδύνω», που σημαίνει μαλακώνω. Από την ίδια ρίζα προέρχεται και το επίθετο «μαλακός» και «μαλθακός». Από τα επίθετα αυτά παρήχθησαν πολλές λέξεις, όπως μαλλάσσω και μαλθάσσω, το μεταγενέστερο μαλθαίνω, μαλακία, μαλακότης, μαλθακότης κλπ. Από τη ρίζα MEL προέρχονται και τα ρήματα «αλέω» και «μύλω», που σημαίνουν «αλέθω τα δημητριακά», όπως και ο «μύλος»⁶. Το αλεύρι στα μυκηναϊκά κείμενα⁷ είναι γνωστό ως ME-RE-U-RO, ενώ ενδιαφέρον παρουσιάζει και η αρχαιοελληνική λέξη μυλλάς (η) που σημαίνει πόρνη⁸. Και για να μην παραπονούνται και οι βλάκες, ας παραθέσουμε και τη δική τους ετυμολογία: από τον τύπο μαλακ-, μλακ- και τέλος βλακ-⁹.

Λαογραφικά

Όπως το άλεσμα είναι μια δραστηριότητα που γίνεται με το χέρι — γυρνώντας το χειροκίνητο μύλο — έτσι και η μαλακία είναι έργο της χειρός και δη της χούφτας, της παλάμης. Ως εκ τούτου, είναι πολύ φυσικό η μαλακία να αποκαλείται και εργόχειρο. Και να δημιουργηθεί το λαϊκό δίστιχο «αν η μαλακία ήταν ερχόχειρο θα είχες κάνει την προίκα σου», που απευθύνεται κυρίως προς τους χοντρομαλάκες. Η μαλακία είναι ακόμα γνωστή ως κέντημα — είδος εργοχείρου — και ως καλογεροκέντημα (μοναχικό κέντημα). Προφανώς δεν αγνοείτε την έκφραση «τα χέρια του έχουν βγάλει κάλους από τη μαλακία». Δεν θεωρώ λοιπόν παραλογισμό το γεγονός να αποκαλείται ο μαλάκας και χούφτας, φούχτας, χούφτερμαν (HUFTERMAN κατά το SUPERMAN προφανώς), φουχτοκαύλης και χουφτογάμης. Τα ρήματα άλλωστε ψωλοπιάνω και ψωλοπαλαμίζω είναι ταυτόσημα του μαλακίζομαι.

Σύμφωνα με τη λαϊκή παράδοση, ο μαλάκας είναι ορφανός από μουνί. Εύλογα λοιπόν η μαλακία αποκαλείται «η χήρα (ή χείρα) με τα πέντε ορφανά». Στο ίδιο πνεύμα κινείται και η έκφραση εργένικο ταχίμι. Προς χάρη των αναγνωστών και των αναγνώστριών, δεν θα αποφύγω τον πειρασμό να παραθέσω την προέλευση της λέξης ταχίμι: από την έκφραση τα χύνει. Αμφιβολίες υπάρχουν εάν και η λέξη χυσαμόλι προέρχεται από την έκφραση χύσαμε όλοι. Κατά τη γνώμη μου, η λέξη μάλλον πρέπει να προέρχεται από το «χύσι αμολάω».

Οι αντρικές αντιλήψεις θέλουν να βλέπουν τη μαλακία ως κοπάνισμα, βάρεμα, χτύπημα της ψωλής. Από την έκφραση βαράω την ψωλή μου ή τη βαράω, πλάστηκε και το βαράω μαλακία. Με την ίδια σημασία χρησιμοποιούνται και τα ρήματα ψωλοβαρώ, ψωλοκροτώ, ψωλοδέρνω (και «δέρνω τ' αλογάκι μου ή τ' αλογατάκι μου»), ψωλοκοπάνω, ψωλοπαλεύω. Ο ελληνικός λαός συμπύκνωσε τη σοφία του στην έκφραση «άλλος ψυχομαχεί κι άλλος ψωλομαχεί». Η μαλακία είναι γνωστή σαν ψωλοβάρεμα, ψωλοβρόντι, καυλομαχία και ψωλοκοπάνισμα. Με τη σειρά του ο μαλάκας κόπανος, ψωλοκόπανος, ψωλοβρόντης¹⁰, ψωλομάχος, ψωλοπαλαιστής. Δεν υπάρχει βεβαιότητα ως προς την προέλευση της λέξης προεκρούστη. Κατά πάσα πιθανότητα πλάστηκε κατ' αναλογία του Προκρούστη, του μυθικού ληστή που — δυστυχώς — εξόντωσε ο Θησέας. Σύμφωνα με μια άλλη άποψη, θα πρέπει να προέρχεται από τις λέξεις πέος και κρούστης (κρούω: χτυπώ, βαρώ).

Ο μαλάκας είναι ακόμα γνωστός και ως βурсοδέψης. «Ανοιξε βурсοδεψείο» σημαίνει «τραβάει το πετσάκι του». Από τις εκφράσεις αυτές δημιουργήθηκαν και τα «τραβάω μαλακία», ψωλοτραβάω, ψωλοτρίβω. Ακόμα οι άντρες, πολύ δικαιολογημένα κατά τη γνώμη μου, αποκαλούν τη μαλακία φτηνή. Όλοι γνωρίζουμε ότι το κόστος της είναι μηδαμινό σε σύγκριση με τη συντήρηση μιας συζύγου, τις ποικίλες και απαραίτητες προσφορές προς την γκόμενα και την επίσκεψη σε μπουρδέλο. Από την άλλη, οι υπέρμαχοι της διατείνονται πως είναι μάλλον ακριβή: σε εποχές μαζικής παραγωγής των εμπορευμάτων, η μαλακία δεν παύει ποτέ να είναι χειροποίητη (HANDMALE). Οι ίδιοι επιμένουν πως «άμα πετύχει η μαλακία, τύφλα να 'χει το γαμήσι»,

αλλά αντιμετωπίζουν τη μήνη των μετριοπαθέστερων, που βεβαιώνουν πως «καλή είναι η μαλακία, αλλά με το γαμήσι κάνεις και δημόσιες σχέσεις».

Τέλος, αν θεωρήσουμε τη μαλακία ως ένα είδος παιχνιδιού και πάρουμε υπόψη μας τη βαθύτατη προσήλωση των αγοριών και των εφήβων στο πέος τους, καθίστανται απολύτως κατανοητές οι εκφράσεις «παίζω το πουλάκι μου» ή την παίζω.

Δεν έχω τίποτα άλλο να προσθέσω στη λαογραφική διάσταση του θέματος. Το λόγο έχουν οι αναγνώστες.

Και τώρα καληνύχτα

Σύμφωνα με την επικρατούσα αντίληψη, μαλάκας δεν είναι μόνο ο άντρας που βρίσκει καταφύγιο στη ζεστή παλάμη. Μαλάκας είναι, ουσιαστικά, ο άντρας που δεν γαμεί. Δεν είναι το ίδιο πράγμα. Σύμφωνα με την αντρική κουλτούρα, οι άντρες που δεν σχετίζονται με γυναίκες, που περιορίζονται μόνο στο να τον παίζουν, έχουν κάνει τη μαλακία επάγγελμα, δεύτερη φύση και είναι γνωστοί σαν «παθολογικοί μαλάκες» ή «μαλάκες με περικεφαλαία». Όπως υπάρχουν καρπούζια με βούλα, έτσι υπάρχουν και «μαλάκες με βούλα» ή «μαλάκες με πατέντα», «γνήσιοι μαλάκες» (κατά την άποψη των αντρών ORIGINAL MALAKES με σήμα κατατεθέν τη χούφτα).

Πάντα κατά την αντρική κουλτούρα, αδικαιολόγητοι είναι οι άντρες που, ενώ σχετίζονται με γυναίκες, παρ' όλα αυτά, δεν γαμούν. Ο άντρας αυτός είναι γνωστός σαν καληνύχτας — που περιορίζεται δηλαδή σε μια καληνύχτα. Αποκαλείται ακόμα και κραταρχίδας, αγαθαρχίδας, αγαθομούνης, ονειρογάμης, καθαροψώλης. Είναι «ο άντρας που δεν κάνει τίποτα», σύμφωνα με τα κοινωνικώς καθορισμένα. Έτσι το ρήμα μαλακίζομαι απέκτησε τη σημασία «δεν κάνω τίποτα». Στην ερώτηση «τι κάνεις», συνηθίζουμε να απαντάμε «μαλακίες» ή «μαλακίζομαι». Κατ' επέκταση, ο καληνύχτας και ο μαλάκας σημαίνουν τον ανίκανο, τον άχρηστο, τον αφελή, το χάχα. Γι' αυτό και οι λέξεις αγαθός και αγαθιάδης σημαίνουν το μαλάκα και αντίστροφα.

Η λέξη μαλάκας σημαίνει ακόμα τον αναποφάσιστο, το δειλό, τον άτολμο, το νωθρό. Μαλάκας είναι ο άντρας που δεν έχει πυγμή, που δεν επιβάλλεται στους άλλους και ιδιαίτερα στη γυναίκα. Ο

μαλάκας είναι ένας διαλλακτικός, υποχωρητικός άντρας και γι' αυτό ένας κίνδυνος για την αντρική εξουσία. Η περιφρόνησή του και ο χλευασμός του θεωρούνται βασική προϋπόθεση για τη διαώνιση και αναπαραγωγή της αντρικής εξουσίας.

Η περιφρόνηση της μαλακότητας

Η αντρική κουλτούρα απεχθάνεται τη μαλακότητα. Η μαλακοσύνη, η υποχωρητικότητα προσιδιάζει περισσότερο στη γυναίκα και κάθε υποταγμένο. Και ενώ επαινετικά χρησιμοποιείται ο όρος αφρατομούνα ή αφρατοκώλα, για να χαρακτηρίσει τις γυναίκες, οι όροι βουτυρόκωλος, πλαδαρός και μαλακοκαύλης χρησιμοποιούνται σαν βρισιά μεταξύ των αντρών. Η μαλακότητα είναι χαρακτηριστικό του υποταγμένου και, ως εκ τούτου, δεν επιτρέπεται στον άντρα που εξουσιάζει να είναι ή να φαίνεται μαλακός. Η εξουσία δεν μπορεί να είναι μαλακή. Πρέπει να είναι σκληρή, αποφασι-

στική και ανυποχώρητη. Να καταδείχνει τη δύναμή της, όπως στο μεσαιώνα η εξουσία πρόβαλλε τις θανατικές καταδίκες, τα βασανιστήρια και τις φυλακές χτίζοντάς τες δίπλα στις πλατείες. Ένας μαλακός άντρας είναι ένας επικίνδυνος άντρας. Ένας μαλακός άντρας είναι ένας μαλάκας άντρας. Ένας μαλακαντρέας.

Θα επανέλθουμε επί της μαλακίας.

Θανάσης ΔΡΑΤΖΙΔΗΣ

νός λεξικού που θα περιλαμβάνει βρισιές, αθυρόστομες λέξεις, σεξουαλικά υπονοούμενα, χαιδευτικές και υβριστικές εκφράσεις, κ.ά. Ως εκ τούτου, στη συνέχεια, δεν παραπέμπω συχνά, αν και αρκετές λέξεις απαντούν σε διάφορα λεξικά.

4. Βλ. τα παρακάτω χειρόγραφα του Ιστορικού Λεξικού της Ακαδημίας, Θήρα, χ. 856, σ. 63, Κρήτη χ. 1071 σ. 29, χ. 948 σ. 499, χ. 1097, σ. 57, χ. 1114, σ. 204, χ. 1113, 18, χ. 991, 175, χ. 850, 35 Θήρα, χ. 5478, σελ. 237, Χίος, Κανελάκη Ανάλεκτα, 119, Σάμος, χ. 946, σ. 131, Κύθηρα, χ. 559, σ. 88.
5. Για τη μάγκα βλ. Σ.Π. Κυριακίδης, Ελληνική Λαογραφία, Α' Μνημεία του Λόγου, Αθήνα, Ακαδημία Αθηνών, 1986, σελ. 408. Επίσης, Στάθη Δαμιανάκου, Παράδοση Ανταρσίας και Λαϊκός Πολιτισμός, Πάβρον, 1987.
6. Βλ. Carl Darling Buck: A dictionary of selected synonyms in the principal indo-european languages, The University of Chicago Press, 1949, τα λήμματα Meal (σελ. 361), grind (σελ. 362), mill (σελ. 363), soft (σελ. 1065).
7. Βλ. την πινακίδα της Πύλου Un 718. Επίσης Μ. Ventris - J. Chadwick: Documents in Mycenaean Greek, Cambridge University Press, 2η εκδ. 1973, σελ. 281-286 και 560.
8. Ι. Σταματάκου, Λεξικόν της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας, εκδ. Φοίνιξ, Αθήνα, 1972, βλ. λήμμα μύλλων, σελ. 639.
9. Βλ. σπ.π. Α. Βλάχος, σελ. 214.
10. Δες Μοίρης Κουκουλέ: Νεοελληνική Αθυροστομία, Νεφέλη, Αθήνα, 1984, Α' τόμος, το υπ' αριθμόν 12 απόσπασμα, όπου απαντά η λέξη φωλοβρόντης.

1. Βλέπε το άρθρο της Φωτεινής Τσαλκόγλου «Ο βιασμός και η μυθολογία του» στον «Αγώνα της γυναίκας», τ. 33, Ιαν.-Μαρ. 1987.
2. Περισσότερα για τις σεξουαλικές χειρονομίες βλ. Θανάση Δρατζιδή: Η χειρονομία του κωλοδάχτυλου, Σχολιαστής, τ. Ιουνίου 1987. Σ' ένα προσεχές άρθρο θα παρουσιάσουμε και θα αναλύσουμε όλες τις σεξουαλικές χειρονομίες που εντοπίζουμε στον ελλαδικό χώρο.
3. Στο άρθρο ο αναγνώστης θα συναντήσει ένα μεγάλο αριθμό λέξεων και εκφράσεων, η συντριπτική πλειοψηφία των οποίων δεν απαντάται στα λεξικά. Αποτελεί μέρος ενός αδημοσίετου υλικού που έχει συλλεχτεί τα τελευταία χρόνια και που πρόκειται να δημοσιευτεί με τη μορφή ε-